Poštnina plačana v gotovini.
Leto XVI., št. 298

Ljubljana, torek 24. decembra 1935

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. 5. — Tel. 3492, 2492, Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455. Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190. Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Vsem naročnikom in čitateljem, inserentom in sotrudnikom iz srca želi vesele in srečne božične praznike. JUTRO.

Prihodnja številka »Jutra« bo zaradi božičnih praznikov izšla v petek 27. t. m.

Praznik miru

Praznik miru nam trka na vrata. Vonj kadila po naših domačijah, pravljična idila jaslic in blesk božičnega drevesca ustvarjajo sredi zime privid ugodja in sreče. Ko v sveto noč zapoje bron zvonov, gre preko vsega sveta pesem blagovesti in srca milijonov so povezana z eno samo željo: Bodi mir na zemlji, mir med ljudmi in narodi, ki so dobre volje!

Z božičem pa je tudi na vrsti obračun vsakega dobrega gospodarja, obračun za leto, ki izginja v večnost, a so za njim ostale suhe številke in dejstva: dobička ali izgube. Kakorkoli, črto je treba potegniti pod oboje in na dejstvih graditi dalje. To je življenje.

Še tli žerjavica svetovnega požara. Še niso strohnele bele kosti naših očetov in bratov, sedmih milijonov očetov in bratov, ki so padli na frontah in dotrpeli v bolnišnicah. In v naših krajih nam še brni v ušesih zamolklo butanje topov, ki so dolga tri leta dan za dnem in noč za nočjo lajali na italijanski fronti svojo strašno pesem.

Kakor mi, je danes nešteto milijonov ljudi prežetih z enakimi željami po miru, prevzetih od hrepenenja, da se po tolikih izkušnjah ustvari srečno, zadovoljno, v najlepši skladnosti se izpopolnujoče občestvo držav in narodov. Namesto trajne sprave in miru čujemo zopet bučanje vojne vihre. Sredi črnega kontinenta se borita dve armadi na nož in Evropa zopet trepeče pred grozečimi posledicami. Društvo narodov je organiziralo obrambo miru. Napram napadalcem je bila izrečena obsodba in podvrgli smo se težki dolžnosti in žrtvi sankcij, ki so prva vojska Društva narodov proti rušilcem miru. Želimo le iskreno, da bi bile te žrtve bolj enakomerno porazdeljene in da bi rodile uspeh. Ni več časa za dvolično igro diplomacije. Ako Evropa hoče, bo mir zagotovljen.

Osemnajsti božič praznujemo Slovenci v Jugoslaviji. Pretežke so bile žrtve celokupnega naroda za njo, da bi nam moglo karkoli omajati ljubezen do nje in vero v njo. Pred dvajsetimi leti je srbski del našega naroda doživljal ono strašno božično noč v snegu in ledu albanskih planin in doživljal eno največjih tragedij svetovne zgodovine. Že drugi božič praznujemo brez njega, ki je v tistih strašnih dneh delil s teptanimi in gladujočimi svojega naroda poslednji košček suhega kruha, odločen, da z njim deli tudi smrt. Usoda je poplačala žrtve in po treh letih je veliki Vitez prinesel zasužnjenim bratom zmago in svobodo in prvo božično noč zedinjenega srečnega naroda pod krovom skupne velike domovine. Zedinjenje in mir. Ko bodo na najskromnejšem božičnem drevescu zagorele lučice, bo eden teh plamenčkov gotovo svetil spominu Ujedinitelja in donositelja miru našemu narodu, spominu misli na njegovo idejo, ki v duhu združuje na sveti večer sinove Jugoslavije po vsem širnem svetu.

Jugoslavija je po svojem geopolitičnem položaju eden glavnih činiteljev novega evropskega ravnotežja in s tem splošnega miru. Kdor snuje naklepe proti njenemu obstoju, pripravlja Evropi novo katastrofo. Kdor preprečuje njeno notranje ureditev in utrditev, vrši zavestno ali nezavestno isti posel ter vodi narod v nesrečo in pogubo. Ko se je prezident Osvoboditelj Masaryk poslavljal od svojega voditeljskega mesta, je preko najvišjih državnih dostojanstvenikov še enkrat poklical svojemu narodu v spomin, da ima narodna država bodočnost le, ako ostane zvesta ideji, ki jo je rodila.

Da ni bilo ideje edinstva, ne bi bilo Jugoslavije. In če bi jugoslovenska ideja propadla, bi bil konec Jugoslavije. Prava jugoslovenska politika ostane zato ona linija v našem notranjem razvoju, na katero se na koncu koncev vedno zopet mora vračati vsako stremljenje v izgradbi bodočnosti našega naroda. To naj razmislijo tudi oni, ki so mnogokrat morda v najboljši nameri menili, da je mogoče hoditi tudi po drugih potih.

Ni bilo vse jugoslovensko, kar je v preteklih časih nosilo znak državnega in narodnega edinstva. In kakor je bilo zavestnega opuščanja jugoslovenske poti, tako je bilo tudi zavestnega izigravanja jugoslovenske ideje. Kolika sreča za naš celokupni narod, da bi bila leta zabod že za nami! Kako globoka je želja ob božičnih dneh, da najdemo notranji mir, toliko potreben v današnjih težkih časih! Treba se je naučiti medsebojnega spoštovanja. Treba je pričeti s politiko strpnosti, ki ne vidi svojega glavnega cilja v preganjanju drugomislečih, in treba je v skupnem naporu za vedno fundirati temelje enakopravnosti ter na njih zgraditi naše medsebojne gospodarske, kulturne in socialne odnošaje, pa nam bo vse drugo navrženo.

»Mir ljudem na zemlji!« se glasi sveto sporočilo z neba. V koru angelov, ki pojejo pesem Kristusovega rojstva, naj se čuje in uresniči glas angela varuha našega mladega naroda »Mir jugoslovenskim ljudem! Mir in spokojstvo narodu, ki mu je usoda izročila dolžnost, da izvrši in izgradi svoje zedinjenje, ki je temelj njegove srečnejše bodočnosti!«

POLOŽAJ NA SEVERNEM BOJIŠČU

Abesinski sunki proti Aksumu so prekrižali italijanske vojne načrte — Naglo pošiljanje italijanskih ojačenj

London, 23. decembra. n. O položaju na severnem bojišču, kjer abesinske čete močno ogražajo desno krilo italijanske armade pod poveljstvom generala Maravigne, zaradi pomanjkanja zanesljivih vesti sicer še vedno ni mogoče dobiti jasne slike, gotovo pa je, da so Abesinci že dosedaj izvojevali prav lepe uspehe in se že zelo približali glavnemu cilju, svetemu mestu Aksumu. Ras Ajelu, najbolj spretni abesinski general za bojevanje v goratih predelih, prodira kljub srditemu odporu Italijanov nevzdržno naprej. V njegovih rokah so že vsi prehodi čez reko Takaze in so sprednji oddelki njegovega desnega krila prodrli že do Selaklake, 4 km severovzhodno od prelaza Dembeguine, nekaj kilometrov v zapadno od Aksuma. Pokrajino Šire, kjer se je prebivalstvo po drugi ofenzivi generala de Bona prostovoljno podvrglo Italijanom, so zasedle čete rasa Imru, ki vodi abesinski centrum severne abesinske armade. Italijani poslajajo z največjo naglico generalu Maravigni čete iz svoje eritrejske kolonije na pomoč. Gre za čete, ki sploh še niso videle fronte, kar dokazuje, da so Abesinci levo krilo Maravignove armade v pokrajinah Tembien in Geralta tako močno priklenili nase, da tamkaj Italijani brez velike nevarnosti nikakor ne smejo oslabiti svoje fronte. Napačne dispozicije Italijanov, ki gredo še na rovaš bivšega vrhovnega poveljnika generala de Bona, so skoro popolnoma razgalile desno krilo italijanske severne armade, kar se sedaj nad Italijani bridko maščuje. Siloviti abesinski sunek proti Aksumu se je pričel sedaj ravno na italijanskem desnem krilu. Vse je sedaj odvisno od tega, ali bo mogel maršal Badoglio še pravočasno poslati iz Eritreje zadostna ojačenja v Aksum, da prepreči zopetno osvojitev svetega mesta po Abesincih. Vsekakor pa je položaj Italijanov zelo težaven, ker morajo sedaj na svoji najbolj ranljivi točki, na svojem desnem krilu, odbijati napade centruma severne abesinske armade. Abesinski centrum more namreč zelo naglo dobivati ojačenja tako z juga kakor z zapada in bi nedvomno izvojeval lahko tudi že odločilen uspeh, ako ne bi imel stalno opravka z italijanskimi bojnimi letali, ki posegajo kar po šestkrat na dan v boj.

Po poročilih iz Rima je bila napovedana tretja velika italijanska ofenziva na severnem bojišču preložena na januar. Abesinski sunek preko reke Takaze proti Aksumu je prekrižal načrte maršala Badoglia in se morajo Italijani na vseh točkah severne fronte zadovoljiti sedaj z defenzivo.

Pokrajina Šire osvobojena

Desie, 23. decembra d. Ofenziva abesinske vojske na severni fronti, ki se je pričela včeraj teden, je prinesla Abesincem znatne koristi v pokrajini Širi. Po obširnem poročilu dedžašmača Ajelu-Buru, ki je prispelo v soboto v glavni stan, so abesinske čete pri svojih operacijah v neprestanih krvavih borbah potisnile vso italijansko fronto daleč od reke Takaze. V soboto so Abesinci v ogorčeni borbi zavzeli vasi Enda Gašik in Enda Silasi. **Fronta se je na ta način približala skoro na 50 km pred sveto mesto Aksum. Abesinske sprednje straže stoje celo komaj 10 km. daleč od Aksuma. Pri svoji ofenzivi so Abesinci skoro popolnoma zopet osvojili pokrajino Šire.**

Dedžasmač Ajelu-Buru izraža v svojem poročilu prepričanje, da se mu bo posrečilo osvojiti tudi Aksum. Razpoloženje njegovih čet je odlično. Poveljniki so nestrpni ter neprestano zahtevajo nadaljevanje ofenzive. Abesinske čete so brez bojazni pred smrtjo naskakovale močno utrjene italijanske postojanke ter jih zavzele kljub obupnemu odporu Italijanov. Izgube so na obeh straneh zelo velike. Abesinci so zaplenili velike količine vojnega materijala, mnogo strojnic z municijo in raznega drugega gradiva.

6 km pred Aksumom

Berlin, 23. decembra. AA. DNB poroča iz Addis Abebe, da se po zadnjih vesteh abesinske čete na severnem bojišču spuščajo čimdalje pogosteje v boje večjega ali manjšega obsega. Vse kaže, da Abesinci neprestano napredujejo in da se nekateri oddelki nahajajo že šest kilometrov pred Aksumom.

Abesinci prehajajo iz defenzive v ofenzivo

Rim, 23. decembra. d. Dopisnik lista »Giornale d'Italia« poroča iz glavnega stana italijanskih čet v vzhodni Afriki, da se abesinske čete pripravljajo za splošno ofenzivo. **Abesinska vojska dobiva neprestano nove pošiljatve municije in orožja. Orožje izkrcujejo parniki raznih držav na manjše ladje ne daleč od arabske meje, nakar se pošilja v Angleško Somalijo in od tam v Abesinijo.** V zadnjem času je neguš sprejel v abesinsko vojsko več sto evropskih oficirjev. Na podlagi vsega tega sklepa dopisnik lista »Giornale d'Italia«, da se Abesinija pripravlja za drugo fazo vojne, namreč, da preide iz defenzive v ofenzivo. **Abesinske čete se koncentrirajo na področju pri Makali, kakor tudi na obeh bregovih reke Takaze. Čete, ki so prispele na to področje severne fronte v poslednjih dneh, spadajo po večini k redni vojski in so dobro izvežbane ter preskrbljene z modernim orožjem.** Na področju pri reki Takazi, kakor tudi v odseku pri Makali prihaja jedro abesinske vojske že v stik s sprednjimi oddelki italijanskih čet. Iatiljanski letalci izvajajo pri tem uspešne polete ter bombardirajo sovražnikova taborišča. Tako so v zadnjih dneh bombardirali abesinska taborišča na bregovih reke Takaze, kakor tudi abesinsko kolono, ki je bila na pohodu od Kvorama proti Makali.

Italijanski komunike

Rim, 23. decembra (AA. Ministrstvo za tisk in propagando objavlja naslednji komunike št. 78:

Abesinske čete, okoli 5.000 mož po številu, so napadle naše postojanke v okolici Abbi Addija v Tembienu. Pri pohodu proti severu so naše askarske čete izvršile nanje živahen protinapad. Sovražnik je izrabil ugodnosti tal in se je skušal obdržati v svojih postojankah. Boj je bil zelo hud in so naše čete s podporo topništva in letalstva v boju na nož prodrle ter odbile sovražnika in ga pognale v beg. Naši eritrejski oddelki so sovražnika preganjali. Točno število naših in sovražnih izgub še ni znano. Letalstvo je na eritrejskem bojišču obstreljevalo sovražne čete, zbrane med Kvoramom in jezerom Ašangijem.

Zavrnjen obkoljevalni poizkus v Tembienu

Asmara, 23. decembra. AA. Agencija Stefani poroča o bitki, ki se je včeraj vršila v pokrajini Enda Mariam: 5.000 Abesincev je skušalo obkoliti italijanske eritrejske čete, ki so opravljale čistilno akcijo v Tembienu. Ta poskus jim je omogočil hribovit in gozdnat teren. Vzlic temu se pa Abesincem njihova namera ni posrečila. V trenutku, ko so njihove čete hotele priti italijanskemu levemu krilu za hrbet, so italijanski oddelki s podporo topništva in letal prešli v protinapad in vrgli sovražnika v dolino Tonkva. Italijanske domačinske čete so sovražnika zasledovale in mu prizadejale velike izgube.

Letalske akcije postajajo vedno težavnejše

Pariz, 23. decembra. o. Agencija Radio poroča iz Asmare, da so Italijani poslali na desno krilo severne fronte vsa svoja razpoložljiva letala, da bi z akcijo ogromnega obsega zaustavili nadaljnje prodiranje Abesincev. Podrobnosti teh borb še niso znane v Asmari, ker je začelo italijansko vrhovno poveljstvo izvajati najstrožjo cenzuro in dopušča samo uradne komunike. Doslej se je moglo iz uradnih poročil doznati le toliko, da je prelaz Mai Timket na področju reke Takaze še vedno v posesti Abesincev, ker zatrjujejo uradna poročila italijanskega glavnega stana, da so italijanska letala v tem odseku napadla in strahovito bombardirala abesinske čete. Prav tako priznavajo italijanska poročila, da so na desnem krilu severne fronte posegli v borbo močni oddelki abesinske konjenice.

Tudi z južnega bojišča poročajo italijanska uradna poročila o večjih letalskih operacijah, ki se izvajajo med Dildu in Migelo ob meji Kenije. Iz tega se vidi, da so se morali Italijani tudi na jugu zelo daleč umakniti nazaj. Italijansko uradno poročilo tudi priznava, da postajajo italijanske letalske akcije vedno težavnejše, ker razpolagajo Abesinci že z dobro izvežbanimi protiletalskimi oddelki. V poročilu se pravi, da v borbah zadnja dva dni niti eno letalo ni ostalo nepoškodovano. Vsa letala so zadeta od krogel. Več pilotov je bilo ranjenih, en opazovalec pa ubit. Krila nekaterih letal so bila od krogel vsa razcefrana. Dve letali so Abesinci sestrelili, vendar je pilotoma še uspelo, da sta se spustila na zemljo še na italijanski strani.

Brezuspešno bombardiranje

Addis Abeba, 23. decembra. AA. Italijanska letala, ki so obstreljevala okolico jezera Ašangija so imela namen, bombardirati abesinske čete, ki so na poti med Desijem in Makalo. Po vesteh iz Desija ni italijansko obstreljevanje imelo nikakega uspeha.

S somalske fronte

Addis Abeba, 23. decembra. AA. Na južnem bojišču ni pomembnejših dogodkov. Italijanske čete ne izvajajo nobenih akcij. Zdi se, da je to posledica nalezljivih bolezni, ki razsajajo med italijanskimi četami in nezanesljivega zadržanja domačinov.

Po Edenovem imenovanju za zunanjega ministra

Odločno nadaljevanje angleške zunanje politike v smislu pakta Društva narodov

London, 23. decembra. d. **Za angleškega zunanjega ministra je bil imenovan včeraj** dosedanji minister za Društvo narodov lord Anthony Eden, kar je izzvalo v politični javnosti veliko senzacijo ker se je splošno pričakovalo, da bo postal naslednik sira Samuela Hoarea eden izmed bratov Chamberlainov. *V Edenovem imenovanju vidijo ne samo zmago njegove politike v Društvu narodov, nego tudi dokaz, da se bo Anglija vrnila k doslednemu izvajanju svoje sankcijske politike.* Nekateri politični krogi označujejo Edenovo imenovanje kot znak Baldwinove pripravljenosti, *da v doglednem času izvede prepoved uvoza petroleja v Italijo, ker se je Eden doslej neumorno zavzemal za politiko postopnega ojačevanja sankcij proti Italiji.* Razen tega je znano, da je bil Eden od vsega početka eden izmed najbolj ogorčenih nasprotnikov pariškega mirovnega predloga.

Eden je najmlajši član angleške vlade, ki pa predstavlja politično trdno usmerjeno osebnost. O njem je točno znano, kaj hoče, ter je tudi že dokazal, da zna doseči, kar hoče. Svojo voljo je znal ponovno uveljaviti v dveh najmočnejših ustanovah političnega sveta, v Društvu narodov in v angleškem kabinetu.

Ker je Društvo narodov že doslej vodilo Edenovo politiko, se mora po dogodkih zadnjih dni reči, da se bo odslej zunanja politika angleške vlade vodila prav tako v njegovem smislu. *V angleški zunanji politiki ne bo odslej več nobenih dvoumnosti in obotavljanja, pač pa bo hodila po ravni poti, ki predstavlja dosledno in nemoteno nadaljevanje politike odpora proti italijanski ekspanzivnosti v vzhodni Afriki, ter uporabljanja vseh sredstev za čim hitrejšo in temeljitejšo likvidacijo italijansko-abesinske vojne.*

Eden izjavlja, da ni cilj njegove politike ničesar drugega kakor ohranitev miru.

Razen listov, ki so za politično izolacijo Anglije, pozdravlja ves angleški tisk novo imenovanje Edena za zunanjega ministra. *Levičarski listi naglašajo, da se je vlada s tem docela odrekla politiki, ki je dovedla do pariških načrtov.* »News Chronicle« ugotavlja, da se bo Anglija vrnila sedaj k ženevski politiki in prestala na vsako vrsto sankcij, ki bi jih DN predpisalo. Edenovo imenovanje za zunanjega ministra pomeni, da bo Velika Britanija odslej brez obotavljanja in nedvoumno nadaljevala sankcijsko politiko. »Daily Herald« pravi med drugim: *DN mora prisiliti Mussolinija, da preneha napadati državo, ki je njegova članica.* Sankcije bo treba razširiti in ojačiti ter mirno izdati vse varnostne uredbe, da sankcije ne bi povzročile novega napada. Tudi konservativni listi odobravajo imenovanje Edena za zunanjega ministra, vendar pa kažejo nekoliko rezervirnosti glede na morebitno novo smer angleške zunanje politike.

»Daily Telegraph« pravi med drugim, da *so sedaj izginili zadnji dvomi glede načina, po katerem namerava Baldwinova vlada ščititi pakt Društva narodov.*

Presenečenje v Italiji

Rim, 23. decembra. d. V Italiji je izzvalo Edenovo imenovanje za zunanjega ministra veliko presenečenje, ker se prav dobro zavedajo resnosti položaja. V merodajnih političnih krogih izjavljajo sicer, da predstavlja to imenovanje v toliko olajšanje, ker je sedaj konec vsake negotovosti v času angleški zunanji politiki, vendar pa ne prikrivajo bojazni glede na nadaljnji razvoj dogodkov. Pravijo, da je dvotirnost angleške zunanje politike pomenjala neprijetno negotovost. Eden ni imel doslej prav za prav nobene odgovornosti in je moral za njegovo politiko v Ženevi odgovarjati zunanji minister, pa najsi jo je odobraval ali ne. Sedaj bo moral Eden sam nositi odgovornost za dogodke. Zato izražajo v italijanskih političnih krogih kljub vsemu upanje, da bo prišlo do izravnave med Edenovo politiko in zunanjo politiko Anglije, ki bo postala odslej enotnejša.

Lavalova čestitka Edenu

Pariz, 23. decembra. AA. Predsednik francoske vlade Laval je poslal angleškemu zunanjemu ministru Edenu brzojavno čestitko. V njej pravi med drugim, da je zadovoljen, ker bo mogel z njim nadaljevati skupno delo za mir.

Listi danes živahno komentirajo Edenovo imenovanje in sprejemajo to izpremembo v angleški vladi zelo povoljno, »Petit Parisien«, beleži, da se bo angleška zunanja politika naslanjala na Ženevo in orientirala k organizaciji miru na osnovi kolektivne akcije proti napadalcu.

»Echo de Paris« vprašuje, ali ne bo Eden zanašal v angleško zunanjo politiko morda preveč svojega temperamenta in prenagljenosti. Upoštevati je treba, da se sedanji Edenov delokrog ne bo več omejeval na delo z Društvom narodov, marveč, da bo obsegal vse obsežno področje angleške zunanje politike.

Lavalove konference

Diplomatska posvetovanja v Parizu o položaju na Sredozemskem morju po neuspehu mirovne konference

Pariz, 23. decembra b. Italijansko-abesinski spor je bil danes predmet cele vrste razgovorov francoskega ministrskega predsednika Lavala, ki je najprej sprejel italijanskega poslanika Ceruttija, nato pa grškega poslanika Politisa in turškega zunanjega ministra Ruždi Arasa v spremstvu turškega poslanika.

Italijanski poslanik Cerutti in Laval sta razpravljala o političnem položaju po Edenovem imenovanju za angleškega zunanjega ministra zlasti pa o položaju na Sredozemskem morju. Kakor doznavajo, je italijanski poslanik Cerutti še enkrat obrazložil francoskemu ministrskemu predsedniku stališče italijanske vlade po neuspehu mirovne misije in ga opozoril, da bo italijanski ministrski predsednik z naklonjenostjo proučil vse predloge za zaključitev vojne v vzhodni Afriki, ki čuvajo gospodarske in socialne interese.

Laval je tudi v svojem razgovoru s turškim zunanjim ministrom razpravljal o sredozemskem problemu in o vprašanju angleške vlade pri vzhodnih državah ob Sredozemskem morju glede njihovega stališča v primeru zapletljajev.

Božič, „Naš čaj" in potica
Vsepovsod je govorica

NAŠ ČAJ

je strokovnjaško sestavljena mešanica domačih čajnih zelišč, najboljša naravna zeliščna krepilna hrana, rabi manj sladkorja, je cenejši in zdravju škodljiv kot Kitajski (ruski) čaj.

NAŠ ČAJ dobite v vsaki boljši prodajalni

Lex Masaryk

Praga, 23. decembra. AA. Predsednik republike dr. Edvard Beneš je danes podpisal Masarykov zakon o spoštovanju in priznanju češkoslovaškega naroda prvemu prezidentu republike g. Masaryku.

Značilno je naključje zgodovinskih dnevov, ko je bil dr. Beneš izvoljen za predsednika republike (18. december) in ko je dr. Masaryk pred 21 leti odšel v inozemstvo, da pripravi osvoboditev Češkoslovaške, ter dneva, ko je dr. Beneš podpisal zakon, izglasovan 21. decembra, to je ob 17. obletnici vrnitve g. Masaryka v Češkoslovaško.

Praga, 23. decembra b. Letala Češkoslovaškega Aerokluba so se danes poklonila bivšemu prezidentu T. G. Masaryku. Nad gradom Lany so vrgli pozdravno adreso. Na povratku so avioni leteli nad praškim gradom ter se poklonili novemu prezidentu dr. Benešu.

Špijonažni proces

Beograd, 23. decembra. p. Državno sodišče za zaščito države je danes obsodilo zaradi vohunstva v korist neke tuje države po členu 42 v. z. Franca Kranjca, kovinarja iz Maribora na 20 let, Alberta Achtiga, gostilničarja iz Maribora na 15 let, Franjo Bavman, hotelirko v Varaždinu na 18 let robije in vse na trajno izgubo častnih državljanskih pravic. Mirko Skrem, Marjan Jurnič in Marjan Dolanski so bili oproščeni.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Prva seja novega mestnega sveta v Ljubljani

Na dnevnem redu je bila le zaprisega mestnih svetnikov
Program novega župana

Ljubljana, 23. decembra

Za danes popoldne je bil novoimenovani mestni svet ljubljanski sklican na svojo prvo javno sejo z edino točko dnevnega reda: zaprisega predsednika in članov mestnega sveta. Novi mestni svet šteje 56 članov, dočim je razrešeni mestni svet štel doslej 49 članov. V novoimenovanem mestnem svetu so le štirje člani prejšnjega mestnega sveta: prejšnji župan dr. Ravnihar, ki je sedaj postavljen za podžupana, ter mestni svetniki Hribar Rado, bivši podžupan prof. Evgen Jarc in trgovec Kares Soss. Vsi ostali mestni svetniki so novi. Ker je v mestni dvorani pripravljenih razen predsedniške estrade le 48 stalnih sedežev za mestne svetnike, sta bili za današnjo sejo postavljeni pred temi sedeži provizorno še dve mizi, vsaka s tremi sedeži, skupaj torej 54 prostorov, dočim sta novi župan in podžupan zavzela prostore na predsedniški estradi. Prisotni so bili na današnji seji vsi mestni svetniki razen dr. Stanovnika. Istotako so bili navzoči v ozadju dvorane skoro vsi načelniki in višji uradniki mestnih uradov in zavodov. Vsi mestni svetniki so prišli v svečani obleki. Nadzorstveno oblast, t. j. bansko upravo je zastopal inspektor dr. Guštin. Tudi galerija je bila dobro obiskana.

Predsedstveno poročilo starega župana

Ob 5.20 je vstopil v dvorano novi župan dr. Adlešič, spremljan od podžupana dr. Ravniharja. Pozdravljen je bil od večine navzočih mestnih svetnikov z živahnim ploskanjem. Dosedanji župan dr. Ravnihar je otvoril sejo, ugotovil sklepčnost in orisal nato svoje poglede na naloge mestnega sveta z ozirom na priključitev okoliških občin. Podal je potem predsedstveno poročilo, v katerem je med drugim omenil izvolitev novega prezidenta ČSR dr. Edvarda Beneša, smrt voditelja in buditelja koroških Slovencev Franca Grafenauerja ter mestnih uslužbencev Ignacija Mihevca in Mateja Jorasa. Stari župan je dalje poročal, da so za nezaposlene in reveže mesta Ljubljane naklonile narodna skupščina 10.000 Din, senat 5.000 in Narodna banka 8.000 Din. Nabiralna dneva dne 30. novembra in 1. decembra sta prinesla 40.545 Din, druga denarna darila pa so dosegla 18.000 Din. Akcija »Vse za otroka« je dala doslej 37.888 Din, poleg tega pa je še 63 družin prevzelo otroke na hrano.

Dosedanji župan je končno prečital odloke, s katerimi je bil razrešen dosedanji mestni svet in imenovan novi. Sporočil je obenem da je dr. Ivan Stanovnik imenovanje v mestni svet odklonil z utemeljitvijo, da ne more prevzeti odgovornosti za dosedanje mestno gospodarstvo in da smatra za potrebno, da se čim prej razpišejo nove volitve.

Nagovor novega župana

Predsedniško mesto je zavzel novi župan dr. Juro Adlešič, vnovič pozdravljen od svojih političnih prijateljev z živahnim ploskanjem. Prečital je besedilo prisege, ki so jo mestni svetniki stoje za njim ponavljali. Nato je imel daljši nagovor v katerem se je najprej spominjal Nj. Vel. kralja in kraljevskega doma ter kraljevih namestnikov s predlogom, naj se vsem odpošljejo udanostne brzojavke. Nato je utemeljeval predlog, naj se pošljeta udanostni brzojavki tudi predsedniku vlade dr. Stojadinoviću in notranjemu ministru dr. Korošcu. Rekel je:

»Ko je kraljevska vlada nastopila, je izdala posebno deklaracijo, s katero je napovedala svobodo in enakopravnost vsem državljanom. Mi to najbolj čutimo, ker je odprla vrata mestne hiše tudi nam, katerim so bila doslej po večini zaprta. Zato izjavljamo, da bomo v vsem svojem delu postopali popolnoma po intencijah visoke kraljeve vlade in v vsem svojem poslovanju izvrševali njena navodila, da izpolnimo s tem zaupanje, s katerim nas je poverila. Zato je prav, da izrečemo posebej našo globoko zahvalo in verno udanost visoki kraljevski vladi, zlasti g. predsedniku dr. Stojadinoviću in našemu narodnemu voditelju dr. Korošcu.«

»Predstavnik visoke kraljeve vlade v naši banovini je naš ban g. dr Natlačen, ki izvršuje intencije kraljeve vlade v naši banovini. S tem si je pridobil tudi povsod neomajno zaupanje in ljubezen našega ljudstva. V skladu s tem splošnim čustvom Vas prosim, da izrazimo tudi našemu banu dokaz naše zvestobe, udanosti in ljubezni.«

Županovi predlogi so bili sprejeti. V nadaljnjem svojem govoru je g. dr. Adlešič govoril o investicijski politiki na občini, ki je sicer ustvarila marsikaj lepega, toda ob enem podesetorila mestne dolgove, tako da so v dobi po vojni narasli od 18 na 180 milijonov dinarjev. Zaradi tega je mestni finančni položaj danes zelo neugoden in mora biti glavna naloga novega mestnega sveta, da uravnovesi mestne finance.

Župan dr. Adlešič je nato razvil še podrobni delovni program, ki obsega izgraditev socialnega skrbstva, komercializacijo mestnih podjetij, novo tržnico, mestno bolnico, podpiranje kulturnih teženj in umetnosti itd. Rekel je, da bo skušal s pomočjo anket pritegniti k sodelovanju čim širše sloje mestnega prebivalstva. Dobrodošla mu bo vsaka kritika, ako bo stvarna in dobro misleča. Ljubljana naj bo kot središče Slovencev tudi buden čuvar narodne in državne edinosti.

Mestni svetniki so sprejeli izvajanja svojega župana z velikim ploskanjem, nato pa so podpisali zapisnik o položeni prisegi. Prihodnja seja bo danes teden; na njej se bodo konstituirali odseki mestega sveta.

Prezident Beneš knezu namestniku

Beograd, 23. decembra. AA. Brzojavka, ki jo vodijo tri države Male antante, zmeniku predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš v odgovor na čestitko, ki jo je dobil ob izvolitvi za predsednika republike, se glasi:

Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu. — Globoko ganjen nad čestitkami, ki mi jih je poslalo Vaše Visočanstvo, se vam zahvalim iz vsega srca. Spomini na moja osebna srečanja z velikim junaškim kraljem Aleksandrom in z Vašim Visočanstvom, so mi posebno dragi in bodo zmerom ostali živi v mojem srcu. Posebno sem srečen, da morem tudi v bodoče računati z dragocenim sodelovanjem Vašega Visočanstva za ohranitev in okrepitev bratskih zvez med našima dvema zavezniškima in prijateljskima narodoma, da bodo naša vzajemna prizadevanja za organizacijo varnosti v Evropi še učinkovitejša. Globoko sem prepričan, da bo bratska politika, ki jo vodijo tri države Male intante, zmerom zvesto navdahnjena z načeli Društva narodov, mogla vzlic vsemu premagati ovire, ki še zadržujejo organizacijo miru na svetu.

Obenem prosim Vaše Visočanstvo, da sprejmete moje najiskrenejše želje za osebno srečo, za srečo Nj. Vel. kralja, vse kraljevske družine in za napredek Jugoslavije. — Edvard Beneš.

Pohorska konferenca v Požarevcu

V Požarevcu v vzhodni Srbiji se je vršila v nedeljo konferenca delegatov JNS iz sedem srezov požarevskega okrožja. Na konferenci je bilo prisotnih okrog 400 delegatov. Udeležili so se je med drugimi tudi poslanci dr. Kosta Kumanudi, dr. Svetislav Popović dr. Vasa Jovanović, Ignjat Stefanović, Jozo Cvetić, Dušan Ivančević ter senatorji dr. Grga Angjelinovič. dr. Miroslav Ploj in Milan Marjanović. Konferenco je vodil senator Marjanović. Politična poročila so dali bivša ministra Ignjat Štefanović, in dr. Grga Angjelinović, podpredsednik senata dr. Ploj in poslanca Cvetić in Dušan Ivančević. Razvila se je zelo zanimiva razprava, v kateri so navzoči delegati naglašali, da so jugoslovenske vrste tudi v srbskih krajih zelo močne in da je JNS najjača politična organizacija. Storjeni so bili važni organizacijski sklepi. Na koncu je bila sprejeta resolucija, ki pravi: »Stoječ neodstopno na načelu jugoslovenske nacionalne politike, izražene v manifestu in delu velikega kralja Uedinitelja in odobrene od jugoslovenskega naroda, smatrajo predstavniki sedmih srezov stare požarevske oblasti, da je edini izhod iz politične in pospodarske krize v izvajanju čiste iskrene jugoslovenske politike na osnovi demokracije in parlamentarizma v duhovno in politično nedeljivi Jugoslaviji.

Na konferenci je bil tudi prečitan pozdravni telegram senatorja dr. Kramerja ki je bil določen kot glavni referent, ali zaradi velikih zamud na železnicah ni mogel pravočasno prispeti na sestanek.

Dva nova ministra

Kakor smo že včeraj poročali, sta podala demisijo gradbeni minister g. Miloš Bobić in minister za telesno vzgojo g. Mirko Komnenović, ki je vodil ob enem ministrstvo za socialno politiko. Na njuni mesti sta bila imenovana g. Dragiša Cvetković za ministra socialne politike in g. dr. Marko Kožulj za gradbenega ministra. G. Cvetković bo ob enem vodil ministrstvo za telesno vzgojo.

Minister dr. *Kožulj* je doma iz Dalmacije. Rodil se je 14. aprila 1887. v Ražancu pri Šibeniku Ko je v Zagrebu absolviral pravno fakulteto, se je posvetil advokaturi. Živel je do prevrata v Zadru, potem pa v Šibeniku kjer je bil od l. 1926. do 1928. tudi mestni župan. Pri volitvah 8. novembra 1931. je bil izvoljen v narodno skupščino na listi g. Živkovića, potem pa je izstopil iz večinskega kluba in osnoval z Nikolo Preko in še nekaterimi tovariši poseben Narodni klub. Pred letom dni se je pridružil g. Jevtiću in postal gradbeni minister v njegovi vladi. Pri volitvah 5 maja je bil zopet izvoljen za narodnega poslanca.

Minister *Cvetković* je doma iz Niša, kjer se je rodil 15. januarja 1893. Med vojno je živel kot emigrant v Švici in študiral tehniko, po vojni je absolviral pravno fakulteto v Subotici. Že l. 1923 je bil izvoljen za župana v Nišu, l. 1927 pa za nar. poslanca na listi radikalne stranke. L. 1928. je bil minister za vere v vladah gg. Vukičevića in dr. Korošca. Po 6. januarju 1929. ni več politično nastopal vse do prihoda Jevtićeve vlade, ki ga je letos v februarju imenovala zopet za niškega župana. Pri majskih volitvah je bil na listi g. Jevtića izvoljen za nar. poslanca, po padcu Jevtićevega režima pa se je pridružil JRZ in postal predsednik strankinega poslanskega kluba.

Beležke

Aca Stanojević in JRZ

Včeraj predpoldne je imel sejo izvršni odbor JRZ. G. Aca Stanojević je na vabilo brzojavno odgovoril, da zaradi pomanjkanja časa ne more priti na sejo. Po končani seji je izšlo to-le sporočilo:

G. Aca Stanojević, član izvršnega odbora JRZ, je podal 18. decembra sporočilo, ki nam je bilo dostavljeno 21 decembra t. l., da se ne strinja z dosedanjim delom pri organiziranju JRZ in ne z načinom, kako se vodijo državni posli. V zvezi s tem sta gg. Mirko Komnenović, minister za telesno vzgojo in Miloš Bobić, minister za gradnje, podala ostavko na svoji mesti v vladi. Kraljevsko namestništvo je ti ostavki sprejelo in imenovalo nova ministra.

Ko to sporočamo vsem organizacijam JRZ, jih pozivamo, da tudi v bodoče nadaljujejo in dokončajo delo pri organiziranju JRZ v duhu programa in statutov JRZ, da se bo začeto delo mogolo čimprej končati. Mi ostanemo v celoti zvesti programu in statutom JRZ in našima proglasima z dne 12. septembra in 2. decembra t. l. glede načina organiziranja JRZ. Dr. M. Stojadinović. Dr. A. Korošec. Dr. M. Spaho.

Posl. Lukačič med volilci

Iz ljutomerskega sreza nam pišejo:

Nar. posl. za ljutomerski srez g. Avgust Lukačič je imel v preteklem tednu sestanke svojih volilcev v Radencih, Štrigovi, Cezanjevcih in pri Sv. Duhu na Stari gori. Na vseh sestankih je podal obširno poročilo o političnem položaju in izčrpno razpravljal v potrebnih ukrepih za omiljenje gospodarske krize. Ljutomerski srez je zelo prizadet po sankcijah pri izvozu živine, kar je povzročilo velik padec cen živini.

Z velikim zanimanjem so sledili zborovalci poročilu o delu Neodvisnega poslanskega kluba, ki pripravlja mnogo stvarnih zakonskih predlogov, za narodno skupščino. Po vseh govorih g. poslanca so se razvile živahne razprave o raznih perečih zadevah. Zborovalci so povsod ugotavljali, da se gospodarska kriza ni popravila. Na vseh sestankih so zborovalci izrazili željo, da se čimbolj poživi delo nacionalnih ljudi in da se krepko nadaljuje akcija, započeta s pohorsko deklaracijo.

Nar. posl. g. Lukačič je obiskal sedaj že vse kraje in občinske organizacije JRZ ljutomerskega sreza. Vse organizacije poživljajo delo in se pripravljajo na občne zbore, ki bodo meseca januarja in jim bo g. poslanec zopet prisostvoval in dal nadaljnja poročila.

Prepiri v klerikalnem taboru

V Kranju izhajajoče glasilce JRZ »Gorenjec« je na naslov »neposlušne« organizacije krščansko socialnega delavstva, Jugoslovanske strokovne zveze, napisalo:

»Kdor je za marksistični gospodarski program, kdor napada katoliške škofe, kdor se poslužuje komunističnih fraz o »krščanskih kapitalistih,« katerih nikjer ni, vsaj pri nas ne, ta naj gre, kamor spada, med katoliškimi vrstami ne bo delal več zgage. Nam je taka polemika zelo neljuba, mi je tudi nismo načeli, toda na napad nismo smeli molčati. Gospodom okrog »Delavske pravice« in vodilnim krogom JSZ pa svetujemo: Če jim je res za dobrobit delavstva in za napredek krščanske socialne — ne pa socialistične — misli, potem naj izločijo iz svoje srede ljudi, katerim katoliška javnost ne more več zaupati, sicer mora priti do neizbežnih posledic.«

Kaj piše »Gorenjec,« je precej vseeno. Toda to notico je brez vsake pripombe ponatisnil »Domoljub.« Zato že zasluži, da jo v informacijo svojih čitateljev ponatisnemo tudi mi.

Pri lenivosti črevesja
je naravna
FRANZ-JOSEFOVA
grenčica
prijetno, dobro delujoče domače sredstvo, ki zmanjšuje težave, ker često dobro delujejo že male količine
Ogl. reg. S. br. 16485/35

Belgijske informacije o položaju v Jugoslaviji

Belgijska politična revija »XX siecle« je objavila, kakor posnemamo po »Obzoru,« pod naslovom »Splošna amnestija v Jugoslaviji« daljši članek o prilikah v naši državi. V tem članku prihaja revija do naslednjih zaključkov:

Ukaz o splošni amnestiji, ki ga je izdala vlada dr. Stojadinovića ob priliki 17.letnice narodnega zedinjenja, je bil sprejet med narodom z velikim odušeevljenjem. Računa se, da je bilo v zadnjih dneh izpuščenih na svobodo nad 6000 političnih obsojencev. Ta splošna amnestija je nov dokaz, da dela nova vlada z vso odločnostjo na utrditvi demokracije. Ona likvidira preteklost, sicer ne brez velikih težav, toda z mnogo energijo ter vrača narodu pravico govora. Od junija, ko je kraljevo namestništvo poverilo dr. Stojadinoviću vlado, je vlada že predložila volilni zakon, zakon o tisku ter zakon o zborovanju in društvih. Svoboda tiska je danes že skoraj popolna. Vse to so zanesljiva znamenja očividne politične obnove.

Novinarji dobijo svojega patrona

Nadškofijski ordinarijat v Turinu je sprejel nalogo, da prouči življenje Pavla Pija Perazzija, ki je umrl l. 1911. Sedaj ga mislijo proglasiti za blaženega. Pokojni Perazzi je pričel izdajati pred 60 leti katoliške liste ter živel pri tem tako pobožno, da so ga že živega smatrali za svetnika. Leta 1874 je osnoval svoj list, ki je postal pozneje najbolj razširjeno glasilo Katoliške akcije. Kdaj bo proglašen Perazzi za blaženega, še ni znano.

Nova uprava Prizada

Beograd, 23. decembra. o. Danes je bil občni zbor Prizada. Poročila o delu v preteklem poslovnem letu so bila soglasno odobrena. V upravni odbor so bili med drugimi izvoljeni dr. Milovan Pilja, načelnik trgovinskega ministrstva, dr. Obradović, svetnik trgovinskega ministrstva, dr. Stjepan Poštić iz Zagreba, Milovan Pavlović in Voja Petković, izvoznika iz Beograda, ter Avgust Pavletić, svetnik trgovinskega ministrstva, v nadzorni odbor pa dr. Jože Basaj, ravnatelj Zadružne zveze v Ljubljani.

Konec povodnji

Skoplje, 23. decembra. p. Vardar in njegovi pritoki so v zadnjih dneh že znatno upadli. Prebivalstvo se vrača v svoje domove, ki so bili doslej pod vodo. Vojaštvo dovaža s čolni ljudem hrano in druge potrebščine. Dopoldne je voda padla še za nadaljnjih 50 cm. Nastala pa je nova nevarnost. Toplomer se je danes močno dvignil in sneg se je pričel naglo topiti. Lahko bi se zgodilo, da bi zaradi tega reke na novo narasle. Tudi deloma prekinjeni promet je obnovljen. Tako vozijo vlaki tudi že na progah Skoplje—Veles in Skoplje—Hanrijevo.

VODEČA RADIO ZNAMKA
SCHAUB
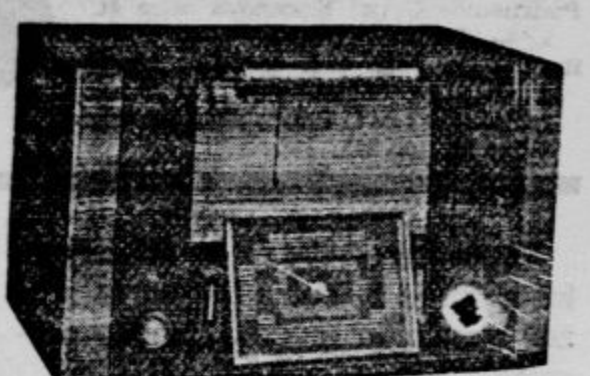
BREZOBVEZNO VAM PREDVAJA SAMOPRODAJA
„TEHNIK“
JOS. BANJAI
LJUBLJANA — MIKLOSIČEVA C. 20
Telefon: 34-19.

Dr. Edo Šlajmer

Ljubljana, 23. decembra.

Iz Št. Vida pri Ljubljani je prispela popoldne žalostna vest, da je zaključil svoje znanosti in narodu posvečeno življenje g. univ. prof. dr. Edo Šlajmer. Pred dvema letoma se je odpovedal izvrševanju prakse in se preselil v Št. Vid pri Ljubljani, da bi

užival svoj pokoj po dolgi dobi vztrajnega dela in velikih uspehov. Od javnega delovanja se je poslovil, ko je svoj življenjski cilj in ideale svojih dijaških let v polni meri dosegel. Dve generaciji slovenskih zdravnikov sta podedovali njegovo znanje in njegovo metodiko, vsem rojakom pa je zapustil svetle zglede narodne zavednosti in rodoljubja.

Znanstvenik in raziskovalec

Prof. dr. Šlajmer se je rodil 8. oktobra 1864 kot sin deželno-sodnega svetnika Ferdinanda Šlajmerja v Čabru. Maturiral je leta 1882. na hrvatski gimnaziji na Reki, medicinske studije pa je dovršil na graški univerzi ter je bil leta 1888. imenovan za člana operatorskega zavoda. Kot asistent Wölflerjeve klinike je služboval do 16. januarja 1891., ko je postal asistent na kirurgičnem oddelku ljubljanske bolnišnice. Ta oddelek je vodil takrat 70-letni primarij dr. Fux, kateremu so dr. Šlajmerja dodelili ne samo kot asistenta, marveč kot namestnika s pravico do nasledstva. Primarij dr. Fux je umrl marca 1892. in dr. Šlajmer je postal primarij kirurgičnega oddelka ljubljanske deželne bolnišnice. Že mlad se je dr. Šlajmer popolnoma posvetil znanosti in je vsa odlikovanja in počaščenja dosegel kot znanstvenik, ki ni nikdar iskal političnih zvez, marveč se je vedno ponašal s svojo narodnostjo. Leta 1889. je bil deležen visokega avstrijskega odlikovanja, leta 1905. pa je dobil srbsko odlikovanje — red sv. Save III. razreda, ker je bil tedaj že štiri leta častni član srbskega zdravniškega društva. V tisti dobi je predsedoval društvu zdravnikov v svoji ožji domovini, leta 1908 je postal častni član združenja čeških zdravnikov, bil pa je tudi član mnogih združenj kirurgov, tako n. pr. tudi član mednarodnega združenja v Bruslju ter dopisni član zdravniških društev v Pragi in Beogradu. Član najvišjega sanitetnega sveta na Dunaju je postal leta 1911.

Epohalen pojav v našem medicinskem svetu

je bil dr. Šlajmer že ob nastopu svojega službovanja v Ljubljani. Za nas je toliko pomenil kakor prof. Billroth za dunajsko medicinsko fakulteto. Prinesel je v Ljubljano znanje in sposobnosti, ki so segale visoko nad povprečje, učinkoval pa je tudi s svojo močno osebnostjo. Njegov stari prednik primarij dr. Fux je bil gojenec predantiseptične dobe in do konca je ostal pri starih metodah. Dr. Šlajmer je uvedel asepso takoj, ko je nastopil svoje službovanje v ljubljanski bolnišnici. Še v starem poslopju ob Ajdovščini in Dunajski cesti je bilo z dr. Šlajmerjevim prihodom konec s sepso in prisadom ter tudi konec »krvavih riht,« kakor so tedaj v bolniškem žargonu imenovali amputacije. Asepsa je bila že polno uvedena, ko se je po velikem potresu dr. Šlajmer selil v nov kirurgični oddelek v bolnišnici ob Zaloški cesti. Ta oddelek je bil po njegovih načrtih zgrajen in opremljen ter je predstavljal za konec prejšnjega stoletja najboljše in najmodernejše na tem polju. Tam je deloval dr. Šlajmer 15 let. Vztrajanje na sigurnih, preizkušenih metodah in stremljenje, da je najbolj enostaven in za bolnika najmanj nevaren način doseže najboljši učinek, označujejo njegovo delo. Siguren pogled in intuicija ter izredno praktične izkušnje so bile podlaga njegovih velikih uspehov kot diagnostika in kirurga.

Udeleženec osvobodilnih bojev

Zaradi političnih razprtij, ki so se zanesle tudi v bolnišnico, je dr. Šlajmer leta 1911. prosil kranjski deželni odbor za upokojitev. Pri svojem strogem narodnem mišljenju se v politiko nikdar ni mešal, pač pa se je je ogibal, kolikor je mogel. Upokojen je bil aprila 1911. ter od tedaj delal le v svoji zelo razširjeni privatni praksi. Ob izbruhu balkanske vojne se je podal v Beograd, prevzel vodstvo kolone Rdečega križa ter stavil svoje strokovno znanje požrtvovalno na razpolago za lajšanje gorja osvobodilnih bojev. Leta 1912 je bil odlikovan z redom sv. Save II. razreda, srbski Rdeči križ pa mu je podelil svoj društveni krst«. Ljubljana je dr. Šlajmerja 10. februarja 1914 izvolila za svojega častnega občana.

Dr. Šlajmer je mnogo ljudi iztrgal iz objema smrti, s čarom in močjo svoje osebnosti pa je bolnikom dajal tudi življenjske moči. Pri čudovitih uspehih, ki jih je dosegel v svojem poklicu, se ne ve, kje je bil konec vede in kje je začetek vplivov osebnosti. Njegova požrtvovalnost in vnema sta bili neizčrpni. Prestrašeni in izčrpani bolniki so videli v njem orjaka življenja — zmagovalca smrti in popolnoma so se mu zaupali. Mož znanosti pa je bil tudi ves obdan s toploto blagega značaja in tako si je tudi poleg znanstvenih del, ki jih je zapustil, in poleg uspehov, ki jih je dosegel v poklicu, postavil najlepše in najtrajnejše spomenike med rojaki.

Lani, ko je dopolnil 70. leto, je hotelo Slovensko zdravniško društvo proslaviti njegov jubilej, prof. dr. Šlajmer pa je v svoji veliki skromnosti prosil, naj odbor opusti vsako proslavo, češ, da je vedno deloval le po svoji dolžnosti kot človek in zdravnik. Srčna bolezen ga je mučila že tri mesece. Včeraj se je razmeroma dobro počutil, danes ob 9. pa mu je postalo zelo hudo. Dati so mu morali injekcije. Znanost je svojemu zvestemu sinu in borcu omogočila, da je ob 14. mirno izdihnil.

Velikemu zdravniku in velikemu človeku dr. Edu Šlajmerju bo ohranjen časten spomin!

Pogreb

Pogreb včeraj preminulega g. dr. Eda Šlajmerja bo v sredo ob 3. uri popoldne.

Uboj

Novo mesto, 23. decembra.

Davi so vaščani iz Smolenje vasi našli 50 korakov daleč proti Blatniku na poljski poti 27 letnega Jožeta Erjavca, posestnikovega sina iz Sel pri Ratežu. Fant je snoči popival pri gostilničarju Brulcu, ponoči pa se je z Jožefom Šušteršičem. Ivanom Božičem, Janezom Primožičem in Vinkom Prešernom, ki so vsi iz Smolenje vasi, vračal proti domu. Med potjo se je ustavil pri svojem dekletu, nato pa so skupno odšli dalje.

Prišlo je naenkrat do prepira in pretepa. Kdo je Erjavca prvi udaril, spočetka niso mogli ugotoviti, ko pa so bili danes fantje zaslišani, so orožniki dognali, da je Erjavca udaril Šušteršič z ročico tako hudo, da je nezavesten obležal in zmrznil. Orožniki so na prijavo takoj uvedli preiskavo, Erjavčeve ponočne spremljevalce aretirali ter jih oddali sodišču v Novem mestu. Preiskavo sta vodila podporočnik Ivanović in narednik Rutar.

Truplo nesrečnega Erjavca so prepeljali v mrtvašnico v Smolenji vasi, kjer ga bo jutri pregledala sodna komisija.

Nemški kliring

Beograd, 23. decembra. AA. Po poročilu Narodne banke z dne 23. decembra t. l. je po nemškem kliringu izplačana poslednja aviza št. 9294.

Novosadska vremenska napoved za danes: Nova oblačitev na zapadu, sneg, ponoči mraz. Sonce vzhaja ob 7.14 in zahaja ob 16.

Dunajska vremenska napoved za torek: Omiljenje mrzlega vremena. Podnevi mraz samo še v zaprtih dolinah, večinoma oblačno in megla, v enem ali dveh dneh zopet sneg.

POJ, GOSPOSVETSKI ZVON!...

Nocoj se bo spet razmajal veliki gosposvetski zvon. Donel bo gori do Šentvida ob Glini, čuli ga bodo še tam doli v spodnjem Rožu. Veličastna je njegova pesem. Morda tudi zato, ker je tako redka. Saj gosposvetski zvon se zaziblje le ob velikih praznikih, najlepše pa doni v sveto noč. Lepota koroške zime je blagoslovljena z donenjem tega znamenitega klicarja. Kadar ga začujejo slovenska srca na koroških tleh, hitijo njihova hrepenenja v Svatne, kakor imenujejo najstarejše svetišče na koroškem, Gospo Sveto.

Ko smo pred dobrim mesecem bili tam, je bila gosposvetska pokrajina vsa še v jesenskem ornatu, tiha in mrka, v popolnem skladu s težo stoletij, ki ležijo na njej, z zgodovino, ki je tu imela eno svojih velikih terišč. Na gričku raste veličastna cerkev izmed kupe župnih, romarskih in vaških hiš in gospoduje vsej pokrajini. Po dolini teče široka cesta, kakor je tekla pred dvema tisočletjema, ko so Rimljani pošiljali svoje legije čez Predel in čez koroška tla proti Dunaju in Solnogradu. V globini onkraj cerkve stoji na samem ne le ograjeni vojvodski prestol, marveč je tam blizu razprostrto tudi otožno pogorišče nekdanjega rimskega mesta, kjer je bila nastanjena II. legija cesarja Marka Avrelija, zmagovitega preganjalca divjih Markomanov in Kvadov. Le kratkotrajen je bil ostanek mesta Viruna. Sredi razcvita ga je oplazil val preseljevanja narodov. Atila s svojimi Huni je mesto zažgal. Tam, kjer je nekoč stal Virunum, najdete danes črnikasto zemljo, pomešano z ogljem. Znameniti ostanki, ki so jih našli med razvalinami, so v celovškem muzeju, ruševine same pa so pripomogle, da je zraslo gosposvetsko svetišče. Mors tua vita mea — pri Gospe sveti sta si paganstvo in krščanstvo podali roke. Polno je spomenikov iz Viruna, vzidanih v gosposvetski hram. Mnogo povedo, le razbrati jih moraš znati.

Ko so se po odhodu Langobardov naselili v teh krajih Slovenci in se po poldrugem stoletju samostojnosti dali pokristjaniti, ko jim je po smrti Gorazda, prvega slovenskega krščanskega vojvode, zavladal goreči kristjan Hotemir — Prešernov Kajtimar — je dal graditi božji hram na Gosposvetskem polju. Prva, najstarejša cerkev v Korotanu, je bila kapela, ki jo še danes imenujejo paganski tempelj. Solnograški škof Vergilij, s polnim srcem naklonjen slovenskemu krščanskemu knezu, je poslal v deželo škofa Modesta in druge duhovne, ki jih je ljudstvo zamrzilo, ker jih — Nemcev — ni umelo in ker mu je presedalo pačenje slovenskega jezika. Trikrat so se uprli staroverni Slovenci. Ne le šest mesecev, kakor poje Prešeren v svojem »Krstu«, temveč tri leta je močila tla krvava reka, tri leta je Slovenec moril Slovenca brata. Knez Valjhun (Valdunk) je besnel z ognjem in mečem za krščansko vero. Pogubnim domačim bojem je leta 789. napravil konec frankovski kralj Karel Veliki. Valjhun je bil poslednji vladar iz starega koroškega knežjega rodu. Slovenci so z Bavarci vred prišli pod frankovsko oblast. To je bil konec — »začela se je dolga, dolga doba tujega gospodstva, fevdne ustave in nasilnega potujčevanja.« (Dr. M. Potočnik.) Gosposvetska cerkev v današnji svoji veličini je zrasla leta 1420., ob prehodu iz romanskega v gotski slog.

Stopimo vanjo pri težkih stranskih vratih in objame nas skrivnostna tišina onih tisočev, ki so skozi stoletja, rod za rodom, prihajali semkaj po tolažbo in utonili v večnost. Iz mogočnih opornikov se sklepajo visoko pod ostrešjem sivi loki, med njimi so polja vsa živo poslikana s podobami, ki jih lahko razločno občudujemo od tal. Ali še ne veste? O, čudovite stare umetnine so odkrili in obnovili pri Gospe sveti. Polnih šest let (od l. 1927. do 1933.) je rastavrator prof. dr. Walliser s kladevcem odgrinjal omet in odkrival stare freske. Dunajski Bundesdenkmalamt je zagotovil sredstva in vsi, ki se jih tičejo starine in umetnine gosposvetske cerkve, so nestrpno čakali, kaj bo odkril. Podoba za podobo je prišla na dan, dokler ni na eni našel napisa, ki je razodel, da je na stropu upodobljeno prvo poglavje Matevževega evangelija, genealogija Abrahamovega rodu, iz katerega je izšla Marija, mati Jezusova. Na prvi freski je Adam v raju, nasproti njemu pa evangelist sv. Matevž, s katerim se je ovekovečil neznani mojster sam, ki je bil tu na delu v letih 1450. do 1460. Nekatere može je dr. Walliser našel brez glave. »Ecce adsum«, je dejal in jim glavo postavil na pravi kraj. To pa še daleč ni bilo vse. Sloveči obnovitelj je šel na delo še na strop nad glavnim oltarjem in je odkril freske cerkvenih očetov, ki so bili naslikani na presno v letih 1420. do 1430. Najlepše pa je bilo odkritje na steni ob evangeljski strani oltarja. Tu so bile skrite najlepše umetnine, ki jih je neznan mojster Skaza leta 1867. vse preslikal. Danes ko so obnovljene, predstavljajo z neodoljivo močjo in lepoto ves božični misterij.

Spodaj je rojstvo Kristovo in poklonitev svetih treh kraljev. Oblečeni so kot srednjeveški vitezi, ki se s svojim spremstvom hite poklonit kralju nebes in zemlje. Prvi že kleči pred njim, drugi se bliža na konju v trabu, tretji v galopu. Zgoraj v enaki velikosti je upodobljen beg v Egipet in divjanje Herodeževo. Tu so bile poškodbe najobčutnejše in tudi obnovitelj ni ničesar kvaril in dopolnjeval s svojimi barvami, marveč je pustil silhuete in obrise le toliko, da moremo dojemati, kakšna je bila prvotna mojstrovina.

Gospod kanonik, ki nas vodi po cerkvi in nam vneto vse tolmači, je učen in šaljiv gospod. Kakor smo izprva ostrmeli, ko je v cerkvi stopil pred nas in nas ogovoril v sladko zveneči koroški slovenščini, tako smo se morali nekajkrat od srca nasmehniti, ko nam je s svojimi domislicami prikazoval vedno nove umetnine in lepote.

»Naša ljuba Gospa — le pokaži se, kako si lepa!« je rekel in za oltarjem obrnil stikalo. V svitu električnih žarnic, ki so tako tuje in zoprne v tej starinski cerkvi, se je pokazala podoba Marije in natanko smo lahko ogledali ves veliki oltar, kjer je gotičen sigil sredi baroka ostanek iz prvotnega oltarnega sloga.

»Lepšega imena ni kakor je Gospa sveta«, razlaga kanonik, »toda zakaj ji Nemci pravijo Marija Saal? Zato, ker so jo svojčas latinsko imenovali Maria in Solio? Ne. To je bila nekoč Marija v selu — in selo so Nemci prekrojili v Saal. Danes pa je Maria Schmall — dohodki so vedno manjši.«

Postojimo pred grobom svetnika Modesta v stranski ladji. To je bila nekoč oltarna miza. Na njej je polno sveč in ostankov, ki so jih prižgali romarji. Verne duše prosijo pomoči iz vic. Grob z oltarjem vred je ograjen. Prav, saj se nadejajo, da je v kotu zakopano zlato, ki ga je v šestnajstem stoletju ob reformaciji skril tedanji kustos z relikvijami vred. Narod govori, da se Modestova grobnica premika; do sodnega dne se bo premaknila do zida. Bomo videli.

Čudno pa ne bi bilo, zakaj zlasti ob Veliki noči se rinejo okrog Modestovega groba trume častilcev, da se mu zahvalijo za pokristjanjenje.

Kakor na zidovih zunaj cerkve, je tudi v notranjosti polno rimskih kamnov. O, kako bi le bila nekdanja rimska matrona v Virunu mogla slutiti, da bo njena kamenita kopalna kadunja služila za shrambo žegnane vode! Pa je po cerkvi seveda tudi mnogo spominkov iz nedavnih dob. Plošče z reliefi knežjih kron in škofovskih kap. Pod prižnico pretresljivi nagrobnik gospoda Alta, ki je bil »zu Klagenfurt ein Bäckermeisterin« in nas opozarja še iz groba: An diesem Grabestein, o Wanderer, kannst lesen, dass wer du itzt noch bist, ich vor auch war gewesen. —

V drugi stranski ladji je pretresljiva stara podoba: Vorstellung des alten Gnadenaltars und der Geschicht, da eine von is Teufeln besessene Freyle Benedikta N. den 30. April 1697. alda von letzten Plaggeist ist erlöset worden... Hvala ti, sv. Modest! Slovenskih podob, da bi jih taki vplivni duhovni, kakor je bil Johann Käntius, Nothhelfer der Betrankten, — reševali obsedenost in hudiča, ni. Vobče ni nikjer slovenskih spominov, razen nekaterih imen v nagrobnikih, vzidanih zunaj v cerkev, pa še ta so ponemčena (Schellesnig). Nemško svarilo v cerkvi priporoča, naj romarji ne čečkajo po zidovih in naj ne obešajo podob, rajši naj darujejo za obnovo cerkve in orgel.

Najbolj čudno posebnost nam je gospod kanonik v cerkvi prihranil za konec. Blizu oltarja je skrivnostna, zagrnjena velika slika. Zakaj zagrnjena? Prišel je l. 1928. sloveč umetnik Böckl, modernist, in se ponudi, da se ovekoveči s svojo umetnostjo. Naslikal je Krista, ki rešuje utopljenca. Pa kako! Romarji so se zgražali dve leti, dokler jim ni kanonik ustregel in obesil zagrinjalo. Zdaj šele je slika zaslovela! Od daleč so jeli z avtomobili prihajati izletniki, gledat moderni monstrum, izmaličeno umetnost. »In da ima tudi naša Gospa sveta nekaj dobička od tega«, pravi kanonik, »sem začel pobirati od vsakogar, ki mu sliko pokažem, po dva šilinga!« —

Stopimo še v zakladnico. Ne, cel muzej je to. Pravi odraz pretoka paganstva v krščanstvo. Poleg denarja iz rimskih časov ogledamo spominke iz zgodnjega srednjega veka, ostanke rimskega gledališča, idealno sliko Viruna, dragocene kelihe, augsburška in nürnberška votivna dela, krasno knežjo krono, ki je ne prodajo niti za 10.000 šilingov. V omarah so obleke in pajčolani viteških nevest, ki so prišle h Gospe sveti stopit v zakonski stan. Dragocen rokopis iz leta 1448 nam razodeva Auguštinove izpovedi. A vsega ne bi v treh urah ogledali!

In zdaj še v stolp, da se ob gosposvetskem zvonu razgledamo skozi široko lino po pokrajini, kjer smo začeli pisati svojo narodno zgodovino. Bridka je pot po ozkih in mračnih stopnjicah, ali postanek na vrhu ob zvoncu — to je doživljaj, ki ga ne boš pozabil. Zvonko zapoje bron, če le s prstom potrkaš nanj. Ne le po veličini (6608 kg), temveč po svoji izdelavi in okrasju dela vso čast zvonarju Matevžu Lanzmannu, ki ga je vlil leta 1687 v Celovcu iz turških kanonov in srebra, ki so ga zapustili Turčini na begu izpred Dunaja v letu 1682. Da so zvon spravili v visoki zvonik, so zgradili poseben most. Še danes visi zvon na prvotnem hrastovem ogrodju, samo sponke morajo od časa do časa zamenjati. »Naš zvon ni sramežljiv kakor gospodična«, pravi kanonik, ko nam prebira napis na njem, »on rad pokaže svoja leta. Glejte, saj to ga je rešilo v svetovni vojni. Prestar je bil za črnovojnika.« —

Gosposvetska fara šteje 1500 duš in še je med njimi polno slovenskih kmetov, ki jim pridigujejo in jih spovedujejo v domači besedi. Do leta 1920. so se tu vrstili sami slovenski duhovni, odtlej pa umeščajo tudi Nemce. In tudi sam kanonik Feinig, ki je vzorno gostoljuben nasproti vsakemu gostu iz Jugoslavije, je dobil Gospo sveto le za priznanje, ker se je ob plebiscitu postavil na nemško stran.

Tisočem poje gosposvetski zvon. Ob velikih romanjih hite k njemu nele Korošci, od Solnograda in od drugod se zbirajo častilci. Hodimo k njemu tudi mi! Bodimo z njim! Poj tudi nam nocoj gosposvetski zvon! —dr.—

Del stropnih fresk s podobami iz rodu Kristusovega

Pogled po gosposvetski cerkvi izpred oltarja proti koru

Obsojeni, ker so Slovenci

Nemško besnenje pred 25 leti zaradi treh slovenskih uradnikov

Kakor v pravljici se glasi gornji naslov. Bilo pa je komaj pred četrtstoletjem. Dne 31. decembra 1910. je bilo v stari Avstro-ogrski monarhiji peto popisovanje prebivalstva. In takrat so se trije železniški uradniki drznili zapisati, da je njihov občevalni jezik slovenski. Kakšen hudir je iz tega nastal! To bomo danes obudili v spomin onim, ki so to morda že pozabili, in v opomin mladini, ki seveda nima pojma kakšne so bile razmere pred 25 leti.

Ljudsko štetje ni nikaka strašna reč. Nekoč je kralj David hotel vedeti število svojih vojakov in davkoplačevalcev. Cesar August je leta 8 pred Kristom začel popisovati ljudi v Siriji, da bi ugotovil ljudsko premoženje. V Palestini je bilo popisovanje po židovskem načinu: člani družin so se morali zglasiti v mestih, od koder je izhajal njihov rod. Zato sta morala Jožef in Marija v Betlehem, kjer se jima je potem rodil božji sin. Egipčani, Grki in Rimljani so izvedli razna ljudska štetja. Rimski cenzorji so preresetali evidenco davkoplačevalcev vsakih 5 let.

V srednjem veku so posamezne države štotako številčno preresetavale državljane. Prvo pismeno štetje v modernem smislu pa je bilo šele v Braniboru na Pruskem 1644. V Avstriji so začeli popisovati šele sto let pozneje in so 1754. vpeljali redno letno konsignacijo duš. V severni Ameriki so hoteli razdeliti ljudske zastopnike v razmerju s številom prebivalstva in so naročili prvo popisovanje leta 1791. Ameriki sta sledili Francija in Anglija. Carska Rusija pa šele 1897.

V bivši avstro-ogrski monarhiji se je pričelo štetje 1888. Bilo je uzakonjeno, da se bo ponavljalo vsakih 10 let. Namen štetja je bil poleg statistike tudi ta, da so vodilni činitelji prikrivali ostalemu svetu, kako zna peščica nemških mogotcev po svoje vladati konglomerat raznih narodnosti, pred vsem slovanskih. Zato so zahtevali pri navajanju narodnosti izraz »občevalni,« ne »materinski« jezik. Že na ta način so zatajili pod najrazličnejšimi pretvezami ogromno množico slovanskega življenja, zlasti onega, ki je bil v službah. Južni Slovani, še zlasti Slovenci smo na ta način izgubljali take številke da smo se domala posušili. Ali ob kopnenju številk je postajala narodna zavest vedno bolj jeklena. Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos — ta nauk Koseskega je bil kar najvišji zakon. Proti koncu leta 1910. so opozarjali vsi naši listi na past, ki se pripravlja posameznim, v krogu drugih narodnosti živečim Slovencem. Pojasnjevali so zakon in uredbe ter navduševali slovenske Robinzone za narodno stvar.

V zgornje koroškem trgu *Spitalu* ob Dravi so bili prideljeni v službo trije slovenski železniški uradniki. Poznali so zgodovino slovenske kneževine v stari Karantaniji, nebroj popačenih krajevnih imen v neposredni okolici jim je pričalo o preteklosti. Prijazne cerkvice na gričih nad globoko zarezano dolino mlečno bele Drave so jim govorile o veri in jeziku slovenskih starincev. Koroški dedje so zgradili prvo hišo božjo na Lurnskem polju (današnji St. Peter im Holz) že okoli leta 760. Ta kraj antične Teurnije in prve krščanske cerkve med Slovenci na Zgornjem Koroškem je bil najpriljubljenejši izlet omenjene trojice. Poleg zemeljskih dobrot, ki so jih nudile domače gostilne, so uživali krasoto planin saj je pokrajina tudi tu očarljiva.

Prišel je 31. december. Naši trije uradniki so samozavestno stopili v urad. Občevalni jezik? Slovenski!

Prva dva dneva januarja sta potekla mirno. Že tretji dan pa je prihrumel sam špitalski župan na kolodvor. Pozval je najmlajšega in najmanjšega: »Prekličite svojo izjavo! Kakšna drznost kako morete v našem trgu drugače občevati kakor v nemščini?« — ker pa se grešnik le ni hotel udati, mu je župan grozil: »Torej vas bo treba premestiti in ovaditi na okrajno glavarstvo, da dobite, kar ste zaslužili!«

Res je okrajno glavarstvo kmalu nato povabilo našega »malega« k zaslišanju. Mudilo se je hudo, da se ne bi moglo urbi et orbi razglasiti, da je že tudi Špital ob Dravi v jezikovno mešani pokrajini. Sestavili so zapisnik, silili v zaslišanca in ga poučevali, da je v grobi zmoti. Zaman! Takoj na mestu je bil grešnik kaznovan: po § 30. z dne 29. marca 1869 državnega zakona o ljudskem štetju z globo 20 kron. Če se denarna kazen ne bo mogla ubrati, bo obtoženec presedel dva dni v zaporu.

Prav! Kaj pa oba druga prevratnika? Čakala sta prijatelja, pred okrajnim glavarstvom in mu častitala k zasluženemu arestu. Če že tedaj pojde vsa trojica skupaj v zapor. To je šele bil ogenj v strehi, ko se je razvedelo, da so vsi trije navedli slovenščino za občevalni jezik. Trg Špital je narodno ogrožen, postavljen v obmejno cono! Spet je posegel vmes komisar okrajnega glavarstva. Ponovila se je nasproti ostali dvojici ista pesem: »Prekličita!« — »Ne.« Občujeva le s somišljeniki in se poslužujeva nemščine le takrat če govoriva s pripadniki drugih narodnosti, ki ne razumejo slovenščine.« — »Zapisnik in ista kazen kakor za prvega velja tudi za vaju. Obtežilna okolnost: objestna in premišljena namera!«

Tako je ta stvar bila uradno rešena. A javnost? Kakor da je pridrvel vihar je zabučalo po trgu. Mirne prebivalce so nahujskali le malo čisti Nemci. Listi so bljuvali ogenj in žveplo na zanikrno slovensko trojico. Med nemškimi dnevniki sta se najbolj razburjala »Tagespost« in »Tagblatt.« Seveda je pridno sekundirala tudi celovška »Volksstimme.« Slednjič je z basom pritegnil še uradni list. Takole so pisali: Če pomislimo, da mora vsak uradnik v službi in privatno govoriti pri nas le nemški, kakor govorimo brez izjeme vsi gornji Korošci, potem moramo špitalski meščani smatrati donešeni fanatizem le za žalitev. Za tako predrznost ne zadostuje izrečena kazen, marveč je potreben vsestranski bojkot. Vsa javnost mora vztrajati na takojšnji premestitvi treh izzivalcev!

Posledica. Gostilničar je moral trojici odpovedati hrano in tudi mirnejši someščani so bili proti njim nahujskani. Največje ogorčenje pa je šele sledilo, ko so obsojenci vložili pritožbo na koroško deželno vlado. Pritožbo je sestavil dr. Triller v Ljubljani in vlada jo je — ugodno rešila.

»Slovenski narod« je pod zaglavjem »Nemška nasilstva pri ljudskem štetju v Špitalu na Koroškem« poročal o razveljavljenju prve sodbe. Ker so bili Nemci prepričani, da je na odločitev dežejne vlade zlasti vplivala zadevna interpelacija narodnega poslanca Ivana Hribarja v dunajskem parlamentu, so interpelacijo ponatisnili s pripombo: »Sicer pa bodo od poklicane strani storjeni vsi primerni koraki, da se take predrznosti v bodoče preprečijo, saj kaže že ta primer, s kakšno nesramnostjo nastopajo slovenski *pritepenci!*« — Lepaki so bili nalepljeni na vseh vogalih in razširjeni v več sto izvodih po trgu. Seveda je bil tudi shod sklican v hotel »Salzburg« in vabila so vpila: »Nemci, varujte svojo posest nasproti slovenskim vsiljivcem!« Kljub velikanski reklami je bil shod sila klavrn. Udeležilo se ga je le nekaj pristašev in pa tovariši slovenskih uradnikov s postajenačelnikom vred. Na shodu so neusmiljeno hujskali proti trojici. Celovški »Mir« je potem obširneje poročal zlasti o resoluciji, ki je tam bila sprejeta: »V Špitalu v hotelu Salzburg zbrani zborovalci se najodločneje zavarujejo proti izjavi treh slovenskih zagrizencev ob ljudskem štetju, da je slovenščina njih občevalni jezik. Zborovalci smatrajo to za slovanski naskok na nemško prebivalstvo Špitala in vse gornje Koroške. Razveljavljenje sodbe pa je poklon pred slovenskimi poslanci. Zborovalci pričakujejo od vsega špitalskega prebivalstva, da bo na primeren način odgovorilo na izzivanje imenovanih treh Slovencev s tem, da bo prekinilo z njimi vsako občevanje!« — —

Špitalčani so ubogali. Z vsake strehe se je vila »frankfurterica.« Trije slovenski uradniki niso mogli nikjer več dobiti ne hrane, ne pijače, čeprav so gostilničarji po zakonu dolžni dajati hrano vsakemu, ki se pošteno obnaša in pošteno plača.

Naše tri trpine so edino podpirali socialisti, ki so rade volje prisostvovali pogajanjem med gostilničarji in bojkotiranci. Slednjič je edino kolodvorski bifé, ki je bil glede hrane itak na dovolj slabem glasu, moral nuditi slovenski trojici prehrano.

»Slovenski Narod« je o tem obširneje poročal: »V uradu jih gledajo po strani, iz gostiln in kavarn jih pode ter se jim grozi, da jih bodo ob prvi priliki dejansko napadli, češ, da jih pouče, da se v Špitalu ne sme nekaznovano izzivati s slovenskim občevalnim jezikom. Uradniki si niso več varni življenja in nočno službo si upajo opravljati samo oboroženi, ker morajo računati s tem, da se jih zlasti ponoči vsak trenutek lahko napade iz zasede « . . .

Državni poslanec Ivan Hribar je stalno vzdrževal pismeno zvezo s trojico in se trudil, da bi bili čimprej rešeni špitalskega pekla. Pisal je 7. februarja 1911: »Bil sem včeraj pri ravnatelju Nesslerju in izposloval sem, da bodete vsi trije prestavljeni na Slovensko. Slučaj špitalski bode mi povod za energično akcijo za spremembo zakona o ljudskem štetju« . . .

V treh mesecih so se potem špitalski prijatelji razšli. Prvi je odletel »ta mali« v Ljubljano. — Ostala sta se veselila, da je tovariš tako dobro odrezal. Za njim jo je pokadil »naš Karel« v Brezno—Ribnico. A niti v tej zakotni vasi mu niso dali nemčurji miru. Moral je po nekaj mesecih v Tirole. Zadnji je bil Jože Gorenjec. V sršenovo gnezdo — v Pliberk — so ga poslali. Toda njegov raj so bile okoliške slovenske vasi, kjer je navduševal kmete za narodno stvar.

»Obsojeni, ker so Slovenci« . . . ta naslov sem povzel iz takratnega »Ilustrovanega tednika.«

Iz otroških let smučanja

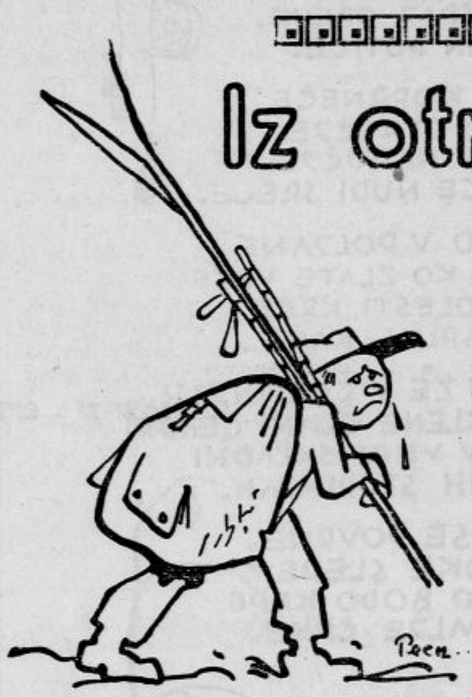

Vsaka zima povečuje število tistih, ki uganjajo z navdušenjem beli sport. Pri tem je znano, da se je ta sport v Srednji Evropi razvil zelo pozno. Še pred svetovno vojno so zbujali rediki turisti, ki so drseli z dilcami preko zasneženih travnikov, obči posmeh, veterani te umetnosti so se morali vsaj v srednjevropskih državah vaditi v njej ponoči in na skritih krajih, da se jim ljudje niso mejali.

A samo Srednja Evropa se je seznanila s smučmi tako pozno, na evropskem in azijskem severu pa so jih uporabljali že v prazgodovinskih časih, kakor nam kažejo najdbe v tamošnjih prastarih šotnih plasteh. V šoti so se te prve smuči, ki jih cenijo na 2000 do 4000 let, ohranile precej dobro do današnjega dne. Vidiš jih med drugim v smuških muzejih v Oslu, Helsinkih in Stockholmu. Prvotna smuč se je razvila pač iz krpelj, ki jih v severnih krajih splošno uporabljajo in ki preprečujejo, da se noga ne vdira v globoki sneg. To nam dokazuje njena kratka, široka oblika. Zelo počasi so te smuči potem spreminjale svojo obliko in se prilagodevale značaju različnih severnih pokrajin. Največ delež za izpopolnitev smuči imajo Finci, ki so jih izdelovali menda kot prvi čedalje ožje in daljše ter so tudi oporišče za nogo nekaj zvišali. Smuči so bile za obe nogi večinoma enako dolge, samo Laponci so rabili različno dolge dilce. Leva je bila gladka in dolga, desna kratka in obložena s kožo severnega jelena. Gibanje na teh laponskih smučeh je sličilo današnjemu teku s kotalkami za otroke, pri čemer desna noga rine in leva drsi.

Okrog l. 1000. so bile smuči na severu že splošno razširjene. Možje, ženske in otroci so jih radi uporabljali za zabavo in tudi za potrebo. Tudi vitezi na turnirjih so nastopali s smučmi, a na zadnje so jih začeli uporabljati v vojni. Srednja Evropa pa je dobila šele v 16. stoletju z nemškim prevodom knjige Olafa Velikega »Zgodovina polnočnih ljudstev« prve vesti o teh čudnih deskah. V tej knjigi beremo med drugim: »Laponci imajo navado, da se prevažajo in tečejo z dolgimi deskami, ki si jih privežejo na noge, na snegu preko gora in dolin. To delajo zelo spretno, pa naj si bo v slabem vremenu ali na lovu. Prav tako so opremljeni tudi pri tekmovanjih za dragocenosti ali čast. Tisti, ki tako tečejo, tudi v tem teku streljajo na divjačino, ki jo srečajo.«

Posebno priljubljeno je bilo smučanje na Norveškem, kjer je imela vsaka pokrajina svojo obliko smuči. Vsem na čelu so bili prebivalci Telemarkena, ki so dali smučem v 18. stoletju novo obliko, v bistvu podobno današnji. Sredino dilce so izdelali tako, da je postala prožna. Ta nova oblika je zahtevala seveda tudi novo tehniko, a to so Telemarkovci obvladovali dovršeno. Dočim so drugi smučarji drseli v hitrem smuku po pobočjih in zavirali samo s pomočjo krajše ali daljše palice brez krpelj, na katero so se opirali, se Telemarkovci niso več opirali na palico, temveč so se vozili lahkotno in okretno ter so se v skoku obračali. S tem so odkrili moderno umetnost smuka. Najboljši telemarški tekač Nordheim je proti koncu 19. stoletja osnoval v tedanji Kristaniji prvo smuško šolo na svetu, ki je smučanje na severu napravila še bolj popularno. V zadnjih dveh desetletjih preteklega stoletja so prirejali na Norveškem že smuške tekme, vztrajnostne teke in skakalne tekme. Celo neko vrsto skijöringa so tam tedaj že poznali.

V ostali Evropi pa so smatrali smuči še vedno za kurioziteto, ki so jo poznali samo iz knjig ali iz zbirk kakšnega potovalca. Častno izjemo so delali samo naši slovenski kmetje na Blokah, ki so najmanj že v 17. stoletju poznali smučanje in ga za potrebo izvrševali. Valvazor piše l. 1669. v svoji »Slavi vojvodine Kranjske«: Uporabljajo dve leseni deščici, ki sta četrt palca debeli, pol pedi široki in kakšnih pet pedi dolgi. Spredaj so takšne deščice zakrivljene navzgor. V sredi imajo usnjen jermen, v katerega vtikajo nogo. Na vsako nogo pride po ena takšna deščica. Nato ima kmet v rokah tudi palico, ki jo položi pod pazduho, z njo se drži krepko nazaj, opira se nanjo in krmari z njo ter nine na ta način tudi po najbolj strmi gori navzdol. Bolje bi moral

zapisati, da drevi ali leti navzdol. Noben hrib mu ni prestrm ali preveč z drevesi obraščen, da bi se mogel na ta način spustiti po njem v dolino. Kajti pri tem se zvijajo v svoji vožnji kakor kače, če jim pride kakšna ovira na pot, pa naj bo to drevo ali velika skala. Če je pa hrib prost, neobraščen in brez ovir, tedaj dosežejo naravnost dol.« Ni znano, kdaj je nastalo to prvo gorsko smučanje v Srednji Evropi. Pravijo, da so se ga naši kmetje v tridesetletni vojni naučili od norveških vojakov. Težko, da bo držala, kajti potem bi se smučanje od Norvežanov naučili tudi drugod in ne samo na Blokah.

Okrog l. 1870. so se v Srednji Evropi tu in tam pojavile dilce, pred vsem med lovci in gozdarji. Oblika teh dilc in zlasti njih vezava je bila še skrajno primitivna, maže so bile popolnoma neznane, kvečjemu da so smuči v slabem snegu namazali s slanino ali - slaniki. 1890. so planinci napravili prve poskuse s smučmi, pa so sodili potem tako-le: »Hoja v hrib je izredno dolgotrajna in težka, smučanje navzdol pa zelo nevarno. Ovir skoraj ni mogoče premagati, in če padeš, kar se zgodi zelo lahko, si s temi dolgimi deskami brez pomoči.« Toda ko je Nansen z velikim uspehom raziskal aledenelo grönlandsko notranjost na smučeh, so se predsodki začeli izgubljati in ko so našli nove vezave ter druge izpopolnitve, ki so napravile norveške smuči uporabne za srednjeevropske razmere, je število prijateljev belega sporta naraščalo čedalje bolj.

Smučarski dinar bo 12. januarja.

Pismo z Dunaja

Nazadovanje tujskega prometa — Prilagoditev novim razmeram — Kinematografi, gledališča, umetnostne razstave — Petnajstletna slikarica

Dunaj, v decembru 1935.

Navzlic živahni propagandi za privabitev tujcev ter za poživitev splošnega in kupčijskega prometa je na avstrijskih železnicah po vseh svetih razmerama malo prometa. Pretežna večina tudi tistih potnikov, ki imajo dolge vožnje pred seboj, izbira tretji razred. Le malo potnikov, ki plačajo celo voznino, se vozi v drugem razredu. Prvi razred sameva ali pa se vozijo v njem domači in tuji ugodniki, ki za železniške blagajne skoraj ne prihajajo v postev. Pri tem ostaja, dasi se uprava državnih železnic trudi, delati v korist gospodarske povzdige v državi posredno na ta način, da skusa z raznimi popusti, ki so vezani za daljše bivanje v Avstriji, pridobiti občinstvo tudi v poznem jesenskem in zimskem času za vožnje na Dunaj.

Povsod po svetu delajo vladam velika sredstva, kakor je Dunaj, v zimskem času velike skrbi zaradi spamnelih delovnih prilik. Zategadaj je naravno, da nudijo ugodnosti tudi v Avstriji v prvi vrsti za Dunaj. Dunaj ima svojo odlično mesto v srednji Evropi in tujski promet v gotovem pogledu, četudi se manjša, nikdar ne zapade v popolno mrtvilo. Tisto živahno, veselo, lahkoživo in včasih lahkomiselno mesto, kakor ga imamo v spominu iz časov pred vojno in prva leta po vojni, seveda ni več. Demokracija je napredovala in prodrla v vse panoge človeškega življenja in človeške iznajdljivosti. Priprostost vlada vsepovsod.

Navzlic mnogim skrbem in težkemu življenju je prebivalstvo vendar ostalo dobrodušno in je vsepovsod opažati v občevanju ljubeznivost, uglajenost in vljudnost. Mora se priznati, da vladata red in istoča ter da se gospodarski svet vseh vrst trudi, prilagoditi se novim razmeram in nuditi ljudem razne udobnosti, ki so tudi po svojih cenah času primerne.

Število kavarn se je zelo pomnožilo in je obisk zlasti v popoldanskih urah zelo velik. Na razpolago je mnogo časopisov, domačih in tujih. Živahni so razgovori in mnogo se igrajo sedaj moderne igre s kartami. Godbe so izginile iz javnih lokalov. Vobče je število dragih zabavišč zelo padlo, kakor so tudi mnogo bančnih prostorov zopet preuredili za kavarne, za daj-dame raznih vrst, za prodajalne živil in sadja. Število kinematografov je veliko, ali navzlic temu se programi mnogo redkeje menjajo nego pri nas in se mora vobče reči, da smo pri nas v Ljubljani prav zgodnji za nove filme. Kakovost filma je različna. Vsako podjetje izbira filme take vsebine kakor ga žele obiskovalci dotičnega obližja.

Število gledališč je še vedno veliko. Tudi obisk gledališč ni slab, vendar se v obče čujejo tožbe o neugodnem finančnem položaju te in one hiše ter je često slišati o propadlih posameznih starih, včasih glasovitih gledališčih. Spričo velikega števila gledališč in velike medsebojne konkurence je jasno, da se gledališki ravnatelji trudijo, poiskati po celem svetu najbolj privlačne stvari. Cene so, če preračunamo v svoj denar, tudi za slabejše prostore visoke za normalnega obiskovalca. Stalni obiskovalci pa imajo znatne olajšave po »občestvih in družinah« raznih nazivov. Pretekle tedne je vzbudilo veliko pozornost Reinhartovo gledališče v Josefstadtu, ki je v odlični zasedbi predvajalo igri »Gentleman« in pa »Die erste Legion« s protagonistom Bassermannom. V prvi igri je zelo zanimivo in napeto obravnavan konflikt zdravnika, ki je nepoznano nezakonski oče in se po ostri borbi vendar odloči za prelom poklicne molčečnosti zaradi hčerkine sreče. Drugi igrokaz se godi v velikem Jezuitskem konventu v Ameriki. Bassermann igra jezuitskega priorja sredi redovniške družbe, v katero posegajo razdorni vplivi časa. Igrokaz je brez ženske vloge in se glavno vprašanje suče okoli čudeža v sedanjosti. Duhovit problem je duhovito obdelan, in veže vse do konca poslušalice. Igra je imela po mnogih ponovitvah do zadnjega mnogoštevilen obisk.

Za likovno umetnost vseh vrst se na Dunaju v resnici zelo mnogo stori in je ljudem dano mnogo prilike, da se pobliže spoznajo z domačo in tujo umetnostjo. Po posameznih okrajih so ljudska vseučilišča z rednimi predavanji, ki posvečajo posebno pozornost umetnosti in skrbe za izobrazbo svojih udeležencev z ogledi muzejev, galerij, prigodnih razstav. Zelo zaslužno izobraževalno delo opravlja »Urania«. Kraj novembra je ta prosvetna naprava praznovala petindvajsetletnico, kar je dobila svojo posebno zgradbo ob donavskem kanalu. Ob tej priliki je dobila zanimiv prizidek. Urania ima kar tri predavalne dvorane, svoj kino, svoje tečaje za razne stroke in vrh tega redna predavanja po programu, ki ga napovedo za vsako desetdnevje. Predavanja so proti vstopnini in obsirjajo najrazličnejše panoge človeškega udejstvovanja. Urania ima svojo biblioteko, čitalnico in izposojevalnico. Predavanja so tudi v francoskem in italijanskem jeziku. Naši prosvetarji, naše ljudske univerze bi se mogle glede ustroja naprave in načina predavanj mnogo praktično koristnega naučiti.

Kakor vsako leto so imeli svoje razstave v jeseni društva »Sezession«, Künstlerhaus in »Hagenbund«. V Hagenbundu je bila dogodek prvega reda, o katerem je govoril ves izobraženi Dunaj s priznanjem in spoštovanjem, razstava Ivana Meštrovića. Obisk je bil nenavadno velik z mnogimi skupnimi ogledi pod vodstvom strokovnjakov. Künstlerhaus je imel v prvi jeseni razstavo arhitekture in grafike ter je bila na njej podeljena državna nagrada. V palači »Sezession« je bila najprvo razstavljena italijanska plastika s posebno kolekcijo rano umrlega italijanskega kiparja Andreottija. Kmalu po zaključku te razstave, ki je imela svoj propagandni značaj, je bila odprta običajna jesenska razstava. Taka jesenska razstava je sedaj tudi v prostorih »Künstlerhausa«. Število razstavljenih umetnin olja, akvarelov, grafike in risb, je jako veliko. Kupcev je pa zelo malo in tudi obisk ni posebno velik.

Razstava svoje vrste je razstava petnajstletne Roswithe Bitterlich iz inomosta. To je velikanska privlačnost za najširše sloje občinstva. Otroško mlada umetnica je resničen fenomen, njena produktivnost je silno velika, njena fantazija čudovita. Naval občinstva v Glaspalast, kjer se nahaja ta razstava že več tednov, je ogromen. Okoli poldne in popoldan je vedno gneča in obiskovalci tekmujejo, da bi kaj posebnega izvedeli od matere umetnice, ki je često v razstavi in pripoveduje podrobnosti iz vsakdanjega življenja svoje Roswithe, ki je pokazala darovitost za likovno umetnost že v ljudski šoli. Avstrijski kancelar je sam prevzel pokroviteljstvo te razstave.

Hitro napreduje škofijski muzej na Dunaju poleg cerkve sv. Štefana, ki ga posebno neguje sam kardinal Innitzer. Muzej v sedanji obliki je pa vendar šele začetek. Za Božič je bila prirejena zanimiva razstava jaslic, starejše delo nižjeavstrijskega ljudskega umetnika. Iz sedanjih zbirk nameravajo napraviti velik muzej, ki naj bi obsegal zbirko krščanske ljudske umetnosti iz vseh nemških, osobito pa avstrijskih krajev.

Število ogledov po muzejih in galerijah je zelo veliko. Največja zbirka umetnosti »Kunsthistorisches Museum«, ima sedaj poseben oddelek za umetniško obrt v pritličju, poseben oddelek za gotske slike, v katerem je tudi oltar iz župne cerkve v Kranju. Od časa do časa prirejajo v tem muzeju specialne razstave, ki zelo pospešujejo obisk občinstva. Tako je sedaj v tem muzeju zelo zanimiva razstava francoskega slikarja Nikolaja Poussina (1594—1665). Razstavljene so njegove risbe in slike, ki so last muzeja samega, zasebnikov in Louvra. Poussin je velik predstavnik francoskega naroda. Francozi spoštujejo v njem poleg Watteaua svojega največjega slikarja.

Ravnatelji muzejev in galerij na Dunaju se v resnici hvaleredno trudijo, da pridobe zanimanje občinstva za umetniške zbirke in na vse načine skušajo ohraniti vzbujeno zanimanje občinstva za redno obiskovanje. Muzeji in galerije naj ne bodo začarani gradovi. Dunaj nudi zadnja leta dejansko zelo mnogo umetniku in prijatelju umetnosti. **M. S—č.**

Božič v Prlekiji

»Dobro od večera! Dobro od večera!« prijazno pozdravljajo fantje in dekleta. Vrče najrazličnejši hoblik, barv in velikosti nosijo v rokah, na glavi ali na rami. V njih ni vina; tega imajo dosti doma v kleti, v zidanici, v »pivnici«. Premočno je včasih: na Murščaku, na Kapelskem vrhu, na Kobiličaku, na Melanskem vrhu, na Paričijaku, na Plitviškem vrhu, okoli Velikega Kocjana, na Turjanskem vrhu in na Hercegovšaku je dozorela vroča kapljica, tako vroča, da jo je treba zaliti z drugim božjim darom, s slatino iz Radinec ali iz Petanjcev ali izpod Meli in Boračove. »Dober den. Dobro od večera Bog daj!« Poševno padajo mrko zadnji sončni žarki izza zasneženega Pohorja na mične gorice naše Prlekije: cerkev Marije Magdalene pri Kapeli se sveti v pramenih tonečega sonca daleč v deželo čez Muro na Gorščansko, čez Radgono v pristno slovenske vasi v Avstriji, v Potrno, v Žetince, v Dedence, v Zenkovo in Gorico. In Jurij ob Ščavnici, svetnik, zmagoviti vojščak in lep mlad vitez, se prikupljivo smehlja: pod njim tonejo polagoma Biserjani v poslavljajočem se lesku in blesku zimskega sonca v sv. večer, v božično noč, v noč in praznik, ki še bolj ko »vüzem« prinaša vesele svetke.

»Tü ne bote mimo!
Tü je dobro vino!«

Kakor daleč je znan ta pristno prleški napis in bereš ga lahko pri Sv. Petru blizu Maribora in v Studencih pod Pohorjem, kakor daleč sega Prlekija, deželica vinorodnih goric in prostranega rodnega polja, dežela vinogradnikov, poljedelcev in konjerejcev. »Inda ti indi tüjan tan denoh gučim najnoh«. Sedaj pa je sveti večer, svet, prijazen in tajinstven.

Že o Sv. Luciji, dvanajst dni pred božičem so začeli »bajati«. Zvečer nasujejo v Hikov olupek nekaj soli. Iz tega, kako se sol v olupku čez noč bolj ali manj spremeni v vodo ali ostane suha, »bajajo« na vreme prihodnjega leta: pri tem pomeni prva noč prvi mesec prihodnjega leta in tako po vrsti. »Bajajo« pa tudi še 12 noči po svetem dnevu tja do praznika sv. Treh kraljev. Če se »bajanje« prve noči o Sv. Luciji vjema z »bajanjem« prve noči po božiču, potem je vreme za januar neizpodbitno dognano. Na enak način »bajajo« vreme za ostale mesece in tako vinogradnik kakor oratar se znata pri razdelitvi svojega dela po tem tudi ravnati.

Božično drevo ni doma v Prlekiji, ne ob Ščavnici, ne ob Velki, ne ob Muri, ne v Prekmurju. Pač pa pozna Prlekija jaslice in »Betlehem«. Eno ali več zelenih smrekovih vejic pritrdijo v kot družinske sobe, tja, kjer sicer visi razpelo: to je »Betlehem«. Pod njim se nahajajo jaslice z zelenim mahom, s papirnatimi podobami, z zvezdo z brlečo lučko, z jabolki in orehi. Za trdo in naporno delo v vinogradu in na polju je treba mnogo telesne moči. Te daje »močni kruh«, hleb iz pšenične moke, tako velik ko redeseja. Speko ga za božič ter ga hranijo nedotaknjenega do Sv. Treh kraljev. Tedaj ga načne gospodinja odreže za vsakega velik kos, da bo silen in močan; da ga pa tudi živini z istim namenom. Še drugo vrsto božičnjaka imajo v Prlekiji. To je ržen kruh, ki pa je sladek, ker so vanj spečena suha jabolka, hruške ali slive v režnjih ali krhljih. To je takozvani »klocnik« kruh; vsak član družine, tudi dekle in hlapci, morajo za božič dobiti takšen sladek božični kolač.

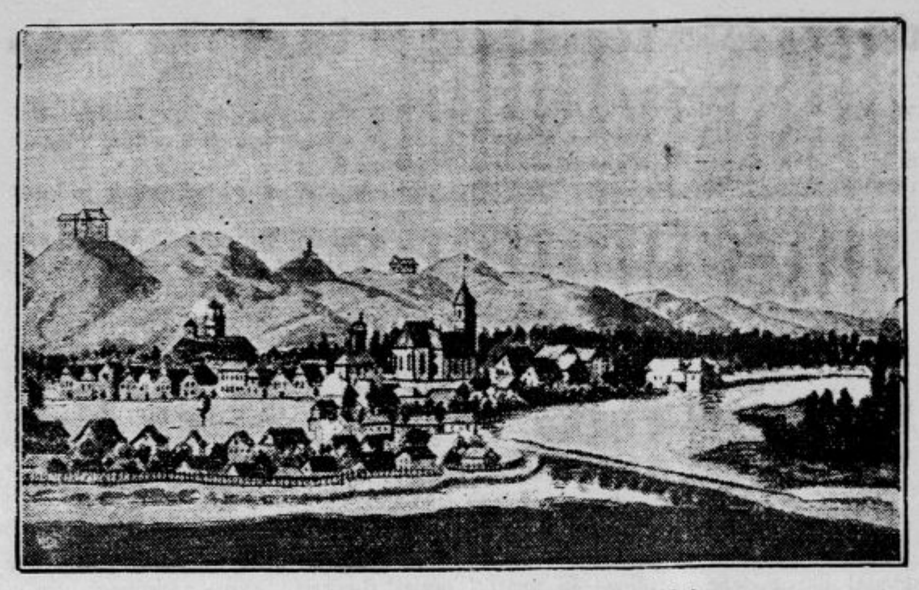

Ljutomer (po stari sliki iz 17. stoletja)

Za na pot k »punočnici« v oddaljeno župno cerkev se zbero domači fantje in dekleta na kakšni večji kmetiji, ter od tam odhajajo k maši, med katero v določenem, a nikomur znanem trenutku vode od samega vina teko, ter se živina v hlevu pogovarja in gleda v bogočnost.

Ko so na Štefanovo blagoslovili sol in vodo, dado soli med krmo živini, z vodo pa blagoslovijo polje in ozimino. Ako je zapadlo mnogo snega, tako da je pretežavno iti peš na njivo, opravijo ta obred jahaje na konju. Na Štefanjevo mora vsakdo v hiši popiti vsaj požirek blagoslovljenega vina na tešče. Neso ga pa tudi v klet, zidanico in pivnico, kjer ga v vsak sod vlijejo nekaj kapljic. To je tista prilika, ko prleški vinograd oživi sredi zime kakor da bi tam slavili veselo trgatev. Vse veselja o božičnem času to, a obenem tudi praznik nepretrganega dela in naporov v gorici in vinogradu, praznik samozavesti in ponosa, ko vinogradnik na Radenskem vrhu cita na stiskalnem tramu svoje stiskalnice in zidanice na nekdaj graščinskemu posestvu letnice 1734.

Tepežnica se imenuje v Prlekiji »Pameteva«. Dekleta hodijo z vrbovimi šibami, fantje pa s korobači dopoldne na dan nedolžnih otročičev »po pametevi«, odrasli pa popoldne. Majhni kolački iz koruze, suho sadje in jabolka so skromno darilo, ki ga odnese tepežniki za svoje voščilo:

»Frišk, ksunt;
srečni bote,
zdravi bote;
Bog Vam daj tako dolgo život,
kot je moja šiba;
Bog Vam daj tako debelo repo,
kot je moja glava,
Reši se, reši,
pamet oteši,
Daj mi denarca kaj,
Bog ti daj sveti raj!«

Z istim prikritim namenom, da bi si nabrali kaj darov, nosijo že pred božičem ponekod podobe Marije in Jožefa od hiše do hiše ter prosijo prenočišča. Potrkajo na vrata v sobo.

Kdo trka že? — V dvoje ubogih sirot.

Kaj bi rada le? — Prostora iščeva.

Ne nocoj prostora ni; beraške nočemo ljudi.

Oh za Boga dol prostva, naj nocoj tu prenočiva.

Le spravite se kam drugam, le pojte, le!

Toda to je samo šala. Prlekija je radodarna in gostoljubna in tudi pomanjkanja ne trpi. Bolj ko kdaj v letu je o božiču med Muro in Ščavnico veselo in prijetno, tako pri kmetu kakor pri želarju. Ne le pod streho radi vzamejo tujca, še vina mu prineso in kolača, da se mu razneži in razbistri lice, kakor Sv. Jurju ob Ščavnici nad Biserjani, kadar obhaja »vesele svetke«.

M.

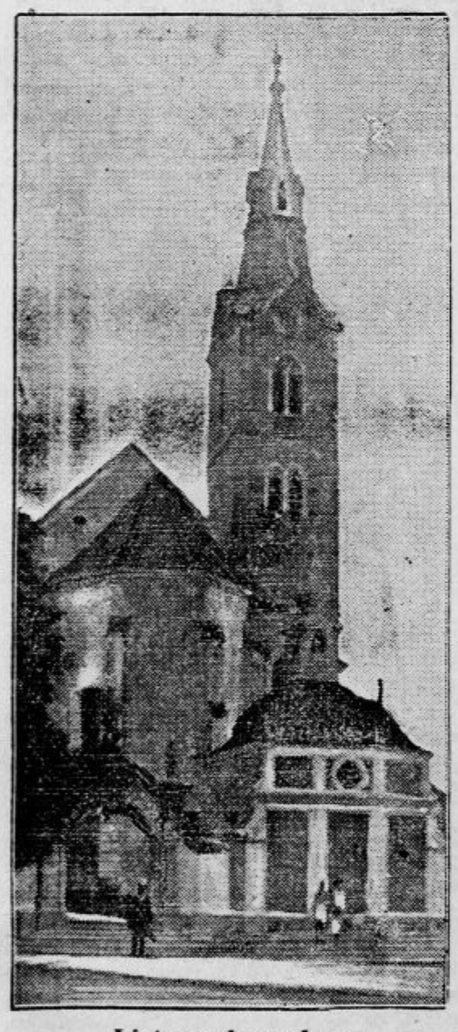

Ljutomerska cerkev

Med Krapjem, Grlavo in Veržejem

Njive, te dobre njive med Krapjem, Grlavo in Veržejem niso več njive. Bele, iz kristalov strizane preproge so, ki jih je vsepočez pregrnila priroda. Kajti — poslušajte! — kakor sleherne svete noči, tudi nocoj vstajajo dedje in pradedje in dolge procesije romajo po cesti med Krapjem, Grlavo in Veržejem. Morda ne veste, kdo je tisti, ki hodi pred procesijo, ima dolge, povešen brke in trde, jeklene pesti: — veržejski junak Ropoša!

Vse zvezde na nebu so prižgane. Šume ob Muri so daleč iztegnile svoje sence. Včasih se v svitu »lehterne«, ki jih nosijo romarji v rokah, zasveti biser, kajti priroda še naprej tke preproge.

Bila sem majhna deklica, oblečena v ponošeno suknjo svoje mnogo starejše sestre. Hodila sem ob materi in ob sosedah. Mura je šumela za gozdovi. Kakor da sem imela na sebi čudežno praprotno seme, sem videla stvari, ki se razodevajo človeku samo ob tej skrivnosti polni svetonočni uri. Šli smo v brezkončni procesiji — in Ropoša, veržejski junak, je hodil pred nami.

— Kako Mura šumi, poslušajte! — so govorile sosede. Toda to ni šumela Mura. Jaz sem videla, kako so se odpirala tisočera usta in slišala sem božično pesem, kakor so je peli očetje in dedje iz stoletja v stoletje:

— Sve=eta no=o=oč! —

Ne, teh naših polj, teh dobrih njiv med Krapjem, Grlavo in Veržejem, ne veže brezžični brzojav s tujino, s tistimi zemljami, koder hodi Ana Kreftova, Mica Ražnerjeva in sto naših. In vendar, Ana Kreftova posluša to pesem in ji odpeva v tujini.

In sto otrok to in onstran Mure posluša pesem svojih mater in jim odpeva. Ah, tako niso peli naši dedje in pradedje, ko so hodili k polnočnici! Njihovi sinovi pojejo v sveti noči pesmi, kakor so jih dedje in pradedje peli na Veliki petek.

Kje se mudiš, Ana Kreftova? Treba je speči potico! Pripraviti orehe, da jih bomo ovijali z zlatim papirjem in jih vesili na drevesce. Treba je pripraviti jaslice, da bodo otroci videli majhno dete v njih... Mnogo otrok to in onstran Mure ne bo imelo potice za Božič.

Tiho, otožno poje procesija:

— Ti=i=ha no=o=oč! —

Na njivah ob cesti stoje »Kozače«, pokrite s snegom. »Kožače« — stražniki, kdo vas je postavil na njive ob cesti med Krapjem, Grlavo in Veržejem?...

*

Majhne, zakajene petrolejke brle v vsaki hiši. Trdi, zdelani prsti prebirajo jagode rožnega venca. Trdi, zdelani prsti obešajo svete kroglice in zlate orehe na božično drevesce. Trdi, zdelani prsti režejo božično potico na sveže pogrnjeni mizi.

Kdo hodi od hiše do hiše s tihimi, pretihimi koraki? Pogleda skozi okno in gre naprej. Kaj ne poznate dobrega božičnega duha, ki mora nocoj v slednjo hišo, v slednjo dušo prinesti miru, radosti? Nihče ne sliši njegovih korakov, toda vsakdo čuti njegovo bližino. Kjer pogleda v hišo, tam se ljudje nasmehnejo in si zapojejo.

Hiti, dobri božični duh, kajti noč je kratka, brezštevila je pa ljudi, ki te čakajo in ki ne bodo doživeli Božiča, če jih ne obiščeš v pravi čas!

KATARINA ŠPUR

Lepotne maske

Obraz za žensko mnogo več pomeni, kakor za povprečnega moškega. Kajti navzlic vsemu, kar govorimo o ženski samostojnosti, enakopravnosti in upoštevanju njenega dela, je za žensko obraz ovira ali pomoč v vsakdanji življenjski borbi. In morda se še nikdar niso ženske tega s tako neizprosno sigurnostjo zavedale: da je življenjske borbe, ki ne pozna odmora.

Toda človeški obraz je še bolj spremenljiv, kakor pokrajina, ki menja svoj videz po dobrem ali slabem vremenu. Dobre in slabe dneve pozna obraz, dneve, ko se nam zdi ves poteptan, poživljen — in druge dneve, ko se sami ne prepoznamo v zrcalu, tolikanj je naš obraz izmučen, neprijazen in tuj. Za žensko pa velja vse to še v veliko večji meri, kakor za moškega, saj je že po svojem bistvu bolj občutljiva, bolj podvržena vsem vplivom. Da, to so dnevi, ki jih pozna in ki se jih boji vsaka ženska, dnevi, ko jo najboljša prijateljica ne brez škodoželjnosti pomiluje: »Kako slabo danes izgledaš!«

In dostikrat se zgodi, da ima obraz svoj »slabi dan« prav takrat, ko bi moral osvajati ter ne odbijati ali na predvečer kakšnega plesa ali večerne zabave, ko si vsaka ženska želi boljši in ne slabši obraz kakor ponavadi. Kaj storiti? Če so oči brez bleska, poteze ohlapne in ustnice zategnjene, ne pomagata ne šminka, ne puder.

Tu je treba krepkejšega sredstva, da prežene tisto utrujenost, ki daje obrazu videz otopelosti. V ta namen nam moderna kozmetika svetuje lepotno masko, ki sicer ne prinaša trajne koristi kakor stalna lepotna nega, a je v tem primeru najboljša pomoč, ker učinkuje hitro in krepko. V velikih mestih imajo kozmetične salone, ki nudijo svojim damam take pripomočke. Mi smo se seveda ozirali na naše razmere in smo zbrali nekaj dobrih receptov, ki si po njih naše čitateljice lahko same in z domačimi sredstvi prirede preprosto, a učinkovito lepotno masko, kadar jo potrebujejo.

Lepotna maska iz jajčnega rumenjaka spada med najbolj preproste. Z jajčnim rumenjakom si namažemo obraz od brade do čela in pustimo, da se na njem strdi. Potem mirno ležemo, zapremo oči in počakamo 10 minut. Nato operemo obraz in ga namažemo z dobro dnevno kremo. Kri je prešla v jačjo cirkulacijo, polt je rožnata in napeta.

Drugo takšno masko napravimo iz mandljeve moke in vode, ki jo pridenemo toliko, da napravimo gosto zmes, ki jo namažmo na obraz in pustimo strditi. Nadaljujemo kakor pri zgoraj opisani maski.

Znano je, kako dobrodejno učinkujejo kamilice na kožo. Za kamilčno lepotno masko potrebujemo dve mehki krpi in konec vročega in precej močnega kamilčnega čaja. Prvo krpo namočimo v čaj, jo izžmemo in jo položimo, kolikor vroče izdržimo, na obraz. Nato ležemo in pokrijemo mokro krpo še z večkrat preganjeno suho krpo, da se prehitro ne ohladi. To, neke vrste lepotne maske pustimo 10 minut na obrazu. Posebno dobro je, če potem hitro obdrgnemo obraz s koščkom ledu, da se razširjene znojnice zopet zožijo. Ta način tudi izvrstno izčisti kožo in prežene nelepe mozolje.

IZPOLNJENA ŽELJA VSAKE ŽENE!

Naravno lepa, negovana, kakor je treba — večna želja vsake žene. Zdaj ima pravi pomoček — novo Elida Ideal-kremo! Njene vrline:

izboljšana kakovost
požlahtnjen vonj
povečana tuba
popoln učinek

Ona se vleze takoj v kožo — odpravi, ker ima v sebi „hamamelis virginica" majhne poškodbe na polti, nečistoto in velike kožne znojnice. Ona je Idealna podlaga za puder — varuje pred prahom, vetrom in slabim vremenom — napravi polt medlo in enakomerno lepo.

NOVA
ELIDA
IDEAL
KREMA

BREZ MAŠČOBE
in
ELIDA CITRON COLD CREAM
za čiščenje
in prehrano kože

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Gost čaka dolgo na zrezek. Končno pozove pikola: »Ali nisem naročil po tebi zrezka?«

»Da, gospod«.

»Tako! Skoraj bi te ne bil spoznal, ker si med tem tako zrasel«.

»Oprosti, ali ne moreš nekoliko zaobrniti trobente, drugače bo meni od tvoje sape kmalu otrpnil tilnik«.

(»Politiken«)

Gustav Strniša:

Sveti večer v Kranju

Popoludne pred svetim večerom sem hodil s pesnikom Francetom po Sorškem polju. V nahrbtniku sem nosil mah, ki sem ga bil natrgal nad Drulovko v skalah.

Poljana je ležala pred nama vsa bela in kristalna. Solnčni žarki so podrhtevali nad njo in nama slepili oči.

Hitela sva po polju polna mladostne razposajenosti, dva mlada študenta, ki se jima je povsod smehljalo življenje. In še poljana, polna snega, nama je bila čudežna ravnina, pokrita z biseri in smaragdi, da sva radostno vriskala, kakor bi bila dospela v čarobno deveto deželo.

Tedaj nama je prihitela nasproti mlada ciganka. Lepa in vitka kakor bistra srna se je zastrmela v naju s svojimi pronicavimi črnimi očmi.

Vsi trije smo se ustavili.

Midva s Francetom sva bila kakor uročena.

Zasmejala se nama je, da so ji zasijali beli zobje in ponudila se je, da nama pové srečo.

— Ne potrebujem druge sreče, deklica mila! Napil bi se tvoje ljubezni vroče in kipeče kakor solnčno žarenje in takoj bi pozabil vse drugo! — je strastno zaščebetal France in mene mrzko pogledal.

—Kaj mi prerokovanje? Objemi me in poljubi, pa bom užival srečo, kakršne še nisem doslej poznal in sem jo samo sanjal! — so šepnile moje žejne ustnice, a oči so nemilo pogledale prijatelja.

Njene črne oči so se zasolzile:

—Nocoj bo sveti večer! Na toplem bosta in v prijazni sobi, jaz pa zunaj v burji in na mrazu. Ali mi ne privoščita skromnega daru?

Spogledala sva se. V žepu sva imela vsak za pol litra vina, ki sva ga nameravala popiti drugi dan. Naenkrat sva segla oba po denarju in ji ga dala.

Zapeljivo se je zasmejala, da so ji dolge trepalnice zakresale iskre. Nagnila se je k Francetu:

— Hvala ti, dober si in mil! — in že ga je poljubila.

Ko se še ni zavedel od začudenosti, se je že nagnila k meni:

— Tudi tebi hvala, lepi moj ljubček!

— In že sem imel njen poljub na ustnicah.

Ko sva se spogledala, je hitela po snegu urno kakor mlada smučarka. Kmalu nama je zginila izpred oči.

Zamišljena sva se vračala. Oba sva mislila na lepo ciganko in na prvi dekliški poljub. Ko sva dospela v mesto, sva se dokaj hladno poslovila.

★

Doma sem pomagal bratu izrezovati pastirce in postavljati jaslice, a moje misli so bile na sneženi poljani, po Sorškem polju sem taval in koprneč iskal mlado ciganko. Stresel sem se, če sem se spomnil na njeno siromaštvo. Slutil sem jo sredi hoste v samotnem mrzlem šotoru, premrlo in zapuščeno.

Stemnilo se je. Zvonovi so zazvonili. Prižgali smo oljenke pri jaselcah. In tedaj je spet prišel pesnik France. Sedel je k meni. Slutil sem, da bo prišel, ker je želel govoriti z menoj o ciganki. Zgodaj sva se odpravila po mestu.

Otroci so živahno letali po kranjskem trgu in prižigali fosfornate biglice. Zvonarji so se pomenkovali pred cerkvijo in naju vabili. A ta večer sva vse to prezrla. Drugo zvonjenje je brnelo v najinih srcih, ljubezen se je oglasila in je tiho, le nama slišno, pozvanjala.

Oba bi rada govorila, pa sva samo molčala. Ko sva se vračala po trgu, je France zginil.

★

Raztresen sem vstopil v cerkev in šel k jaslicam kakor vsako leto. Zadrhtel sem. Nad hlevcem je plaval angel s temnimi smolnatimi lasmi, imel je obraz moje ciganke. Gledal sem ga in se ga nisem mogel nagledati. Želel sem, da bi ga France ne videl. In ni ga, kajti tisto noč si je izposodil denar in je prvič krokal, da bi pozabil v vinu bolečine ljubezni.

Polnočnica je minila. Kako mameče so peli pevci, koliko lepote in čara je bilo razlitega po cerkvi, kjer sem leto na leto budil spomine na svojo nežno mladost, na brezskrbna otroška leta.

Tisto noč sem preveč mislil na angela z glorijo, a na božje Dete sem pozabil. Ljubko in milo je ležalo v jaslicah, jaz sem videl samo angela, ki mi je bil, kakor da prinaša čudežno sporočilo skrivnostne, neznane ljubezni.

Po maši sem hitel domov.

— Hej, počakaj!

Ustavil sem se. France je stal pred menoj rdeč in zaripljen v obraz, vinjen kakor še nikoli:

—Nocoj moraš z menoj, da ozdraviš kakor jaz!

Siloma me tira po cesti. Že se znajdeva v krčmi.

— Le v drugo sobo, tam naju ne bo nihče videl! — me je bodril tovariš.

Komaj prestopiva prag druge sobe, mi klecnejo kolena.

Najina ciganka sedi v naročju debelušnega plešastega uradnika Krpe, ga objema, ščiplje za podbradek in ga poljubuje.

— Fej!

Zardel sem, zaklel in zbežal iz gostilne, France pa za menoj. Na cesti se je smejal, da se je tolkel po kolenih. Vem, smejal se je meni in moji ljubezni, smejal se je svoji bolečini in najinemu razočaranju, smejal se je, da je skril svojo jezo.

Potem je hotel, da bi šla pit in bi vse razočaranje poplaknila s kozarcem vina.

Iztrgal sem se mu, bežal domov in se zakopal pod odejo. Zdi se mi, da sem se zjokal kakor otrok.

Nesreča na Matterhornu

Tragičen doživljaj mladega slovenskega turista leta 1887.

Mar se izplača, zahtevati ono
kar je nemogoče?
Ibsen: Cesar in Galilejec

Leta 1887. Nad Zermattom se je razlilo vroče poletje z dolgimi, sončnimi tedni. Za menoj je bilo odsluženo leto prostovoljca, v mojih prsih pa je plapolalo žareče hrepenenje do priznanja vrednih alpinističnih podvigov, neugasljiva želja po smrtni nevarnosti. Bil sem odločil, da vržem življenje vsak čas od sebe, kakor zlomljeno hribovsko palico. Vzrok temu pa je sedel mnogo globje nego v opojnosti raznih nevarnosti. Tukaj o stvari ne morem širše razpravljati. Da povem kratko: kakor moja nedozorela filozofija tudi moje alpinistično hotenje in moji čini niso imeli etskih zaprek. Sicer pa onega bahavega duha o športnih rekordih, ki ga je kasneje orisal Steinitzer, skoro nisem občutil, že zato ne, ker se mi je zdelo vse ono, kar sem premagal, revno in ničevo nasproti moji volji.

Ko sem 24. julija premagal sam **Zinalrothorn** (4223 m) in 28. julija **Weisshorn** (4512 m), mi je bilo oboje samo prva vežba, dasi so to bili enkrat svetovni rekordi. Obakrat se mi je hotel pridružiti prof. Kellerbauer, ali odklonil sem ga, ker sem se hotel strogo vežbati. Na ta način sem ga pripravil ob lepi turi. Šele izredno težaven vzpon na Dürrenhorn (4035 m) sem napravil kot samostojni vodja z Lorriom in Kellerbauerjem od Dürrenskega ledenika. Že v duhu sem postavil Osso na Peliona. Na Lyskamm sem hotel z Lorriom preko strahovite severne stene, skozi razpokline ledenika in po grebenu, od Monte Rosa naj bi šlo navzdol naravnost skozi zloglasne kamenite in snežene plazove v Macugnago. Z Angleži iz Zermatta sem hotel staviti, da bom stopil v teku 24 ur na vrh Matterhorna, Gabelhorna in Rothorna (četudi z raznimi vodiči). Eckenstein in jaz sva se resno posvetovala, da bi Matterhorn osvojila z vzponom preko njegovega ledenika in preko severne stene. In vedno dalje je šel besneči načrt. Matija Zurbriggen, Eckensteinov vodnik, ki je postal svetovnoznan, je ravnal z menoj, kakor z obsedenim — in to sem tudi bil.

Prava titanska simfonija naj bi pričela z vzponom na Matterhorn preko zapadne stene. Podjetni Penhall je tamkaj 3. septembra izsilil vzponz vodniki Imsengom in Al. Zurbrückenom Njemu ki se je pozneje ponesrečil na Wetterhornu (kakor Imseng na Monte Rosi) sem se čutil sorodnega po duhu. Ljubeznivi, divni Alexander Burgener me je sicer zvesto svaril pred kamenitimi plazovi zapadne stene. Namesto preko nje naj bi vzela pot čez čvrsti, četudi težki Zmuttgrat. Ali moje uho je ostalo gluho.

Z Augustom Lorriom sva prenočila na zanemarjeni koči Stokje, na tem zapuščenem kamenitem otoku sredi treh ogromnih ledenikov, ki se ravno na tem kraju združijo v plitvi ledeni jezik **Zmutt**. Pogled proti jugu je nepopisno lep; črni velikansi zid Matterhorna, ki pada več ko 2500 metrov globoko na ledenik Tiefenmatten, čisto beli, plemenito oblikovani Dent d'Herens in med njima temno grlo Cola du Lion. Nikdar nisem videl in slišal tako silnih plazov kamenja kakor onkrat na Matterhornu in sploh leta 1887. v velikanih Zermatta. Zaradi dolgotrajnega obsevanja je skalovje vseh klancev razpadalo, ono, ki je bilo desetletja okovano v led in po moči vodenih kapelj že davno odtrgano od telesa gore. Zdaj je bilo to skalovje osvobojeno. Videla sva ogromne kamenite police, ki so v razdobju petih do desetih minut grmele v globino Hochberghorna in prav tako je zdaj bobnelo na Matterhornu pozno v noč, brez presledka, tako da se je položila široka kamenita plast zgoraj okrog ledenika Tiefenmatten. Prava usoda za nas pa je bilo deževno vreme, ki je nastopilo pred kakimi petimi dnevi. Od tedaj so bile stene prevlečene s steklenim ledom, ki še davno ni bil absorbiran, kakor tudi ne vedno novo nastali in tajajoči se led. Samo z dobrim daljnogledom bi bila lahko opazila to usodepolno zapreko.

Beli večerni oblaki so počasi tonili v noč, tiho se je spuščal zlato obrobljeni rdeči plašč z ramen Dent d'Herensa, polagoma je izkrvavel tam preko Strahlhorna, svinčenosivo in preteče je prilezla noč preko ledenih sten in slutnja grozote je ovila mojo dušo.

Po polnoči je slana okovala plazove v svoj trdi oklep. Tedaj sva se napotila ob drugi uri v molčečo, zvezdnato noč. V najinih prsih je kljuvala bojazen in nada v zastrte ure tega usodepolnega dne. Plezala sva poševno preko skalnatih polic južno od Penhallovega kuloarja. Svečano sva stopila pred peto uro zjutraj v prostrani sneženi prehod in sva strmela navzgor po mrtvaško tihem, velikanskem zidu. Kakor peščena ura se je razvil navzdol po en širok lijak, v sredini sta bili dve ožini z bokom. Spodaj pa sta odrezala dva strahovita prepada prehod od ledenika, kar pa od zgoraj nisva mogla videti, ker sva stala že ob spodnji ožini. Od vzhoda, od plitve strani Zmuttgrata so se vlekle neštete brazde plazov, kakor pahljača ki so se stekale nad ožino v grozovito zevajoče ogromno žrelo.

Veter je popolnoma utihnil. Slišati ni bilo niti kamenčka. Mrko preteče je molčal kraljevski velikan, ko sem se vil z mnogimi udarci svojega cepina v trdo stekleni, ledeni žleb. Nisem hotel z druge strani takoj spet navzgor iz tega smrtonosnega žrela, ker so obkolile kuloar z juga popolnoma gladke, navpične skale. Vklesal sem približno petdeset stopnic v žlebu navzgor. Nikdar nisem videl tako globokega žleba plazov. Tudi z visoko dvignjeno roko nisem dosegel njegovega robu.

Stopila sva v zapadno steno in tedaj je odprla usoda svoje krvavo žrelo. V navpičnih ploščah se je dvigalo temno skalovje, skoraj brez polic, mnogokrat samo s slabo hrapavim površjem. Skalovje pa je bilo prevlečeno z ledeno plastjo, z ono strašno, ki je bila v začetku še redkejša, vsakih sto metrov višje pa bolj vezana. Šel sem brez čevljev in tako sem se vil nekaj ur med skalovjem in ledenimi plastmi. Lorria me je moral vedno čakati, da sem ga s pomočjo vrvi potegnil za seboj. Da ne bi bil izgubil časa, sem to delo opravil kar bosonog in sem mraz komaj občutil. Posebno hudo je bilo pod takim sneženim otokom. Tam so ležale debele ledene školjke, tukaj je viselo kakor zledeneli slap in če si močno udaril, so odskočile neenakomerne kepe, rob pa ni nudil prostora za stopinjo. Tudi z derezi nisva opravila bogvedi kaj. Na tenki glazuri niso prijemale, ker je bilo pod ledom gladko skalovje.

Tako sva se borila sedem ur in prišlo je slabše in slabše. Šele ob enajstih je zasijalo solnce v to strahovito strmo zapadno steno in pred poldnem je preletel samo tu in tam kak mal kamenček od zgoraj preko najinih glav. Samo prvi sel divje armade! Ob eni uri sva stala šele približno v enaki višini z zobovjem Zmuttgrata in ker je bilo skalovje navzgor vedno močneje zledenelo, sva spoznala jasno, da ne bova premagala stene danes, a niti jutri, temveč šele po dveh tednih temeljitega razpadanja. Zato sva se odločila, da se vrneva. S težkim srcem sva se obrnila, kajti vedela sva, da se mora v Penhallovi steni kmalu razviti pekel. Da sva imela beležke poznejših alpinistov o Matterhornu, bi bil poskusila preplezati smer proti levi na severni greben, namesto da se drživa desno v smeri proti vrhuncu. Na levi je bilo skalovje dobro in pripravno za bivak. In če bi imela drugega dne še dovolj svežih moči, bi bila vrh dosegla preko tega grebena. Leta 1887. pa je bila Mummeryjeva pot ravnotako težko zagonetna, kakor Penhallova.

S strnjenimi obrvmi in razjarjen sem se vrnil. V srditem boju sva se vila previdno po grozovitih strminah navzdol. Tedaj je vroče, jugozapadno solnce osvobodilo vse peklenske moči. Ledeno okovje se je razpočilo in se z žvenkom razletelo. In pričelo se je besnenje, ki si ga ni moč zamisliti bolj do mozga pretresujočega. Črne klade, velike kakor železniški vozovi, so se odtrgale, ropotale so in skakale v stometrskih skokih, udarjale so na skalnate police in se razletele na nešteto kosov, ki so polnili zrak v nepreračunljivem stožcu. Vmes pa je vriskalo tisoč malih vragov, večji so tulili. In vedno znova zoprno sikanje, če so se spuščale bele, snežene kače po globokem žlebu. Po četrti uri sva stala spet poleg strahovitega glavnega žleba. Vsakih pet minut in češče je pridrvel tak vlak pogube mimo nas; vsak padajoči kamen in vsaka snežena kepa, ki se je odtrgala in je ležala v območju našega lijaka, sta morala neizogibno v ta žleb.

»Ostaniva v steni«, je rekel drug. »Seveda, noč groze bo to«. — Mene pa se je lotilo divje kljubovanje.

»Po uspeli turi zaradi mene. Nikdar pa po turi, ki se ni posrečila!«

Prigovarjal mi je s treznimi vzroki, ali bil sem močnejši. Govorila je strast.

Najprej sva šla v globoko omehčanem snegu južno od žleba navzdol in moral je teči skoraj neprevidno, da sva prišla hitreje dol. Jaz pa sem stal z eno nogo v zelenem snegu in sem spuščal čvrsto držečo vrv počasi preko levega stegna. Potem sem zavozil kakor hitro mogoče za njim — čutil sem, da sem gospodar umetnosti drsanja. Kamenje je sicer še vedno padalo nad najinima glavama, ali že redkeje in ne tako veliko, kakor tam južno v Penhallovi steni. Da bi že bila na drugi strani, tam preko žleba! Samo nekoliko metrov zračne črte naju je ločilo od kraja rešitve. Ali vedno, kadar sva hotela poskusiti to hudo pot, je prigrmela znova črnobela salva skalovja in snega skozi smrtonosno žrelo. Pogledal sem proti jugu in sem dejal: »Zdaj imava še pol višine Cola du Lion«. Gojil sem v sebi tiho nado, da bi prišla tako lahko do ledenika Tiefenmatten, če bi se držala vedno južno ob brazdi. Nisem videl, da bi morala tam v donjem lijaku prehoditi nekoliko sto plitvih žlebov v območju padajočega kamenja.

Katastrofa je prišla neznatno, prav nič dramatično: Ravnokar sva stala v plitvi stranski brazdi. Že davno nisva več gledala kvišku, ker nama je bilo škoda časa in delo se nama je zdelo nekoristno. Prepustila sva se enostavno milosti usode, trenutno pa sem vendar pogledal okrog sebe: pridrvel je proti meni čisto majhen plaz, mogoče eden onih snežnih valov, ki sem jih bil povzročil pri drsanju in ki sem ga takoj ustavil. Trenutek prej bi bil lahko zapičil svoj cepin globoko v zeleni sneg in s svojimi prsmi bi bil lahko vse ustavil. Tako pa je porinil zahrbtni sovražnik ves mokri sneg izpod mojih nog navzdol. Že ko sem padal, sem zamahnil s cepinom, ali rezal je kakor skozi maslo brez vsake opore — in povečani plaz, na katerem sem ležal, je drvel proti Lorriji, ki je takoj odletel v zrak nad strahovitim navpičnim žrelom.

Nad dvesto metrov je kasneje kartograf cenil padec. Ta grozni polet sem napravil pri vsej zavesti in zmorem vam oznaniti prijatelji: Ta smrt je lepa! Vbodljaj igle bolj boli, kakor to strmoglavljenje. Tudi nič o smrtni bojazni in duševni sili! Ko sem zaman poskusil zadnje, da se rešim, ko sem iskal, kje bi se prijel, vlovil, me je prevzela velika udanost; potisnjen skozi ozki žleb,

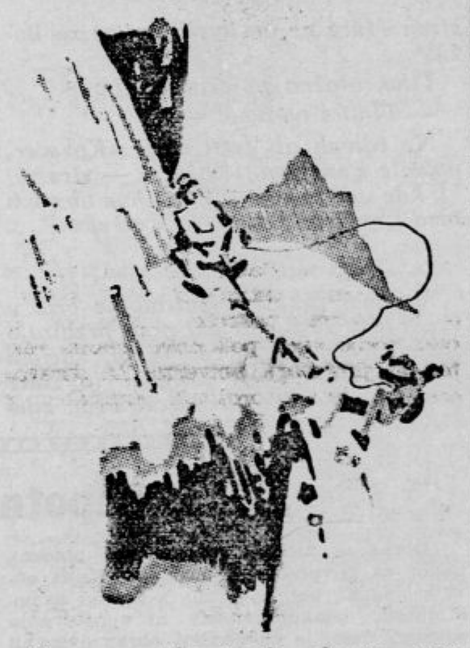

vržen na mehko truplo druga sem potem takoj spet odletel bliskoma v visokem loku daleč v zrak (zaradi nategnjene vrvi). Ničesar nisem čutil, kakor da je moje telo kos lesa, jaz sam pa da plavam nad vsem tem početjem kot mirni, radovedni gledalec, kakor v cirkusu.

Samo ena stvar je bila sitna, nerodna: sonce je stalo ravno meni nasproti, (bilo je 5.3°) in mi je bleščalo skozi snežene oblake, da sem moral oči zapreti. In obenem je divjalo morje imaginacij in misli po mojih možganih: mnogo spominov iz mojih otroških let, moje domovje, moja mati, elastično odskakajoče krogle biljarda. . . Stotine strani bi lahko napolnil s to množino slik in idej ob padcu. In vmes vedno mirno stvarno preračunavanje, da imava še toliko in toliko višine preleteti, da obleživa potem gotovo mrtva nekje spodaj. Brez razburjenja, brez krika, brez žalosti — popolnoma odrešen verig svojega bistva. Kakor da so minila leta ob tem strmoglavljenju, stoletja: Utihnilo je večno šumenje slapa, plaz je nehal sikati. . .

Ko sem spet odprl oči, se me je lotilo brezmejno začudenje. Sladki mir je izginil, zaželjeni Nirvana je bil pri kraju. . . in življenje me je znova vpreglo po svoje: skrbi, načrti, dejanja — zloglasna številka tri.

Sedel sem na vrhu sneženih kep in skalovja v tej strašni kotlini samote. Od mene je vodila vrv v sneg. Sedaj šele me je stresla živčna mrzlica. Naglo sem potegnil za vrv in sem zasledoval njeno smer. Z nogo sem malo snega odkopal — pokazal se je zeleni, krvavi, mrtvaški obraz spremljevalca Lorria. Kri je curljala iz velike bule nad očesom, curljala je iz ust. Ker se je vrv ovila dvakrat okoli njegovega vratu, sem potegnil hitro nož iz žepa in sem vrv prerezal, namesto da bi jo bil razvozljal. Odrezal sem tudi njegov nahrbtnik — kakor da bi ga moglo to oživeti. Potem sem ga tresel, jecljal sem nerazumljive besede. Prišel je k sebi, pričel pa je takoj preklinjati in psovati proklete vodnike, ki so ga hoteli s silo vleči v neko gostilno. Govoril sem mu proseče vzravnal sem ga, on pa je vpil od bolečin (oba členka leve noge sta bila zlomljena, kakor se je kasneje izkazalo) in je méže zamahnil za menoj s pestjo. . .

Najim položaj je bil še vedno zelo nevaren. Odletela sva bila preko dveh globokih prepadov in sva pri padcu izgubila klobuke, cepine in snežna očala. Sedela sva na vrhuncu velikega hriba plazov in skalovja. (Dva dni kasneje ga je fotografiral Vittorio Sella). Z neomiljeno silo je padalo kamenje nad nama in okrog naju. Krvavel sem iz ran na rokah in telesu, moja nosna kost je bila razbita, v križu sem imel grozne bolečine in desna noga je bila v členku močno poškodovana (kost je bila nalomljena kakor se je kasneje ugotovilo) tako da sem vedno težje stopal. Ali morala sva navzdol, kakor hitro mogoče. Ovil sem prerezano vrv spet okrog njegovega telesa in medtem ko sem se sam spuščal nizdol, sem ga siloma vlekel za seboj. Vpil je in se krčevito oprijemal sneženih kep. Privlekel pa sem ga vse eno ven do ravnega ledenika, do zadnje, velike in plitve skale. Nisem imel moči, da bi ga bil dalje nesel. Oblekel sem mu preko njegove obleke moj debeli suknjič, dal sem mu suhe, volnene nogavice čez roke, posadil sem ga kolikor mogoče udobno in sem položil svoj nahrbtnik pod njegove noge.

Bila je mogoče šesta ura zvečer, ko se je čudni turist trudil, da bi prišel kar najhitreje iz te nemile, krasne ledene puščave v dolino. Brez klobuka, brez suknjiča in telovnika, v sami srajci, brez cepina in nahrbtnika sem šepal, skoro skakajoč, dalje. el sem kolikor mogoče v bližino Dent d'Herensa, ker sem tamkaj vidal manj razpoklin. Vendar jih je bilo dovolj. Ob vsaki razpoklini sem se pognal z zdravo nogo preko, na drugi strani pa sem se vrgel na ranjene roke. Nadejal sem se, da dobim na koči Stokje ljudi, ker je bilo vreme silno lepo. Zato sem tudi mahal s svojim velikim, rdečim svilenim robcem in sem obenem tudi glasno klical. Tišina! Samo zgoraj, na Matterhorkabani na Breuilgratu so me slišali, ali videti me niso mogli in tudi pomagati ne bi bili mogli. Navzgor z desno nogo nisem mogel več stopati. Zato sem zlezel do koče Stokje — bila je prazna. Tamkaj sva bila pred turo pustila dva lepa in topla pokrivača, ali jaz nisem mogel splezati do njiju. Ura je kazala že osem, a dolina in pomoč sta bili še daleč. Ravnal sem povsem tako, kakor je bilo potrebno in vendar kakor v omotici.

Zatorej brez odmora naprej po dolgem, ledenem jeziku ledenika Zmutta. Kmalu pa sem opešal in nisem mogel ne hoditi, ne šepati. Pričel sem se vleči po skalovju kot gosenica. Bil sem izmučen in top, tako da se nisem niti mlakužam ognil, temveč sem se vlekel kar skozi vodo. V obrobnem kamenju ledenika na desni sem kajpada zgrešil pot, ki se še po dnevu težko najde. Sicer se je bilo razlilo srebro mesečine čez božansko lepo pokrajino, ali ravno nad menoj je zasenčil grozotni Matterhorn mojo pot. Tako sem lezel nekaj ur gor in dol. Namesto da sem se naslanjal na razbolele roke, katerih koža je bila docela odrgnjena, sem se naslanjal na komolce. Dvakrat sem padel v duševni mrak, ali vedno me je temna dolžnost pognala kvišku. Po polnoči sem se vlekel pol sede po strmih travnikih Stasfelalpe. Štirindvajset ur sem stal tega nesrečnega usodepolnega dne (3. avgusta) v trdem delu, ne da bi bil iskal odmora, kajti šele proti poldveh zjutraj je tolkla moja pest na mali cha-

let. Ker prebivalci te planine niso imeli priprave za reševalno delo na ledenikih, je odšel takoj sel z mojim klicem za pomoč na Seilerja v Zermatt. Potem sem se sesedel na pod in sem padel v svinčeno težki sen.

Ob polšestih zjutraj so prispeli reševalci: Josef Seiler in Oskar Eckenstein, Kederbacher, dva Centinetta, Blumenthal in Kalbermatten. S površno skico sem orisal Eckensteinu točko in ni je bilo mogoče zgrešiti. Razrezali so čevelj na moji nogi in kasneje so me nesli v dolino. Ob osmih so našli Lorria. V deliriju se je skoraj do golega slekel in vrgel v sneg. Vendar pa je njegova žejna narava prebolela štiriindvajseturni bivak. Samo njegova leva noga je ostala pohabljena, neporabna.

Tako je bilo — in kdor hoče, naj vrže kamen name.

Dr. E. T.

»Oprostite, ali ne leži tukaj zame pismo z geslom »Tisoč poljubov«?

»Ne, gospodična, tukaj leži samo pismo z geslom »Tisoč in štirje poljubi«.

»Nu, potem bo že zame, moj zaročenec je namreč bančni uradnik in je k tisoč poljubom gotovo priračunal pripadajoče obresti«.

(»Politiken«)

Janko J. Srimšek:

Brat

»Če se je pel z vsemi drugimi - omoženimi in neomoženimi -, če je po treh vasek in farah imel opravka, z menoj ga ne bo! Za menoj svet ne bo kazal s prstom, se smejal in pljuval za mojimi stopinjami! Kovačeva je dekle svoje sorte in ve, kako ji je ime! Hej! Niti z mezincem ga ne pogledam, kaj šele z očmi!«

Tako nekako je pred dvema letoma modrovala in si besedovala Kovačeva Ivanka. Ampak samo pet mesecev. Ker čez pet mesecev se je vreme spremenilo in se je nad vasjo razdišal in razkošatil maj. In je svetlega majskega večera, ko Janeza, brata, že tri dni in tri noči ni bilo doma, Štebinov ustavil svoj pregrešni korak pod njenim oknom s prijazno in ljubeznivo besedo.

»Ti, Ivanka, midva se še ne poznava, čeprav sva takorekoč soseda. Kako je to?«

»Me nič ne briga,« je odsekala Ivanka in je hotela zapreti okno. Štebinov pa je temnico zadržal in dekle vjel za roko. Tako močno jo je vjel, da ni mogla pobegniti.

»Res ne? Čisto nič ne? Ej, tega ti skoraj ne verjamem!«

»Tudi ne moraš! Tem boljše!«

»Ampak bi te vseeno rad vprašal —«

»Ne vem nič! In ti nimam povedati, kar bi te zanimalo! Pojdi k drugim, ki so zgovornejše in gotovo tudi manj malomarne« —

»Tako?« je malo zategnil Štebinov in pomežiknil z desnim očesom. »Resno praviš to?«

»Resno! Tako! Da! In še to: pojdi!«

Pa Štebinov ni odšel. In tudi ona, Kovačeva Ivanka, je ostala. Svetla in mehka je bila noč. Noč — vsa neumna za mlade ljudi. Še mehkejše so bile, še neumnejše in svetlejše zvezde na nebu. In Štebinov je znal tako sladko plahtati, tako omamljivo lagati, da je okrog polnoči sam od znotraj zapri Ivankino okno, in zjutraj, preden je dan zazorel, je Ivanka sama zaklenila za njim vežne duri — —

*

Potem se je s pota vrnil brat. Pri Gregorju sta v nedeljo po nauku Janez in Štebinov sedela in pila za eno mizo. Ko je Štebinovega na pol premagalo vino, se je izbrbral. Ne popolnoma. Samo tako zdaleč je namignil. Janeza je pičilo in zbodlo nekaj v prsih. Rdečica se mu je zlila z lic v srce. Toda je stisnil zobe. Ko pa sta plačala in vstala, je Kovačev povabil Štebinovega s seboj. Povabil ga in odpeljal naravnost k sebi domov. V izbi ga je posadil na klop in zaklical v vežo in kuhinjo:

»Sestra!«

Nič glasu —

»Sestra!«

Spet nič —

In še v tretjič:

»Sestra!«

Iz kuhinje se je oglasil plah glas:

»Brat! Takoj!«

In je Ivanka prišla. Uzrla Štebinovega in zeleni obraz Janezov. Prebledela je tudi sama.

»Tja stopi! Zraven njega!« jo je brat s trdo pestjo sunil od duri čez celo sobo do mize. Potegnil je nož krivec iz žepa, ga odpri, da se je ostra klina zabliskala, in mirno in tiho — ona dva sta ga komaj čula — rekel:

»Sedaj govorita!«

Ivanka je zavriščala. Štebinov je skočil s sedeža.

»Mir!« je dejal Kovačev in niti trenil ni. »Nič kričanja! Nič vpitja!« In je ponovil izza režečih se belih zob. »Govorita!«

Ivanka se je zrušila na kolena. Zalomila z rokami: Zaprosila:

»Brat! Janez! Ubij me!«

»Si?«

»Sem!«

»Vla — —« je hotel izgovoriti besedo do konca, ali se mu je prelomila v grlu.

»Ti?« se je zapičil v Štebinovega.

»Priznam. Sem —«

»In komu si pripovedoval? Kdo še ve razen nas treh?«

»Nihče!«

»Nihče?«

»Razen nas treh nihče!«

»Prisezi!«

Kovačev je z nožem pokazal v hišni kot, kjer je v vencu iz suhih rož viselo razpelo. Štebinov je pogledal Ivanko in vzdignil tri prste:

»Prisegam!«

»Prisezi, da boš — trezen ali pijan — mutast, dokler boš živ, če je ne kaniš poročiti!«

Štebinov je pogoltnil slino in upri oči v križ:

»Prisegam!«

Sredi burje naroda v Egiptu

Slovenski umetnik piše „Jutru“ o dogodkih v Kairu

Egiptska policija z omreženimi čeladami

Avtobus, zažgan od študentov sredi trga

Kairo sredi decembra

Čitatelje »Jutra« bo prav gotovo zanimalo, kaj vse smo v teku zadnjega meseca doživeli v Egiptu. Časopisna poročila o tukajšnjih nemirih so kratka. Vse drugače, vse bolj živo je, če si sam priča borb, ki so v Egiptu še posebno ostre zaradi temperamenta tukajšnjih ljudi.

Niti ustava iz leta 1923., niti iz leta 1930., niti katerakoli druga ni ugodna za Egipt. Ismail paša Sidky je pred petimi leti zrušil težko pridobljeno ustavo iz leta 1923. in jo je nadomestil z drugo, ki je prav gotovo bila všeč le njemu samemu. Odvzel je Egiptu svobodno življenje. Bil je diktator, bolj slab kakor dober, storil je mnogo zla, napolnil pa je svojo blagajno. Po treh letih se je zrušil in z njim je bila pokopana tudi njegova ustava. To je moglo biti všeč samo Angležem.

Če je Evropa že vsa leta po vojni vetromer na prepihu, potem je seveda še bolj točno, da so tla v Afriki vedno bolj vroča. Angleško-italijanski konflikt je našel bučen odmev v Egiptu. Orjaške vojne ladje so zaprle pristanišča Aleksandrije, Port Saida in Sueza. Cele divizije so bile razpostavljene po Libijski puščavi. Nova letališča so eni in drugi napolnili z letali. Vojni materijal je zabarikadiral pristanišča. Aleksandrija je postala najvažnejša točka Sredozemlja. Egipt je, kakor mnogo drugih držav pod angleško komando, pristal na sankcije proti Italiji, pri tem pa sam trpi ogromno škodo, mesečno dva in pol milijona funtov šterlingov. Še hujša pa je stvar v psihološkem pogledu: nesvobodni Egipt naj bi se boril za svobodo Abesinije.

Dne 7. novembra je izpregovoril predsednik liberalno ustavne stranke Mohamed Mahmud paša pred 12.000 poslušalci. Zahteval je lojalno sodelovanje Egipta z Anglijo. Pravice tujih držav naj prenehajo. Predlagal je koalicijo vseh političnih strank Egipta, narodni blok. Dva dni pozneje je precej osorno odgovoril sir Samuel Hoare. Takoj je nastal nemir. Zakaj je izpregovoril tako? To ostane s krvjo zapisana uganka v angleški politiki. 12. novembra je vrelo v Kairu kakor v panju. Dijaki vseh šol so demonstrirali po mestu. Seveda se je dijakom takoj pridružil neizogibni element razgrajačev in postopačev. Tuljenje po ulicah: naj propade Anglija in z njo sir Samuel Hoare! Vrnite ustavo iz leta 1923! Egiptska policija ne stoji prekrižanih rok. Razganja s palicami. Demonstrantje odgovarjajo s kamenjem in železom. Padejo streli. Težko je določiti, od katere strani prej. Kmalu nato odvaža reševalna postaja mrtve in ranjene v bolnišnico. Da se izogne nadaljnim neprijetnostim, odredi vlada, da morajo biti ustreljeni dijaki ponoči skrivaj pokopani. Naslednje jutro iščejo študentje svoje mrtve tovariše, da bi jih svečano položili k večnemu počitku. Strahovito je presenečenje, ko je bil tajni pokop že izvršen. Poiskati hočejo mrtve, vse dijaštvo je spet na nogah in je oboroženo. Nov spopad je neizbežen, policija se umika in trpi velike izgube. Miru ni mogoče vspostaviti. Popoldne spregovori Mustafa Nahas paša pred 20.000 poslušalci. Nahas paša je predsednik ljudske stranke Vafd, ki združuje devet desetin vsega Egipta in je neizprosna sovražnica Anglije. Nahas paša zahteva takojšnjo ukinitev sodelovanja z Anglijo, bojkot vsega angleškega blaga, če Anglija ne bo respektirala ustavnih pravic Egipta. Vlada Nesima paše, ki ne pripada nobeni stranki, naj demisionira. Vafd odklanja podporo vladi in tudi vsaki drugi vladi, ki bi dovolila, da bi se Anglija vmešavala v notranje zadeve Egipta . . . Spet sledijo hudi spopadi, pri katerih je znova ubitih nekaj pristašev vafda. To pot pa je presenečenje na strani vlade: izginil je mrlič, ukradli so ga dijaki in skrili.

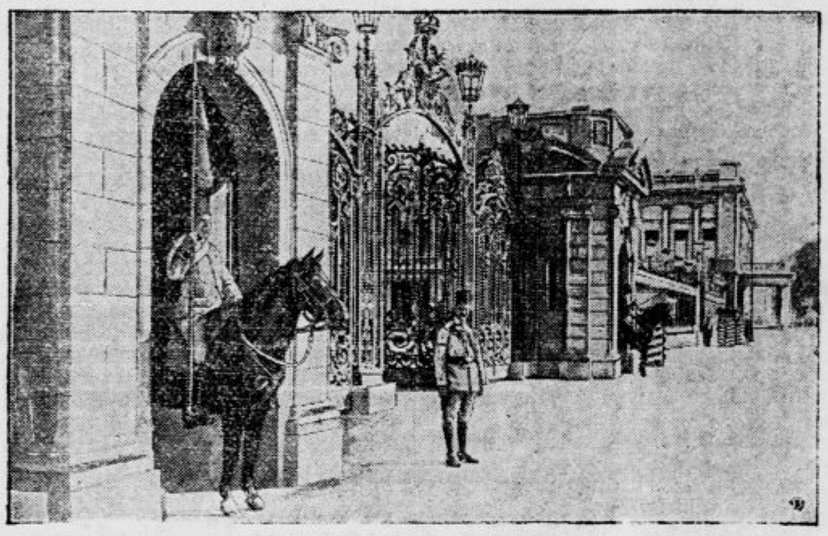

Pred kraljevo palačo v Kairu

Pogajanja med vlado in demonstranti niso uspela. Vlada je morala dovoliti svečan pogreb ustreljenih. Desettisoči so se udeležili pogreba, množicam na čelu vodje vseh političnih strank, rektor in profesorji univerze. Za sprevodom pa četa oboroženih stražnikov v težkih kamionih. Ta dan je minil mirno.

Da se ne bi dalje po nedolžnem prelivala kri, je Nesim paša prepovedal policiji rabiti orožje. Ta tajni nalog seveda ni ostal skrit demonstrantom. Zdaj šele so začeli mirne vesti razbijati, karkoli jim je prišlo pod roke. Šole so bile zaprte in dijaki so preganjali svobodne ure z razbijanjem cestnih svetilk, z napadi na avtobuse in tramvaje. Policija je bila popolnoma brez moči. Položaj je postajal čezdalje bolj kritičen. In tedaj se je domislil sir Samuel Hoare v Londonu, da vendar ni izključeno, da bi se ustava Egiptu spet lahko vrnila. Nesim paša se je požuril k vrhovnemu komisarju. Sam je bil prepričan, da se bo od njega vrnil z ustavo. Toda zaenkrat se je zmotil. Že, že je menil Hoare z ustavo, ampak ne takoj!

To je presegalo meje potrpljenja. Ves Egipt terja demisijo Nesima paše. Ministrstvo zahteva, da se vsi dijaki vrnejo v šole. Če se to ne zgodi, bodo stavkujoči izključeni, profesorjem se odvzamejo plače. Tisoči se zbero na dvorišču univerze. Postavili so spomenik padlim tovarišem. Prisilijo rektorja, da ga odkrije. Nato se vsi ti tisoči razvrstijo k pohodu proti mestu, ki leži na desnem bregu Nila. Toda prehod čez mostove je nemogoč. Nekaj drznih dijakov se prepelje na drugo stran, kjer so stroji, ki omogočajo odpiranje mostov. Policija je preslaba, da bi zadržala pohod tisočev in tisočev razgretih glav. Kakor val se razlije mladina po mostu čez Nil v mesto. Razbijejo vse svetilke, polivajo tramvaje in avtobuse z bencinom in jih zažigajo. Hodnike in zidove rušijo, še drevesa in ograje rujejo, telefonske napeljave pretrgajo, napadajo posamezne zasebne avtomobile. Policija je nemogoča. Po orožju seči ne sme. Šele, ko je smrtno ranjen višji častnik policije, začne policija streljati, ampak z malim kalibrom. Pet dni divja vandalizem po prekrasni prestolnici Egipta. Vojaštvo pride na pomoč policiji. Miru ni.

Ministrski predsednik Nesim paša se slednjič odloči za demisijo. 12. decembra prosi za avdijenco pri kralju. A kdo ga naj nadomesti? Kje se bo našel drugi, ki bo Angležem vsaj tako naklonjen, kakor Nesim paša? Vrhovni komisar poišče zvezo z Londonom, ves dan prihajajo in odhajajo brzojavke. Šifrirane, seveda — kdo bi vse to mogel razgonetiti! Opoldne se Nesim paša vrača iz avdience. Novinarji so obkolili palačo in so zelo začudeni, ko vidijo Nesima pašo, ki se že nekaj dni ni nasmehnil, kako se vrača židane volje od kralja. Kaj se je zgodilo? Dobil je dekret, da se Egiptu vrne ustava iz leta 1923. Demisija Nesima paše je bila vendarle hladen curek za mrzle Angleže, bojazen, da se ne bi položaj še bolj zamotal. Saj je bil pravkar ustvarjen nacionalni blok vseh političnih strank v Egiptu in za Angleže je prevelika nevarnost, da bi se v takem času igrali z orožjem. Seveda, vojaštvo bi res da kmalu lahko zatrlo revolucijo, a koliko je prežačev, kje vse povsod ima svoje prste vmes Italija, kaj bi k revoluciji v Egiptu porekel svet! Soglasna bi bila sodba: kaj se Anglija bojuje za neodvisnost Abesinije, če pa Egiptu ne da svobode! In tako je Anglija rajši vrnila Egiptu ustavo — in Nesim paša ostane.

Jaro Hilbert

Študentje se zbirajo pred univerzo k pohodu v Kairo

ZAMAN BI BILA VSA NEGA

brez dobrega mila

Kaj ne bi vse storili, da dobite in ohranite lepo polt! Pomislite, da je Vaša polt stalno v nevarnosti, ako uporabljate slabo milo, katero bi moglo preprečiti uspeh nege kože. Samo tako milo, katerega ime jamči za kakovost, neguje kožo tako kakor je treba, da postane lepa.

IZBIRAJTE MED SLEDEČIMI

ELIDA MILI

ELIDA FAVORIT že deset let ljubljenec razvajenih žensk.

ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG milo snežnobele barve — omamljivega vonja.

ELIDA 7 CVETIC luksusno milo, ki si ga lahko privošči vsakdo. Posebno močnega vonja.

ELIDA KREMA MILO popolnoma novo! Posebno blago za občutljivo kožo. Posrečena dopolnitev nove Elida kreme.

IME ELIDA JAMČI ZA KAKOVOST

Tri sestre — žene istega moža

Zgodba Helene, Doroteje in Mare Lightening, ki so iz razočaranja nad nezvestobo v zakonu šle v samostan

Sestre Helen, Dorothy in Mary Lightening iz Manchestra so se odpovedale svetu in postale nune. Redek primer, če pomislimo, da so štele komaj 26 do 28 let, da so bile izredno lepe in da jim ni manjkalo častilcev. A zakaj so se odpovedale svetu? Zato, ker so bile vse tri žene istega moža in so se vse tri ločile od njega. Stvar je prišla tako-le:

Pred desetimi leti je obiskoval neki Sid Burton vseučilišče v Manchestru in je stanoval v majhni sobi pri Lighteningovih. Moral se je sam preživljati z instrukcijami in tako mu je dobro delo, da so ga vse tri hčere njegove gospodinje obdajale z ljubeznijo in so mu vsako željo brale iz oči. Bilo je očitno, da so se vsa tri dekleta do ušes zagledala v mladega, pametnega moža, ki je bil poleg vsega drugega še med najboljšimi igralci cricketta. Katera ženska bi v takšnem primeru ne izgubila srca? Sidu je ta trojna ljubezen seveda zelo ugajala, a nihče ni vedel, kateri izmed sester daje prednost. Tako je šlo dve leti. Nekega dne je mož dovršil študije in dobil nameščenje v laboratoriju. Tedaj se je tudi zgodilo, da so mu njegove tri oboževalke dejale, da se mora sedaj odločiti, katero si bo izbral. Vse tri ga imajo tako rade, da se bodo pokorno podredile njegovi izberi. Sid je bil v največji zadregi, kajti vse drugače, nego bi bilo pri moškem srcu pričakovati, je bil vsem trem sestram naklonjen. Končno so se domenili, naj odloči žreb. Na ta malo nenavaden način je postala najstarejša sestra, tedaj 20-letna Helen, gospa Burtonova. Bilo je mnogo solznega poslavljanja, ko se je mladi par odpravil v svoje stanovanje.

Helen je bila srečna. Tem bolj jo je moralo zadeti, ko je čez nekoliko mesecev srečala v nekem kinu svojega moža roko v roki s svojo mlajšo sestro Dorothy. Nastala je prava scena, med katero se je izkazalo, da sta se bila nezvestnika že prej večkrat na skrivaj sestala in med katero je Sid priznal, da sedaj ve, česar tedaj pri izbiranju z žrebom ni vedel: namreč da ljubi Dorothy bolj nego vse druge ženske na svetu. Na tiho je prišlo do ločitve, na tiho sta se Sid in Dorothy vzela. In Helen je bila tako plemenita, da je ostala pri njiju in jima vodila gospodinjstvo. Često je prišla tudi najmlajša izmed Lighteningovih, Mary v goste. Ni skrivala, da ljubi Sida prav tako kakor prej in pravega miru v hiši ni bilo. Sestre, ki so se nekoč ljubile, so se začele sovražiti, a da bi se to neznosno stanje končalo, so se nekega dne domenile, da bodo stopile skupaj pred Sida in ga pozvale, naj še enkrat izbere, na kar bi se ločile. In seveda se je moralo sedaj zgoditi, da si je Sid izbral najmlajšo sestro, se z njo poročil in z njo odšel v London, dočim sta se obe njegovi ločeni ženi vrnili k staršem v Manchester.

Tri leta je trajalo, potem se je izkazalo, da tudi Mary ni mogla za trajno osrečiti nestalnega Sida, a namesto, da bi sedaj dal spet prednost kateri izmed svojih prvih žen, se je zagledal v neko londonsko igralko in je svojo ženo tako očitno varal, da je moralo priti do ločitve. Tako se je tudi Mary vrnila v Manchester in vse tri sestre so se potem odločile, da stopijo v samostan. Kaj bo z njihovim bivšim možem, bo pokazala bodočnost.

Puškinov jubilej v Moskvi

V Moskvi se je pod predsedstvom Maksima Gorkega osnoval 48-članski odbor, ki bo organiziral po vsej Rusiji slavnosti o priliki bližnje stoletnice Puškinove smrti. Med člani tega odbora so med drugim vojni poverjenik Vorošilov, ugledni akademiki, pisatelji in pesniki.

»Tako, da, tako je treba voziti, da vidi človek nekaj sveta«.

(»Tidens Tegn«)

»Prav!« je dejal Kovačev počasi. »In sedaj bom prisegel jaz. Poslušaj in zapomni si: Če boš kdajkoli, kjerkoli, pred komurkoli črhnil o tem — o tej reči — besedo — kaj — le črko — te zakoljem, kakor mesar zakolje žival! Prisegam!« Zapri je nož, ga spravil v hlačni žep in se zagledal skozi okno.

Ivanka se je zavlekla do obzidne klopi in zakopala glavo v lehti. Štebinov je leseno stal sredi izbe in ni vedel, kaj bi.

»Še čakaš? Česa? Pijunka v obraz?« je Janez vprašal Štebinovega. »Poberi se!« In je pokazal na vrata.

Štebinov Pavle je v zadregi zakašljal, premaknil klobuk na glavi, nekaj popravil in poravnal ovratnik na suknjiču ter se upognjenega tilnika izgubil iz Kovačeve hiše.

»Pa ti?« Kam zdaj ti? Za njim?« je Janez zastokal nad sestro. »Sestra! Moja sestra!« V vratu ga je stezala železna pest. V očeh ga je skelelo in žgalo, kakor da mu jih je hudoben človek natrl s soljo.

»Janez! Brat! Ubij me!« je ječala Ivanka, ga lovila za roke in jokala kakor deževno leto.

Brat? Danes ne! In dolgo, ne več! Morda še kdaj — Morda — Toda niti sam ne verjamem tega — — Ubiti, praviš? Jaz? Tebe? Haha! Ubil te je oni — —«

Devetnajstleten je bil Janez. Toda se je ves truden in čudno postaran odmajal v vežo — — —

*

»Ga ni! — Oh, če ga ne bo? Sveti večer — Božič — Kaj bom res ostala sama čez praznike? —«

Ura na zidu je zaškripala. Odbila devet. Dušica v rdečem kozarcu je utripala in prasketale pred jaslicami. Pastirčki, jagenčki in drevesa na betlehemskem hribčku so metali dolge, nepravilne sence po steni. Angelček z zlato trobentico v desnici, pod stropom viseč, se je rahlo pozibaval na nevidni niti.

»Oh, če ne pride!« je vzdihnila Ivanka, pogladila z roko beli prt pred seboj in premaknila poprtnjak, ležeč na mizi zraven svetilke. »Če ni dobil dopusta — Če je morda bolan — Če so snegovi zameli proge? — Kako, kako težko mi bo brez njega — Ob pol devetih bi moral že biti doma — Kako bom božičevala sama — Naproti bi mu šla — Ne smem Boga pustiti samega v hiši —«

Ivanka je segla na polico po mašno knjižico in brez volje, brez zbranosti jela prebirati svete molitve, ki jih je vse že zdavnaj znala na pamet.

»Oh ne morem! — Ne morem — Niti moliti ne morem! —«

Ivanka je odložila molitvenik. »Pol desetih — Ne bo ga! Ne bo!«

Pred hišo so na zmrzneni gazi zaškripali koraki. Dvoje glasov je zahripalo v nerazumljivem pogovoru pod Kovačevim oknom. Trenutek pozneje je potrkalo na vežna vrata in težki čevlji so ob prag stepali sneg.

»Srečen božični večer, Ivanka!« je stopil v izbo Štebinov in cel oblak zimskega mraza se je vlekel za njim.

»Ti — ti — Pavle —! je zadrhtelo dekle.

»Jaz, Ivanka!«

»In jaz tudi — Oba —« se je za Štebinovim oglasil in se z vojaškim nahrbtnikom na plečih zrinil v izbo Janez. »Blagoslovljen sveti večer, Ivanka, sestra!«

»Janez!«

Ivanka je planila in se brata oklenila okrog vratu.

»Janez! Brat!«

— — — — — — — — — — — — —

»Soldaški stan je reven stan, Ivanka. Samo tole sem zmogel in ti prinesel za Božič —« Janez je razvil papir in sestri v roke položil pisan svilnat robec. »Kaj si ji ti kupil, Pavle? Pokaži!«

Štebinov Pavle je odpasal vojaški pas, razpel bluzo in iz telonikovega žepa vzel dve drobni svetli stvarci.

»Tole, Ivanka — Če boš sprejela — Veš, z Janezom sva se domenila — Nisem ti hotel pisati — Nisem te maral vprašati prej, če boš zadovoljna — Šele zdaj te baram — Me ne boš zapodila? — Me ne boš odbila? —« Na dlani mu je ležal par zlatih obročkov — Par prstanov — »Manjši je za tebe — Večji za me — Ivanka — Nevestica — Prosim te — Snubim te —!«

Ivanka je kakor k molitvi sklenila roke. In neverno strmela v brata — Strmela v Štebinovega — Strmela v prstana — Usta ji niso zmagala besede —

»Daj, Ivanka, sestra, reci kaj — Reci« je ves vesel hitel Kovačev. »Tak povej vendar, kako misliš — Pavle te snubi — Ali slišiš —? Ga boš vzela? — Če si za poroko in svate, povej — Na Štefanovo se bo oglasil pri nas z očetom — če si za to — Nocoj pa pojdemo skupaj k polnočnici. Kaj deš, sestrica —?«

»Janez — Pavle —!« je Ivanka razširila roke in Štebinov jo je vjel v naročje — —

In zveza Slovenije z morjem?

Unska proga bo zgrajena, o naši ni več sluha!

V zadnjem času je vse kar nekam utihnilo glede železniške zveze od Kočevja na Srbske moravice kot najbližjo in najbolj pripravno priključno točko proge Zagreb-Karlovac-Sušak. Bilo je sicer ob priliki jadranskih dni v septembru nekaj besed o zgraditvi velike mednarodne ceste iz Ljubljane do Sušaka in opazili smo tudi vzpodbudne letake po Ljubljani glede železniške zveze, toda tamkaj, kjer bi morali odločujoči izreči kako tehtno in pomembno besedo, vlada že dolgo časa kar globoka tišina.

Danes je sicer v ospredju zanimanja zgraditev kratke spojne proge Sevnica-Št. Janž na Dolenjskem, toda to zanimanje se suče sedaj že bolj okrog vprašanja, ali bo sploh prišel kdaj oni dan, ko se bomo otresli raznih formalnosti pri oddaji gradbenih del in če bo potem tudi resnično zapela prva lopata med Sevnico in Št. Janžem. Sicer predstavlja zgraditev tega malega progovnega odseka dejansko pričetek del na takozvanem železniškem trikotu Slovenija - Jadran, toda kako daleč je vendarle še do uresničenja celotnega načrta!

Saj si je vsakdo na jasnem, da je zgraditev sevniške proge zaenkrat le povsem krajevnega pomena in ne predstavlja v zvezi z obstoječim dolenjskim železniškim omrežjem onega, kar si tako od srca želimo. Dolenjske proge pomenijo le malo za naše gospodarstvo, ker je njihova zveza na reško progo pri Karlovcu preveč stran od morja. Tam pa, kjer naj bi obstojala čimprej taka zveza, — od Kočevja za direkten promet zapadne Slovenije ter od Črnomlja za direkten promet vzhodnega in severnega dela dravske banovine — tam še ni dosedaj napravljenega prav nič in spet ni izgleda, da bi se v bližnji bodočnosti pričelo kaj delati. Vendar pa leži na dlani da bo zveza Sevnica—Št. Janž—Trebnje pridobila v gospodarskem pogledu šele tedaj na pomenu, ko bo imela od Črnomlja svoj podaljšek na Močile, postajo na bodoči kočevski progi in odtam do Srpskih Moravic in Sušaka. S tem pa seve nikakor nočemo vplivati na pričetek gradbenih del sevniške proge, temveč samo poudariti, da bi bilo potrebno misliti že sedaj tudi naprej in pripravljati po izmeritvi podrobnega načrta sevniške zveze takoj tudi izmeritev obeh ostalih zvez: Kočevja s Srbskimi Moravicami in Črnomlja z Močilami.

Začudili smo se že tedaj, ko je bilo govora o javnih delih s pomočjo posebnega državnega sklada, da ni razen sevniške proge prišla nobena druga projektirana proga v dravski banovini v gradbeni načrt, čeprav je kočevski podaljšek bil uzakonjen že leta 1922. in se je o njem tista leta toliko pisalo, polemiziralo, razpravljalo, dokler ni bilo odobreno, da se bo zgradila proga od Kočevja preko Starega trga in Šeharije na Vrbovsko-sever v bližini Srbskih Moravic. Potem je pa vse spet zaspalo. Ne oporekamo, da je tudi drugje po Jugoslaviji polno pokrajin in krajev, ki so potrebni železniške zveze, ampak to dejstvo prav nič ne more zmanjšati pomena zveze dravske banovine z morjem preko lastnega državnega ozemlja.

Kakor smo čitali zadnje dni, je odločeno, da se prične tudi gradba zvezne proge Zagreba preko Bihaća na Knin in dalje v Split. Dejansko bo zgrajen seve samo odsek med Bihaćem in Kninom, ker ostali deli te zveze že obstoje. Navedli pa smo nalašč, da bo ta proga predstavljala zvezo Zagreba s Splitom, ki bo tudi v resnici odgovarjala potrebam tega mesta in njegovega zaledja, ker liška proga ni nobena zanesljiva zveza in je promet po njej zelo drag zaradi terenskih težkoč. Ne nasprotuje mo spojiti Zagreb z morjem po ugodnejši poti; prav od srca odobravamo ta odlok, ne dotikajoč se drugih okolnosti, ki so morda bile v zvezi z odločitvijo. Razumljivo je, da se preskrbi Zagrebu dobro zvezo z morjem: nelogično pa, da ni prav nikakega razumevanja za iste težnje Ljubljane in z njo vse dravske banovine, ki prav tako potrebuje za svoj izvoz in uvoz najkrajšo pot do svojega najbližnjega pristanišča v Sušaku. Ali se ni moglo istočasno, ko je bilo odrejeno vse potrebno za zgradbo unske proge od Bihaća do Knina, odločiti tudi o pričetku pripravljalnih del za podaljšanje kočevske proge in študija zveze iz Črnomlja do Močil? Sodimo, da je treba vsepovsod v državi graditi in s tem skrbeti za izboljšanje železniških zvez. Zlasti pa to velja za zveze proti Jadranu, ki so poleg splošnega gospodarskega pomena tudi zelo važne v pogledu tujskega prometa, ki se leto za letom veča. Pota tujcev na morje pa vodijo preko Zagreba kakor preko Ljubljane . . .

V kolikor se položaj tiče podaljšanja kočevske proge proti morju, se nikakor ni spremenil. Prav tako je tudi glede izgraditve trikota zvez Slovenije proti morju. Položaj zahteva prej ko slej čimprejšnjo rešitev tega, za vse naše gospodarsko udejstvovanje važnega vprašanja, da se sledniič popolnoma osamosvoji v pogledu našega izhoda v široki svet. Pretekli meseci so spet enkrat nazorno pokazali, da moramo vedno računati s čim krajšo zvezo dravske banovine na morje, ker se razni naši izvozni predmeti in snovi zaradi predolge poti naokrog preko Zagreba oziroma Karlovca zakasnijo in so prevozni stroški za železnico kot prevozno podjetje dražji, kakor pa po mnogo krajši zvezi preko Kočevja - Srbskih Moravic. Na tem nič ne spremeni morebitna tarifna olajšava za jadranske luke, saj ta ne vpliva na dejanske prevozne stroške prevoznega podjetja.

Napačno bi bilo smatrati te vrstice kot znova na ulico vrženo politično vprašanje. To bi bilo podcenjevanje celotnega, venomer enako perečega problema. Saj je poteklo trinajst let od uzakonitve kočevske proge, zgradila se je že marsikatera, gotovo važna železniška zveza, toda bilo bi pogrešno, ako bi pri tem resignirano pozabili, da tudi nas še vedno tišči vprašanje podaljšanja kočevske proge. Vedno znova moramo podčrtavati važnost tega nadvse važnega gospodarskega vprašanja za Slovenijo in po izgraditvi sevniško-šentjanške zveze ter spojne proge Črnomelj-Močile tudi za njeno severno sosedstvo, predvsem za Avstrijo, Češkoslovaško in Nemčijo. Saj bo izgraditev navedenega trikota približala Maribor najbližji jugoslovenski luki, Sušaku, na isto daljavo, kakor je danes ta naša najbolj severno ležeča postaja oddaljena od Trsta. Pomen tega dejstva leži v potniškem kakor v tovornem pogledu.

In to je bila misel, ki nas je vodila, da smo ponovno dvignili svoj glas, naj se čimprej uvedejo pripravljalna dela za pričetek gradnje železniške proge iz Kočevja na Srbske Moravice in nato od Črnomlja v Močile.

Abesinsko morišče

Devet mesecev v neguševi deželi — Skrivnostna hiša v bližini konjskega trga — Štiri puške za obsojenčevo srce

Obubožani balški plemič Alfred von Roth, ki je v iskanju dela in kruha devet mesecev prebil v Abesiniji in jo prehodil v vseh smereh, je izdal knjigo, v kateri opisuje svoje doživljaje v črnem carstvu. V naslednjem poroča o vtisih, ki jih je dobil v Addis Abebi:

Prve vtise o Addis Abebi sem si ustvaril na jezdnih živalih, ki so mi jih moji gostitelji ljubeznivo dajali na razpolago. Trajno pa ni šlo tako dalje. Misliti sem moral na to, da si preskrbim svojo žival, konja ali mezga. Odlični Abesinec daje prednost mezgu, ker sem se pa jaz rajši vedno zaupal konju, sem se odločil, da si ga kupim in sem stopil na konjski sejem, ki se vrši vsako soboto na trgu. Kar sem tu videl, je bilo za evropsko pojmovanje brezupno. Neznatne živalice mačje velikosti so videti smešne in neuporabne. Videti jih je pa treba v gibanju, da jih pričneš spoštovati. Na velikem trgu z ilovnato podlogo — ilovica je suha in trda kakor kamen, v njej pa so za ped globoke jame in razpoke — prirejajo dolgi Galci, Arusijci in Somalci neprestane dirke s svojimi konjiči, izvajajo z njimi najbolj drzne obrate, ne da bi žival kdaj padla. Zelo slikovit prizor je opazovati rjave može v njih fantastičnem belem oblačilu in pestro konjsko opravo, ko divjajo na konjih s kriki blaznežev vihteči svoje sulice ali dolge palice.

Kupčija ni lahka. Prvič se moraš uživeti v novi konjski tip in se odpovedati vsem evropskim pojmovanjem lepote ter zmogljivosti. Drugič je treba obvladati težavno nalogo mešetarenja, pri čemer so mi pomagali dobro moji sorodniki, ki so to deželo že poznali. Ker je bilo le malo interesentov na sejmu, smo zbujali splošno pozornost in nas je neprestano obkrožala velika množica gledalcev, ki so nas zelo ovirali, da si nismo mogli živali ogledali v miru. Nekateri vsiljivci so se gnetli okrog vsakega konja, ki so nam ga predvajali, postavljali so se vmes in so napravili nekaj prostora le, če si jim energično stopil na bose noge, česar sem se kmalu navadil.

Končno sem si izbral majhno, rjavo žival z belo zvezdo. Žival je bila vse prej nego lepa, videti pa je bila odporna in zmogljiva. Res se v tem nisem zmotil in sem svojega konjička kmalu zelo cenil. Edina napaka, ki sem jo na njem kmalu odkril, je bil njegov smrtni strah pred avtomobili, ki jih v Adis Abebi naravnost mrgoli. To je povzročalo, da je bilo jahanje po mestu nerazveseljivo, saj so glavne ceste bolj živahne nego Friderikova ulica v Berlinu. Mala žival se je pred bližajočimi se avtomobili začela vrteti okrog sebe, ne da bi se brigala za luknje, jame in kupe kamenja na tleh, tako da se je človeka od samega gledanja lotevala vrtoglavica. Ni se ozirala prav nič niti na množico, ki se je gnetla okrog nje. Da se ni zgodila kakšna nesreča, mi je še danes nerazumljivo.

Toda v splošnem sem bil sedaj svoboden v svojem gibanju in sem izkoriščal svoj obilni prosti čas za jahanje po mestu in njegovi okolici, kar mi je dajalo mnogo užitka. Neki Rus, ki je nastavljen kot mestni inženir, mi je obljubil, da mi bo pokazal zanimivo stvar, hišo, kjer se vrše usmrtitve. Rusi iz predrevolucijonarne dobe imajo v Adis Abebi precejšnjo ulogo in med njimi je razmeroma mnogo izobraženih ljudi iz dobrih družin.

Hiša, ki sem jo omenil, leži zunaj mesta v smeri proti konjskemu trgu, od katerega jo loči gozdič evkaliptov. Visok zid obdaja širen, z visoko travo poraščen prostor, sredi njega pa tezi majhna, čudna hiša, ki ji je namen tako mračen. V njej sta le dva prostora. V prvem privežejo obsojenca v določenem položaju na lesen oder, v drugem, ki ga od tega prostora loči dvigljiv okvir na nizkem zidu, so nameščene štiri železne cevi. V te cevi vtaknejo cevi štirih pušk, ki merijo vse v isto točko—v obsojenčevo srce. Da je namestitev pravilna, kaže lesena plošča za odrom, ki je preluknjana od neštetih strelov v središče. Oddaljenost pušk od te plošče znaša šest do sedem metrov. Truplo pade potem na železen okvir, ki ga znižajo z vzvodom, in izgine.

Ta način usmrtitve je nemara bolj človeški nego negotovi način z električnimi stoli in drugimi izumi civilizacije, vsekako je manj grozovit nego prejšnji način, po katerem so obsojenca z meči in sulicami počasi razkosavali. Najbolj svojevrstno pa je to, da rabi ta naprava na pol tudi zasebnim namenom. Kakor pri drugih bojevitih narodih je bila tudi tukaj krvna osveta zelo razširjena. Da bi jo z zakoni odpravili, je bilo videti brezupno—tudi v Kavkazu je ruska vlada z najstrožjimi odredbami dosegla le nezadostne uspehe. Zato se mi zdi zelo pametno, da je vlada sodbo in kontrolo prevzela v svoje roke, ne da bi prelomila stare, tradicionalne običaje. Čim sodišče morilca obsodi, je stvar najbližjih umorjenčevih sorodnikov, da izvršijo usmrtitev. Za spuščenim zastorom iz desk sproži vsak med njimi puško, ki so mu jo pripravili. Smrt nastopi v trenutku. Le naboji so često baje zelo slabi, tako da hoče vlada skrbeti tudi za državno municijo pri izvrševanju tega oblastno dovoljenega maščevanja.

Ministri zbirajo denar sredi Berlina

Zanimivosti adventa v nemškem velemestu

Berlin, sredi decembra.

Nedelja je. Grem proti Potsdamskemu trgu. Muzika svira. Nič novega ali posebnega, to je vsako nedeljo: marš skozi mesto, z muziko seveda. Vendar se ozrem tja, za vsak primer in glej: poljska kuhinja iz katere, se prijetno kadi vse naokrog pa dolge mize in klopi in ljudstva na debelo. Aha, se takoj domislim, danes bomo pa spet jedli samo eno rihto: vsako drugo nedeljo v mesecu je tako, v zimskem času od oktobra do marca. V restavracijah servirajo tedaj samo tri različne jedi, od katerih si lahko eno izbereš. Vse tri po enotni ceni, od katerega gre 30 pfenigov v kaso »zimske pomoči«. Pa stopim bliže, da pogledam kaj so danes skuhali in čemu se tare toliko ljudstva. Po izdatni masaži komolcev mi postane tudi radovednost ljudi jasna. Za mizo sedi namreč sam minister Goebbels poleg neznanega mu meščana in zajema zadovoljno grah s špehom, katerega so mu pravkar servirali iz poljske kuhinje.

Takole, to bi bilo eno. Pa glej spaka, na drugi strani trga spet gruča ljudi, prav tesno v krogu. Ali se je prekucnil kak kolesar? Nu, to se prigodi v Berlinu vsak dan par stokrat, pa ne mislite, da so Berlinčani zaradi tega otopeli za senzacije. Ravnotako so radovedni kakor Ljubljančani. Da se ne bi sam izneveril tej lepi tradiciji, brž tja! Kaj je? Paul Hörbiger s puščico v roki, v levi seveda, kajti v desnici mora držati svinčnik za avtograme. Vsak velja le 10 pfenigov. Malo dalje Viktor de Kowa, Luiza Ulrich, Henny Porten ... Vsak obdan od kroga oboževalcev in —ic. Ženski spol prevladuje.

Zapustim Potsdamski trg in jo mahnem Pod lipe. Tam bo gotovo tudi kaj za firbca. Spet poljski »kanon« in kdo zajema grahovko? Harry Piel ponosno vihti veliko zajemalko! Pa recite, če niso tiči tile zimski pomagači? (Po nemško WHW). Zato pa tudi kasirajo lepe denarce, da ni treba nikomur zmrzovati in lahko slehernega državljana nasitijo v zimskih dneh. Onega dne, na dan narodne solidarnosti, kakor so krstili veliki nabiralni dan, se je postavil minister dr. Goebbels s puščico v roki pred hotel Adlon, Göring pa malo niže, na križišče Lip in Friedrihstrasse. Mimogrede bodi potoženo, da lip Pod lipami ni več. Razirali so jih. Pa ne iz »modernih« estetskih nagibov, kakor delajo drugod po svetu, marveč samo začasno, zaradi podzemske železnice, katero grade ravno pod to avenijo.

Torej dr. Goebbels s puščico pred Adlonom! Okrog seveda kordon SA in policije in vendar vsakdo lahko pride do ministra, če ima le 10 pfenigov v žepu. Seveda se na poti do Adlona že lahko izneneriš po več grošev, kajti že daleč naokrog stoje nabiralci, ki pobirajo »vstopnino«, da smeš sploh v bližino ministra. Dolga vrsta se je bila formirala, samih navdušenih meščanov, vsak z grošem v roki roma do ministra, da odda svoj obol za one, ki jih stiska brezposelnost. Zadovoljno se smehlja minister za propagando in vsakemu prijazno pokima.

Dalje doli, na trgu Lustgarten pred starim dvorom je pa pravcati tingl-tangl. Kakor gobe po dežju je zrasel v prvih dneh decembra božični trg. V nasprotju s našim skromnim Miklavževim sejmom traja berlinski božični trg od 1. do 24. decembra. Cirkus s 100 levi je razpel svoje šotore ob bregu rokava reke Špreve. Tobogan, avtodrom, vrtiljakov vseh vrst na kupe in podobne ropotije je tu nič kolikko. Vse stojnice električno razsvetljene, nikjer nobene karbidovke več. Sredi vsega pa stoji ogromen božični mož, kar 8 metrov je visok. Po mestu na mnogih pripravnih prostorih, na malih trgih ali križiščih stoje božična drevesa, vsa v morju električnih lučk. Tako se pripravlja Berlin na božičevanje.

In berlinske premiere? Sezona je v polnem razmahu. Forstova »Mazurka« je vzbudila precej zanimanja. Pomladi je šel v Ameriko po Polo Negri, da je dobil predstaviteljico tipa, kakršnega si je zamislil avtor. Torej spet po dolgem času Pola Negri v evropskem filmu. »Viktorija« je film po istoimenem romanu Knuta Hamsun-a. Sentimentalna zgodba s tragičnim koncem. Nadpovprečno mnogo zunanjih posnetkov, kar napravi film izredno privlačen. Luisa Ulrich in nov obraz Matija Wiemann.

»Kralj dojilj« s podnaslovom »Dolina življenja« (režija H. Steinhoff) je pa pohujšljiva zadeva! Urednik berlinskega filmskega dnevnika si daje korajžo n. pr. takole: »Ne, mi res nismo filistri. V tem filmu se razpravlja posredno ali neposredno o rečeh, o katerih se v dobrem smislu govori v spalnici, v slabem pa ob stalnem omizju zapečkarjev!« Tako berlinski filmski novinar. Zadeva malo spominja na »Veseli vinograd« in tako bodo naši čitatelji že brž uganili kako in kaj, seveda v prenesenem smislu. Čuti je bilo tudi besedo o zdravi erotiki, v kritikah namreč. Film sam pa ima prav nežno tendenco, zato je bil tudi bržkone — dovoljen.

Dr. M. F.

ZANIMIVOSTI

Neki policijski uradnik v Sydneyu ima pet otrok, ki so se rodili vsi na isti dan istega meseca v različnih letih.

Na mednarodnem trgu prevladuje sedaj londonska moda. Pravijo, da je obleka iz Pariza dvakrat dražja nego iz Londona.

Domačini na Novi Gvineji uporabljajo izredno trdne mreže tropskih pajkov kot mreže za ribolov. V gozdu nastavijo ovalno zakrivljeno bambusovo palico in čakajo, da pajek nanjo splete svojo mrežo.

V Južni Afriki prirejajo pogostoma dirke nojev, pri katerih fungirajo mali zamorci kot jockeyi.

V nekaterih deželah obstoje prave tovarne, ki izdelujejo »potrebščine« za igralne sleparje, kakor markirane karte, kocke s preloženim težiščem, preparirane novce in podobno.

Kadar postavijo budhisti na Kitajskem ali v Tibetu Budhi kakšen kip, vgradijo vanj kakšno živo žival, ptico, kačo, pajka ali žabo. Mislijo, da daje žival s svojo smrtjo kipu življenje.

Indijanci so svoje pipe imenovali tobago. Kolumb je menil, da označuje ta beseda zel, ki so jo kadili v svojih pipah in je torej to rastlino imenoval tobak. Naša beseda tobak je torej prav za prav kriva beseda.

Na Portugalskem je treba le za zgradnjo hišnih pročelij oblastnega dovoljenja. Zato vidiš tam hiše, ki so dograjene do strehe, samo sprednje stene še nimajo - dovoljenje za zgradbo pač še ni prispelo.

Rumunski pastirji uporabljajo za skličanje svojih živali dolge, zelo lahke rogove iz brezovega lubja. S takšnimi rogovi naznanjajo tu pa tam tudi ure z zvonikov.

V Londonu imajo sedaj zastavljalnico, ki sprejema samo motorna vozila. Lastniki so iztuhtali, da ni nepraktično, če za daljše odsotnosti svoje vozilo zastavijo, ker si v tem času prihranijo stroške za garažo in jim je vozilo obenem varno pred tatovi.

Dohodnino so uvedli na Angleškem l. 1799. kot izreden vojni ukrep. Dve leti pozneje so jo odpravili, a ker je l. 1803. izbruhnila nova vojna, so jo uvedli znova in je ostala do l. 1816. Ljudje so upali, da je ta davek s tem izginil za vedno, pa so se motili, kajti 1852. so ga uvedli znova in je ostal do današnjega dne.

JELENA LOBODA-ZRINJSKA:

Jože piše božično pismo

Ni še pol ure, kar je vajenec Jože, fant kakih dvanajstih let, veselo tekal sem in tja, kakor da so mu v teh zadnjih dneh zrasle peroti. Danes dopoldne je gotovo že desetkrat tekel po stopnicah, ki jih je preskakoval po dve hkrati, h gospodinji gori v tretje nadstropje. Zdaj je nosil drva, zdaj premog, zdaj kuril peči, zdaj zopet tekel k mesarju, zdaj po mleko in potem zopet po moko, rozine in orehe. Kadar ni ničesar nosil s seboj, ko je šel doli, se je spuščal po držaju ob stopnicah, da bi bil hitreje spodaj. Tekel je opasan s predpasnikom, umazanim od barve in mizarskega kleja. Suhi, goli komolci in roke, na katerih se je od mraza grbančila koža, so mu gledali izpod zavihanih rokavov raztrgane srajce.

V delavnici v kleti, ali kakor piše v veži na kartonu, pribitem z žeblji na zidu pod trdo izproženim kazalcem: »Poslovalnica se nahaja v suterenu« — je zelo vroče. Ker je Joža večkrat hitel ven, bi mu bilo vzelo preveč časa, če bi si vsakokrat slačil in oblačil suknjič. Paziti mora nanj, edini je.

Tako teka Jože že ves teden, odkar mu je bil mojster obljubil, da bo smel za božične praznike domov, če bo priden. Prav za prav se je mojster odločil, da pojde z ženo k njenim staršem tam nekje v Slavoniji, in ker ni vedel, kam bi z dečkom, ga je nameraval poslati domov. Pa se je pozneje premislil. Po vrhu je še pred nekaj dnevi veleindustrijalec Blau nujno zahteval naročeno opravo za spalnico. To opravo v slogu rokokoja z rožnato svilo in pozlačenimi vložki je Blau naročil najprej za februar, za rojstni dan gospodične Ide. A zdaj se je gospod Blau premislil — menda želi novo leto pričeti v povsem novem nastrojenju.

Zaman je torej mali Jože ves ta teden hodil vsak dan ob enajstih ali dva najstih spat in vstajal namesto ob petih že ob štirih. Nosil je vodo, čistil in kuril peč, pospravljal delavnico, sekal drva, čistil hišo in stopnice, odmetaval sneg okoli hiše. Ko je mojster, gospod hišni posestnik, prišel ob sedmih doli v delavnico, je bilo komaj spoznati, kateri je vajenec med petimi delavci. Samo njegovo še malo in slabo razvito telo in stari skrhani obličj, ki so mu ga dali, da se je ustavljal in odbijal ob grčah včeraj zlepljenih desk, samo to je bilo vzrok, da se je tako naprezal in mučil. Potil se je. Lasje so mu padali na čelo. Usta je kremžil v čudne spake. A ni obstal, dokler ga ni kdo poklical, da kaj postreže, pridrži ali kam gre.

Še danes ob dveh popoldne je vlekel voziček, naložen s pohištvom. Spodaj, na začetku ulice, je z vozičkom obšel gručo ljudi, ki so bili zelo zavzeti okoli dvovprežnega voza, natovorjenega s premogom. Stražnik je zapisoval voznika, ta pa je s cunjo brisal sneg in pot z zasoplih konj.

Bila je velika poledica. Vsakih par korakov je moral Jože obstati. Pod kolesa je podmetaval kose lesa. Z lica je brisal pot. A niti zastokal ni danes. Niti jokal ni kakor po navadi, da bi mu po licih ostajali sledovi solz in umazanih rok, s katerimi si je brisal oči. A ko se mu je iz grla ali iz želodca, sam ni vedel odkod, vzdignil topli curek rdeče barve kakor tista rdeča pesa, ki jo je dopoldne lupil gospodinji gori v kuhinji, je vnovič postal. Trenotek se je naslonil na voziček, izpljuval vso ono tekočino slakoslanega okusa, z rokavom obrisal usta, a na robovih je še ostala rdeča sled. Potem je segel pod srajco. Izvlekel je dve poli papirja, poslikani z živimi barvami. Jaslice, pastirčki, ovčice in velika betlehemska zvezda z gorečim trakom, kakor repatica. Jožef in Marija z detetom in Sv. trije kralji. Cel Bethlem je bil na teh dveh polah papirja. Kupil ju je davi na trgu pod šotorom, ko je šel za mojstra po božično drevesce. Vse popoldne, vsak čas se je prijemal za prsa, kjer je pod srajco skril te papirje in se je bal, da jih ne bi izgubil. Ni še utegnil, da jih spravi v svoj mali kovčeg, kjer ima že zlate niti. Kupil je vse za petdeset par, samo razrezati jih ni še utegnil. In jabolka ima in naramnice za Matevžka, da ga učiteljica ne bo tepla, ker mu hlačke vedno doli lezejo. Potem ima še nogavice za Barbico, za mater in za bolno sestro pa zavojček Enrilove kave.

Kako lepo bodo trepetale zlate niti na smrekovih vejicah, obešenih po zidu okoli mize. Pod vejice bo pa nalepil izstrižene sličice. Za božični večer bodo mati gotovo prižgali petrolejko. Lepo bo gorela sredi mize. Barbica bo obula svoje nove, tople nogavice in bo hodila v njih po mizi sem in tja. Vsi bodo veseli, vsi se bodo smejali, še mati in bolna sestra, mati Matevžka in Barbice, se bosta tiho smejali iz postelje.

Očeta se Jože ne spominja. Zelo majhen je bil, ko mu je umrl. Nekateri pravijo, da so Karpati zakrivili njegovo smrt. Našli so ga bili vsega premrlega pod celo gomilo snega. Nekaj časa so ga vlačili po raznih bolnicah, nazadnje pa so ga vrnili domov. Ležal je tu vse zimske mesece, kakor da telo, ki ga hranijo, ni več njegovo. Drugi so pripovedovali, da se je zastrupil z žganjem, ki je vanj namakal tobak, da ga ne bi po li na fronto. A tudi to mu ni pomagalo. Po vrhu je bil že prej zelo slaboten. Bratje so mu zgodaj pomrli in tudi njegovi številni otroci. Ostala sta samo Jože in sestra, ki komaj še živi za možem — lani ga je bilo v gozdu podrlo drevo pri sekanju lesa.

Ko je Jože hitel po ulici, so se v mestu že prižigale luči. Izložbe so bile razkošno razsvetljene. Vsem ljudem se je mudilo.

Ob šestih pojde vlak. Kako se bodo mati veselili!

Jože vleče prazen voziček doli skozi ulico, v roki pa tišči deset dinarjev, ki jih je malo prej dobil. Danes so delali samo do dveh, pa je v delavnici ostal mojster sam in piše neke račune. Jože je pobral oblace, uredil delavnico in še enkrat pometel sneg izpred hiše. Bilo je že po peti uri, mojster pa ni rekel nič. Jože pogleduje na uro na zidu, vrti se okoli mojstra, a on ga niti ne pogleda. Ko pa stopi predenj in mu z drhtečim glasom reče, da gre vlak že ob šestih, vzdigne mojster glavo in ga začudeno pogleda.

Preplašenemu fantu so solze privrele v oči. Zadrževal jih je, a čutil je, kakor da mu silijo v grlo, ga dušijo in mu ne puste govoriti. Nazadnje je skozi jok z drhtečim glasom in pretrganimi besedami, da ga je bilo komaj razumeti, izgovoril, da bo jutri Božič, da je bil marljiv, da so mu obljubili, da bo videl mater, zdaj pa je že pol šestih in vlak čez pol ure odhaja. Ves začuden ga je mojster jezno gledal brez besed, nato pa je začel govoriti, kakor je imel navado poučevati svoje ljudi in kakor se je sam rad hvalil pred svojimi tovariši.

— Z lepo besedo narediš več, kakor če ga tepeš. Nikoli me še niso tožili na obrtno zbornico. Tako je treba ravna-

Levi pred filmsko kamero

Doživljaji živalskega fotografa v Afriki

V Mombasi ob vzhodni obali Afrike me je dobila brzojavka enega izmed zunanjih vodij družbe »Universal Pictures«. Potrebujejo nekoliko dobrih in lepih filmov o levih. Leve v družini, leve same, leve pri plenu, leve v spanju, in tako dalje. Odgovor nujen. Brzojavil sem nazaj: »Allright! Vse o levih bomo filmali.«

Nairobi je železniška postaja sredi Afrike. Vlak privozi opoldne in prvi klic, ki sprejme potnika ni morda postajno ime »Nairobi«. V Afriki si ne zmisli noben človek, da bi izkliceval postaje. Sprevodniki, vratarji in nameščenci rjove samo: »Čukula t'hari« — jed je pripravljena. Potem naj bi bil lev?« — »Da, gospod!« Bil je zares lev. Mogo, izkušen mož, mi je pojasnil. Lev nikoli ne rjove tako, kakor si predstavljamo. Gobec položi skoraj popolnoma k tlom in potem kašlja. Tako se glas razširja samo ob tleh in straši živali tem bolj, ker ne vedo, od kod prihaja.

Ekspedicijski avtomobil

gredo jest in se ne brigajo za nič več.

K sreči sem bil v Mombasi dobil naslov nekega O'sanija. Njegovi znanci so ga imenovali »Toto O'sani, O'sani dete. Nu, v poslovnih zadevah je bil vse kaj drugega nego dete. Štiri ure sva barantala, na zadnje je bila ekspedicija, ki jo imenujejo v suahelščini »safari«, zbrana. Masajec z imenom Mogo je postal vodnik. Potem sta šla zraven dva kuharja, dva nosilca kamere in dva služabnika.

Dovoljenje nadzornika divjadi v Kenji, da bi smeli potovati v živalsko rezervacijo, je bilo kmalu tu, »Kje so levi?« sem ga vprašal. »Povsod,« je odgovoril. »Pred tremi meseci so prišli nekateri celo v vrtove v Nairobiju. Nekateri so divji, drugi niso. Vsekako smete streljati šele potem, če vas napadejo. . . .« Ko sem hotel oditi me je zadržal: »Gotovo boste potrebovali voz . . Pri postaji dobite moža, ki ima Federal Knight. To je najboljši avto za stepo.«

Federal Knight je bil enotonski tovorni voz. Njegov lastnik, Fogg, je bil falot. A to sem zvedel šele pozneje. Ko smo se naslednje jutro odpeljali iz Nairobija, je šlo vse sijajno. Potem smo dospeli v ozemlje, kjer ni bilo cest. V tem ozemlju se je Federal Knight vsake tri ure prekucnil. Ko smo se proti 4. pop. v petič prekucnili, se je to zgodilo tako nesrečno, da smo obležali pod odejami. Trajalo je skoraj deset minut, da smo se izkobacali. In potem je bilo vse polno masajskih vojščakov okoli nas, ki so nas opazovali z zanimanjem in se zvijali od smeha nad našimi poskusi, da bi se osvobodili in voz spet dvignili.

Filmska odprava pr delu

Proti devetim smo se utaborili nato na bregu majhnega, bistrega potoka. Bistra voda je v teh krajih redka, zato je ne cenijo samo ljudje temveč tudi živali. Bila je napaka, da smo to spregledali.

Najprvo so nas neprestano motili domačini. Ti ljudje so kakor otroci. Vse morajo prijeti in preložiti. Tudi hočejo od vsega malo pokusiti. Pozneje so prišle divje živali. Sprva — proti polnoči — so se pričele krohotati hiene. Potem so kričali leopardi, vreščali neki ptiči, rjovele nekateri prebivalci. Končno proti 3. zjutraj je prispelo tiho, zadušeno, renčeče kašljanje skozi noč. Mogo je dejal: »Simba!« — »To

Lev, fotografiran ponoči

so edine živali, ki sem jih iskal in potreboval. Tako sem šel takoj v jutranjem somraku z dvema Sukoma na iskanje s tihim upanjem, da bom lahko filmal kakšen mičen prizor iz levjega življenja. Stvar pa ni bila videti tako preprosta. Hoja skozi visoko travo je utrujala, enako tudi vsiljive žuželke. Tu pa tam smo srečali tudi cebre in žirafe, ki so jo ob pogledu na nas z vso naglico odkurile. Levov nismo videli. Tako tudi ne naslednjega dne in še poznejši dan.

Šele četrti dan smo naleteli na prve sveže sledove. Dvigali smo se proti visoki planoti Serengeti, ki je pripadala bivši Nemški Vzhodni Afriki in je ena z divjačino najbogatejših ozemelj na svetu. Vodnik Mogo je stopal spredaj, sledila sta oba nosača kamere, potem jaz. Za mano je šel še služabnik z dvema puškama. Proti 11. smo zagledali neke termitske griče. Mogo je obstal in pokazal na enega teh gričev. Ob njegovem vznožju je sedel skoraj kakor kamenit baročni odrasel lev, dočim sta se v travi metali dve samici. Ko smo se bližali, je lev mežikal na nas, ni pa kazal, da bi hotel svoje mesto zapustiti. Ko sem v oddaljenosti kakšnih sto korakov postavil kamero, je glasno in nevljudno zazehal. Lahko bi postal krasen posnetek. Previdno sem obrnil kamero . . . navil film . . . ročico . . . Z elegantnim skokom je skočil lev v visoko travo, sledili sta mu tesno obe samici. Ni jih bilo več.

Istega dne smo opazili še sedem levov in tri levinje. Popoldne nam je dal starejši na pol dremajoč parček priti tako blizu, da bi lahko prešteli dlake v levji grivi. Komaj pa sem prijel za vrtilno ročico, sta oba poskočila in odšla, pri čemer sta se še enkrat jezno ozrla na nas.

V treh dneh sem naštel nič manj nego štirideset levov. Štirideset živali in niti meter filma! Črncev, razen Mogoja, to ni zanimalo. Dobivali so plačilo, pa naj si sem fotografiral ali ne. Mogo je skušal pojasnjevati: »Še nikoli niso tega videli, zato se boje. Menijo, da je puška . .« — »Ah, kaj, tako ali tako bo vendar mogoče, da se te živali ujamejo!« Mogo je naporno pomislil, potem je dejal: »Ponoči, gospod. Treba je nastaviti vabo in pripraviti aparate. Da-li je to nevarno? Ne. Lansko leto je lev pač ugonobil vodjo neke francoske filmske ekspedicije, in preč dvema letoma Američana Hunterja. . .« »Hvala,« sem dejal. »Prosim,« je rekel Mogo. »Šari Mango.« (To je v božjih rokah.)

Med potovanjem sem opazil, da imajo levi kakor vse druge živali veliko slabost za dobro jed. Če jim jo pripraviš in če se nasitijo, jih skoraj lahko božaš, tako leni in ljubeznivi postanejo. . . Na tem dejstvu smo zgradili svoj novi načrt. Prav za prav je bil to Mogojev načrt. Mogo, premišljujoči človek, je odkril, da bi bili nočni posnetki tisto, česar iščem. »Ustrelimo lepo žival, na primer gnuja, položimo jo poleg voza, pripravimo aparate . . . in pričnemo delati.« Gnu je za leva toliko kakor mala nebesa.

Res smo ustrelili lepega gnuja in ga položili zvečer štirideset korakov od voza v travo. Pripravili smo aparate in zrcala z bliščico ter čakali. Čakali smo do 3. po polnoči. Ker se ni nič premaknilo, smo napravili luč. Gnu je bil izginil. Levi pa tega niso bili krivi. Malo smo bili namreč zadremali in med tem so hiene odnesle truplo.

Naslednji dan smo ustrelili novega gnuja. Sedaj smo ga pa položili komaj deset korakov od voza. Bila je vroča, oblačna noč. Proti deseti uri sem slišal, kako je pokala kost. Bliščica je vzplamenela, ročica se je divje zavrtela. . . Ni bil lev. Bila je le hiena, ki je pred našimi togotnimi kriki bežala pod voz in vlekla vabo s seboj. Ko smo ji pa z dolgo palico pomerili eno po lobanji, je gnuja spustila in jo renče odkurila.

Napravili smo bili dve neumnosti. Prvič smo gnuju izrezali drobovje pri vozu. Črnci so nemarni delavci, voz so zamazali s krvjo živali. Drugič smo hieni napravili ovire pri žretju in jo prisilili, da je truplo zvlekla pod voz, namesto da bi ji ga bili pustili in si naslednjega dne poiskali drugo. Oboje se je maščevalo.

Do okrog enajstih se ni zganilo nič. Tu in tam smo pač slišali porogljivi krohot kakšne hiene in jezno renčanje leva. Potem je vse utihnilo in smo zaspali. Zbudil sem se šele, ko me je nekdo razburjeno prijel za roko. Skozi tišino se je slišalo škripajoče pokanje močnih kosti, sito pihanje in kruljenje, tiho renčanje. Prav tedaj se je voz nevarno majal.

Stopil sem k snemalnemu aparatu. Z eno roko sem zagrabil vrtilno ročico, z drugo gumasto žogo za bliščico. Potem sem dal Moguju navodilo, naj spravi živali pred aparat. Dobiti bi moral bajen posnetek, ko bi lev ali pa mogoče levinja z objedeno mrhovino stekla v noč.

Mogo je zagnal nekoliko pokalnih kapic, ki smo jih imeli za vsak primer s seboj, ni pa dosegel nobenega učinka. Nasprotno. Voz se je začel strašno zibati. Ni preostajalo drugo, nego da smo prižgali luč. V naslednjem trenutku je bila vsa okolica razstavljena kakor podnevi. Nič se ni zgavilo.

Sklonili smo se naprej. Pod vozom so bili na obedu: štirje levi, tri levinje in dva totoja, kakor se imenujejo napol dorasli mladiči. Proti levom ni bilo kaj reči, delali so to, kar bi delala vsaka zverina: žrli so mrhovino. Levinje so jim pomagale. Mladiča pa sta žrla naše gumaste obroče.

Tega so bili krivi zamorci. Kolesa in obroče so bili pomazali s krvjo in to kri sta mladiča lizala. Potem pa sta začela obdelovati obroče z zobmi, kar jim je bilo na videz zelo všeč — kar pa ni bilo všeč obročem, ki so postali od vročine že vsi krhki.

Levi so nekaj časa mežikali v svetlobo. Gotovo jih je slepila in se niso mogli takoj zbrati. Potem so začeli renčati. Iz gri so jim prihajali globoki, hripavi glasovi. Obenem so goltali velike, krvaveče kose mesa.

K nesreči je imel Mogo nekaj čuta dolžnosti in stremljivosti. Začel je na leve vpiti. Ko to ni pomagalo, je zagnal pest pokalnih kapic mednje. V naslednjem trenutku smo menili, da smo na bruhajočem gejziru.

Živali so stekle divje izpod voza, pa niso pobegnile. Med tem, ko sta se neki lev in neka levinja borila za poslednji ostanek gnuja, so drugi počepnili in je bilo videti, da se pripravljajo na naskok. V luči žarometov smo videli, kako se jim oči bleščijo. Prožna, rumeno rjava telesa so se krčila.

Mogo, ki je čepel poleg mene za zabojem, je dvakrat ustrelil. Eden izmed levov se je dvignil, a se je takoj zopet spustil na svoje šape. Drugi je tvegal skok. Telo mu je planilo kakor raketa skozi zrak . . . s težkim udarom je zadel ob steno. Biti je moral popolnoma oslepljen. Voz se je zazibal.

Bil je nepopisen kaos. Levi so renčali in pihali, Mogo je kričal svoje opazke z vreščavimi goltniki, zamorci v notranjosti voza so tulili in vriskali.

Še dvakrat so živali poskusile napad. Neka levinja je vstala in je poskusila s kremplji zagrabiti v notranjost voza. Toda Mogo ji je s svojim širokim nožem pokvaril voljo do nadaljnjega otipavanja. Vsa tolpa je nato zapustila osvetljeni krog Ostala sta težko ranjena levinja in mrtev lev.

Dosti vsega tega nisem mogel vrteti. Razburjenost je bila vendarle prevelika. Tako sem hotel posneti vsaj bojišče in sem dal postaviti aparat na prosto. Tudi voz z nagrizenimi obroči je bil ogleda vreden. . . .

Mogo, ki je te stvari poznal, je dejal: »Levi prihajajo radi nazaj.« Bilo je pa le malo verjetno. Tako sem dal služabniku žaromet in sem aparat ostro ustanovil. V tem trenutku je pretrgal strahovit krik ozračje — odgovorilo mu je globoko, hripavo kašljanje, in stekli smo, kar so nas nesle noge, proti vozu. Zaboje naprej. Puške pripravljene. Preneumno, da je žaromet ostal zunaj. Tako nas je samo slepil. Kaj je za njim, nismo videli. Samo dvoje žarečih oči se sveti skozi belkasti žarek. Dalje zadaj še dvoje oči. In še dvoje. Dolgo, gibčno telo se plazi skozi temo, sledi mu drugo . . . tretje . . . četrto . . . Sveta ne besa! To je vendar cela družina levov!

Mogo se ni mogel zdržati. Ustrelil je, čeprav je bilo brez pomena, škoda krogel. Od spredaj ni pričakovati napada. Med nami in živalmi leži žarometnica. Neprijetno je le to, da nas živali lahko obidejo. Splazimo se na drugo stran . . . Nič.

Čez minuto nas požene besno pihanje in pokanje spet naprej. Sredi svetlobe leži lev na mojem prevrnjenem aparatu in poskuša, da bi ga z zobmi in kremplji zdrobil. Potem ga pograbi, dvigne glavo in hoče stran. V tem trenutku se zaplete ena izmed stojalnih nog, lev vleče, noga se sproži in zadene leva v sredo gobca. Kralj živali izpusti krik strahu in pobegne z velikanskim skokom. Drugi sledijo. Pobirajo jo tako naglo, da nimamo časa streljati. V trenutku skočimo iz voza V naslednjem trenutku vem: potovanja je konec. Edini film, ki je nekaj vreden, je pokvarjen, leča je razbita, stojalo ni več uporabno. . .

Devet dni pozneje sem stopil v Nairobiju v vlak. Takšna smola! Na povratku smo trikrat videli levje družine, čudovite prizore v najožjem krogu. Pri tem so bile živali tako krotke, da smo se jim lahko približali na štirideset korakov. . .

J. M. Ringler.

Zebra, plen kralja puščave

ti s svojimi delavci.

In zdaj je pred tem malim jokajočim, preplašenim dečkom govoril v izbranih besedah. Govoril je o tem, da ima hišo, trinadstropno, lastno delavnico, da ima delavce in njihove rodbine, da ima njega in ženo in da mora vse hraniti on sam.

— Vidiš, takšen moraš biti tudi ti. Slišiš? Delati moraš, Vsak dan moramo delati, je nadaljeval z nekem povišenim glasom.

— Bom, bom, je skozi jok ves preplašen, tiho in jecljaje odgovarjal mali Jože Samo jutri, jutri je Božič.

— Božič?! Pa kaj je Božič nazadnje, se je zarežal mojster, zdaj že jezen, da njegova beseda ne uspe Nikamor, si razumel? Nikamor ne pojdeš Zakuri peč, les in furnir za spalnico gospoda Blaua se mora posušiti Veš kdo je gospod Blau? Kaj se cmerikaš? Smrkavec marš!

Zvonovi so zvonili Od nekod je bilo slišati, kakor bi pokale puške Na ulici je bil hrup kakor sredi belega dne. Ljudje so se vračali od polnočnice Neka skupina je pravkar prišla mimo malih zamreženih okenc, ko je mali Jože zadnjič dobro naložil v peč. Čvrsto je zaprl odprtino za zrak, da bi vsa toplota ostala v delavnici. Potem je ugasil luč. Pod glavo si je položil pismo, s katerim se je med neprestanim šmrcanjem in zdehanjem mučil ves večer. Vsak čas je hitel k peči, naložil koksa, da je bilo v delavnici vroče kakor v peklu. V temi je bila v kotu videti peč vse žareča in zapuhla kakor nekakšna nizka našopirjena pošast.

»Franci Skledar, Brdovec. Zadnja pošta Zaprešič«, je napisal na pismo, na zadnjo stran pa: »Jožef Skledar, mizarski vajenec pri gospodu Slavoljubu Slivcu, Savska cesta«.

Pisal je s svinčnikom, dolnja vrsta mu je včasih prehajala v gornjo Vse polno je bilo madežev od umazanih rok, da je bilo komaj mogoče čitati.

»Draga mama! Najprej vas vse skup pozdravljam od Boga in srca svojega! Dam vam vedet dasm hvala Bogu živ jn zdrav. Ne bodite v skrbeh čenism pršov kokr sm reku. Jest bom pršov u noumo let pršov bom zagotov jestmam en dev jn bom pršov zagotov jest se znim ahtam Tuki mate deset dinarjev Imam še štiri dinarje so mi od cuga ostal, en dinar jn pu bom dav jutri za znamko, dva dinarja jn pu km ustanejo b vam rad poslov v pismu pa se bojim, d mah vse vkp ukradli ko se bi preveč vidlo. Bom vam sam prnesu kdar bom pršov. Pošilam vam te pastirčke, pa nej jh Matevžek izstriže, sam naj merka dajh bo lpo izstrigu jn naj jh iz popom prpopa po zidu ukol mize. Jestmam še lepe rči pase ni treba bat nism dnarja ukradu. Kdar kam prpeljem dobim šenk, še dones sem dobiv teh deset dinarjev. Hotu sem vam še več prnest, sem si pršparov, pa som mojstr uzel ker vi mama niste pršli na trg plačat en del za uniformo. Zato ninič. Ni se treba takoj žalostit zato, bo že bolše jest bom zanaprej vse sam izplačov. Rajši si vi doma pojejte ser jn puter jn jajca, sej veste koko se Barbca zmiri joka če j nedaste šir jn mleko dajte pa rajš Ančki, pravjo tuki prnas, da morejo taki bovniki velik gorkega mleka pit.

Za Rmeno sm tud vprašov, tuki enga fanta od našga štacnarja ker si nism tuki z nobenm drugm prijatu Ta pa doma nima krave, ampak mi je povedu, da so u njegov vas zbolele krave ker so prveč detale jedle, to pa pr naš ni Drgač tam krave spe pr ludeh u hiš pa zato nemorejo kašlat. Koko mislite mama, čb rmeno uzel iz šupe v hišo.

Predvčerajšnm zvečer sembiv v telovadnic jn sem biv hdo zmatran pa nism mogov nč tečt jn skakat. Gospod ki nas uči me jn napodil dam jn je reku da bo povedu majstru da naj me on vzamejo. Hvala Bogu nič rad negrem tja pa morbit nebo treba nič več plačat za uniformo.

Draga mama men je dobro jn nemorm se prtužit. Dabvam mogov poslat kej drv jn tega kolma. Doste tudi pr men b vam blo vroče kokr v raj jast bom pa pršov zato s že skrbim.

Zdaj vas pa še enkrat vse skup prav lepo pozdravm jn želim vsem da bi bli zdrav jn vesel vaš sin

Jože Skledar.

Danilo se je. Sneg je ponehal. Pred okencem sta ostala dva pijanca. Objeta sta se naslanjala drug na drugega in se zibala na enem mestu, ter prepevala na ves glas: Rodil se nam je kralj nebeški. Vedno sta pričenjala iznova, pa se nikakor nista mogla zediniti za naprej. Mali Jože ju ni slišal. Da bi stala poleg njega in pela še glasneje, da bi ga tresli, on ju ne bi čul Ne daleč od peči, je ležal iztegnjen na deskah, zrak v delavnici pa je bil topel, težek, da je grizel in ščipal.

Pijanca sta se nazadnje sporazumela Spodtikajoč sta se oddaljevala po ulici in iz noči je bilo slišati njuno pesem: Mir in veselje vsem ljudem na zemlji.

MLEČNA ČOKOLADA

TA IZVRSTNA, ZELO ZAHTEVANA SLAŠČICA UŽIVA SVETOVNI SLOVES, KER SE NJENI PROIZVODNJI POKLANJA NAJVEČJA POZORNOST.

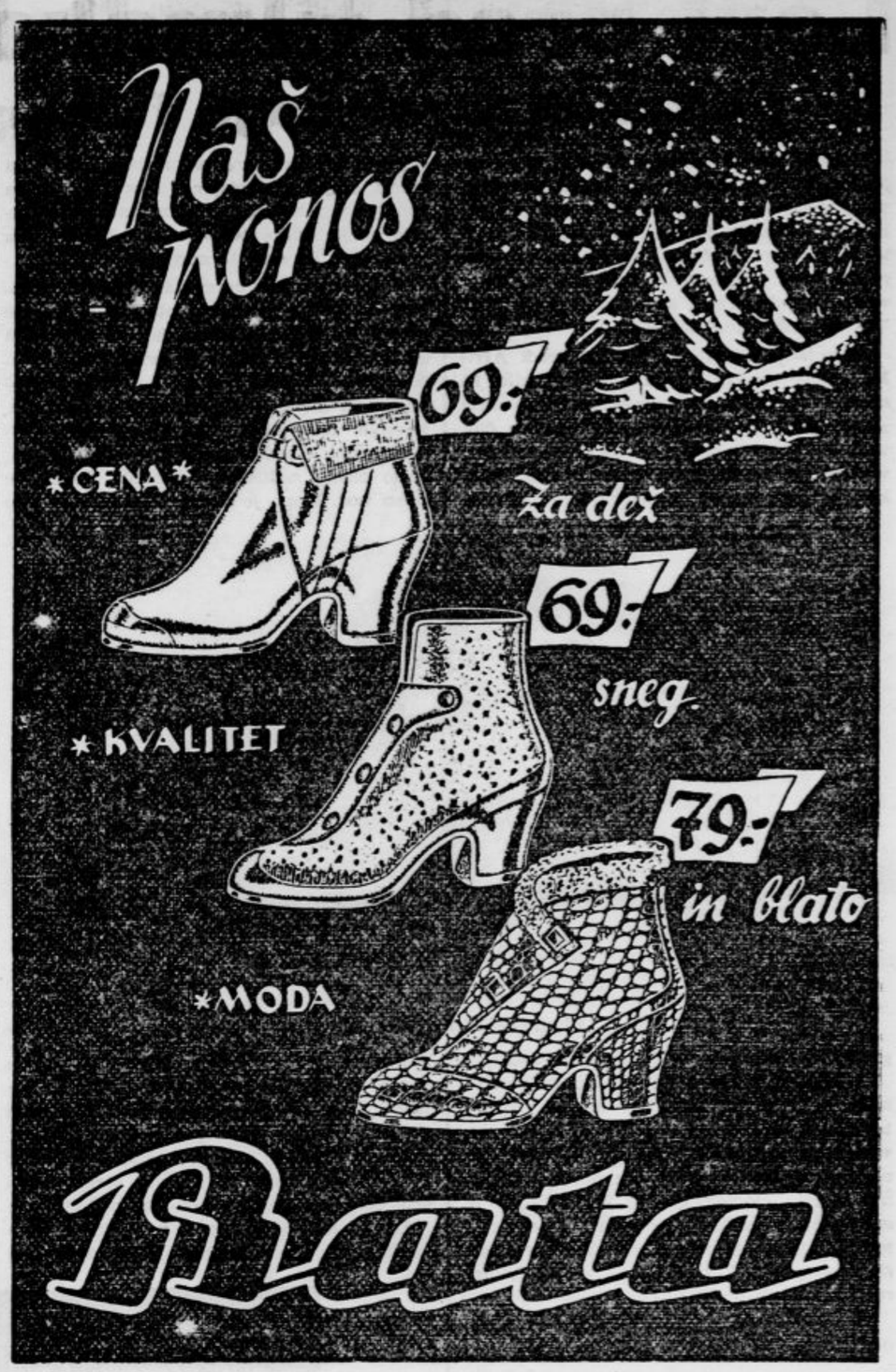

V KRATKEM IZIDE 1. ZVEZEK POMEMBNEGA DELA:

UNIV. PROF. DR. A. MELIK:

SLOVENIJA

Obsega 400 STRANI LEKSIKONSKEGA FORMATA S 120 SLIKAMI IN 3 KARTAMI (ena dvobarvna).

GOSPODARSTVENIKI, PROFESORJI, ŠOLE, POLITIKI, ČASNIKARJI, UČITELJI

ne bodo mogli pogrešati te prve monografije o Sloveniji, to je, o vsem ozemlju, kjer prebivajo Slovenci strnjeno, ne glede na državne meje. Knjiga je namenjena tudi širšemu občinstvu in je avtor uvrstil pred težja poglavja lahko umljive uvode. Prvi zvezek obsega poglavja: Uvod, Površinsko lice, Podnebje in Zgodovina poselitve.

KDOR SE NAROČI DO 1. JANUARJA 1936, DOBI BROŠ. IZVOD ZA 120 DIN, V NAJBOLJŠE PLATNO VEZANEGA ZA 134 DIN, kar odplača lahko tudi v obrokih. Po izidu bo knjiga PRECEJ DRAŽJA! Naročite se pri založnici:

SLOVENSKA MATICA V LJUBLJANI,

KONGRESNI TRG 7.

DALMATINSKA VINA

za božične praznike si preskrbite tam, kjer ste najbolj sigurni o dobri kvaliteti. Točimo po znižani ceni:

prvovrstno belo	Din	10.—	čez ulico	Din	8.—
prvovrstno črno	»	10.—	» »	»	8.—
opolo rdeče	»	10.—	» »	»	8.—
staro belo (za praznike)	»	10.—	» »	»	9.—
prošek stari	»	24.—	» »	»	24.—
domači tropinovec . . .	»	26.—	» »	»	26.—

Se priporočamo vsem cenj. gostom in želimo vesele praznike.

I. A. SUNARA Cankarjevo nabrežje št. 5

DALMATINSKA VINA

Z JAMČENO PRISTNA, LASTNO PREŠANA, DOBITE ZA BOŽIČNE PRAZNIKE IN NOVO LETO, OD DIN 8.— NAPREJ, PROŠEK IN MARAŠTINU PO 20 — 22 IN ŽGANJE PO 20.— DIN LE PRI FIRMI

IVAN LASAN,

GOSTILNA DALMACIJA, VODNIKOV 17, ŠIŠKA

ELEKTRIČAR

prvovrsten in samostojen, s teoretično izobrazbo in dolgoletno prakso na visoki in nizki napetosti ter instalaciji električnih pogonov vseh vrst se takoj sprejme. Prošnje z osebnimi podatki ter podrobno opisano prakso in dokazili je poslati na naslov:

RUDNIK MEŽICA

Najslajša in najboljša

krepilna pijača je

BERMET — VINO,

črnina iz Fruške gore,

Sremski Karlovci — Gostilničarji nudite to specijaliteto svojim gostom. V sodčkih od 50 l naprej ga razpošilja: B. Marinkov, Sremski Karlovci, Fruška gora.

NOVOST ZA SMUČARJE

Za božično darilo

JAX - vzpenjalka

Din 60.—.

Dobi se pri tvrdki IVAN JAX in sin, Ljubljana, Gosposvetska c. 2 in »Sport Kmet« Aleksandrova c.

Najcenejša knjižnica!

10.000 knjig

damo globoko pod lastno ceno v svobodno izberó. Kdor knjige ljubi in kupuje, oziroma jih je kupoval v boljših časih, bo že po cenah znal ceniti izrednost in vrednost te ponudbe, drugim pa to predoči tudi najpovršnejša primerjava s splošnimi cenami knjig. O kakovosti knjig, ki so zdaj po najnižjih cenah na razpolago, ni treba govoriti, ker imajo svoj dober sloves razširjen po vsej domovini in preko njenih meja.

Prej so bile knjige pri vseh ugodnih ponudbah razdeljene na skupine, zdaj pa tega ni, izbera je popolnoma svobodna, dokler traja za to izredno akcijo določena zaloga 10.000 knjig.

Ko tej ponudbi njene požrtvovalnosti ne bo mogel nihče odrekati, bo vsak tudi razumel, da mora biti časovno omejena in da se izredno veliki popusti ravnajo po številu naročenih knjig.

Za nabavo najcenejše knjižnice so na razpolago naslednje knjige:

1. *Jean de la Hire:* Lucifer, fantastični roman v šestih delih. 1924. 273 str.
2. *Maurice Leblanc:* Tigrovi zobje. Iz francoščine prevel F. J-o 1924. 217 str.
3. *Veridicus:* Pater Kajetan. Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih. 1924 187 str.
4. *Aleksander Dumas:* Zvestoba do groba. (La Dame de Monsoreau). Roman 1925. 419 str.
5. *James Oliver Corwood:* Onkraj pragozda. Roman. 1925. 129 str.
6. *Gustave le Rouge:* Misterija. Roman 1925. 177 str.
7. *Oskar Hubicki:* Roman zadnjega cesarja Habsburžana. 1926. 320 str.
8. *Jack London:* Roman treh src. 1926. 433 str.
9. *Oevre Richter Frich:* Rdeča megla. Roman. 1926. 108 str.
10. *Rene la Bruyere:* Hektorjev meč. Roman. 1926. 80 str.
11. *Zevacco:* Papežinja Favsta. Roman. 1927 194 str.
12. *J. O. Corwood:* Lov za ženo. Roman. 1927. 194 str.
13. *E. G. Seliger — Brat:* Ugrabljeni milijoni. Roman ameriškega Jugoslovena. 1927 291 str.
14. *Phillips Oppenheim:* Milijonar brez denarja. Roman 1927 92 str.
15. *Zane Grey:* Železna cesta. Roman. 1929. 219 str.
16. *Stanley Weyman:* Rdeča kokarda. Roman iz velike revolucije. 1928. 233 str.
17. *Sinclair — Gluck:* Zlati panter. Roman. 1928.
18. *Michael Zevacco:* V krempljih inkvizicije. Zgodovinski roman. 1929. 462. str.
19. *Marcel Priollet:* Seržant Diavolo. Roman. 1929. 344 str.
20. *Emerson Hough:* Možje. Roman. 1930. 210. str.
21. *Donald Keynhoe:* Gusar v oblakih. Letalski roman. 1930. 130. str.
22. *Artur Bernede:* Belfegor. Pustolovski roman. 1930.
23. *Staroslav.* Gostilne v stari Ljubljani.
24. *Melik:* Do Bitolja in Ohrida.
25. *France Podlipnik:* Jelarjevi čuvaji.
26. *Frank Heller:* Blagajna velikega vojvode.

Do 1. januarja 1936. so cene knjigam sledeče:

Posamezne knjige:

Broširane Din 10.— Vezane Din 18.—

Skupina 5 knjig:

Broširane Din 40.— vezane Din 70.—

Izbira poljubna

Skupina 10 knjig:

Broširane Din 70.— vezane Din 130.—

Izbira poljubna

Nadalje nudimo našo pestro, poljudno znanstveno in zabavno tedensko revijo »Življenje in svet« v zvezkih, za kompletne knjige od prve do šeste po Din 20.— za knjigo, ter francoščino za samouke po Din 30.— V navedenih cenah je upošteta tudi že poštnina, tako da naročniki knjig ne bodo imeli nobenih drugih izdatkov. Knjige bomo takoj odpošiljali, seveda le onim, ki bodo obenem z naročilom nakazali tudi denar.

Tudi Božiček bo otrokom letos znatno cenejše kupoval knjige.

Za mladino so na razpolago sledeče knjižice, ki prinesejo otrokom poln koš veselja in radosti:

27. *Prigode porednega Bobija,*
28. *Sinko Debelinko,*
29. *Prigode gospoda Kozamurnika,*
30. *Janko in Stanko,*
31. *Skok, Cmok in Jokica,*
32. *Bratec Branko in sestrica Mica,*
33. *Sambo in Joko*
34. *Osel gospoda Kozamurnika,*
35. *Vrtismrček in Šilonoska,*
36. *Popkins,*
37. *Jelarjevi čuvaji.*

Posamezna knjižica stane Din 12.—
Pri odjemu 5 knjig Din 50.—
Pri odjemu vseh 11 knjig Din 100.—
Tarzan 2 knjigi, I. in II. del, stane sedaj samo Din 30.—.

Cenjene naročnike knjig prosimo, da točno izpolnijo naročilnice, zlasti naj točno vpišejo številke knjig, ki jih naročijo in jasno čitljiv naslov. Važno je, da obenem ko nam bodo vposlali naročilnice, je tudi nakažejo po pošti odpadajoči iznos, tako da bomo mogli knjige hitro in točno razpošiljati. Naročilnice je v kuverti poslati na naslov. Upravništvo »Jutra« v Ljubljani, Knafljeva ul. 5.

Upravništvo „JUTRA“

v Ljubljani

Podpisani naročam sledeče knjige:

(navedite samo številke knjig) _____

_____

_____

_____

Din _____

Vam obenem nakažem po poštni položnici na poštni ček. račun v Ljubljani, štev. 11842

Knjige pošljite na naslov: _____

_____

_____

Po stopinjah kalifov

Sprehodi po Španiji med Valencijo in Granado

Na kolodvoru v Valenciji. Pravi južnjaški krik in vik. Po pločniku se pode otroci in hite ženske z velikimi košarami s sadjem in perutnino na lokalni vlak, vmes se pa prerivajo možakarji na pogled kakor don Kichota in Sancho de Pansa. Lahko bi celo uro gledal z zanimanjem to pestro življenje, toda že se skoraj nečutno zmakne železna kača, zacvilijo osi in zaškripljejo stene kupeja. Slika se odmika. Še nekaj minut in kolesa udarjajo enolično in odsekano svojo pesem železa in ognja. Ekspresni vlak Valencia — Granada — Sevilla drvi v krasen dan.

Dve Španiji

Nehote sem se spomnil podobnega dne pred dvajsetimi leti. Tedaj nisem sedel v andaluzijskem ekspresu, marveč v četrtem razredu gimnazije na Pljanah in z neko posebno naslado rezal s pipcem v šolsko klop možice in slične umotvore. Le z enim ušesom sem poslušal, kako so gospodarili svoj čas Arabci po južni Španiji. Mnogo si sicer nisem zapomnil v oni uri, toda ostal je vtis. Od one ure so bili za mene španski Mauri pooseblјenje vsega, kar je modrega in umetniškega na svetu, največji pesniki, arhitekti in učenjaki. Nikdar se nisem več mogel otresti tega vtisa in nikdar nisem mogel več premostiti v svojih predstavah nasprotja med obema Španijama: med Španijo kastilskih plemičev in inkvizicije s simbolom. El Escoirala, one mrke in težke zgradbe, napol trdnjave, napol grobnice, pravi lik srednjeveškega krščanstva v njegovi najnepopustljivejši in najfantastičnejši obliki, ki zaničuje vse, kar je posvetnega, vse veselje na zemlji. Poleg te pa drugo Španijo, Španijo Alhambre, Španijo naslade in smeha, umetnikov in filozofov. Španijo marmornih palač, mozaičnih dvorov, mirtovih gajev, žuborečih potokov in senčnih arkad, pod katerimi se sprehajajo modreci. Kaj je na tem resnice in kaj bajke, kaj stvarnost in kaj domišljija?

Pokrajina, ki jo vidim skozi okno vlaka, spominja o vsem na severno Afriko. Ravnina z ožganimi griči, brez dreves in brez vode, puščobo moti le tupatam kaka oaza zelenja. Kako je mogel te kraje gledati maroški valija, ki je pisal kalifu v Damask, preden je zanesel sem prerokovo zastavo:

— Najlepši kraj na svetu je Sirija po lepoti neba in zemlje. Jemen po milini podnebja, Indija po dišavah in cvetlicah, Egipt po sadju, Kitajska po žlahtnem kamenju in biserih. Nad vsemi pa je Andaluzija.

Arabci so izmislili pravljice o »Tisoč in eni noči« in zakaj bi imel vali manj bujno fantazijo, ko je gledal z afriške obale na nasproti ležeče obrežje.

Granada in Alhambra

Šele kratko pred Granado se pokrajina menja. Proga se začne dvigati ob obronkih, po katerih videvamo potoke. Pokrajina je rodovitnejša in vegetacija bujnejša, — blagodejen vpliv vode. Vlak je dobil še zadaj priprego, ker gre proga precej strmo navkreber med grebeni Sierre Nevade in Sierre Elvire.

Granada, mesto slavnega in imenitnega imena, danes pa majhno južno špansko provincialno mesto, ki na povprečnega turista mogoče niti ne bo napravilo posebnega vtisa. Pod mavrskim gospostvom je imela baje milijon prebivalcev, a obzidje ni imelo nič manj ko 13.000 stolpov. Vendar, sodeč po sledovih, dokoder je segalo tedanje mesto, je moralo biti mnogo manjše kakor je danes. Vsaka hiša je tedaj imela kopalnico, suki so bili polni najdragocenejšega blaga, voda je imela okus meda, a granadske fige so bile znamenite po vsem tedaj znanem svetu. Danes jo kakor v onih časih obroblja na južni strani Genil, z vzhodnega pobočja pa pridrvi mali, divji Darro. Struga je še suha, po njej se pasejo osli in koze.

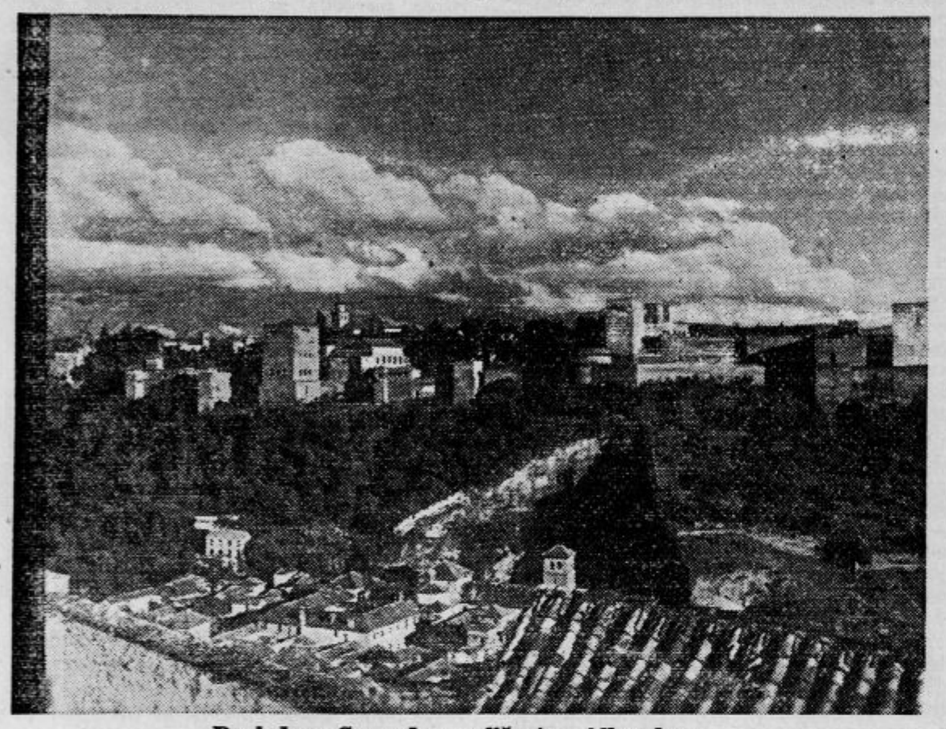

Pogled na Granado z veličastno Alhambro

Do danes so izginili že vsi sledovi nekdanje slave in nihče se tam več ne spomni na slavne Omejade. Že davno jih je pokril plašč zgodovine. Izza teh dni je ostal samo še en spomenik, kakor po faraonih piramide in Akropola za starimi Grki: — Alhambra, svet za sebe, eden izmed treh čudežev, ki so jih ostavili andaluzijski Arabci na južno španskih tleh. Giraldo v Sevilli, mošejo v Cordovi in Alhambro v Granadi. Alhambra je gotovo najveličastnejša med njimi.

Prava arabska kazba, okrog katere je moderno mesto s širokimi ulicami kakor predmestje. Skozi granatna vrata svetovnega obvladovalca Karla V. vodi pot po griču navzgor. Stopamo ob najkrasnejših vrtovih kar jih pozna južno zapadna Evropa. Med drevoredi stebrov ima človek občutek, kakor bi se njih vrste zbliževale in ga stiskale, da bi kričal na pomoč in se oziral po Samsonu, ki bi ga rešil strašnega objema. Vodnik pravi, da so po padcu maurske moči romale sem trume spokornikov, da se skrijejo na sveti osvobojeni zemlji pred štirimi glavnimi skušnjavami posvetnega žvljenja: vragom, naslado, pohlepnostjo in ljubeznijo. Vsak je pa moral zmoliti zato toliko rožnih vencev, kolikor je bilo kolon. Toda nihče ni prišel do konca — bilo je preveč — vsak je prej ponorel.

Moč umetnine

Pred nekaj meseci sem ravno ob takem dnevu sedel na razbitih marmornih blokih pod Partenonom. Marsikaj je sličnega med velikim spomenikom zapadnega duha poveličanega v čudežih na Akropoli in pa islamskega sveta v tej veličastni zapuščini Alhambre. Najskupnejši jima je piedestal. Če bi Partenon ne stal na Akropoli in bi ga bil Perikles položil v sredo Atene, ne bi bil nič večji kakor toliko in toliko svetišč, ki so ostala iz starih dni na tej klasični zemlji. In če bi Alhambro povezniil v dolino, takisto ne bi bila nič več kakor navaden alkazar, trg, kakor jih nahajamo toliko na muslimanskih tleh severne Afrike. Vzvišenost dominirajoč položaj pa daje obema ono veličastno scenerijo, ki ju dviga nad ostale umetnine sveta.

Ni menda človeka, ki bi se ubranil nekemu čudnemu občutku in čustvu zvečer, ko se zaleskeče v zahajajočem solncu pentelijski marmor ogromnih stebrov, ki podpirajo partenonsko svetišče na Akropoli. Prostor je širok in razsežen. Stari Grki in Rimljani so bili oboževatelji svetlobe in solnca. Arabci pa se, kakor vsi afriški narodi boje solnca in svetlobe. In tako je celotna zgradba Alhambre stisnjena in ozka. Čital sem svoj čas o omejadskih kalifih, da jim ni bil noben sijaj dovolj velik. Za sprejem Konstantinovih odposlancev k Carigrada je dal postaviti kordovski kalif v svojih vrtovih tabor zlatih šotorov. Da bi si prikupil svoji ljubljenki Zotini, je dal zgraditi celo mesto iz slonove kosti, ebenovine in cedrovine. Zlate štorklje so bruhale vodo v srebrne fontane in posebne leče so vsipale mavrično svetlobo po marmornih dvorih. Tu v Alhambri pa nisem mogel opaziti nikjer sledu take razkošnosti, nikjer ni ebenovine, ne slonove kosti. Pač pa je vse iz cenenega mavca, lesa in opeke. Gotovo tudi niso bile te zgradbe namenjene za vse večne čase in je na njih videti, da so bile doslej že večkrat popravljene. Toda ljudje, ki so jih delali, so imeli neizčrpno, nedosegljivo fantazijo in izredno rafiniran okus.

Arhitekti vsemogočnega Karla V. so gledali s prezirom na to beračijo iz mavca in opeke. Hoteli so njej nasproti postaviti palačo, spomenik za vse bodoče človeštvo. Živ primer, kaj zmore krščanski duh proti smešnemu orientalskemu skrpucalu. Nastala pa je težka in neokretna kasarna, katere redne črte se ne dajo niti primerjati s profinjeno pestrostjo in eleganco arabskih oblik.

Kdor je bil v Dvorišču mirt na večer, se bo gotovo tega spominjal do konca svojih ur. Hrup mesta le polahko dosega ta božanstveni kraj, obdan od nazobčanega zidovja. V sredi pa se leskeče kakor zrcalo gladina vode v skrivnostni kotanji. Srebrni šum fontane in vodometa na krilih lahkega vetra, pihljajočega iz bližnje Sierre Nevade, katere vrhovi so tako blizu, da bi jih lahko zagrabil, pada v večerno toplino pomešano z vonjem mirte in jasmina. Človek ima vtis, da so ga sanje zanesle v čuden, bajen svet.

Potomstvo Arabcev in ciganov

Na drugi strani reke Darro, skoraj v enaki višini stoji še staro mavrsko mesto Albayzin. Ozke ulice brez izhoda, kavarne z izbočenimi in z rešetkami zavarovanimi okni napravijo nepokvarjen vtis arabskega mesta. Tod srečam ženske čistega profila, krasne temno rjave polti, plesočih nog in oči, ki se leskečejo kakor zvezde v jasni sredozemski noči. One so mogoče edina prava zveza z dobo, ki je že davno zašla, one čuvajo poezijo preteklosti med mrtvo okolico. Lahko jih razločiš od pravega španskega tipa, ki je sicer tudi lepega izraza, toda z nekam visečimi lici in širokih bokov.

Na Plaza de la Konstitucion, na starodavni »Bib Rambli«, polje glavno življenje. Črnooke ciganke v pestrih rožnatih oblekah s cvetlicami, zataknjenimi v lase, ki so kakor oglje črni in se od masti svetlikajo, ne puste tujca pri miru, dokler ne žrtvuje pezete za njihov znameniti ples. Okrog pa postajajo dobrodušni stražniki v belih rokavicah in z belimi čeladami na glavi. Njihova okusna uniforma tvori precejšnjo nasprotje skupini guardje civile v zelenih frakih in z nekimi smešnimi trioglatimi pokrivali iz črnega, povoščenega platna. Gotovo in brez potrebe zbranih tod toliko očes postave, saj pride ne redko do burnih razprav med cigani in pa gledajočim občinstvom — vse zaradi nagrade. Vržeš pezeto in že zahrešče kastanjeti, roka švigne za vrat, noge se skrivijo v čudnih kretnjah in začenja se eksotična in ne nezanimiva produkcija. Za kazen pa moraš potem vedno poslušati, kako je bučo sedaj, ko izostajajo popotniki iz Amerike . . .

Dve lepi španski senjoriti

Nova katoliška Granada

Tik ob mavrski Granadi, nekdanji prestolici Islama, ki je tekmovala z Damaskom in Bagdadom, se dviga nova zmagovita katoliška Granada. 2. januarja se ponovi obletnica, ko je pred 444 leti izginil na stolpu Veta polumesec in se je na njegovem mestu zalesketal ogromen srebrn križ pod kastilsko zastavo. V oni dobi je bila zgrajena tudi katedrala, eno največjih del španske renesanse. Treba bi bilo ur, da bi si samo približno lahko ogledal tukaj zbrane zaklade. Še mogočnejši pa je Sagrario in pa kraljevska kapela s sarkofagi Ferdinanda Aragonskega in Izabele Kastilske, ki sta želela tod počivati po svoji zmagi nad mavrskim sovražnikom. Pred svojo grobnico stoji Ferdinand odet v kraljevska oblačila s krono na glavi in z mečem v roki, poleg njega pa Izabela s kastilskim žezlom. Dva leva ob nogah stojita zvesto na straži. In dobro čuvata — od tedaj iz te hiše nista več pregnala novega gospodarja niti Alah, niti Jehova, navzlic ponovnim silitim poskusom. Granada, nekdanja prestolnica mavrske Španije, je ostala do današnjih dni neka čudna mešanica španstva in arabstva, vzhoda in zapada. To je njen neodoljivi čar.

Dr. Stanko Jug

Žarnica odlične kakovosti

mora imeti vrline: izredno svetlobo, ekonomičnost in zanesljivost, kakršnje ima žarnica

• Tungsram

nitka v dvojni vijačnici

Cvetko Golar:

Roža

Lepa roža je stala na oknu, živa in sveža roža, ki je cvetela rdeče in plavo in se košatila kakor grmič. Opoldansko sonce jo je obsevalo, da je bila še bolj vesela in žarka in dišeča. Za njo pa se je sklanjal mlad fant in jo je s smehom nagovoril:

»O, pozdravljena, zala prijateljica! Zmeraj tako lepa in nališpana in gizdava? Kako pa pozimi, ako se ti prej obnosi in obledi tvoje rožasto oblačilce! Pa zakaj bi gledala, kaj bo jutri, saj sem tudi jaz takšen kajon!«

Za ušesom se je popraskal veseli fant, ki ni bil nihče drugi kakor slikar Egidij, ki je slikal lepe pokrajine v večerni zarji in reko v zatišju vrb.

»Pa zakaj bi si belil glavo, saj imam toliko, da grem na črno kavo. Kako bo naprej, mi že pove ta ali oni prijatelj ali mecen. Saj sinoči sem dal jaz za vino in tobak. Se bo že kdo spomnil in me povabi na gostijo.«

Obstal je pred stojalom, kjer je imel napeto platno. Majal je z glavo in kritično opazoval svoje delo.

»Fant, pazi se, to je presneto nevarno! Ali ni skoro prelepa zarja, ali ni malo presladko vse skupaj? In vrba, ali ni polizana? Bolj naravno, fant, da bo še Janezu všeč!«

V sobo je stopila njegova gospodinja in plosnila z rokami.

»Jej, jej, gospod Egidij! To pa to, tako je lepa, da jo boste prodali za velike denarce!«

»O, gospodična Mimi, jaz tudi mislim tako! Še jutri in pojutrišnjem jo lahko gledate, potem pa grem z njo na trg.«

Stopil je tik nje in skušal vščipniti v rdeča lica sramežljivo devico, ki je urno skočila proti durim.

»Tega pa ne, gospod Egidij! Takile mladi slikarji ste vseh muh polni, so rekli gospod.«

»Kaj ste bili pri njem, pri kaplanu ali pri župniku? Ali pri obeh?«

»Ne vem, sem že pozabila«, je hitela v zadregi in spet ogledovala sliko.

»Ali veste, kdo bi utegnil kupiti vašo sliko? Neka gospodična, ki se zanima za vas! V resnici, zadnjič me je vprašala, kaj delate?«

»Oho, to si je pa treba zapomniti! Gospodična, ali je bogata, koliko milijonov ima, ali je podedovala?«

Slikar je prijel gospodinjo okoli vratu in se zagledal v drobni obraz, ki je bil poln tenkih gubic, in ki so ga že nekoliko osuli sivi lasje.

»Gotovo je bogata, saj ji je umrl oče pa ji je zapustil hišo in še denar. Kar k njej pojdite s sliko, pa vam bo odštela gotove denarce, če ne boste predragi.«

»Jaz predrag? Vi predragi on predrag«, se je šalil slikar. »Zastonj ji dam sliko, samo ona naj prepiše hišo name, pa sva bot, ha ha!«

Vesel je bil slikar in se je zavrtel z malo osebo pred seboj, da se je potreslo okno in bi skoraj treščila posoda z rožo po tleh. V zadnjem hipu je poskočila gospodična in jo vjela v naročje.

»Skoraj bi bila nesreča, ker ste tako navihani«, je sopla gospodična in se spustila na stol. Potegnila je robec, da si obriše obraz.

»Samo vi bi bili krivi, zakaj ste se mi pa iztrgali iz naročja«, je rekel slikar in jo prijel za roko.

»Kakšna škoda bi bila! Moja roža, in skoraj bi bila padla in se zlomila.«

»In jaz sem vam jo dala, ker ste pridni. Samo h gospodični pojdite jutri —«

»Ali me podite, ali sem vam kaj dolžan? Saj še ni prvi!«

»Nič, nič, vi kar pojdite, ne bo vam žal«, je še rekla in zaprla duri za seboj.

»No, da, zakaj pa bi ne poskusil! Sicer se ne obeta mnogo, ker poznam naše ljudi, ali mogoče se o njej motim. Šel bom in potrkal na njeno srce.«

Spet se je zagledal v sliko in žvižgaje vzel čopič v roke.

»Še nekaj dobrih potez, tamle v kotu, pa bi stvar pridobila! Sicer pa ne, zdajle ne, grem ven, mogoče kaj lepega vidim, ali se spomnim — sicer pa je tako jutri nedelja.«

Megleno jutro je bilo, in pusta in dolgočasna je bila soba, ko je vstajal slikar Egidij. Mogoče je bil sam pust in dolgočasen, zakaj roža na oknu je cvetela veselo in živo. Sedel je za mizo in se zagledal pred se.

»Le škoda da vesel večer prehitro mine, pa je že tako zapisano v bukvah modrosti. Kako je že delal tisti poet, ki je pil z nami žametno črnino in kar naprej fantaziral o žametni deklici s črnimi očmi?«

Težko so škripale deske, ko je vstal slikar in se skoro opotekel proti oknu.

»Pozdravljena ti rožica, zmeraj si lepša in čudovitejša. Ah, kako da se nisem že spomnil! Saj je zdaj moderno slikati rože! Kobilica in Jaka in Dalmatiko, vsi delajo rože! Zakaj bi jih pa jaz ne? Po roži bom splezal v srce bogate Celestine.«

Roka se mu je tresla, ko jo je položil na čelo.

»Kako to razbija, kakor bi tolkel kovač. O, preveč je bilo črnine, preveč je bilo tobaka, preveč je bila prijazna tista žametna deklica. Kako je že dejal vendar tisti poet brez kravate? Kar zadremal je za mizo, ko je bilo treba plačati. Aha že vem! »Rad pijem vinčece, še rajši božkam deklice!« No, ta je pa dobra, bi dejal Rasto.«

Začel je dirjati po izbi, vzdignil je stojalo in ga postavil v kot.

»Nehati moram, pijača me bo ubila! Saj res, jutri začnem, čisto gotovo, vraga, saj sem dolžan gospodični Mimi! Saj me lahko deložira kot hišna posestnica! Moram, moram, kam pa naj grem, ali pod kozolec kakor Janez? Ni drugače, oženil se bom! Saj se je tudi Matija! No, da, on se je z lepo šiviljo, ki mu sedaj šiva in ga vodi po krčmah. Jaz pa bočem višje, hišno posestnico vzamem, seveda, če ne bo prehuda konkurenca. Pa saj sva se včeraj lepo razumela.«

Slikar je vzel klobuk in palico in je tiho odprl vrata. Saj ni treba, si je mislil, da bi me pozdravljala Mimi. Nočem je videti in ne slišati, gotovo bi mi brž zažvrgolela tako pesemco, ki je ne maram.

»Pa bi ji bil vendar plačal, zakaj ji nisem! Ali je bilo treba oblesti vse krčme! Zdaj je pa konec, oženil se bom in Celestina bo moja žena!«

Blato se je razlivalo po cesti, in kmetje so se vračali z vozovi, nastlanimi s slamo, in zagrnjenimi s plahtami, iz mesta. Slikarja je mikalo, da bi prisedel in se peljal na polje, skozi gozdove in v vas. Kar vzel bi kmečko deklinico, kakšno Marjanico, pa bi se pokmetil. To bi bilo zdravje in veselje! Oral bi, sekal bi, hišo bi imel in čebele.

Sedel je v kavarno čemeren in slabe volje.

»Ali je že vojska z Buri? Vi, ki ste vsi zariti v papir, boste že vedeli!«

Mož z očali in plešo je presenečen dvignil glavo.

»O, naš dvorni slikar! Ali ne veste, da so že premagali Nebukadnezarja in zdaj gredo nad Himalajo, če ne bodo že spotoma pojedli Somalije! Ha ha!«

Šegavo je pomežiknil slikarju, ki se mu je žalostno nasmehnil, in ga nato vprašal:

»Ali ste sinočnji?«

»Kaj se vam mara, ki ste veselega srca! Ampak z menoj je križ!«

Slikar je vzdihnil in žalostno povesil glavo. Skrivil je usta, kakor da je požrl nekaj grenkega.

»Hudič me jemlje, žejen sem, in nobenega prijatelja ni bluzk

Ali ste kaj detektiva?

Preizkusite svojo iznajdljivost in inteligenco!

Če čutite kaj talenta za to v sebi, poskusite rešiti sledečo resnično kriminalno zgodbo:

V svoje veliko presenečenje je policijska oblast v nekem francoskem mestu pred nekaj časa zvedela, da je inženir Julien izginil s svojim izumom vred. To je bila stvar, na kateri je delal že več mesecev, precej skrivnosten aparat, ki je baje oddajal infrardečim žarkom bližnje nevidne žarke in ti žarki so bili baje sposobni odkriti vsa letala, na katera so naleteli. Policijski akt o Julienovem primeru (ime in nekatere postranske malenkosti so spremenjene) vsebuje med drugim sledeče navodilo na vse obmejne postaje in policijske komisariate:

»V četrtek 6. apr., ob 12.

Aretirajte inženirja Jeana Juliena, stanujočega v..., ki ima pri sebi za obrambo dežele važen aparat. Aparat je v kockastem zaboju, stranska dolžina 50 cm, teža 75 kg. Julienov signalement: 1.68 m visok, brazgotina pod desnim očesom, temna barva kože, rjavi lasje, zelo svetla flanelasta obleka, siv dežni plašč, siv klobuk. Mesto... je ostavil v sredo po 9. zvečer v rdečem, majhnem avtu.«

Drugi spis iz Julienovega akta:

»Zaslišanje tovarniškega vratarja v ... Navaja, da se imenuje François Marrande, šteje 54 let, je že 12 let nameščen v tovarni kot vratar. Včeraj, v sredo, so vsi nameščenci in inženirji v tovarni proti 8. zvečer ostavili tovarno razen inž. Juliena, ki ostaja često zelo dolgo. Okrog 20.30 sta dva gospoda, ki nista navedla svojih imen (signalement: prvi je 1.90 m visok, zelo močan, temen plašč, brada—drugi približno 1.70 m visok, majhen, črn plašč), prosila, da bi smela govoriti z Julienom, kar se često dogaja, ker sprejema pogostoma večerne obiske. Vprašal je Juliena, da-li hoče oba došleca sprejeti, in ju je potem na njegov pritrdilni odgovor povedel v njegovo delavnico. Nekako ob 9. je slišal, ko sta oba moža stopila ven. »Na svidenje, lepa hvala, torej jutri,« sta dejala precej glasno. Nato jima je odprl vrata in preden je spet zaprl, je še videl kako sta z gestikulacijami odhajala. Približno 20 minut pozneje je Julien ostavil svojo delavnico. Spet je nosil svoj sivi dežni plašč. Vratar sicer ni mogel dobro videti, ker na hodniku ni luči, meni pa, da je imel Julien šal, ki mu je zakrival obraz do nosa. Na vratarjev pozdrav je Julien napravil prijazno kretnjo z roko in kratko nato je slišal, kako je Julienov avto oddrdral. Pozneje ni nihče več stopil v sobo. Ko Juliena naslednji dan od 11. še ni bilo v tovarno, so vlomili vrata v njegovo delavnico.—Vratar dela povsem verodostojen vtis.«

O preiskavi na licu mesta obstoji sledeči zapisnik:

Ko smo vrata 6. apr. okrog 11. odprli, smo našli delavnico v sledečem stanju: Soba v redu, nobenega sledu kakšnih nasilij. Na mizi beležni blok, pri katerem je manjkala stran za 5., sreda in v katerem je bila na strani za torek beležka z inženirjevo pisavo: »Akt 232 B prejel.« Inženirjevo nalivno pero je ležalo odprto na sušilnem papirju, na katerega je steklo nekaj modročrnega črnila in napravilo madeže. Trezor je bil zaprt. Ko smo ga s silo odprli, smo ugotovili, da so aparat in nekoliko spisov, ki so se nanašali nanj, izginili. Med ostalimi papirji smo našli dva bankovca po tisoč frankov. Okno in zastori so bili zaprti in ni bilo videti nič posebnega na njih, prav tako ni bilo nič posebnega v garaži tik pod oknom.«

Zadnji spis iz Julienovega akta: pismo policijskega komisariata v E... na oblasti v... :

»V četrtek, 6. apr., ob 18.

V neki soteski v bližini K... smo našli danes zgorele ostanke rdečega majhnega avta. Poleg njega je ležalo popolnoma razobličeno truplo z izkazili na ime Julien. Razen tega ostanke zaboja z izmerami, ki ste jih navedli v svoji brzojavki. Nesrečo je pripisati po vsej priliki preveliki brzini na tem nevarnem ovinku.«

Vprašanje:

Kako je izginil aparat?

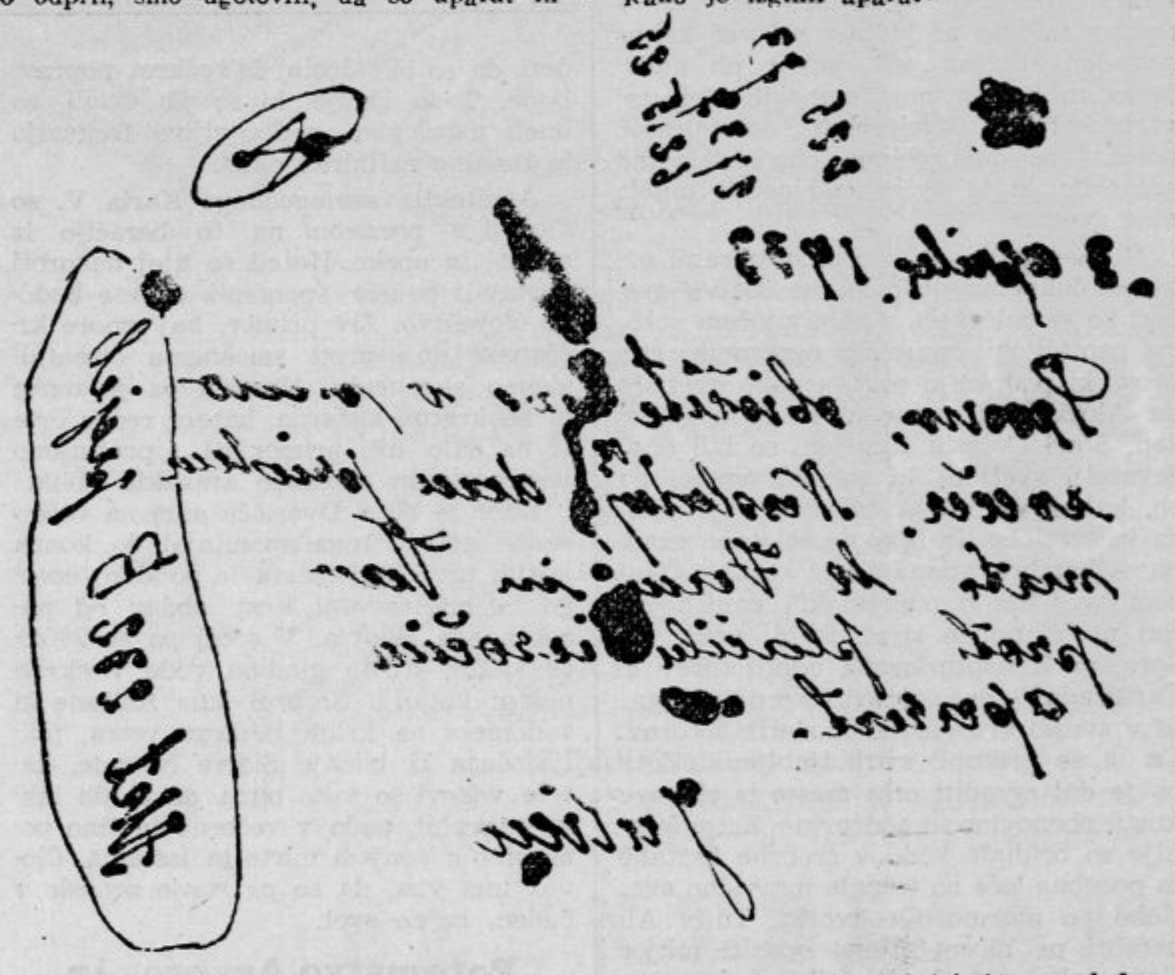

Pivnik, ki so ga našli na Julienovi mizi. Počrnela mesta so pri lokalnem ogledu v četrtek obrobili s svinčnikom, ostala pisava je bila še modročrna.

Drugi prezident ČSR

Po izvolitvi dr. Edvarda Beneša

Praga, v decembru

Mraz je oster. Mali skavti povzročajo s svojimi dokolenkami, lahkimi srajcami in razgaljenimi koleni, da spreletavajo hrbte odraslih ledeni drhtljaji. S tem, da si manejo roke in udarjajo z nogami po tleh, si skušajo ustvarjati toploto. Bronastemu sv. Juriju je danes v njegovi ogradi iz desk prav gotovo bolje. Sneg se vrtinči zopet skozi zrak in riše svoje dekoracije na lomljene črte mogočnih opornikov doma. Vsaka minuta je kakor večnost. Tedaj se oglasijo prvi prasketajoči šumi iz zvočnika, ki je nameščen v kotu grajskega dvorišča. Ura je 10 in 30 min. Volilni akt se je pričel. Val razburjenja gre skozi množico.

Minuta za minuto se pogreza v preteklost. Kazalci ur na obeh stolpnih kazalnikih so menda cilj, ki ga najbolj iščejo vse oči. Od daleč je slišati temno grmenje letal. Med tem ko podaja napovedovalec pregled vseh formalnosti volilnega akta in govori o prvem predsedniku države, predsedniku Osvoboditelju, je slišati zdaj pa zdaj zvonec zborniškega predsednika in potem mahoma frenetičen aplavz iz volilne dvorane. Kaj se dogaja tam? Ob 11 in 2 minuti prekine radio začasno svoje poročilo, pravkar oddajajo glasovnice in računati je s premorom 25 minut, ko bodo šteli glasove prvega glasovanja. V človeški množici na tretjem grajskem dvorišču je napetost popustila. Civilisti so se začeli sprehajati, da bi se ogreli, častne čete in mali skavti se pogumno držijo v svoji strumnosti. Kdor je imel srečo, da je za nekaj časa našel pribežališče na grajskem hodniku, si je lahko oživil od mraza otrple ude. Hipoma je zbrzel neki uradnik po hodniku. Zaklical je: »340 glasov za Beneša!« In že je izginil. Vse je steklo ven, na balkon. Tam ne ve še nihče za rezultat. Neki udeleženec iz Vladislavove dvorane zašepeče visokemu častniku med nami: »340 glasov za Beneša!« A že gre tudi neki val skozi množico. Obrazi se razjasnujejo, šepet gre skozi širni prostor, vrste se postavljajo strumno.

Ura je 11 in 25 minut. Povelje preseka tišino: »K pocte zbran!« Napetost je dosegla vrhunec. Vojaška godba prične igrati državno himno, topovski streli pretresejo zrak — častni pozdrav pravkar izvoljenemu predsedniku Češkoslovaške republike. Kancelarja dr. Šamala vidimo prenašati nekam vesela vest. In že se oglasi tudi radio in sporoča rezultat: 340 glasov za Beneša! Dr. Edvard Beneš je drugi predsednik Češkoslovaške republike! — Gromoviti »živio« se oglašajo vedno znova, govorilni zbori govorijo, slišati je: »Naj živi predsednik Masaryk in prezident Beneš!« V očeh se pojavijo solze veselja. Drhteče ustnice ponavljajo: »Beneš je predsednik!« In ljudje mislijo tudi na velikega starca v Lanyh, vidijo ga, kako je z zadovoljstvom sklanjal resno glavo in govoril: »Delal sem z njim, poznam ga!«

Nad našimi glavami letijo ogromne ptice z grmenjem nevihte. Šest letal drevi le nekoliko metrov nad konicami katedralnih stolpov nad grad. Komaj je njih mogočna pesem utihnila, prileti 18 nadaljnjih letal in defilirajo v krasni skupini pred našimi očmi. In spet se vrača prvih šest letal, za njimi pa skupina osemnajstih.

Ob ¾ na 12. odhaja ministrski predsednik dr. Hodža v zaprtem vozu v Czerninovo palačo, da sporoči predsedniku dr. Benešu uradno vest o njegovi izvolitvi in ga privede k zaprisegi pred narodno skupščino. 18 minut pozneje se zastave priklonijo pred novim predsednikom.

Končno ob 12 in 30 minut zazvenijo povelja, ki napovedujejo prihod predsednika Beneša kot najvišjega zapovednika češkoslovaške vojne sile k prvemu defileju. Vse se dviga na konice nog, nešteta okna so se odprla, spodaj zavzemajo svoj prostor slavnostni gostje, ki so v Vladislavovi dvorani prisostvovali volitvam. V ozki pasaži med domom in Leopoldovim krilom hiti trop fotografov, znak, da se bliža veliki trenutek. In prav tedaj, ko glasba začne državno himno, stopa novi predsednik v spremstvu članov vlade v veliki prostor. Gromoviti vzkliki ga sprejemajo, vedno znova se oglašajo govorilni zbori, ploskanje prihaja od odprtih oken, dr. Beneš pa stopa s počasnim korakom bližje. Neka ženska skoči pred njega, hoče mu poljubiti roko, a prišlo je samo do iskrenega stiska rok, potem stopa predsednik proti častni četi. Dvigne cilinder in obstane z resnim obrazom pred polkovno zastavo. Ko je sprejel poročilo poveljnika častne stotnije, stopa vzdolž vojaških vrst in se zahvaljuje za pozdrav vsakega častnika na Masarykov način, s tem da polaga kazalec in sredinec ob rob cilindra. Ko se vrača, obstane sredi grajskega dvorišča in zakliče častni četi: »Čestne rote — zdar!« Z gromovitim »Zdar« mu odgovarja četa in vsa množica. Potem se poslovi od predsednika skupščine in stopa proti zapadnim grajskim vratom. V slovo grmi množica za njim in vojaška godba intonira odhajajoč koračnico, katere melodija je znana vsemu svetu: »Proč bychom se netešili«.

Moliérovo življenje na odru

V zadnjih letih so se v svetovni književnosti zelo udomačili biografski romani, v katerih so skušali pisatelji kolikor mogoče verno rekonstruirati življenje tega ali onega velikega moža. Nekaj podobnega so začeli izkoriščati tudi dramatiki. Med take najmodernejše biografske drame spada »Molière,« ki jo je spisal znani dramaturg hudožestvenikov — Bulgakov. (Od istega pisatelja je pred nekaj leti igrala v Ljubljani Pavlovljeva ruska gledališka družina dramo »Bela garda«).

Življenje največjega komediografa novejše svetovne dramatike je bilo vse polno raznih težav in konfliktov. Molière (1622-73), ki je bil sin dvornega tapetnika, službujočega na dvoru Ludvika XIV. je po dolgih in težkih borbah dosegel, da ga je vzel kralj Ludovik za ravnatelja svojega gledališča v Palais Royalu. Že sama življenjska pot takratnega igralca je bila združena z velikimi neprilikami, saj je bil igralski stan do Ludovika XIII. oficielno označen kot nemoralen, nedostojen in nekaj časa je viselo nad njim celo prekletstvo cerkve. Še v Molièrovi dobi ni bilo stalnih gledaliških poslopij, ker so si gledališke družine bogati grofje in knezi za določen čas radi vabili k sebi, da so jim igrali in jih zabavali. V to svrho je tudi Ludovik XIV. angažiral Molièrovo gledališko družino, ki se je izkazala med francoskimi za najboljšo, za svoj dvor. Ludoviku XIV. je treba šteti v veliko dobro, da je poklical Molièra na svoj dvor, ker je tako do neke gotove mere vendarle olajšal, mogoče celo šele omogočil, razvoj in delo največjega komediografa novejše dobe. Toda Molière ni bil zgolj pisatelj veselih, zabavnih iger, med njegovimi tridesetimi in več komadi so komedije z globoko, satirično in mnogokrat tragikomično vsebino. Res je sicer, da je imel Molière med sodobniki velike uspehe tako kot igralec komičnih vlog, kakor seveda kot pisatelj, toda prav tako je res, da je s svojimi satiričnimi komedijami povzročil tudi veliko gonjo proti samemu sebi in proti svojemu delu. Višek vseh intrig in zahrbtnih borb pa je doživel, ko je napisal in uprizoril »Tartuffea«, ki smo ga v prejšnjih sezonah videli v izvrstni Gavellovi režiji tudi v Ljubljani.

Danes se nam zdi komaj verjetno vse tisto razburjenje, vse mogoče in nemogoče intrige, ki so jih zaradi tega dela naporili nekateri krogi na dvoru Ludovika XIV. zoper Molièra. Bulgakovljeva drama, ki po zgodbi ni stoodstotna zgodovina, a je kljub temu resnična po svoji notranji ideji, po tragiki Molièrovega življenja in dela kakor tudi po tihi tragiki vseh tistih, ki so se borili proti njemu, saj so se borili v svoji omejenosti in zaslepljenosti, ko bi morali biti v resnici na njegovi strani —, prikazuje dve strani iz Molièrovega življenja: borbo proti njemu sploh, še prav posebej zaradi »Tartuffea«, na drugi strani pa njegovo zasebno življenje z lepo, a rafinirano in nezvesto ženo, igralko Armando Bejartjevo. Njegovi nasprotniki so v borbi zoper Molièra izkoristili govorico, da je bila Armanda njegova lastna hči iz razmerja z Madeleino Bejartjevo, tako da bi se naj bil Molière vdrugič poročil s svojo lastno hčerjo. Ta dva konflikta iz njegovega življenja je Bulgakov strnil v glavni zapletljaj svoje drame, katere premiera bo v našem gledališču na božični večer. o. t.

André Maurois:

Ljudje s krinko

Vsak človek nosi vse življenje krinko. Samo majhni otroci, nekatere ženske in genialni možje se kažejo takšne, kakršni so. Najpozneje do sedmega, osmega leta se večina nauči, da ni mogoče brez nevarnosti kazati svoje pravo bistvo in da se da le s preračunljivostjo pridobivati naklonjenost mogočnikov. Še kakšno desetletje so maske tako lahke in prezorne, da se v trenutkih sreče ali jeze pokaže pravi obraz. Potem pa pridejo razočaranja, težave, nepravičnosti, in vse to ostavlja svoje sledove, ki hitro otrdevajo na zdrobljivi krinki mladega človeka. S tridesetim letom otrpne značaj v nespremenljivo krinko.

Toda tisti, ki jim notranje življenje teče tudi pod to krinko, trpijo zavoljo njene otrplosti. Vemo, kaj nam je napraviti in povedati, da ostanemo zvesti podobi, ki so si jo drugi napravili o nas. A čim izgovorimo tisto, kar od nas pričakujejo, nam zašepeče neki glas v nas naše prave misli. V trenutku, ko prisegajo naša usta našo brezželjnost, ječi naše telo zavoljo svojih poželenj. Pod neprodirno masko poguma se trese strah. Pod masko odpuščanja tli sovraštvo in pod masko jeze sočutje. Ni dvoma, vse naše družabno življenje je mogoče samo zavoljo stalnosti teh krink, toda razdor med izpovedanim in resničnim čustvom povzroča v neštetih srcih bolestne rane, ki nas jih reši šele smrt.

Kaj pa naj želimo? Da bi odvrgli krinko? Da bi zaživeli življenje naših najbolj skrivnih želj? Ne: kajti socialni instikti v nas niso nič manjši nego naši individualni. Toda včasih bi le radi odmaknili naličnik, za nekoliko ur bi odložili otrplost in bili sami, kakršni smo, pa čeprav za enega samega tovariša.

In zdi se mi, da je baš ta sprostitev najglobljа vrednota kakšnega prijateljstva ali kakšnega srečnega zakona. Pri dvojici, ki je v resnici medsebojno skladna, lahko opazujemo, kako si mož in žena sprva previdno, potem pa zaupljivo in brez pomislekov odkrivata svoje pravo bistvo. V začetku romantične ljubezni je vse laž. Treba je ugajati, in tako ugajamo. Ustnice hlinijo večen nasmeh. Pod mirnimi, mehkimi črtami izposojenega obraza se skrivajo trdote in ostrine resničnih potez. Vsak postane to, kar si želi drugi v njem videti.

Skupno življenje zahteva večje odkritosti. Bojazljivo, samo da bi mogel za sekundo prosto zadihati, odmakne eden izmed dvojice krinko: že je drugi svojo popolnoma odvrgel. Presenečeno, včasih prestrašeno spoznata prej njima vedno nepoznano resnico. Če sta pogumna in se iskreno ljubita, tedaj se bosta po nekoliko letih navadila, da se bosta jemala tako, kakršna sta, in ne tako, kakršna bi rada bila. Kako lepo je, vračati se z mirnim srcem domov, dajati se ljubljenemu človeku brez pridržkov! Često se vprašujejo, kako je mogoče, da neki zakon obstoja. »On je še mlad,« si mislijo, »lep človek.« Lahko bi našel še dosti lepšo žensko, ki bi ga ljubila. Mogoče. Toda ne bi našel, vsaj ne brez velikih naporov, družice, ki bi ga res poznala in umela.

Imeti pravico, biti takšen, kakršen si! To je sreča, ki je življenje ne nudi pogostoma. Edino, kar toliko mladih mož veže na njih družine: brez tega bi bili že davno utekli. Tudi če jih žalostijo in žalijo, se vračajo znova, kajti vedo, da se le tu lahko kažejo naravne. Prijatelj je tisti, ki smo mu podarili svoje zaupanje, ki mu sporočamo naše misli prvotne, kakršne so, ne da bi jih spreminjali. Mnoga prijateljstva, so le zato tako malo trdna, ker si oba, kakor pri romantični ljubezni, skrivata svoje pravo bistvo v prid nekega neresničnega idealnega lika. Takšna prijateljstva trajajo le redkokdaj dolgo, kajti ker jih ne nosi kakor ljubezen vsemogočna življenska sila, se utrujajo po stalni laži. Med tem ko prijateljstvo, ki ga je zvezal slučaj umevajočega pogleda, lahko večno traja.

Najvažnejša socialna naloga pisateljeva je ta, da bi opisal ljudi brez krink. Nemiren, mlad človek, ki čita Stendhala, bo spoznal v Julienu Sorelu svojo lastno častihlepnost, svojo lastno strast. In tisoče žensk je videlo v Emi Bovaryjevi svojo lastno zrcalno podobo, svoje lastno bistvo.

Bilo bi največje zmagoslavje umetnosti in znanosti, če bi nam mogli dopovedati, da bi odstranili maske, ne toliko zavoljo drugih, kolikor zavoljo nas samih. Težko je spoznati samega sebe in še težje, jemati se tako, kakršen si. Dovolj pogosto se dogaja, da te uloga, ki jo igraš, končno samega premoti, da postaneš prepričani gledalec lastine komedije. Tako kakor igralec, ki se tako globoko uživi v svojo odrsko postavo, da včasih joče prave solze, občutimo na odru življenja ne samo naših dejanskih, temveč tudi naše umišljene muke z vso silo.

Nedvomno je vse to potrebno, da gre lahko drama našega sveta svojo pot, ali vendar je koristno, spomniti se včasih tudi na to, da nismo samo igralec, temveč tudi človek. Razrivajoče je, če človek mahoma strže masko z obraza, ki jo je nosil petdeset let, in se vpraša: »Kdo si prav za prav? Kaj tiči za tvojim naličjem? Če bi te za vse čase pregnali čisto samega na samoten otok — kaj bi še ostalo od vseh tvojih misli, tvojih skrbi? Ali je tu sploh še kaj tvojega pravega bistva?« Začudeno, pretreseno bi se dvignil duh spet iz te globine — a tudi okrepčano in obnovljeno. Potem pa pograbi spet svojo masko. Končno je treba živeti. . .

»Hej, natakar, brinovca, haha, prinesite slikarju steklenico brinjevca, haha, da ga ne vzame hudič.«

Mož z očali in plešo se je metal po zofi, in dušilo ga je od smeha.

»Kar brž se mi je zdelo, kakšna je vaša bolezen! Kar izlijte ga v grlo, da okrevate.«

Slikar Egidij se je nalival.

»Vi ste bela vrana, tako redko se še najde danes dober človek. Ampak zato vas povabim na svatovščino.«

»Kaj, kako, ali vas še davi? Naročim vam še hujšega, ali hočete absinta?«

»Za božjo voljo nikar! Danes moram slikati, doma imam čudovito cvetlico. Razcvetla se je bujno in košato, kakor bi zrasla v paradižu. Naslikati jo moram, no, in potlej se začne novo življenje. Da, da, vi gospod s prijazno plešo, saj pridete na svatbo?«

»Hitro izpijte, dobite nov flaškon! Že vidim, da ne boste prej trezni, dokler ne izpijete pet kozarcev konjaka.«

Slikar je vstal.

»Torej grem, slikat grem, saj vam povem, da sem žejen barv. Moram, nekaj lepega bi rad napravil. Adijo no, le izpijte, jutri mi boste povedali, kako zmagujejo Turki.«

Odšel je smehljaje, s prsti je risal po zraku, vesel in podjeten je komaj čakal, da stopi pred platno. Ko je stopil v svojo sobo, ni bilo cvetice nikjer. Prazno in zapuščeno je stalo okno in bilo odprto na stežaj.

»Mimi, gospodična Mimi, kateri zlodej je pa odnesel mojo cvetico? Brž, kje vas pa nosi vrag?«

Bleda in tresoča se je priletela gospodinja in sklenila na pragu roke.

»Križani čas božji«, je zavpila, ko je zagledala slikarja, vsega prepalega, stisnjenih zob in hudih oči.

»Kaj se je zgodilo, saj niste ob pamet? Kako ste me prestrašili!«

»Povejte mi, kje je cvetica, ki je stala na mojem oknu? Lepo vas prosim, povejte mi!«

»A tista? I, prodala sem jo. Saj veste, da brez nič ni nič, pa sem jo nesla na trg. Od vas ne dobim ne drobnega, ne debelega, zato sem morala nekaj napraviti.«

»Pa zakaj prav to? In jaz sem jo mislil naslikati, da jo nesem gospodični Celestini.«

»Tistile nikar nič ne nesite, s tisto je že ven«, je dejala gospodična Mimi in se veselo zamsejala.

»I zakaj pa ne? Saj me upošteva, zadnjič je kupila od mene.«

»Ker vas ni poznala. Vse sem ji povedala, kakšni ste. Nič mi ne plačate, da moram reva prodajati, kar mi zrase na vrtu. Da, da, gospodična vas še ne pogleda več.«

Žalostno je vzdihnil slikar in pogledal skozi okno, kjer je ropotal kmečki voz. Mlado dekle je sedelo spredaj in poganjalo konja. In slikar si je spet zaželel na polje, med gozdove, v vas, kjer bi živel lepo v miru z dekletom in bi sejal in oral. Včasih pa bi vzel v roke čopič in slikal otroke in nageljne, vlivajoče se po zidu v rdečih curkih.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Striček, ali si oženjen?«

»Ne, otrok moj«.

»Kdo ti pa potem pove, kaj ti je delati?«

❇

»Kaj je mirovna ponudba?«

»Vse mogoče, od šopka do krznenega plašča«.

❇

»Čestitam, prijatelj, slišal sem, da si dobil porast v družini«.

»Ali je to res slišati do vas?«

Križaljka „Kamela“

Besede pomenijo:

Vodoravno: 3 predplačilo, 5 kratica, 7 lesena zgradba, 9 žitarica, 11 del voza, 12 rastlina, 16 veznik, 18 žuželka, 20 grški bog, 21 zver, 23 turška mera, 24 reka v Sibiriji, 26 ploščinska mera, 27 otok v Jadranskem morju, 29 množinski sklon ustrahovalnega sredstva za otroke, 31 vihar, 34 ozvezdje, 36 otok v Sredozemskem morju, 38 dolžnost nas vseh, 43 sklepna beseda očenaša, 44 vstavi: alarem, 45 spev, 46 vladar, 48 moško ime, 49 štivo, 50 snov za metle.

Navpično: 1 prometno sredstvo, 2 čin v vojski, 3 igralna karta, 4 ploščinska mera, 5 gora v Sloveniji, 6 preperelo železo, 7 drevo, 8 orodje, 10 plod, 12 slovenski pisatelj, 13 industrijska rastlina, 14 na (obrnjeno), 15 moško krstno ime, 17 mesto v Južni Srbiji, 18 veznik, 19 del glave, 22 dežela ob Sredozemskem morju, 25 sadež, 27 kovina, 28 rokodelec, 30 mejna reka, 32 gora v Sloveniji, 33 ptica, 34 nego (obrnjeno), 35 konec imena ljubljanskega dnevnika, 37 predlog z rodilnikom, 39 kazalni zaimek, 40 otok v Ind. oceanu, 41 časovna doba, 42 čistilno sredstvo, 47 žival brez nog.

Mladina, ki se nagiba h kriminalu

Slika z ulice, sodišča in vzgojnih zavodov

Med vsemi zadevami pravosodstva je menda najbolj žalostno sodstvo mladine, ki je kakorkoli prišla tako daleč, da ji je treba soditi za kazniva dejanja. »Ptičke brez gnezda« je nazval te otroke Fran Milčinski in s tem povedal, da jim je bil predvsem prijatelj, potem šele sodnik. Potrudimo se, da gledamo nanje tako tudi mi, da ozkosrčno ne obsodimo kar tako hitro »pokvarjenosti«, kar prav radi delamo. Poglejmo malo v njih dušo, v to, kar se z njimi dogaja pred in po kaznovanju.

Na zunaj večina teh otrok kaže precej zdravja. A tu se mi vsiljuje misel, odkod njih zdravje, saj so povečini otroci revežev. Da ne tiči njih zdravje v utrjenosti mladega telesa, ki je dan za dnem izpostavljeno vremenskim prilikam in neprilikam, ko s šopom poljskega cvetja, razglednic, svinčnikov in slične drobnarije ustavlja na prometnih ulicah mimoidoče?

Odtod tudi prav gotovo njih duševna razvitost, ko za tem oglom ali v tej zakotni gostilni od dvomljivih oseb ujame migljaj, kako se da spretno napraviti to in ono. Migljaje, ki niso primerni za neizkušeno oko otroka, ki nima ne v družini in ne v ulični tovarišiji moralne zaslombe. Ko časih tako »vzgojenemu« otroku pri kakem dejanju malo izpodleti v spretnosti in pride na zatožno klop, se izkaže, da je »prefrigan«. Šola jim te podlage ni dala. Življenjska modrost se je nabirala v družbi že usposobljenih potepuhov in v družini. Pojav dobe je, da starši pošiljajo svoje male na ulico z »dobrimi nauki« in neredko z grožnjo, da bo padalo, če ne bodo prinesli nekaj cvenka domov. Ta cvenk pa tudi ni vedno za kruh in krompir. Zgodi se, da otrok lačen in prezebel v noči ostane doma, oče pa zavije v gostilno z denarjem, ki ga je otrok izprosil od dobrodušnega ali nergavega človeka. Ne le, da tak otrok samo doma ne vži je ljubezni, tudi na ulici ga srečuje sirova beseda. Prav je, da se nam protivi navajanje otrok h beračenju in potepuštvu, ni pa prav, da stresamo svojo nevoljo nad sestradanim otrokom. Za to so druga, primernejša pota. S svojo grobostjo sejemo v mlade duše prerano mržnjo, ki bo imela neizogibne posledice, med temi neredko — zatožno klop.

Časih jih tja privedemo sami. Pa ne morda v skrbi za njih poboljšonje, kar bi nam moralo sicer biti zelo pri srcu, za nas in za družbo. Ne. Če nam tak nepridiprav nekaj izmakne ali poškoduje, si po tej poti poiščemo zadoščenja in povračila škode. Ne povsem čeden nagib!

Ne smemo pa pričakovati, da bomo med nevzgojeno mladino našli same zakrknjence. Tudi teh ne manjka, a so izjeme in po večini take, ki imajo v nežnih roditeljih nezdravo zaslombo, in take, ki jim niti najstrožja mladinska kaznovanja niso mogla iztrebiti nabranih izkustev in jim dati trdne opore. Z eno besedo tiste, ki so — »brezupni pokvarjenci«. Vsi drugi in teh je večina, pa radi priznavajo svoja zgrešena dejanja.

*

Med temi je največ tatvine, potem sledi potepuštvo in celo prestopki zoper moralo (posilstvo!) — vse to, kar spada med grehe, ki jih sodna terminologija označuje kot vlačugarstvo. V navedbi na mladoletnike je to pojm, ki se nas čudno dojmi.

Vzroke tem dejanjem moremo najti v pomanikljivi vzgoji, slabem vzgledu družabnega okolja, v priliki, lahkomišljenosti, neizkušenosti in b e d i. Ta je prav za prav vir vseh ostalih vzrokov. Pomanjkanje sili očeta in mater na delo, otroci pa so že v ljudskošolski dobi prepuščeni samim sebi. Priključuje se še nesoglasje med starši: oče popiva v gostilni, bogve zakaj, obupana mati pa se v svoji nemoči ne briga za nič več. Tuje pomoči ni od nikoder, ali zaradi pomanjkanja sredstev ali dobre volje. In smo spet pri vprašanju, okrog katerega se že dolgo v javnosti vrtimo: da je sicer otrok po božji volji dovolj, da pa so lačni, prezebli in— n e v z g o j e n i. V tej svoji potrebi posegajo po tuji lastnini. Kamen sproži plaz, če ni zaslombe.

*

Razumevanje teh okoliščin je narekovalo naši kazenski zakonodaji posebne vrste odredb, ki se nanašajo na mladoletne. V teh se zrcali vseskozi vzgojni in očuvalni smoter, ki skoro izgublja značaj kaznovanja. Pozna v glavnem tri vrste odredb: odpust na preskušnjo, oddajo v zavod za vzgajanje in v zavod za poboljševanje. Ena izmed teh odredb ali vse po vrstnem redu naj bi otroka privedle na pravo pot.

*

Pri ljubljanskem okrožnem sodišču za mlajše maloletnike (otroke od 14. do 17. leta), ki zaznamuje letno okrog 30 primerov težje vrste grehov, se je izkazalo, da v večini primerov oddaja na preizkušnjo z zagrozitvijo najstrožje kazni (oddaje v zavod) žaleže in da se more po prestani preizkušnji postopanje ustaviti. Preizkušnjo prestajajo pod nadzorstvom staršev, ki pa so jih ti že sami zanemarili in od njih nadzorstva ni pričakovati dobrega, pa preko občine poskrbe za zanesljivo nadzorstvo. Najrajši kakega obrtnega mojstra, pri katerih zlasti fantje radi ostajajo in se pri teh preizkušnja zadovoljivo obnese. Seveda zavisi uspeh tako od oskrbovanca, kakor od varuha in edinstven je primer, da v zadovoljstvo mojstra in izpraševalne komisije varovanec izmed vseh kandidatov najbolje opravi pomočniški izpit. Pri kmetu pa varovanci neradi ostajajo in zgodi se, da pobegnejo in si sami poiščejo novega varuha. Če je bila izbera primerna, jo sodišče prizna.

Razveseljiva je ugotovitev, da zaupanja sodišča oskrbovanci ne zlorabljajo in po večini ni potrebna odredba, da katerega izmed njih pošljejo v zavod na vzgojo in poboljšanje, kjer pride v stik z drugimi in bi mu utegnila njih družba bolj škodovati kakor koristiti. Zunaj se more tudi več ali manj prosto gibati, kar je zelo važno za mladoletne.

Ta dobra stran zunanje vzgoje pa ima tudi svoje slabosti. Zlasti pri nas, ker oskrbovanje zanemarjene mladine ni prav nič organizirano in je prepuščeno povsem *privatni dobri volji* in *sposobnosti* posameznikov. Če sploh obstojajo kaka društva, ki se zanimajo za potrebe socialno ali moralno zanemarjene mladine — pa ne vzdržujejo rednega stika z mladinskim sodiščem *kjer bi moralo biti njih najnujnejše in najbolj pereče udejstvovanje.* To sodelovanje pa je nujno potrebno za vodstvo smotrnega nadzora tako varovancev kakor varuhov in njih izbere, kajti mladinskemu sodniku ni možno povsem gotovo presoditi primernost izbranega varuha in o možni neprimernosti njegove izbere vsaj naknadno izvedeti je iz mnogih razlogov skoro nemogoče. Pomislimo samo na morebitno nezaupanje varovanca do nadzorstva, ki izključuje njegovo iniciativo za pre-

meno varuha in še na brezbrižnost vse njegove okolice, ki se ji po večini zdi, da je za mladega grešnika kar najboljša le trda roka. Čeprav morda prav ta roka razbije zadnje ostanke dobrega v mladem človeku. S strani oblastva pa za poštene, »siromašne zaupnike, ki se s posebno ljubeznijo bavijo z zaščitnim nadzorom takih maloletnikov«, ni druge vzpodbude kakor obljuba *nagrade na papirju.* Tudi za te, gotovo redke primere, so blagajne prazne.

*

Le če je malo upanja, da bi preizkušnja in zunanja vzgoja mogla spraviti pokvarjenega otroka na pravo pot, preostane oddaja v vzgojni ali poboljševalni zavod. Obeh se ta mladina boji in že grožnja z njima pogosto zaleže. Vedno pa ne. Za ljubljansko sodno okrožje sta oba zavoda spravljena pod isto streho — na sodišču. Vzgojevanci in poboljševanci so pomešani. Praktično torej ni izvedeno, kar je zakonodaja v svoji naprednosti sicer hotela doseči s specializacijo zavodov. Dolgočasna povest: — da so blagajne prazne.

Poleg drugih priporočljivih stvari se tu mladina vežba v nekaterih obrtih. In to v »centralni obrtni delavnici«

(tako bi jo mogli imenovati), kjer pride v stik z odraslimi kaznjenci. Seveda se pazi, da so ti le pametni in da mladoletni ne pridejo preblizu poklicnim potepuhom. A tudi ta družba se ne more dobro prilegati, kljub nadzorstvu paznikov, ki imajo baje sami nekaj obrtniške prakse. Ali pa se ti tudi kaj spoznajo na vzgojne zahteve? Te so pri razgibanem mladostniku še celo bolj zamotane kakor pri otroku, ki je vedno hodil po ravnih potih. In da s takim otrokom ni ravnati le po vojaškem kopitu, ampak po prav posebnem sistemu, prikrojenem povsem individualno, ne vedo več le strokovnjaki-pedagogi, ampak je to spoznanje že zelo popularizirano. Tudi ne more zadostovati nadzorstvo, kajti »prefriganemu« fantu se gotovo marsikaj posreči, časih za paznikovim hrbtom, časih morda njemu v brk. Če pa še nekaj izve, kar je želel vedeti, kaj potem prav za prav koristi kaka disciplinska kazen? To, da drugič kaj sličnega ne bo več storil, ali bo šel pa še bolj prevejano na delo.

Idealen primer bi bil tale: vsak zavod naj bi imel svojo obrtno delavnico in za pouk nastavljene mojstre-obrtnike. Gorenjci naj bi prejemali spričevala, za katere se ne bi zahtevala »nostrifikacija« pred državno priznano izpraševalno komisijo. — Izkušen človek se tej sliki pomilovalno nasmehne, ker ve, da v naši siromaščini ni stalno pogrešanih kreditov. Kdaj bomo nehali smejati se tem »prividom«, po katerih nas žeja?

Kljub nedostatkom pa se marsikateri gojenec poboljša, čeprav je bilo malo upanja. Vendar primeri povratnikov, to je tistih, ki so po odpustu iz zavoda zagrešili novo kaznivo dejanje, kažejo v neki meri na to, da smoter kaznovanja v celoti ni bil dosežen kljub mnenju, da se mlade veje da upogniti. Še več bi nam mogel povedati potek življenja tistih, s katerimi je bila po odpustu zveza prekinjena, in tistih, ki so v zavodu preživeli svoje mlade dni do polnoletnosti in so potem odšli v vojaštvo. Če kasneje kaj zagreše, jim sodi drugo oblastvo, kjer mladinsko sodišče ne vodi evidence. Ponovno torej naletimo na pomanjkanje zaslombe in evidence nad »dosluženimi«. To povzroča površno reševanje, ki ne ozdravi jedra tega problema.

*

Mladinsko sodstvo namreč ne zahteva le poglobitve v osebnost mladega delinkventa, v njegovo okolico, v pogoje, v katerih je duševno in telesno rastel in v neposredni vzrok kaznivega dejanja. Nujno se pridružuje potreba vsestranskega nadzorstva ne le med preizkušnjo, vzgajanjem in poboljševanjem, ampak zlasti tedaj, ko je varovanec prepuščen spet samemu sebi in najbolj potreben zaslombe. Poedinim mladinskim sodnikom ni odrekati pravega razumevanja in usposobljenosti za ta poklic. Občutijo pa potrebo po smotrni, organizirani zasebni ali samoupravni pomoči, ki bi zavestno posegla v borbo za ozdravljenje kriminalno inklinirane mladine. Ta pomoč jim je tem bolj potrebna, ker njih delo ni osredotočeno le na to poprišče. Nebroj del, ki prav tako zahtevajo ekspeditivnosti, raztresa njih koncentracijo in onemoglo lahko pokažejo na skladovnice aktov, ki z mladinskim kazenskim sodstvom nimajo nobenega opravka. Tako je možno, da naša nova kazenska zakonodaja, nanašajoča se na maloletnike, v praksi ni prinesla zadovoljivega rezultata, ki smo ga mogli od nje pričakovati, ker ga je z mnogostranskim obremenjevanjem mladinskega sodnika onemogočila.

Iz istega vzroka je tudi brez izgleda upanje, da bi v našem pravosodstvu vzrasle prave osebnosti mladinskega sodstva. Kajti poudariti je treba, da poleg vse zakonodaje, najsi bo kakršnakoli, in vseh drugih prilik, po katerih je pogojen uspeh vsakega smotra, je zlasti *osebnost* mladinskega sodnika sama odločilne važnosti. Zato se nam ni treba ozirati po ameriških vzorih in osebnosti kakega *Lindseya.* Najdemo jo doma v Franu *Milčinskem,* ki v službi mladinskega sodnika ni živel s svojimi »ptički brez gnezda« le za sodnim stolom. Sledil jim je na njihova pota in vnesel njihovo sliko na svojski način v našo literaturo. *Nina Koréne.*

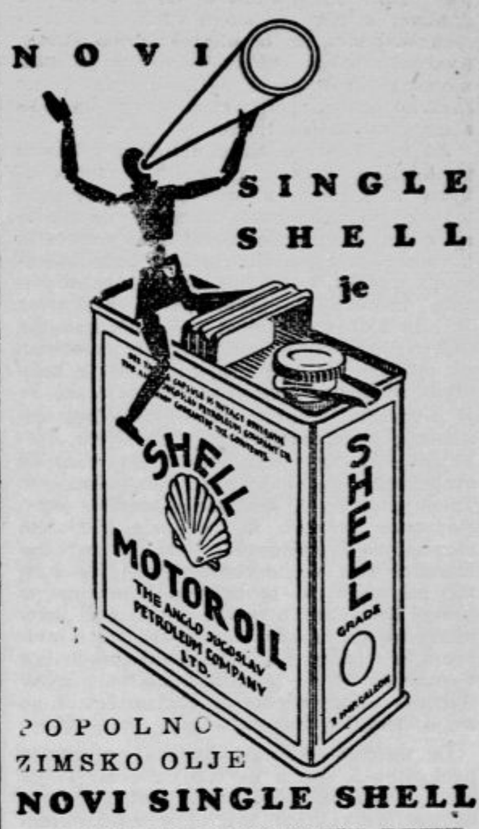

POPOLNO ZIMSKO OLJE

NOVI SINGLE SHELL

ZDRUŽUJEJO NAJNOVEJŠE REZULTATE ZNANOSTI in EKONOMIČNOSTI

Njegovo božično darilce

Gospa Miličeva se je zbudila z nekim čudnim, a zelo prijetnim občutkom. V takih čudovito lepih razpoloženjih se zbujajo ljudje le ob svojih posebnih dnevih v življenju. V dnevih pričakovanja.

Pogledala je na uro. Nenavadno kasno se je predramila. Kako ne, ko sta z možem prišla prejšnji večer tako pozno domov!

»Ah, da, božični dan je danes«, se je vzradostila. Sveti večer sta preživela pri prijateljici Ani. To je bil prvi daljši obisk, odkar je Ana dobila hčerkico. Spomnila se je, kako je bila mlada mati žalostna in kako nenavadno vesel je bil njen mož.

Pogled ji je obvisel na sliki Madone z detetom. Kljub vsemu svetlemu razpoloženju sta ji izpod polzaprtih vek pritekli dve solzi.

Naglo se je dvignila v postelji. Razgledala se je po sobi. Senca razočaranja ji je legla na obraz. Prvo božično jutro v petih letih, kar je poročena, je mož pozabil poskrbeti, da bi jo za Božič pozdravile rože.

Morda, je pomislila, se je danes prav tako kasno zbudil kakor ona. Morda je šel šele zdaj iskat cvetja. Komaj je utegnila na to pomisliti, že je vstopil mož in ji s presrčnim poljubom voščil prijetne božične dneve.

Trudila se je, da bi skrila razočaranje.

»Namesto šopka«, je rekel, »sem ti danes prinesel eno samo rožo. Hitro se obleci pa z mano!«

Sledila mu je v pritličje. V sprejemnici pri oknu je stala bela otroška košara.

»Ivan!« je vzkliknila, »Ivan!«

Iz otroške posteljice je [illegible] sladko otroško grranje.

Stekla je k posteljici.

Na mehki, topli odejici je le[illegible] maj nekaj mesecev staro dete z angelsko lepim obrazkom. Velike sinje očke so se zazrle v njene. Dete je nekaj zagrgljalo in zganilo ročice.

Gospa Miličeva se je ozrla v svojega moža. Vsaka beseda je bila odveč. Oba sta poznala bolestno hrepenenje po otroku. Njuni sreči, njunemu malemu, toplemu domu je nedostajalo samo dete.

»Ali je mogoče, Ivan, ali je res, da bo detece najino, naše za zmerom?«

Molče je prikimal.

Vzela je otroka v naročje.

»Ivan«, je rekla, »to je moja sreča!« Otroka imam in moža, ki mu svet nima enakega«.

»Prav«, je pritrdil mož in počasi razvezal pogovor. »Že dolgo sem mislil na to. O, že pred meseci sem govoril s tajnico društva za adoptiranje osirotele, zapuščene dece. Priporočil sem se bil za punčko. Od dobrih in zdravih staršev naj bo otrok in sinje očke mora imeti, sem rekel. Pred tednom mi je tajnica telefonirala, da ima v zavodu krasnega, zdravega, močnega dečka. Mati mu je umrla pred mesecem. Pet dni po porodu se je vrnila na delo. Zbolela je in niso je mogli več rešiti. Baje je zelo težko umrla. Otrok je bil do zadnjega pri njej. Zdravnik je umirajoči obljubil, da se bo zavzel za otroka. Oče je nepoznan. Vest o smrti mlade ženske so takrat objavili vsi naši dnevniki. Društvo je upalo, da se bo brezsrčni oče vsaj zdaj zavzel za otroka. Ni se oglasil. Takoj sem se odločil, da vzamem otroka jaz. Včeraj smo vse uredili, danes je najin. Za vedno«.

Gospa Milič je položila otroka nazaj v posteljico, se sklonila nad njim in mu govorila:

»Ubogi otrok! Ubogi mati! Hvala ji, da mi je dala tebe, srček zlati!«

L. HOČEVAR-MEGLIČEVA:

Velika božična razstava kanarčkov

Vsako leto za božične praznike nam priredi društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk ljubko razstavo kanarčkov, ptičje hrane, kletk in drugega. Letos nam pa prijatelji ptic pripravljajo prijetno presenečenje, saj bo med zelenjem in cvetjem prepevalo nad 300 najžlahtnejših kanarčkov vrvivcev, ki bodo izvajali edinstveni koncert, kakršnega še Ljubljana ni slišala. Razstava bo na ženskem oddelku učiteljske šole na Resljevi cesti od 25. do 29. decembra. Otvorjena bo ob navzočnosti gostov in posetnikov na božič ob 9. Velik pritlični razred ženskega učiteljišča bo letos pravi paradiž, saj bo med zelenjem kljunček pri kljunčku in iz vsakega bo donelo mehko, čisto in toplo žvrgolenje.

Društvo za varstvo ptic vabi, da si ogledajo razstavo tudi vsi oni, ki so v dvomih, ali imajo doma pristnega kanarčka vrvivca, kajti v naši banovini in drugod je vse polno rejcev kanarčkov, ki niso včlanjeni in ki prodajajo svoje križance pod imenom čistokrvnih harških vrvivcev, v resnici so pa to le navadni čivkarji. Na Štefanovo bo tudi predavanje o pravilni prehrani, bolezni in petju kanarčkov. Veletrgovina Sever & Co. bo razstavila najrazličnejšo ptičjo krmo.

Na razstavi bodo prodajali tudi srečke in komur bo sreča naklonjena, bo lahko dobil prav dobrega kanarčka za 1 Din. Kanarčke za srečkanje so dali idealni odborniki in člani društva, ki priredijo tudi razstavo največ le zato, da se na malenkostni vstopnini nabere kaj za lačne želodčke prezebajočih, a koristnih ptic pevk, za katere bodo na razstavi na razpolago tudi prav lične in praktične krmilne hišice, ki jih bo društvo oddajalo po nizki nabavni ceni in čijih krmišča so napravljena tako, da ne moreta sneg in dež do hrane.

Kanarčki z avbicami (Norwisch)

ANEKDOTA

Neki oboževalec Brigite Helmove se je trudil na vse načine okoli umetnice. Lepa plavolaska se ga je otepala.

»Ali se me morda bojite?« je vprašal zaljubljenec. »Gotovo me smatrate za volka v ovčji koži?«

»Ne, ne, nasprotno!« je odvrnila Brigita.

*

Nekdo bi se neznansko rad poročil s filmsko igralko Käthe von Nagy.

»Zapomnite si,« je dejala igralka, »omožiti se z vami enostavno ne morem. Poskusite, da me pozabite.«

»Nemogoče! Imam tako dober spomin!« je vzkliknil častilec.

»To je dobro, tedaj ne boste pozabili, kar sem vam pravkar rekla,« je odvrnila igralka.

OMEGA • Helvetia
ure in zlati nakit
na obroke!
„ALEM" kom. dr., Zagreb, Nikolićeva 7/I.
Na željo cenik brezplačno!

Tvornica inženjerskih diplom v Parizu

Razkritja o zavodu „Institut politechnique de Paris“, ki je za lepe denarje tudi pri nas napravljal inženjerje

Službeni vestnik zagrebške inženjerske zbornice (št. 33, 25. nov. 35) je objavil prepise raznih dokumentov in važnega ostalega gradiva, ki diši po takem strokovno-političnem škandalu, da bi utegnil močno škoditi predvsem našim resnim tehničnim in inženjerskim krogom, če se ne bi pravočasno razkrilo ogabno poigravanje tujega kapitala z mnogimi našimi ljudmi.

Že leta 1920. je bil ustanovljen v Parizu politehnični institut, ki naj bi z dopisovanjem — namesto s predavanji — vzgajal tehnični in inženjerski naraščaj, da na ta način odpomore vedno naraščajoči potrebi in povpraševanju po »dobrih tehničnih izobraženih močeh« v državni, še bolj pa v privatni industriji in gospodarstvu. Vsa stvar je bila morda v samem početku zdrava in tudi pošteno zamišljena, s posebnim ozirom na potrebe Francije v njenih afriških kolonijah še celo opravičljiva. Kasneje, ko se je »delokrog instituta zaradi rastočega zanimanja pričel naglo širiti, so podjetni špekulanti, ki so vodili vso akcijo, razširili svoje delovanje tudi izven mejá Francije. Tako je prišlo do osnovanja posebne **jugoslovenske sekcije**, ki je imela predvsem namen, da s primerno reklamo privabi na limanice čim več dobrovernih in častiželjnih naivnežev, ki bi radi na lahek, ne pa preveč cenen način postali preko noči **inženjerji, ne da bi kdaj od znotraj videli univerzo in tehniko,** — toliko manj seveda isto v samem Parizu — a da bi kljub temu dobili diplomo »d' ingenieur« iz Pariza, četudi ne znajo besedice francoski.

Za vsakega resnega človeka je gornja ugotovitev že sama na sebi smešna, je pa žal resnična in žalostna prav spričo dejstva, da je brezvestnim tujim izkoriščevalcem tudi pri nas uspel ves načrt in to celo v tolikšnem obsegu, da je pričel že resno ogražati interese važnega stanu — naših res šolanih in diplomiranih inženjerjev, ki s pravo, nepotvorjeno diplomo in vsestranskim solidnim znanjem v neprestano naraščajočem številu zaman iščejo primernega, sebi vrednega, dostojnega mesta in kruha.

Že spričo same ugotovitve o nevzdržnem, celo ponižujočem stanju našega intelligenčnega naraščaja, ki že brezupno gleda v bodočnost, bi bilo več ko po sebi umevno, da bi se naše najvišje oblasti nujno morale same najresneje poprijeti, da bi se Avgijev hlev očistil smradu.

Da denarne obveznosti niso bile majhne, more presoditi vsakdo, če pregleda poročilo Zagrebške inženjerske zbornice. Tu je iz enega samega podrobno opisanega primera razvidna na eni strani vsa rafinirana, podla preračunanost naših »dobrih prijateljev«, ki so »resnično« želeli najširšim plastem še ne tehnično izobraženega ljudstva nuditi izobrazbo iz tehničnih ved, so ga pa na drugi strani pričeli na nesramen način gmotno izrabljeti. **Denar je bil pri vseh teh poslih prvo in poglavitno** in le naivneži so mogli verjeti lepim besedam, da »institut« ni trgovsko podjetje, četudi so v isti sapi lahko na svoji koži občutili verodostojnost takih zagotavljanj ob neštetih terjatvah za plačila raznih obrokov, šolnine, take za izpite in sličnega. Zanimivo je bilo trgovsko poslovanje te »netrgovske« delniške družbe za izdelavo inženjerskih diplom in naslovov. Učenci so morali pošiljati denar za šolanje **na naslov žene direktorja instituta** inž. Faineja, a ne v Pariz, marveč na njen račun pri beograjski trgovski banki. Šolnine in takse so bile naravnost ogromne.

Tečaji so bili prirejeni postopno, inteligenci učencev in njihovim zmožnostim primerno. Za najnižjega se ni zahtevala nobena posebna predizobrazba — celo v zagrebških in beograjskih listih so se pojavljali pred leti oglasi, ki so to posebej poudarjali. Minimalni pogoji so bili med drugim: vsaj 15 let starosti (navzgor ni bila omejena), predizobrazba vsaj osnovna šola; poudarjeno je bilo tudi, da poklic in gmotno stanje ne igrata vidne vloge.. Tako so kandidatje za inženjersko diplomo — **in teh je že v naši državi lepo število, ki so tudi končali ter že imajo celo lepe službe** — študirali tehniko poleg svojega poklicnega dela in pošiljali denar ge. Blanche Faine-ovi, iz Pariza pa so dobivali skripta in terjatve za najmanjše zaostanke pri plačilu. Od vseh izredno zanimivih doslej znanih ugotovitev omenjamo le nekatere važnejše. Med pokrovitelji jugoslovenske sekcije instituta so bili po trditvah direktorja gg. B. Maksimović, takrat minister prosvete, M. Spalajković, takrat opolnomočeni minister in naš poslanik v Parizu, ter dr. Arnautović, tedanji prosvetni referent naše države, istotako v Parizu. V Franciji sami pa so navajali med najvidnejšimi protektorji med drugim celo velikega državnika Brianda.

Vsa zadeva s študijem je bila prebrisano urejena tako, da so se absolventi tečajev politehničnega instituta lahko vpisali še v posebno univerzitetsko sekcijo in se preko te smeli vpisati v zadnji semester normandskega institutą univerze v Cannesu, kjer so potem »položili« **en sam izpit** in si tako »priborili« inženjerski naslov in diplomo. Rafiniranost gospode pri institutu v Parizu se vidi iz dejstva, da jim je uspela kombinacija na univerzi v Cannesu, ker so gotovo preračunali vso stvar v to smer samo zato, ker naša država diplome te univerze v resnici priznava in nostrificira in so tako naše premalo budne oblasti nasedle v gotovih primerih in priznale te naslove in diplome.

Zagrebška inženjerska zbornica se je prva resno pobrigala, da vso to nečedno zadevo razčisti, da zaščiti ugled inženjerskega stanu in moralni prestiž našega naroda in oblasti, na drugi strani pa, da očuva pred novim, morda še večjim izrabljanjem vse tiste, ki si žele na prelahek način osvojiti v družbi mesta, ki jim niso dorastli, a pri tem trpe ogromno škodo, ki jim je ne bodo povrnili tisti, katerim v svoji dobrovernosti nasedajo. Slučaj je hotel, da se je eden izmed številnih učencev instituta — neki 50letni odvetniški kancelist s 6 razredi osnovne šole — malo preveč vneto zanimal za razna njemu nerazumljiva in nejasna vprašanja, na katera pa ni dobil povoljnih odgovorov in je zato vso zadevo prijavil zagrebški inženjerski zbornici, ki je na eni svojih sej natančno proučila vse gradivo in nato konkretno izdala več ukrepov. Med drugim je bilo odposlanih več primernih dopisov vsem prizadetim predstavnikom najvišjih oblasti s prošnjo, da pojasnijo, kako je moglo priti do tolikšne zlorabe njihovih imen, zaprošene pa so bile tudi vse inženjerske zbornice udruženja in posamezniki inženjerji ter vse tehnične fakultete v Jugoslaviji, da pošljejo vse znane podatke zagrebški zbornici, da se bo na osnovi zbranega gradiva lažje podprl predlog, ki ga nameravajo v narodni skupščini staviti nekateri poslanci, da se namreč v naši državi prepovedo vsi taki načini šolanja z dopisovanjem.

Tudi v akademskih krogih je zadeva predmet živahnih razgovorov. Razumljivo je, da tudi naše dijaštvo ogorčeno obsoja tako početje, je pa trdno uverjeno, da bodo znale naše oblasti odločno zaščititi moralni in gmotni prestiž inženjerskega stanu. M. M.

KINO UNION
Tel. 22-21
Danes, jutri, pojutrišnjem
NAŠE BOŽIČNO PRESENEČENJE
JAN KIEPURA
kot
Ljubljenec vseh žena
Čudovito petje, nedeljiv humor
Rezervirajte vstopnice od 11 — 12.30 in od 15. ure dalje

Spomenik Viteškemu kralu

Ljubljana, 23. decembra.

Dne 17. t. m. je bilo po radiu in v nekem ljubljanskem dnevniku naznanjeno, da »so v Zagrebu zbrali za spomenik blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju že 2,530.000 Din« in »da to še ne zadostuje, ker hoče postaviti Zagreb kralju Mučeniku impozanten spomenik« ter da »se je odbor za postavitev spomenika zato ponovno obrnil na prebivalstvo, naj prispeva za spomenik, da bodo čimprej zbrana potrebna denarna sredstva.« Temu naznanilu je bilo dostavljeno: *»V Ljubljani se pa o pripravah za postavitev spomenika kralju Aleksandru zadnje čase nič ne sliši.«*

Glede na ta dostavek nas prosi ljubljanski odbor za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. ugotoviti, da v Zagrebu o pripravah za postavitev spomenika še ne govore drugega, ko da se jim doslej nabrani prispevki zanj, dasi že iznašajo 2.530.000 Din, zde še nezadostni. Ljubljanski odbor je doslej prejel za spomenik tako nizko vsoto prispevkov, da se od daleč ne morejo primerjati z onimi zagrebškega odbora. Kljub temu se odbor že dlje in prav intenzivno posvetuje o spomeniku. Toda s temi posvetovanji zato ne more v javnost, ker se dobro zaveda, da mu dobljena sredstva ne zadostujejo za dostojno izpeljavo njegovega načrta. Njemu torej ne ostane nič drugega, ko da se zagrebškemu odboru enako in menda še z večjim upravičenjem vnovič obrne do vseh Slovencev — pa naj stanujejo kjerkoli — da se spomnijo svoje narodne dolžnosti in prispevajo za spomenik Velikemu kralju, kateremu smo dolžni toliko hvaležnosti. To tembolj, ker ima odbor v razvidnosti še prav veliko vrsto v dobrih gmotnih razmerah živečih prebivalcev Slovenije, ki se te dolžnosti doslej še niso zavedeli. Je pa celo takih pridobitnih zavodov, ki se imajo za svoje uspevanje zahvaliti državi, katere urejenost in sigurnost je bila poglavitna skrb blagopokojnega kralja, pa se vendar ne spomnijo, da bi v življenju človeštva moralna obveza ne smela nikdar biti samo pojm brez vsebine.

Ljubljanski odbor pa si ob tej priliki dovoljuje opozoriti, da je njegov položaj toliko neugodnejši od zagrebškega, ker se v Sloveniji celo v tem idealnem vprašanju ni bilo mogoče dokopati do velikopoteznosti. Na mesto nje se je uveljavilo malenkostno drobljenje moči, iz kakršnega še nikdar ni nastalo kaj res epohalnega.

Gledališki ravnatelj:
Gospodično Glumčeva 20 dinarjev globe zaradi kašljanja na odprtem odru, kajt odkar imamo
Bronki bonbon
morete kašelj preprečiti.
PROIZVOD: UNION, ZAGREB

Dve smrtni nesreči na progi

Ljubljana, 23. decembra.

V soboto zvečer in pa danes v zgodnjih dopoldanskih urah sta se na železniških tirih na periferiji Ljubljane pripetili dve hudi nesreči, od katerih je prva zahtevala življenje nekega okoličana, pri drugi pa je lokomotiva ubila dva konja in smrtno ranila voznika, ki je podlegel.

V soboto kmalu po polnoči so železniški uslužbenci našli na progi bližu kemične tovarne v Mostah razmesarjeno truplo povoženega moškega, glavo pa so našli skoraj kilometer daleč od kraja nesreče. Orožniki iz Vevč so ugotovili, da je ponesrečenec 38letni Ivan Terčič posestnik od Device Marije v Polju. Kakor domnevajo, je šel Terčič iz mesta proti domu, a da bi si skrajšal pot, je hodil po progi. V gosti megli bržkone ni opazil vlaka, ki odhaja ob 19. uri z glavnega kolodvora proti Zalogu, pa ga je lokomotiva zajela in ubila. Na odredbo komisije so truplo prepeljali v mrtvašnico sv. Krištofa.

Davi okrog 9.30 pa je 25letni Karel Sketelj, hlapec pri prevozniku Lamotu, peljal čez progo v Aleševčevi ulici v Šiški dvopřežen voz peska iz gramozne jame. Nesreča je hotela, da je prav takrat privozil po progi stroj M 47. Voznik je v zadnjem hipu opazil grozečo nevarnost. Skočil je naprej in skušal zadržati konja, ki sta se spiašila. Tedaj pa je stroj že z vso silo treščil v živali in v voz in pri tem je prišel pod lokomotivo tudi voznik sam. Razdejanje je bilo strašno. Oba konja je ubilo na mestu, voz je treščilo daleč stran, ob progi pa je obležal voznik, ki mu je odtrgalo desno nogo nad kolenom. Reševalci

Kronika je zabeležila še vrsto nesreč, ostal pri zavesti, odpeljali na kirurški oddelek. Na kraj nesreče je železniška direkcija poslala komisijo, da ugotovi na čigavi strani je krivda. Železniški prelaz v Aleševčevi ulici je brez zapornic. Sketelj je v bolnišnici po kratkem trpljenju okrog poldneva podlegel poškodbam.

Kronika je zabeležila še vrsto manjših, ki so v dobršni meri v zvezi s sezono zimskega sporta. Po prvi živahni razgibani smučarski nedelji so z večjimi in manjšimi poškodbami pripeljali na kirurški oddelek 24letno krojačico Zofi Korčetovo iz Linhartove ulice in pa dva mlada fanta, 15letnega posestnikovega sina Vinka Kuczweila z Lepega pota in 11letnega Draga Turenška iz Sneberja, ki so se ponesrečili na smučeh. Žrtev poledice pa je postal 69letni dninar Peter Hribar s Tržaške ceste, ki mu je spodrsnilo na zmrzlih tleh in je dobil poškodbe po hrbtu.

Na poti k stoletnici

Kostanjevica, 23. decembra

Še živijo po naših krajih korenine, ki pričujejo o kremenitosti našega rodu. Nedavno so v Kostanjevici na Krki praznovali 95letnico Janeza **Marolta**, ki je nenavadno čil učakal tako visoko starost. Rodil se je 15. novembra 1840 na Bistrici v šentrupertski župniji. V šoli, ki je tiste čase bila zelo skromna, ga je poučeval kaplan Gašper Gašperlin v Št. Rupertu. Prvo službo je nastopil kot pisar že s 16 letom. Služboval je

pri sodišču v Mokronogu in v Kozjem, potem pri občinskih uradih v Mokronogu in v Račah, kot poštar v Št. Rupertu in kot davčni izvrševalec v Mokronogu, na Vrhniki in v Kostanjevici. V pokoj je stopil, ko mu je bilo že 75 let.

Čeprav služba davčnega izterjevalca ni najprikupnejša, si je Janez Marolt pridobil vsepovsod izredno veliko prijateljev. To pa tudi ni čudno, saj je mirnega, blagega značaja, vedno vnet le za pravico. Kot eden izmed najstarejših Slovencev je že bil poklican k umivanju nog v ljubljanski stolnici in prijatelji mu želijo, da bi se to še večkrat zgodilo. K jubileju je dobil celo vrsto čestitk iz Beograda, iz Ljubljane in od drugod. Rodbina mu je poklonila lepo spominsko knjigo, v kateri so se poleg sorodnikov pridružila čestitkam tudi vsa tukajšnja oblastva, cerkveni uradi, višji uradniki in uradniški tovariši v krškem srezu, meščani in obrtniki iz Kostanjevice. Seveda so mu čestitali tudi župani iz njegovih službenih časov in občinski odborniki onih občin, kjer je Marolt služboval. Splošna želja je, da bi vrli Janez Marolt učakal stoletnico.

Drago Zupan v preklemanem gradu

Ljubljana, 23. decembra

V sredo uprizori naša opera opereto »Preklemani grad«. V eni glavnih vlog nastopi priljubljeni basist g. Drago Zupan, ki proslavi ta dan 15 letnico svojega umetniškega delovanja v našem opernem gledališču.

G. Zupan se je prvič predstavil našemu občinstvu l. 1920 kot Ferrando v Trubadurju. Njegov pevski talent je odkril takratni direktor opere Rukavina, ki je mladega pevca pregovoril, da se je posvetil umetniškemu delovanju. Jubilant je tedaj obisko

Oglas je registr. pod S. Br. 6704 od 1. III. 1935.

val višjo obrtno šolo, je pa od navdušenja, da se bo mogel posvetiti poklicu, o katerem je že od mladih nog sanjal, popolnoma pozabil povedati svoji dragi mami, da je zapustil šolsko klop in presedlal v gledališče. Tako se je zgodilo, da je bil že pol leta v operi, ko je za to zvedela njegova mati. Mladi Zupan se je z vso vnemo posvetil svojemu novemu poklicu. Stalno se je izpopolnjeval v petju in sta mu bila učitelja ravnatelj Hubad in operni pevec Betetto, neumorni ravnatelj Polič pa mu je izgladil pot v opereto in vpogled v režijo. Ves čas svojega udejstvovanja je nastopal kot solist v najrazličnejših basovskih vlogah, prav posebno pa se je uveljavil v komičnih partijah. Sam pravi, da so mu najljubše vloge »Seviljski brivec«, dalje kot Varlam v »Borisu Godunovu«, Kecal v »Prodani nevesti« in Magnifico v »Angelini«. Prav rad je tudi nastopal v operetah, in sami dobro vemo, da je s svojimi kreacijami marsikateri pripomogel do uspeha.

V opereti »Preklemani grad« bo nastopil kot čevljar Jaka Brencelj. Vsebina operete: Čevljar Brencelj zadene glavni dobitek v obliki razvaline starega gradu. Misleč, da je zadel lep, nov grad, se preseli za en dan v neki drug grad. Ko spozna resnico, uvidi, da je najbolje, če ostane to, kar je bil vse življenje in resignira z besedami: Šuštar dreto spet v roko, bodi zvest kopitom, še najboljša je obrt, delo plemenito.

Pet knjig za 20 Din vam da edino Vodnikova družba

Veliko božično veselje

dobijo se pri:
»RADIOVAL«
LJUBLJANA — DALMATINOVA 13
»RADIO« r. z. z o. z.
LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA 7
MESTNA ELEKTRARNA — CELJE
ING. GUSTAV SCHMIDINGER — CELJE
JELEN LUDVIK — POLZELA
M. R. PLEVEL — PRESKA-MEDVODE
Minerva — Radio — Wien
Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:
R. DRAUSINGER — Zagreb,
PETRINJSKA 28a

KINO UNION, telefon 22 — 21
25. in 26. dec. ob 10.30 matineja
NAJNOVEJŠE MICKY MIŠKE
Vsi prostori po 4.50 Din

Dr. V. Šarabon:

Abesinska in druge kolonialne vojne

Vse kolonialne vojne so dolgotrajne in zelo drage — Izkustva burske in maroških vojn — Abesinska armada

Ugledni zgodovinar in geograf prof. dr. V. Šarabon je napisal in izdal mično knjižico »ABESINIJA«. Knjižica ima dva zemljevida in bo dobrodošla vsem, ki se zanimajo za potek abesinske vojne. Iz nje ponatiskujemo naslednje poglavje:

Par vojaških mnenj o morebitnem poteku vojne naj podamo. General Mierka piše: »Mogoče je, da velika država, opremljena z najmodernejšimi vojnimi sredstvi, končno zmaga, a kdaj? Nekoliko moremo soditi o tem po bojih v Maroku, pri katerih sem bil tudi dvakrat osebno navzoč. Boji so se pričeli leta 1909 v Španskem Maroku. Takrat so bili nasprotniki maroških Kabilov samo Španci. Pozneje so jim prišli na pomoč Francozi. Skupno so mobilizirali 350.000 mož poslali so v boj 1500 topov, mnogo tankov in nato stotine letal, in šele ta moč je Kabile ukrotila, po 17 letih, leta 1926. Pa meri Španski Maroko samo 28.000 kvadratnih kilometrov ali štiridesetinko Abesinije. Reči pa moramo, da so bili Kabili skoraj gotovo bolje opremljeni kot za enkrat Abesinci.«

Še poučnejši so boji Francozov proti Berberom v gorovju Atlas južno od španskega Maroka v letih 1926 do 1934. Francozi se razpolagali s par železniškimi progami in z nekaterimi izbornimi avtomobilskimi cestami, ki so omogočile dovoz od več strani. Šlo je za ozemlje s površino 175.000 km. torej nekaj nad eno šestino Abesinije. Boji so trajali osem let, stroškov Francozi niso nikdar navedli. Cenijo se pa na pet do šest milijard frankov ali petnajst do osemnajst milijard dinarjev. Maroško bojno ozemlje je abesinskemu precej podobno, in šlo je le počasi naprej; na vsakih 20 do 40 km so se Francozi ustavili in so osvojeno ozemlje utrdili, ceste zgradili itd. Domačini niso bili mobilizirani in niso imeli armad, a bili so povsod in njih poročevanje je izborno delovalo. Izredno dobro so znali izkoristiti terenske ugodnosti, izogibali so se večjih bojev, napadali so iz zasede itd. Marokanci so hrabri, zaničujejo smrt, so pa tudi kruti. Že v Maroku se je pokazalo, da letala ne opravičujejo vanje stavljenih nad, in isto vidimo sedaj tudi v Abesiniji.

Francija je imela v Maroku še to posebno srečo, da je vodil njene čete vojskovodja in državnik Lyautey, ki ni nikdar nobene bitke izgubil in nikdar nobenega pogajanja prekinil ter si slednjič pridobil občudovanje in prijateljstvo vseh maroških poglavarjev.

Spomnimo se na vojsko Angležev z Buri. Kljub precejšnji premoči so bili Angleži v več bitkah premagani in so morali izvesti slednjič prav velepotezno organizacijo, da so trdovratnega sovražnika ugnali. Mobilizirati so morali 380.000 mož, da so ukrotili narod, kojega število navajajo Angleži sami s 430.000 — ženske in moški staro in mlado. In ta borba je trajala skoraj tri leta in je stala Angleže nič manj ko 48 milijard dinarjev!

Balder Olden poroča o bojih v Vzhodni Nemški Afriki med svetovno vojno. Pripoveduje, kako se je tam par tisoč Nemcev uspešno branilo proti antantnim četam in kako silno težke so kolonialne vojske vobče, ter zaključuje: »Naloga osvojitve Vzhodne Afrike je bila v primeri z nalogo osvojitve Abesinije razmeroma lahka. V Vzhodni Afriki živi približno tri in pol milijona črncev, ki so se tresli le za svojo kožo in za svoje koče, a jim je bilo čisto vseeno, kdo bo zmagal, Angleži ali Nemci; saj jih niti razlikovali niso. V Abesiniji pa živi narod mnogo višje civilizacije; tu boj ne gre proti četam, temveč proti izredno hrabremu narodu, ki more postati v najkrajšem času nad vse fanatičen. Nemško Vzhodno Afriko je mogel napasti nasprotnik od vseh strani, pri Abesiniji to ni mogoče. Pridružijo se strahote vseh vrst, neznosna vročina, neskončna deževna doba, tifus, malarija, i. dr. Osvojiteljem Nemške Vzhodne Afrike je bil na razpolago ves svet, dostop je bil prost. Italijanom se pa dostop do bojišč more zapreti vsak trenutek.«

Neki nemški general piše: »Abesinci morejo voditi le vojno v malem — dokler nimajo zadosti orožja — takšna vojska obstoji v neprestanem nadlegovanju sovražnikovih predstraž in dovoza, v stalnem utrjevanju, v neprestanih majhnih spopadih, v napadih iz zasede itd. Slednjič omaga tudi najtrdovratnejši nasprotnik. Fronta utegne postati slednjič tako razsežna, da je ne bo mogoče vseskoz uspešno zapreti, in tako pride nasprotnik zopet v hrbet, boji pa se zavlečejo leta in leta.«

Abesinci izredno poznajo taktiko obkoljevanja. Pri svojih operacijah imajo izborno poročevalno organizacijo, ki je modernemu telefonu in radiu čisto enakovredna. Ko so pri Ual,Ualu posegli v boj italijanski aeroplani, Abesinci niso zbežali, čeprav večina njih letala sploh še videla ni. Obratno, brez strahu so naskočili dirkajoče tanke ter so streljali na posadko v tanke skoz gledalne odprtinice.

O armadi Abesincev se je mnogo pisalo: najbolj zanesljivi so podatki Angleža R. C. Woolbertsa v reviji »Foreign Affairs« (zunanje zadeve). Pravi takole:

Abesinska vojska sestoji iz štirih delov: 1. iz neguševe garde; 2. iz rednih cesarjevih čet v provincah; 3. iz čet 25 abesinskih provinc; 4. iz bojevnikov posameznih rodov.

Negušova garda šteje v miru 3.500 mož, v avgustu 1935 so število mož podvojili. Imajo jo za jedro armade, njeni poveljniki prevzemajo poveljstvo nad drugimi četami. Garda pomaga negušu v sporih z nepokornimi rasi, obenem pa tudi rasom v njih krajevnih sporih. Nanjo se vsakdo brezpogojno zanese. Gardisti so večinoma prostovoljci. Gredo tudi na fronto.

Nato pride okoli 100.000 vojakov, ki jim je dala vlada zemljo v obdelovanje in ki morajo za to ob izbruhu vojske iti v vojake, kakor svoj čas pri nas graničarji. Približno polovica teh vojakov je naseljenih v provinci Šoa v bližini Addis Abebe. Mnogi od njih so služili tudi že v angleški in italijanski službi v Sudanu, Tripolitaniji in Somaliji. Štejejo jih za najboljši del abesinske armade — poleg garde, ki je itak maloštevilna — in sicer že zato, ker znajo uporabljati moderno orožje. Oni so osnova, iz katere izhajajo druge armade. Do kakšnega števila more ta izredna armada narasti, zavisi v prvi vrsti od zalog vojnega materiala. Ta je zelo različen in naletiš pri puškah večkrat na stare vrste, za katere danes sploh ne moreš dobiti streliva.

Čete 25 provinc organizirajo posamezni rasi ali dedžasmači; njih število zavisi od finančnih razmer dotičnega deželnega poglavarja. Šele tedaj, ko je mobilizacija končana, se more reči kaj končnega. Vsekakor ne pretiravamo, če zapišemo številko 400.000 do 600.000.

O četrtem delu abesinske armade se more težko kaj reči. Vse je odvisno od primera. Je tudi mnogo rodov, kojih pomoč neguš sploh odklanja, ker imajo Abesinci še stare račune z njimi.

Skupno število vojaštva zavisi v prvi vrsti od števila za orožje sposobnih moških in od zalog orožja. Od vsega prebivalstva, ki šteje okrog 12 milijonov ljudi, se ne sme mobilizirati več kot 8 do 10 odstotkov; sicer je Abesinija v enem letu brez kruha in brez mesa. Kajti za žrede so potrebni pastirji in varuhi in na polje pa se mora slednjič tudi Ambara potruditi in ne more prepustiti vsega dela ženskam, otrokom in starčkom. Osem do deset odstotkov je toliko kot 960.000 do 1.200.000 mož, ali recimo en milijon vojakov. Največja četna enota v Abesiniji je še vedno bataljon: iz določenega števila bataljonov sestavijo armade rasov, dedžasmačev in drugih poveljnikov.

Češki roman o sarajevskem atentatu

Karel Novy in njegovo književno delo

S pisateljem Karlom Novým sva se spomnila pred kakim dobrim letom v enem tistih tipičnih lokalov z obokanimi stropi, ki so kakor ustvarjeni za intimni prijateljski pomenek. Beseda naju je zbližala, in kadarkoli nama dovoli poklic, iščeva snidenja. Nový je človek, ki te na mah osvoji: dasi je zaprt sam vase, slutiš njegov svet, in tudi on skuša najti pot k tebi. V lepem trenutku, ko občutimo ljudje ob sebi človeka in nam njegova bližina tako dobro de, se sproži beseda, sam ne veš kdaj in pritajeno teče, dokler ne poveš vsega, kar si dneve nosil s seboj, a nisi našel izraza. Ko sva se zadnji srečala, sva bila sopet sama v tihem kotičku Starega mesta in Nový mi je pravil o sebi. Iz njegovega pripovedovanja in iz tega, kar sam vem, podajam obris njegovega življenja in dela.

Rodil se je v Benešovem, mestecu, kjer se še danes spomini na slavnega Žižko in odkoder je pol ure hoda do gradu Konopiště, nekdanjega bivališča avtrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Njegov oče je bil pek in tudi v Konopištu so jedli

kruh iz njegove peči. Ko je bil gospodarsko uničen, je zapustil mesto in se naselil z družino v samotnem mlinu ob potoku sredi prestolonaslednikovih gozdov. Od tod so raznašali kruh v okoliške vasi. Tudi njegov sin se je izučil pekovske obrti in razvažal kruh po vaseh, v gostilne in delavske kantine v kamnolomih: najprej s konjem, pozneje s pasjo priprego. Na samotnih poteh se je srečaval z vandravci, delavci in različnimi ljudmi, ki so hodili po svetu iskat sreče. Hotel je biti Robinson, pozneje mlinar, nato mesar, toda ko je bil njihov mlin na dražbi prodan zemljelačnemu prestolonasledniku in je bila družina na cesti, je mati odločila: sin mora v šole, da bo gospod. Zgodilo se je, toda težko je šlo, tem težje, ker je moral sin skrbeti večkrat za starše, ne starši zanj. Naposled pa sploh ni šlo in sin ni nikoli postal gospod. Je samo pisatelj in novinar. Robinson, ki se stalno rešuje iz potapljajoče se ladje na samotni otok svojih sanj.

Že pred vojno je objavljal verze in kratko prozo o vandrovcih. V javnem življenju pa se je udejstvoval kot organizator napredne mladine in bil zaradi tega gnan pred sodnijo, češ, da ščuva ljudi. Zgodilo se je to na pritisk prestolonaslednika, ki ni trpel, da bi kdo na »njegovi« zemlji ljudem nosil prosveto. V svetovni vojni je tri leta nosil uniformo, toda ni oddal niti enega strela za Avstrijo. Slišal pa je o tisočerih usodah in o tisočerih smrtih. L. 1917. je postal za nekaj časa član uredništva »Videňského deniku«, kjer se je prvič učil čitati hrvatske in slovenske časnike. L. 1918. je kot dopisnik »Hrvatskega lista«, ki je izhajal v Reki, poslal uredništvu revolucionarni manifest češkega delovnega ljudstva, ki je bil vržen med ljudi na Češkem 14. oktobra, da je isti dan izšel tudi v »Hrvatskem listu« in bil še pred konfiskacijo razširjen po Reki in razposlan naročnikom na fronto. V Pragi je sodeloval v Mafiji in se aktivno udeležil prevrata. L. 1919. je govoril v Terezinu nad rakvami Principa, Grabeža in Čabrinovića. Oprijel se je žurnalistike in organizacije narodno-socialističnega mladinskega gibanja in šele v poznejših letih se je lahko posvetil tudi pisateljevanju.

Po celoletnem potovanju po Evropi je izdal kratke povesti, feuilletone, roman predvojnega mesta »Mestece Raňkov«, obsežno romanovo trilogijo iz stare in mlade generacije rojstnega kraja »Železni krog« (Samota Křešin, Srce v viharju, Z obrazom v obraz), dalje »Modri voz«, roman ameriškega legionarja, ki je ostal v stari domovini, a ni našel v njej dela. Znan je njegov »Denar«, zlasti pa l. 1933. izišli roman iz življenja brezposelnih »Živeti hočemo«. Lani je objavil roman češkoslovaškega »brezprizornega« »Na razpotju«, pred kratkim pa v založbi Melantricha »Atentat«, dokumentarni roman o sarajevskem atentatu.

Nový spada med najodličnejše češke moderne socialne pisatelje. Že njegove prve stvari so naznanile nastop močnega talenta, ki hoče postati glasnik trpečih in preziranih, vseh onih, ki se mučijo in ne iščejo ničesar drugega nego skorjo kruha in za srce nekaj malega sreče. Že v mladih letih je na svoji lastni koži občutil tiransko pest konopištskega gospoda in videl vso bedo ljudi, ki so živeli na njegovih posestvih, ali v njihovi bližini, delavcev v kamnolomih, gozdarjev, kajžarjev in malih posestnikov, ki so krčevito branili svoj košček zemlje pred nenasitnim Habsburgovcem in se upirali ponemčevanju. Pesnik Bezruč je dal podobo trpljenja na Tješinskem pod bičem »markiza Gera«, nadvojvode Friderika, pisatelj Nový pa je ustvaril sliko zemlje, trpeče pod pestjo nadvojvode Ferdinanda. Govorim o njegovi trilogiji »Železni krog«, njegovem najbolj obsežnem in osrednjem tekstu. V poznejših spisih prikazuje odprto rano sodobnega življenja — brezposelnost. Vse vrline, ki si jih želimo od modernega socialnega romana, ima njegovo delo »Živeti hočemo«. Nič čudnega, da se prevaja v tuje jezike in tudi slovenski čitatelj bi ga moral čimprej dobiti v roke (Prevod Borisa Urbančiča je v rokopisu že pripravljen. Op. ured.).

Nový je močan epik, ki ga odlikuje predvsem izreden smisel za kompozicijo romana in poznavanje življenja in gradiva, iz katerega zida. To opaziš tudi v njegovem novem romanu »Atentat«, v katerem slika pripravljanje, izvršitev in prve posledice usodnega dejanja sarajevskih omladincev v juniju l. 1914. Vrsta domačih in tujih zgodovinarjev, pisateljev in publicistov se je že lotila sarajevskega atentata in ga osvetljevala z najrazličnejših vidikov, da me je kar nekoliko začudilo, ko sem izvedel, da pripravlja tak roman tudi Nový. Pri čitanju pa sem spoznal, da se mu je posrečilo napisati zgodovinski roman, ki nima nič skupnega z dosedanjimi tovrstnimi spisi, ki mu ne gre za senzacionalnost, temveč za stvarnost. Podaja jo z očmi umetnika, psihologa in izbornega poznavalca dogodkov ter političnega vzdušja med balkansko in svetovno vojno. Nikdo nam ni doslej v taki obliki ustvaril tako jasne podobe predvojne revolucionarne srbske mladine v Bosni. Nový, sam član češkega revolucionarnega mladinskega gibanja, je znal pogledati v dušo bosanskih omladincev in razgrniti pred nami njih stremljenja in usode, spojene s stremljenjem in usodo njih zemlje in naroda. Ostro luč je vrgel na življenje in težnje avstrijskega prestolonaslednika, na njegovo razmerje k Slovanom in na njegovo bolno koprnenje po moči. Ko slika bosansko pokrajino in življenje na njej, čutiš pesnika, ki ljubi, pri popisu Habsburgovcev pa ne more zatajiti v sebi Čeha, Slovana, ki je spoznal in občutil njih bič. In vendar ne moremo reči, da bi bil njegov roman hote neobjektiven. Ne, srce in intelekt sta v njem v pravem razmerju, kar v veliki meri pripomore, da roman zgrabi in da ga čitaš z neobičajnim zanimanjem. Po slabem Bremmovem romanu »Apis a Estec«, ki je izšel l. 1932. v češkem prevodu, bo Novega roman za češkega čitatelja pravi užitek in lahko mu prerokujemo lep uspeh.

⊙

Na kraju še nekaj besed od avtorja: Zakaj ste zbrali za svoj novi roman baš sarajevski atentat?

Že pred vojno me je zanimalo nacionalno gibanje jugoslovanske omladine, ki je teklo sporedno s češkim in je imelo z njim tudi močne vezi. Poznal sem nekatere agilne pripadnike tega gibanja, ki so se udeležili tudi atentata, zlasti pa je močno vplivala nanje priča onega dogodka Lazar Djukić, ki je bil med vojno v vojaški bolnici v Pragi, kjer je od prestanih muk zbolel in počiva v naši zemlji na Olšanih. Spoznal sem se tudi z bratom umorjenega Veljka Čubrilovića in z mnogimi omladinci, ki so živeli po amnestiji v Pragi. Po prevratu sem pa dobil od nekega češkega vojaka, ki je bil tudi v Terezinu, kratko Principovo avtobiografijo, ki jo je Princip spisal v ječi. Ta Principov rokopis, ki sem ga že pred časom objavil, je največ pripomogel, da je v meni dozorel sklep, da postavim v svojem literarnem delu spomenik njemu in njegovim tovarišem. Tudi knjiga Slijepčevića »Napor Bosne in Hercegovine za uedinjenje in oslobodjenje« mi je nudila mnogo podatkov, kakor tudi Tresić—Pavičićeve ugotovitve, ki so bile raztresene na letakih po italijanski fronti. Napeto ovzdušje l. 1914. sem dobro poznal, Ferdinanda in dunajske politične spletke tudi. Kakor sem vam že rekel, sem doma blizu Konopišta, čigar posestnik nastopa tudi v moji trilogiji »Železni krog«. Kratko rečeno: Snov sem dobro poznal in čutil sem potrebo, da jo obdelam.

Ali mi lahko poveste še kaj o Vaših stikih z Jugoslovani?

Še danes me veže iskreno prijateljstvo z mnogimi vašimi ljudmi, ki so pred vojno delovali za osvobojenje Jugoslovanov. V Jugoslaviji sem bil samo enkrat. Škoda je le, da nisem nikoli mogel na Slovensko. Rad bi videl Ljubljano. Slovence sem od nekdaj visoko cenil. Bliže sem jih poznal v svetovni vojni in vedno občudujem njih inteligenco in delavnost. Nam Čehom so najbližji od vseh Slovanov, ne samo kulturno, ampak tudi po srcu.

Kaj boste sedaj pisali?

Že pišem. Obsežen roman iz življenja sodobne mladine. In ko tega končam, bom takoj pisal zgodovinski roman iz dobe taboritov. Na tega se že v naprej veselim.

Karel Nový je star 45 let in bo še veliko pisal.

Dr. Oton Berkopec.

Dve nemški knjigi o Julijskih Alpah

Na letošnji božični knjižni trg staprišli dve novi nemški knjigi o Juliških Alpah. Sicer govorita v prvi vrsti o zapadnem delu teh planin, kjer se stikajo in mešajo slovanski, germanski in romanski element, vendar pa nanese govor večkrat tudi na njihov čisto slovenski vzhodni del. Zato je umestno, da imamo obe knjigi v evidenci.

Prvo knjigo, ki jo imamo v mislih, je spisal dr. Julij Kugy (Dr. Julius Kugy: Anton Oitzinger. Ein Bergführer-leben. Graz-Wien, Leipzig) Ž njo je podaril slavni turistični prvoboritelj in pisatelj svojim častilcem svojo četrto knjigo. V nji opisuje življenje enega najuspešejših in naislavslavejših, pa tudi najbolj simpatičnih gorskih vodnikov starejše generacije. Temu preprostemu vaškemu ljubitelju planin, s katerim ga je družilo zvesto prijateljstvo, sledi pisatelj po njegovi zanimivi življenski poti od mladosti preko let, ko si je služil kruh kot drvar in žagar tudi na Poljskem in Bolgarskem, in vojnih let do njegove smrti l. 1928.

Knjigo krasi vrsta lepih fotografij, od katerih naj posebno omenimo slike Viša- rij in Prisojnike ter obeh gorskih vodnikov Andreja in Jožeta Komaca.

Drugo knjigo je spisal Gustav Renker (Fünf Mäner bauen ein Weg. Ein Alfenroman. Leipzig) i jo posvetildr. Kugyju. V nji opisuje usodo petih gorskih vodnikov, ki so dobili nalog, da zpeljejo novo pot po nevarni steni gore Montaž (Montasio) blizu tromeje Jugoslavije, Avstrije in Italije. Pravi junak romana je imenovani vršac, ki določa usodo teh petih vodnikov. Pisatelj se ozira tudi na folkloro in omenja med drugim tudi rojenice R.

„Dan človeštva"

Maksim Gorkij je dal zanimivo izpodbudo, naj bi vodilni pisatelji obenem z raznimi strokovnjaki in s komurkoli, kdor bi poslal kaj prida gradivo, opisali neki dan v letu in tako prikazali vso zapletenost, veličino in bedo človeškega življenja v sodobnosti. Tako bi nastalo originalno skupno delo, ki bi se imenovalo »Dan človeštva«. V ta namen je bil določen 27. september letošnjega leta. Gradivo, ki je po tem dnevu prispelo z vseh koncev sveta, se šele sedaj urejuje in spaja v knjigo, ki bo nedvomno zanimiv časovni dokument.

Pisatelj M. Kolcov je takole opisal 27. september 1935:

»O polnoči so, kakor vedno, zaigrale ure na Kremlju Internacionalo in dve uri pozneje je oddajal London zvonenje z Westminstra in himno »God save the king«.

Na rtu Olovjani, v popolni polarni samoti, si je Ernest Krenkel nataknil na uho slušala. Iz Frankfurta je oznanjal hladnokrvni glas, da je mlada blondinka, z dobro ohranjenimi zobmi i.t.d... umrla v lekarni. Tega dne je v Frankfurtu izginil mlad glasbenik... Iz Königsberga se je oglašalo dolgo bobnanje, ki je zapuščalo poslušalstvo v dvomih. Ali je glasbena produkcija, ali pa so najnovejše vesti iz vzhodne Pruske? Vse do rta Olovjani je bilo čuti defiliranje fašistične Nemčije... Krenkel je stopil iz koče, da bi pometel nanovo padli sneg in izmeril moč vetra. V lajanje psov se je mešalo slabo renčanje: nemara medvedovo.

Polovica našega planeta je še spala; druga je bila v vrtincu vsakdanjega dira in nemira, je obedovala, se smejala, pokopavala mrtve, pobirala pridelke, čitala liste, vdihavala cvetlični vonj...

Na postaji v Washingtonu je stal poseben jeklen vlak: prezident Roosewelt je odhajal na volilno turnejo.

V Rimu je zjutraj izbruhnil strašen požar v filmskih ateljejih la Cinei. V Varšavi so imeli proces s trgovcem Silberstadtom. Opoldan je bil obsojen: osem mesecev za žalitev Hitlerja. Ob istem času se je v Leningradu vpisalo v Institut severnih narodov 40 mladih Tunguzov.

Madžarski premier Gömbös, ki je prispel na lov h Göringu, se je zapri z visokimi dostojanstveniki v zborovalnico zunanjega ministrstva. Ob tej uri je francoski poslanik Poncet taval po hodnikih tega ministrstva in iskal koga, kateremu bi bil izročil svojo noto o volitvah v Klajpedi.

V joku in stoku je žena strojnika Sazonova v Arhangelsku porodila četvorčke: tri deklice in dečka, medtem ko so v državno založništvo v Moskvi prinesli iz tiskarne pravkar dotiskani zvezek Thomasa Manna.

Na vseh koledarjih vseh petih delov sveta je bilo tega dne čitati: 27. semtember 1935«. —o.

Usoda Shakespeara v Rusiji

V Moskvi se je nedavno sestala konferenca gledaliških direktorjev, dramaturgov in režiserjev, ki jo je sklical komisarijat za narodno vzgojo. Na dnevnem redu je bilo vprašanje Shakespeara ali in kako naj ga uprizarjajo? Mar ni ta dramatik nesodoben in celo škodljiv delavski kulturi?

Po dolgotrajni debati — konferenca je zborovala tri dni — so se ruski gledališki strokovnjaki sporazumeli za resolucijo, ki je svojevrsten pojav v obsežni literaturi o albionskem geniju: Shakespeare bil po svojem duhu socialist in, če bi boljševizem obstajal v 16. stoletju, bi bil nedvomno boljševik.

Literarni sodelavec pariškega lista »Le Jour« je lahko upravičeno dostavil moskovski sodbi piker komentar: Shakespeare ima sploh v Rusiji smolo: že Tolstoj ga je odklanjal kot slabega dramatika. Pri jasnopoljanskem moralistu je bilo to kolikor toliko razumljivo: v Shakespearjevih de... je zares malo občajne morale, malo oseb, ki bi jih lahko postavili mladini in spodobnim kristjanom za dober vzgled. Shakespeare je izrazit pesnik človeških strasti, slabosti in grehov; svojih oseb ne obilkuje z občutjem moralista, ki ga boli zlo v ljudeh, marveč z zvedavim pogledom umetnika, kateremu ni nič človeškega tuje in, ki odkriva celo v človeških strasteh plamen genija in velико skrivnost osebnosti.

Pri dramatiku, kakor je Shakespeare, je moskovsko »odkritje« še prav posebno neumljivo in samo označuje duhovni teror, ki še vedno vlada v tej deželi. Kakor je mogoče celo s Svetim pismom dokazati marsikaj protislovnega, ni težko najti tudi v delih velikih literarnih umetnikov mnogih »dokazov« za tezo, ki te zanima, čeprav bo kdo drug našel na istem mestu »dokazov« za nasprotno tezo.

Interpretacija mnogih reči je lahko sporna in podvržena časovnim vidikom. Toda od Shakespeara, kot prosvetlenega nasprotnika vseh tiranij do boljševizma je neizmerno dolga pot, ki jo samo v sovjetizmu izšolana servilnost ruskih strokovnjakov prefeti s ptičjo lahkoto.

Zapiski

Bibliofilska izdaja Prešernovega »Krsta pri Savici. »Kakor izvemo, pripravlja Stanko Gladnik v Ljubljani za stoletnico »Krsta pri Savici« krasotno izdajo te Prešernove pesnitve. Izdaja bo posneta po originalnem umetnem rokopisu in večbarvno prostoročno kolorirana. Izideta dve izdaji: prva v 400 numeriranih izvodih, druga pa, ki bo opremljena posebno razkošno v 100 numeriranih izvodih. Tekst bo posnet po Blasnikovi izdaji iz leta 1836 (v bohoričici). Sodeč po napovedi in pripravah, bo jubilejna bibliofilska izdaja »Krsta pri Savici« čisto izreden, doslej brezprimeren pojav v slovenski književni produkciji. Isti bibliofilski izdajatelj je pravkar objavil rokopisno, krasno kolorirano Zbirko cerkvene grafike (12 listov).

Glasnik muzejskega društva za Slovenijo prinaša v pravkar izišli 3—4. številki, ki zaključuje 16 letnik te vodilne revije domoznanskega raziskavanja na področju naše kulturne zgodovine, tole vsebino: Dr. R. Ložar obravnava stekleno, z reliefi bogov okrašeno čašo iz konca prvega stoletja po Kr., ki so jo našli v Črnelem pri Stični. Ivan Simonič zaključuje svoio razpravo o krajevnih in ledinskih imenih na Kočevskem. Prof. dr. Saria se bavi z novimi rimskimi napisi, ki so jih našli na Kranjskem, dr. Ložar pa obravnava s tem v zvezi vprašanje mostu čez Ljubljanico v stari Emoni. Dr. Žigon je priobčil Čopovo pismo iz l. 1833 Anastaziju Grünu, Dr. M. Rupel piše o dr. Prijatelju. V rubriki Slovstvo so izšli razni referati o novih publikacijah v zgodovinski stroki in v sorodnih znanstvenih panogah. Posebej je treba omeniti poročila dr. M. Pivec—Stele o knjižnicah in knjižničarstvu.

Odkod kultura od severa ali vzhoda? Dunajski vseuč. profesor dr. Fr. Hertz je skušal v nedavnem predavanju odgovoriti na vprašanje, ki je postalo predmet številnih polemik, odkar si ideologi narodnega socializma v Nemčiji prizadevajo, da bi prikazali nordijsko raso kot edino stvariteljico prave človeške kulture. Prof. Hertz poudarja, da je napačno, če kdo zamenjuje pojme nordijski, indogermanski in arijski. Germanski jeziki so zelo oddaljeni prvotni indogermanski govorici. Mnogi narodi so nekajkrat spremenili svojo govorico, zaradi tega jezikovna sorodnost ne dokazuje rasne sorodnosti. Kultura ni vzniknila na severu. Skandinavski praehistoriki dopuščajo, da poteka nordijska predzgodovinska kultura iz mlajše dobe. Vendar v današnjem sporu ne gre toliko za primitivno prakulturo, marveč predvsem za višjo kulturo in le-ta poteka nedvomno z vzhoda. Tudi Grki so sprejemali kulturo od Pelazgov, ki niso indogermanskega porekla. Sokrates gotovo ni imel nordijskega obličja, Zenon je bil semitskega rodu, novoplatonik Plotin se naslanja na Žida Philona, srednjeveška nemška mistika pa na mojstra Eckarta, ki je črpal iz novoplatonizma. Tako so vsi duhovni vplivi pomešani enako kot so narodi pomešani rasno. Čisto nemogoč je poizkus, da bi se iz današnje evropske kulture izločil ogromni delež, ki ga ima historično v nji krščanstvo. Le-to pa ni čisto arijsko, saj je nastalo v židovstvu pod vplivom helenizma, ki je zopet zmes grške in vzhodne kulture; mimo tega so v krščanstvu še iranske in babilonske prvine. Značilno je, da je starim Germanom najbolj ugajala stara zaveza, ki jo sedanji religiozni pangermanizem odklanja. Kultura je nad rasami in narodi, in z rasnih vidikov ni moči reševati njenih problemov. Slej ko prej velja že zdavnaj potrjeni izsledek, da so se največji geniji rodili tam, kjer se rase mešajo. Rasizem nas v nravnem smislu potiska na živalski nivo, če ne še nižje, zakaj tudi živali imajo altruistični nagon, medtem ko rasizem vidi vrlino v tem, da močnejši uniči slabejšega. (—o).

Mednarodni gledališki kongres na Dunaju. »Prager Presse« poroča, da bo za september prihodnjega leta sklican na Dunaj mednarodni gledališki kongres, ki naj bi zasedal 10—12 dni. Povabljeni bodo najugodnejši gledališki strokovnjaki iz vseh evropskih dežel in iz Amerike, med njimi seveda tudi iz Jugoslavije. Kongres bo združen z veliko gledališko razstavo.

Zborovanje nemških kritikov. Pod okriljem Nemške prosvetne zbornice se je sestala minule dni prva skupščina nemških kritikov z vseh področij kulturnega udejstvovanja. Namen skupščine je bil, da omogoči kritičen razgovor o delu nemških kritikov. Predsednik Državne glasbene zbornice profesor Raabe je imel daljši referat o strokovni izobrazbi kritikov. Postavil je zahtevo, da smejo pisati glasbene kritike samo glasbeno naobraženi kritiki. Kriti kmora imeti spoštovanje pred napori kritiziranega avtorja ter si mora predvsem prizadevati, da seznani javnost z dobrimi stranmi dela, ki ga je kritiziral. Naloga kritika je pomagati graditi, ne pa podirati že zgrajeno zaradi morebitnih formalnih pogrešk, na katere je sicer treba opozarjati. Obširno je govoril o nalogah nemških kritikov tudi minister za propagando Göbbels, ki je posebno opozarjal na potrebo zatiranja priložnostne literature. Kritik mora s svojimi pripombami vzbujati v čitatelju samostojno razmišljanje o kritiziranem delu ter ma omogočiti še vedno svobodno sodbo, neodvisno od njegove, ki jo je že izrekel v kritiki prizadetega dela. Posebna naloga kritikov v novi Nemčiji pa bodi v tem, da iščejo talente med novinci na torišču kulturnega udejstvovanja. Mlade talente je treba podpirati in jim s preudarnimi nasveti in opozarjanjem javnosti na njihovo delo omogočiti, da si utro pot k popolnosti in do spisov, ki jih danes nemški narod pričakuje in potrebuje od svojih pisateljev. (D. V.)

Kulturne »protisankcije« v Italiji. Italijansko ministrstvo za tisk in propagando je odredilo posebne protisankcijske ukrepe na italijanskem kulturnem polju. Naperjene so proti delom avtorjev iz držav, ki so se priključile sankcijam. V smislu teh navodil so vsa italijanska gledališča temeljito revidirala svoje programe za letošnjo zimsko sezono. Milanska »Scala« je preklicala uprizoritev Thomasove »Mignon« in Rimskega Korsakova »Legende o nevidnem mestu Kitežu«. Izjemoma je dobila dovoljenje za uprizoritev Saint—Sainseove opere »Samson in Dalila«. Rimska opera bo imela v gostih pa... Komično opero, ki je dobila šele pred dnevi dovoljenje za nastop z Debussyjevo »Pelejem in Melisando«. To pa je pripisati Lavalovim naporom za zadovoljitev italijanskih zahtev v Abesiniji in izjavi francoske vlade, da ne bi mogla pristati na petrolejske sankcije. Neapeljska opera bo predvajala samo italijanski program ter je tudi razveljavila pogodbo s Saljapinom, ki bi gostoval v »Hovanščini« in »Faustu«. V zvezi s protisankcijami so morali odpovedati vsa operna gledališča gostovanje inozemskih pevcev. Edina izjema je korziški tenor Luccioni, ki bo pel v Alfandovem »Cyranu de Bergeracu«. Prav tako, kakor v operi, se postavljajo Italijani tudi v drami na svoje noge ter forsirajo na moč posebno novejše italijanske avtorje. Danes je gotovo v Italiji najbolj igran Pirandello, ki je spisal novo dramo »Ne ve se kako...« V številnih gledališčih igrajo tudi dela Rina Alessia in Sem Benelliа. Rino Alessi je napisal novo delo »Savonarola«, ki je dvignilo zaradi svoje vsebine mnogo prahu ter ga je moral sedaj temeljito predelati. Poleg tega mnogo igrajo tudi zgodovinsko dramo Rina Alessia »Katarina Medičejska«. (D. V.

Kaj čita povprečen Ljubljančan?

Literarni pogled v javno knjižnico

Kaj čitajo ljudje v teh časih? Katere pisatelje imajo najrajši in kakšne knjige jih najbolj zanimajo?

Odkar so ravno tiste plasti naše družbe, ki imajo največ smisla za knjigo, po pretežni večini tako obubožane, da ne morejo kupovati lastnih knjig, se večina čitateljev zbira v javnih knjižnicah. Njihova statistika je postala merilo za povprečen literarni okus in kulturno višino našega čitatelja knjig.

Danes priobčujemo podatke iz ene največjih ljubljanskih knjižnic «Delavske knjižnice« na Miklošičevi cesti. Knjižničar g. Ciril Štukelj je na prošnjo našega urednika spisal naslednji pregled:

Ne bi dobili prave slike, če bi v splošnem našteli samo imena pisateljev in spisov, ki so se največkrat izposodili. Kajti ljudje različnih starostnih dob in obeh spolov se zanimajo za povsem različne knjige.

Otroci, ki še ne znajo čitati ali se šele uče, hočejo imeti živo ilustrirane pravljice ali pa knjige, kakor je n. pr. »Mladi risar«, ki vzbujajo njihovo domišljijo in željo, da sami rišejo in prerisujejo. V tem pogledu se čuti pri nas veliko pomanjkanje (kaj čuda, da so se tako priljubile knjige »Mladinske Matice«) Pomagati si je treba z nemškimi izdajami.

Pri dečkih je Karel May še vedno prvi. Komaj čakajo na nadaljevanja posameznih zvezkov mariborske izdaje. Svenssonov »Nonni« se ni tako udomačil. Pustolovska snov je tista, ki mika čitatelja v teh letih.

Še slabše je pri nas preskrbljeno za deklice. Karel May ni zanje, od Sienkiewicza prihaja v poštev samo »Skozi pustinje«, no, z »Bibi« Karin Michaelisove jim je bilo močno ustreženo. Toda kaj je teh nekaj knjižic proti tolikemu povpraševanju?

Za letnike med deško in fantovsko dobo je že bolje preskrbljeno z raznimi pustolovskimi in zgodovinskimi romani in zgodbami.

Pri vsej doraščajoči mladini (tudi akademski) mladini je opaziti, da je znanje tujih jezikov čedalje manjše. Mladi ljudje ne znajo ne francoščine ne nemščine, celo srbohrvatske knjige se malo čitajo. (Značilno je, da število srbohrvatskih izposodb pada. Čeprav se v vseh šolah poučuje srbohrvaščina in dasi živi v Ljubljani precejšnje število srbohrvatsko govorečih državljanov, se izmed več tisoč srbohrvatskih knjig izposodi v Delavski knjižnici komaj malo nad sto knjig mesečno).

Odrasle moške bi razdelil na tri kategorije:

1.) Sem sodijo tisti, ki čitajo le za zabavo (namesto v gostilno — napeto knjigo v roke). Le-ti odklanjajo ljubavne romane in povesti. Najrajši imajo pustolovne in kriminalne romane in kašne zanimive potopise. Tudi vojni romani so v tej kategoriji priljubljeni. Sploh se vojna literatura še vedno zelo mnogo bere. Remarque, ki je bil pred leti taka senzacija, je popolnoma obtičal v omarah, medtem ko ima Haškov »Dobri vojak Švejk« še vedno precej čitateljev. Ker pripadajo tej kategoriji večidel čitatelji iz srednje generacije, ki še znajo nemško, se mnogo čita tudi nemška vojna literatura.

2.) V to kategorijo štejem tiste, ki berejo iz ljubezni do lepe knjige in se zanimajo za sleherno literarno novost. Prevladuje zanimanje za biografije in avtobiografije. V tej kategoriji so najbolj čitani izmed Slovencev Miško Kranjec, »Osvljenja«, izmed Srbov Ćosić »Pokošeno polje«, izmed Hrvatov pa še vedno Krleža. Iz svetovne literature prevladujejo: Med Angleži in Američani (vrstni red daje prednost najbolj čitanim): Axel Munthe, John Knittel, Deeping, Cronin, Sinclair Lewis, Upton Sinclair, Dreisser, Buck, Harris, Shaw, Galworthy, Wodehouse. Med Francozi je najbolj čitan Andreé Maurois, nato prihaja v znatni razdalji Romain Rolland, pa Céline, Martin du Gard, Ferrere, Hugo, Gide. Izmed Rusov: Ehrenburg, Kalinikov, Gordij. Med Nordijci: Gunnarsson, Hamsun, M. A. Nexö, Buchholtz, Christiansen Bojer, Strindberg. Čehe predstavlja med napriljubljenejšimi pisatelji K. Čapek. Nemce: vsi Manni (Thomas največ, njegov sin Klaus vzbuja zanimanje z najnovejšim romanom o Čajkovskem »Symphonie patétique«), potem B. Traven, oba Zweiga, zlasti Stefan, Kisch, Feuchenwanger, Werfel, Leonbard Frank, oba Neumanna, Wasserman, češkoslov, Nemec Winder, izmed pisateljev današnje Nemčije pa samo Fallada. Špance zastopa v tem izboru samo Unamuno, Italijane pa Pitigrilli in Guido de Verona.

3.) V to kategorijo uvrščam tiste, ki romanov sploh ne čitajo, marveč zahtevajo samo znanstveno in poučno književnost. Ta skupina je zelo močna. Na prvem mestu njenega zanimanja je politika, nato so potopisne in narodoznanske knjige, pa zgodovina, naravoslovne vede, gospodarstvo, filozofija. Najmanj čitateljev imajo jezikoslovni spisi. Izmed slovenskih knjig te vrste je sedaj največje povpraševanje po Vidmarjevi »Moj pogled na svet.«

Ženske čitajo v splošnem romane in povesti ljubavne in družabne vsebine. Kaže se sicer (zlasti pri starejših čitateljicah) močno nagnenje do »literature« à la Courths — Mahler, vendar prevladuje dobra literatura. Tu prihajajo v poštev poleg prej navedenih pisateljev še pisateljice Vicki Baum, Sigrit Undse, Grete Urbanitzky, Gina Kans, Selma Lagerlöf, Barbara Ring, Ina Seidel in Victoria Wolf.

Da ženske čitajo skoraj izključno samo knjige, v katerih iščejo sebe in usodo svojih sovrstnic, kaže tudi njih zanimanje za memoarsko literaturo. Menda jih je za to vrsto štiva posebno navdušila Zweigova »Marija Antoinetta«. Sedaj so na tem področju posebna poslastica spomini »Stephanie v. Belgien »Ich sollte Kaiserin werden«.

★

V splošnem je opaziti tale značilna dejstva:

Za poezijo, posebej še za liriko, so časi še vedno zelo slabi. Prevladuje epika.

Ljudje ne marajo mnogo razmišljati, in tudi ne izvajajo iz čitanega posebnih konsekvenc. Berejo le iz zanimanja ali za zabavo. Tako se na pr. teoretične knjige o socializmu ali nacionalizmu malo čitajo, tembolj pa memoari vodilnih mož iz teh smeri in spisi, ki so ravno aktualni.

Opažajo se tudi očitne razlike med čitatelji, ki berejo samo slovensko in med tistimi, ki znajo tudi tuje jezike. Slednji čitajo mnogo več boljše literature.

Ni nezanimivo opažanje, da se ljudje preveč love za ovitki. Če jim daš dobrega pisatelja starejšega datuma, ga odklonijo, ko pa izide prevod ali nova izdaja istega dela, gre v svet kot nova knjiga. To čudno nezaupanje do stare knjige je nedvomno značilno za psihologijo današnjega čitatelja.

PET KNJIG ZA 20 DIN vam da edino Vodnikova družba

Drevesa pozimi

Zakaj odvržejo drevesa v jeseni liste — Slanina debel, škrob in sladkor — Odmor listavcev

Pesniki so znašli besedo o umiranju prirode, pred zimskim časom, a za tistega, ki pozna to naravo malo globlje, je ta beseda najmanj zelo pretirana. Kajti zemlja in njeno življenje ne poznata zimske smrti. Večina višjih živali zimo prav dobro prebije z zimskim spanjem, ali s tem, da se ji umaknejo, kakor ptice selivke, v toplejše kraje. Žuželke in druge manjše živali zimo prav tako prespijo če jim življenje ne poteče že z jesenjo, velik del nižjih rastlin, kakor mahi, lišaji in glive rasejo baš pozimi najbohotneje, mnoge zeli in trave zelenijo pod snežno odejo. Prav tako ostanejo zeleni iglavci in nekateri listavci. Čemu torej tožba o umiranju prirode? Zato, ker je pretežna večina listavcev in grmov jeseni odložila liste in videti je na zunaj kakor mrtva? To pa delajo mnoga drevesa v tropskih in subtropskih krajih celo poleti, v času, ko si malo odpočijejo.

S tem počitkom dreves pa stvar tudi ni tako preprosta. Če so listavci jeseni odvrgli liste, ni rečeno, da so to storili zavoljo mraza, saj se je to zgodilo večinoma že dolgo prej, preden je pravi mraz nastal. Potem pa dobimo baš v najbolj mrzlih delih zemlje dovolj dreves in tudi zimzelena so med njimi. V Sibiriji, kjer znašajo zimske temperature do 62 stopinj pod ničlo, živijo breze in razni iglavci. Dolge mesece so ta drevesa trdo zamrznjena, a vendar ne zamrznjena. Potrebno je le, da ni v njih nobene proste vode. Baš zavoljo pomanjkanja vode, ker je korenine pri nizkih temperaturah ne srkajo, odvržejo tudi naša drevesa v novembru svoje liste.

Drugače pa delajo in živijo dalje. Oglejmo si samo zimske popke. Tu je vse dobro zavito v večkratne plasti plutovinaste substance, ki je slab toplotni prevodnik, po vrhu je popek zaščiten z voščeno in smolnato prevleko pred dežjem. Nekatera drvenato prevleko pred dežjem. Nekatera drevegost kožušček čez popke. V globini teh pa čakajo mladi lističi na novo rast. Je tako trda in njena smolnata zunanjost tako grenka, da se je živali ne lotijo— kvečjemu v najhujši sili.

Tako so se drevesa in grmi pripravili za zimski čas. Zeli, steblikaste rastline in čebulnice so se pa zavarovale spet na drug način. Enoletnice so si uredile tako, da zimo prebijejo v obliki svojih plodov.

Dve in večletne rastline pa se skrijejo enostavno v zemljo, in to v obliki korenin, gomoljev in čebul, ki jih človek mnoge lahko uporabi v svoji kuhinji. Prvo leto skrbijo krompir, pesa in čebula za to, da napolnijo svoje podzemeljske dele z velikimi zalogami hrane. Da se ljudje okoriščamo s temi podzemeljskimi deli, je seveda stvar zase, a če bi tega ne storili, bi tem rastlinam jeseni oveneli listi in podzemeljski organi bi živeli pozimi svoje sočno življenje dalje. V drugi pomladi bi se nato iz njih stvorili novi poganjki z listi, cveti in plodovi.

To kopičenje hrane je nekaj, kar poznajo tudi drevesa. Poleti pripravljajo listi vse, kar potrebuje rastlina za svojo rast in cvetenje. Jeseni pa se to spremeni. Že jeseni drevesa ne rastejo več. Posledica tega je, da pripravijo listi več hrane in zaloge, nego jo more rastlina porabiti. Vse te hranilne snovi se pričnejo kopičiti v koreninah, ko se te napolnijo v debla in nazadnje v veje. Jesensko drevo ima tedaj deblo, ki je nabito s hrano, maščobo in škrobom. Kakor živali, si tudi drevesa za zimo omislijo takorekoč plast slanine.

Pod vplivom teme se škrob spremeni v tekočino in nato predela v sladkor, voda topi ta sladkor in ga odvaja v korenine ter debla. Tja odide še marsikatera snov, ki si jo je bila pripravila rastlina. Sladkor se spet spreminja v škrob, tako da so debla od decembra dalje kakor kakšna špecerija napolnjena s sladkorjem, škrobom in beljakovinami. Seveda je tu med posameznimi vrstami dreves marsikakšna razlika. Drevesa s trdim lesom, kakor hrasti, javori in bukve, so v pozni jeseni prepolna sladkorja pozimi pa škroba, drevesa z mehkim lesom (bori, breze, lipe) pa spreminjajo svoj škrob ne v sladkor, temveč v mastna olja, kar ima za posledico, da baš ta drevesa prenašajo nižje temperature nego prej navedena. V dobi zimskega počitka se izvršijo še neke spremembe v rezervnih zalogah, ki jih ne poznamo natančneje, ki so pa na vsak način potrebne, da more drevo pozneje spet rasti. Bržkone se tedaj tvorijo tudi rastni hormoni.

Zanimivo je, če spravimo lesne rastline v zimskem času v rastlinjak ali v toplo sobo. Njih popki se nekaj časa nočejo razvijati—toliko časa pač, dokler se ne izvrši »notranja sprememba«. Tudi gomolji in čebule ne pričnejo v toploti takoj poganjati, ko smo jih jeseni vzeli iz zemlje. Vsak vrtnar ve, da potrebujejo tulipani, šmarnice, hiacinte in druge čebulnice nekaj »predbožičnega miru«, preden pričnejo v toploti poganjati. To dobo mirovanja lahko skrajšamo, toda popolnoma se ji ne moremo izogniti.

Za naše listavce traja ta doba zimskega počitka pet do sedem mesecev. Če poskusimo z navrtanjem pridobiti sok iz breze, se nam bo to redko posrečilo pred sredino marca—v tem času se prične namreč v drevesih v splošnem novi obtok sokov. Rezervne snovi se raztopijo in se pričnejo pretakati proti popkom, ki se začenjajo razvijati. Sedaj šele spoznamo pravi pomen zimskih zalog. Z njimi se hranijo poganjajoči listi in veje. Brez teh zalog ne bi moglo drevo v tem času od nikoder dobivati hranil za novo rast, vsi brsti bi poginili zavoljo pomanjkanja hrane. Pomladni sijaj živi tako od milosti zimskih zalog.

Zato pa so drevesa sposobna prebiti zimo za zimo in živeti stoletja. Prav redko se zgodi, da kakšno drevo pozimi v našem podnebju popolnoma zmrzne. Zmrznejo pač posamezne veje, toda drevo si je pravočasno pripravilo tudi rezervne popke, ki pričnejo potem spomladi poganjati in popravijo nastalo škodo.

Tako zima za rastline ne pomeni smrti in stiske, temveč le neko drugo vrsto življenja nego poleti in to življenje ni nič manj zanimivo.

Strup Lukrecije Borgie

V nekem pariškem listu izhajajo spomini znanega glasbenega zgodovinarja in kritika Blaza de Buzyja iz prejšnjega stoletja. Na nekem mestu poroča Buzy o razgovorih, ki jih je imel z nekim starejšim aristokratom, vojvodo Riario-Sforzo, s katerim sta se seznanila kot glasbena entuziasta ob priliki nekega koncerta v Parizu, kjer je vojvoda živel že več desetletij.

Vojvoda je povabil kritika v svoj lepi hotel in kritik je potem često bil njegov gost. Ob nekem takšnem obisku mu je stari plemenitaš zaupal, da ima recept za strup, s katerim so njegovi direktni predniki, Borgijevci, morili svoje nasprotnike. Ta mračna dediščina se je podedovala od roda do roda in bi še danes lahko prinašala gorje na svet, če bi prišla kakšnim zločincem v roke. Strup je sestavljen iz najrazličnejših rastlinskih in živalskih snovi.

Stvar je v toliko aktualna, ker so listi nedavno pisali, da so na javni dražbi prodali srebrno puščico, v kateri so člani proslule italijanske družine hranili ta strup.

MNOGI NE VEDO....

da je latinica na svetu najbolj razširjena pisava, dočim zavzema drugo mesto arabska pisava.

da so kraji okrog Severnega in Južnega tečaja skoraj prosti bakterij in bolezenskih klic,

da izvira ime kave od abesinskega mesta Kajfeja,

da snujejo sedaj na Kavkazu velike nasade ananasov.

MENCANJE

perila je v mrazu preveč naporno. Uporabljajte samodelujoči pralni prašek

PERION

ki bo mesto Vas opral Vaše perilo.

Novi angleški zunanji minister

je sir Anthony Eden. Njegovo imenovanje pomeni za Italijo bridko razočaranje.

Evropska zgodovina

Na neki hiši ob francosko-nemški meji je čitati ta-le napis:

»Bela hiša«, zgrajena 1735.
Razdejana po četah koalicije 1792.
Ponovno zgrajena pod konzulatom.
Oplenjena po Rusih 1814.
Zažgana po Prusih 1815.
Na novo zgrajena 1833.
Zažgana po Bavarcih 1870.
Na novo zgrajena 1913.
Razdejana po Nemcih 1916.
Na novo zgrajena 1927.

Kraljica izroča svoj prstan

Italijanska kraljica Jelena je v Rimu dne 18. t. m. kot prva izročila svoj poročni prstan iz zlata v dar domovini.

Po izvolitvi za prezidenta

Dr. Edvard Beneš pregleduje častno četo pred Hradčani v spremstvu ministrskega predsednika dr. Milana Hodže.

Ljudje so bili priče vstajenja Himalaje

Na Dunaju je predaval te dni italijanski raziskovalec Himalaje prof. Giotto Dainelli o dveh ekspedicijah, ki jih je vodil v zadnjih letih v te kraje. Dve leti se je mudil v težko dostopnih predelih Himalaje in Karakoruma. Zanimali so ga pred vsem do 8000 m visoki vršaci Karakoruma in več mesecev se je mudil samo na ledniku Siačenu. Najvažnejši rezultat njegovih raziskovanj je pač ta, da so gorske verige pred Himalajo nastale v najmlajši geološki dobi. Dvignile so se 3000 m visoko, ko je bival v teh ozemljih že človek.

Požar v kaznilnici

V kaznilnici Vacaresti ob robu Bukarešte krilo zavoda. V skladišču nad delavnico je kjer so kaznjenci izdelovali košare, na celo kraio zavoda. V skladišču nad delavnico je zgorela velika množina že pripravljenih košar. To krilo je ostanek starega samostana, ki je imel tudi umetniško in zgodovinsko vrednost. Pogorelo je do tal. Kaznjencev je v tej kaznilnici več nego tisoč in se jih je polastila panika. Paznikom so jih spravili v verigah na varno mesto, da ni mogel nobeden pobegniti. Ogenj pa so lokalizirali po težkem delu, pri čemer jim je bil v pomoč tudi dež.

Tako stanujejo askari

Italijanski domačinski vojaki prebivajo s svojimi družinami za bojiščem v takšnih kočah.

Trg Majakovskega

Osrednji izvršilni odbor Sovjetske Rusije je sklenil, ga se dosedanji Trg Zmagoslavja v Moskvi preimenuje v Trg Majakovskega po slovitem boljševiškem futurističnem pesniku.

Pri nas ne govore fraze temveč dejstva!

Radenska prirodna mineralna voda

JE NAJJAČJA V CELI JUGOSLAVIJI
1. po vsebini litija, (proti sečni kislini)
2. po množini prirodne ogljikove kisline (panhormon)
3. po množini in raznolikosti sestavin in edina v celi Jugoslaviji
4. s težkimi metali (za čiščenje in okrepitev krvi in življenskih sokov v organizmu).

Zato je tako zdrava in dobra!

Počasno ali hitro kajenje?

Rumenkasto rjava barva v ustnicah in naprstih po kajenju izvira od katranskih produktov, ki nastajajo pri zgorevanju tobaka. Ti produkti so strupeni in prav tako škodljivi kakor nikotin.

Znano je, da cigarete in smotke iste vrste dajejo zdaj več te barve, zdaj manj. To izvira po raziskovanju profesorjev Liebermanna in Davidovicsa samo od hitrejšega ali počasnega kajenja. Ista količina tobaka daje namreč tem več katranskih produktov, čim krajši je čas kajenja. Pri nekem poskusu sta raziskovalca ugotovila, da je nastalo pri samem petminutnem kajenju neke cigarete skoraj trikrat toliko katranskih snovi kakor pri petnajstminutnem kajenju cigarete iste vrste. Hiter kadilec spravi tedaj več strupenih snovi vase nego počasen in s tem si tudi bolj škoduje.

Brat Pilsudskega

V Varšavi je umrl v starosti 66 let senator Adam Pilsudski. Bil je mlajši brat poljskega narodnega junaka.

SMUŠKE DRESE

KOMPLETNE IZ NAJBOLJŠIH LODNOV RAZNIH BARV, SUKNJE, SUKNJIČE, SPORTNE OBLEKE KUPITE NAJCENEJŠE PRI

DRAGO-SCHWAB

NA ALEKSANDROVI CESTI

ANEKDOTA

V Pragi, pripoveduje skrbni oče mali hčerki, da se imenuje novi državni predsednik Beneš. »A kdaj ima svoj rojstni dan?« se zanima mala. »V maju...« — »Hvala Bogu, torej vendarle ne med šolskimi počitnicami!«

VSAK DAN ENA

»Uči se namreč plesa po korespondenčnih pismih«. (»Life«)

Življenje z večnim nasmeškom na ustnicah

Girisi počivajo med dvema nastopoma in čakajo, da jih zopet pozovejo na oder pred občinstvo

Domače vesti

• **Češkoslovaške odlikovanje.** Prezident Češkoslovaške republike je odlikoval g. Andreja Gabrščka, novinarja, sedaj živečega v Ljubljani, z redom Belega leva III. vrste.

• **Soglasna sodba vseh, ki so prejeli letošnje Vodnikove knjige,** je, da so izredno lepe in cenene. Edina nesreča je, da se je delo v tiskarni zaradi bakrotiska zavleklo, ker bi bile sicer knjige izšle že ob koncu novembra. Odbor je bil prepričan, da jih bodo imeli v začetku decembra že vsi člani v rokah. Vemo da ni prijetno ne za poverjenike ne za člane, če se knjige zakasne do božiča. To se je zgodilo letos zadnjikrat. Zato naj člani oproste to zamudo in naj se zavedajo, da so letos vkljub vsemu prejeli izredno lep dar.

MLADA DEKLICA DOBI LICE OD BOGA — ME GOSPE PRI ŠTIRIDESETI... PA SI GA DELAMO SAME!... ... TVOJA MIMICA.

Poskusna serija Babette za celotno nego lica stane le Din 15.—. Dobe se tudi vsa druga lepotila

DROGERIJA GREGORIČ
dr. z o. z.
LJUBLJANA — PRESERNOVA UL. 5.

• *Volitve češkoslovaškega prezidenta v filmu.* Akt volitve prezidenta Češkoslovaške republike v Pragi dne 18. t. m. so tudi filmali. Dasi vladislavska dvorana ni posebno prikladna za filmanje, ker je zelo temna, vendar je film prav dobro uspel. V filmu se vidi ves volilni postopek, kako poslanci in senatorji oddajajo glasovnice, proglašenje izida volitev, prihod novoizvoljenega prezidenta dr. Beneša, ovacije poslancev, senatorjev in občinstva novemu prezidentu, poset prezidenta dr. Beneša na gradu Lany pri dr. Masaryku itd. Film so predvajali že po vseh praških kinematografih. Vzbujal je povsod veliko pozornost. Nadejamo se, da bomo imeli priliko ga videti tudi v Ljubljani.

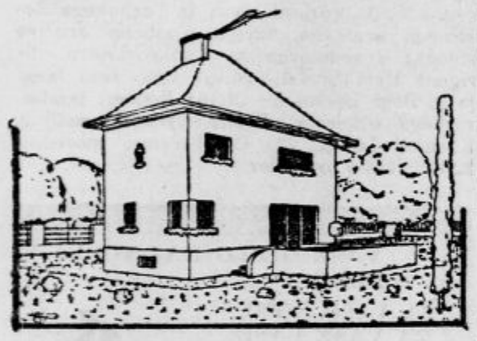

Za Din 85.000.—
Vam zgradi enonadstropno vilo, 4 sob in pritiklin, solidno izgrajeno
PIRC GABRIJEL, stavbenik
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA 7
Stavbo se lahko ogleda v naravi

• *TEŽKA ZIMSKA HRANA in premalo gibanja so v zimskem času često vzrok slabe prebave želodca, čestih omotic, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolezni se zaradi mraza zopet izraziteje pojavijo: hemoroidi, motnje v želodcu, zaprtje, zastrupljenje, črevesna obolenja, splošno in prehitro debeljenje, glavobol, nespečnost, napetost telesa ter omotica. Posebno zrelejše in starejše osebe so tem nadlogam podvržene. »Planinka« čaj - Bahovec čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje. Zahtevajte v apotekah in drogerijah izrečno le »Planinka« čaj - Bahovec, ki se ne prodaja odprto, temveč le v zaprtih in plombiranih zavitkih po Din 20. — in z napisom proizvajalca: Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana.*

Za darila samo kvalitetno blago nudi v najlepši izberi **»VENUS«** pred glavno pošto.

• **Smrt uglednega zagrebškega arhitekta.** V Zagrebu je umrl inž. arh. Dioniz Sunko, ki se je rodil leta 1879 v. Sisku. Srednje šole je dovršil v Zagrebu, tehnične studije pa v Nemčiji, kjer je kot arhitekt služboval v raznih mestih. V Hamburgu so zgradili razne javne stavbe po njegovih načrtih. Ko je še deloval v Nemčiji, je pozorno zasledoval stavbno gibanje v svoji domovini in uspešno se je udeležil raznih natečajev, ki so bili razpisani za gradbe v Zagrebu in drugih mestih. Tako je pri natečaju za gradbo vseučiliške biblioteke v Zagrebu z nekim drugim arhitektom dosegel prvo nagrado, v Sarajevu pa je projektiral palačo kulturnega društva »Napredak«. Takoj po vojni je otvoril v Zagrebu svojo tehnično poslovalnico. V njej so bili izdelani načrti za mnoge važne stavbe v vsej Jugoslaviji. Med zadnja njegova dela štejemo graditev palače zavarovalnice »Dunav« v Ljubljani in vakufskega hotela v Banjaluki.

• **Institut za nemščino in splošno izobrazbo** Anderl Rogge, Graz, Lessingstrasse 19, otvarja z novim letom nove tečaje za začetnike in za tečajnike, ki študij nadaljujejo.

• **Smučarji,** ste že kupili za 12.— Din žepni »Zimsko sportni koledar?« Naročajte: Uprava, Miklošičeva 3., Ljubljana.

• **SPD obvešča,** da Staničeva koča in Koča pri Sedmerih jezerih zaradi snežnih prilik čez praznike ne bosta odprti. Čim bosta spet odprti, bomo turiste in smučarje obvestili.

Slatino Petanjsko za odpravo golše, zoper to nadlogo ni metode boljše.

Hiše na Dunaju!
kupuje, prodaja in upravlja naglo, najvestneje in najkulantneje dolgoletni strokovnjak DR. JUR.
Vprašanja in ponudbe, tudi v slovenskem jeziku, na: Dr. O. Fischer, Wien 75, Gellertg. 14.

• **Velik uspeh samouka.** Pred komisijo za sodne izpite v Beogradu se je znašel nenavaden kandidat. To je Aleksander Čuric, ki ima že preko 23 let efektivne državne službe in ki si je pridobil kvalifikacijo za sodnika kot samouk. Doma je iz male vasi Crvena jabuka in vso mladost je preživel kot vaški pastir. V ljudsko šolo ni hodil, sam se je naučil pisati in čitati in kot samouk je tako napredoval, da je položil izpite za sprejem v pisarniško službo pri sodišču. Konec leta 1919 je postal pisar bitoljskega sodišča. S študiranjem je nadaljeval in ko je bil star 32 let in že oče dveh otrok, je kot privatist dovršil prvi razred gimnazije. Profesorji so se čudili, ko se jim je prijavil tak učenec ter izjavil, da študira zaradi tega, ker hoče na vsak način postati sodnik. V petih letih je dovršil gimnazijo in napravil maturo, v 4 letih pa je z dobrim uspehom končal pravne studije.

* *REUMATIČNE BOLEČINE, GIHT IN IŠIAS odstranijo »Nibol« tablete. Zakaj bi trpeli bolečine revmatizma, protina in išiasa, ko to ni potrebno. Vzemite še danes »Nibol« tablete Mr. Bahovec, ki Vam odstranijo muke. Enako se »Nibol« tablete uporabljajo kot izvrstno sredstvo pri boleznih prehlada, pri hripi, bolečinah v boku, pri glavo- in zobobolu. Zahtevajte v vseh lekarnah samo prave »Nibol« tablete Mr. Bahovec v originalnih steklenicah 20 tabl. za Din 20.— ali pa 40 tabl. za Din 34.— z napisom proizvajalca: Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana, ki Vam na zahtevo brezplačno pošlje obširno poučno brošuro za bolnike.*

FOTOAMATERJI!
Posebni filmi za slikanje v snegu sveži dospeli. BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA pa v največji izberi te vrste pri
FOTO TOURISTU
LOJZE ŠMUCU
ALEKSANDROVA C. 8.
Na bliskovno luč za slikanje pri jaslicah in ob božičnem dreveščku ne pozabite.

• **Koncert Davorina Jenka v Beogradu.** Snoči je priredilo Collegium Musicum v Beogradu koncert v spomin Davorina Jenka. Program je obsegal poleg Jenkovih skladb nekatere najstarejše slovenske kompozicije, izmed sodobnih pa skladbe Lajovica, Škerjanca in Osterca. Izvajali so jih pevsko društvo »Stanković«, kvartet kolegija in nekateri solisti.

• **Nova radio postaja na zemunskem aerodromu.** Zemunski aerodrom ima že več kot tri leta dobro urejeno postajo za radio-telegrafijo in radio- goniometrijo. Te dni so aparate zamenjali z novimi in ima zemunski aerodrom tako eno od najmodernejših radio-postaj na jugovzhodu Evrope. To je posebno važno zdaj pozimi, ko se v naši državi samo preko zemunskega aerodroma vrši potniški zračni promet. Take postaje, kakor je sedaj urejena v Zemunu, dajejo letalom vse zemljepisne in vremenske podatke, da letalo tudi v najhujši megli ne more izgubiti orientacije.

• **Smučarski tečaji SPD.** Slovensko planinsko društvo priredi za božične praznike in kasneje razne smučarske tečaje in sicer: V času od 25. decembra do 1. januarja pri hotelu Sv. Janez ob Boh. jezeru za začetnike in manj izvežbane. Za učitelje se vrši smuški tečaj pod vodstvom učitelja JZSS g. Jeleniča v koči na Veliki Planini v času od 2. do 10. januarja 1936. V koči na Veliki planini bo stalno na razpolago smuški učitelj od 28. decembra 1935 dalje. Interesentje plačajo minimalno učnino. Enako bo v Domu na Krvavcu od 2. januarja dalje na razpolago smuški učitelj. Vse podrobne informacije dobite v pisarni SPD v Ljubljani na Aleksandrovi cesti 4/I.

* *ZDRAVLJENJE PREKOMERNE DEBELOSTI. Vzrok debeljenja je največkrat uživanje preobilne in nesmotreno sestavljene hrane ob nezadostni zaposlitvi mišičevja. Pri moških najdemo vzrok debeljenja tudi še često v preobilnem uživanju alkoholnih pijač, pri ženskah pa se pojavlja zlasti po prekoračenem 25. letu starosti. Sredstev proti preobilni debelosti ne manjka. Takšna so n. pr. izdatno gibanje mišičevja, šport, mehanična sredstva (masaža), elektrika, parne kopeli itd. Vendar pa vemo, da imajo te metode vsaka svojo slabo stran, škodljiva pretiravanja in celo nevarnosti za zdravljenje. Slatinske tablete za hujšanje, ki so sestavljene iz zdravilnih mineralnih soli in neškodljivih ekstraktov zdravilnega rastlinstva, odstranjujejo brez najmanjše neprijetnosti vse pojave in znake čezmerne debelosti. Mladeniško sveže se torej počutite, ako uporabljate Slatinske tablete za hujšanje, ker izgine odvišna maščoba s trebuha, s stegen, izpod brade, vratu in skratka povsod, kjer je doslej kazila zunanjost, pa tudi iz notranjih organov. Nenormalna teža prične padati, telo postane vitko in lahko in daje v pridobljeni novi prožnosti zopet veselje do življenja. Slatinske tablete se dobe v vseh apotekah 50 tabl. Din 24.—, 100 tabl. Din 39.— in 200 tabl. Din 69.—*

ZA PULLOVERJE PRISTNA
ANGLEŠKA VOLNA
Toni Jager, Dvorni trg 1, Ljubljana

• **V zahvali rodbine Žmavc** v nedeljski številki je pomotoma izostala beseda »počel«, ker za pokojnim Martinom Žmavcem žalujejo tri hčerke.

• **Velik vlom v Stični.** V noči od sobote na nedeljo so neznani storilci vlomili v trgovino Alojzija Zorca v Stični in odnesli za okrog 15.000 Din manufakturnega in špecerijskega blaga. Tatovi so se splazili v trgovino skozi okno, na katerem so poprej prežagali in odstranili železno omrežje.

* *STRAH IMA VELIKE OČI. Če koga slišimo kašljati, se kaj rada priplazi iz naše podzavesti misel: »Jetiko imaš«, čeprav še ne pomeni vsak kašelj jetike. Jasno pa*

Dr. Ivan Prijatelj med svojimi učenci

Ljubljana, 23. decembra.

Jubilej univ. prof. dr. Ivana Prijatelja, ki je danes dopolnil 60. leto svojega življenja, je bil proslavljen na skromen, diskreten način, povsem v skladu z osebnostjo jubilanta, ki je svoje delo odtegnil hrušču in trušču našega časa, čeprav slednja črka, ki jo je napisal o naši novejši in starejši literaturi, zgovorno izpričuje, da njegovo življenjsko delo zajema iz zadnjih globin časa, ki ga preživljamo.

Široka javnost je 60-letnico prof. Prijatelja počastila z izdajo njegovih »Duševnih profilov naših preporoditeljev,« ki so jo oskrbeli njegovi učenci, sinoči pa so njegovi bivši in sedanji slušatelji priredili še poseben intimni večer. Da bi podčrtali svojo oddaljenost od hrupnega nehanja današnjih dni, so učenci sklicali svoj veliki rendez-vous pri Jagru v Št. Vidu in udeležilo se ga je do 60 oseb, med njimi številni ugledni in plodoviti slovstveni zgodovinarji in pisatelji, tako da so bila razen dveh zastopana vsa mesta, ki premorejo svojo gimnazijo v Sloveniji, nekaj bivših učencev pa se je oglasilo tudi iz Hrvatske. Na večeru je bilo izmenjanih mnogo preprostih, presrčnih besed, ki so vnovič poudarile veliki pomen Prijatelievega dela v našem slovstvu in kulturi, glavni pozdravni nagovor pa je imel eden najboljših jubilantovih učencev prof. dr. Slodnjak, ki je v živahnih besedah očrtal vso dragoceno važnost Prijateljevega življenja za Slovence in ki je hkratu jubilanta pozval, naj bi z mlado generacijo, ki mu je zmerom z vsem ognjem stala ob strani, zaoral nove brazde v ledino naše kulturne borbe in napredka.

Župnik Janko Barle šestdesetletnik

Gospod Janko Barle, župnik šentjakobske fare v Ljubljani, je praznoval šestdesetletnico. Po rodu je iz trdne kmetske hiše v šenčurski župniji pri Kranju. Gimnazijo je študiral v Kranju in nato v Ljubljani, kjer je po maturi stopil v bogoslovje. Leta 1899. je bil posvečen v mašnika in je nato služboval v Kranjski gori, v Tržiču in Kranju, naposled pa eno leto pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Leta 1909. je bil imenovan za župnika in zdaj že 26 let vodi to veliko ljubljansko župnijo. Bil je vedno v narodnih vrstah in uživa iskreno spoštovanje ne le svojih faranov, temveč vse naše nacionalne javnosti.

priča, da nekaj ni v redu v grlu, sapniku ali pljučih. Zato je treba biti na oprezu! Naši predniki so nabirali smrekove vršičke, pa so se z njimi zdravili. Nam pa to ni več potrebno. »Smreka« bonboni, ki ublažujejo vsak kašelj in hripavost, zrahljajo katar in olajšajo izločanje sluzi, so sestavljeni namreč iz smrekovega ekstrakta in drugih preizkušenih domačih zdravil. Dobe se v vseh lekarnah v zavitkih po Din 4 in Din 6.

• **Redukcija uradniških plač ni prizadela le uradniških slojev,** prizadet je prav tako tudi trgovec, obrtnik in kmet, prizadete so razne kulturne in socialne ustanove, prizadete so predvsem naše založbe. Med publikacijami, ki so najmanj občutile posledice redukcije, spada v prvo vrsto »Ženski svet«. To smemo smatrati za gotov znak, da so žene razumele njegov pomen, da ga smatrajo slej ko prej za svoje glasilo, da vidijo v njem list, ki je urejevan z globokim razumevanjem vseh njihovih kulturnih in materijalnih interesov. Celih 24 strani uredniškega dela izbrane vsebine, 8 strani gospodinjske priloge »Naš dom« z zgoščeno, zelo bogato vsebino iz vseh področij gospodinjstva, 8 strani modne priloge z enostavnimi, toda najnovejšimi modeli, za katere se dobe kroji po zelo nizki ceni, z raznimi navodili za šivanje in krojenje; naposled krojna pola s prvovrstnimi kroji in originalnimi, modernimi ter narodnimi ročnimi deli s točnimi popisi — vse to za letnih 64.— Din, ki se lahko plačujejo v obrokih. Navedli smo tu samo obseg lista; o vrednosti njegove vsebine ne bomo razpravljali, saj je splošno znano, da je »ženski svet« naš najuglednejši in po vsebini naš najresnejši ženski list, ki pa je tako spretno urejevan, da je dostopen vsem slojem. Kljub vsej resnosti nudi »ženski svet« našim ženam tudi razvedrilo. Prihodnje leto bo prinašal poleg drugega leposlovnega gradiva zelo zanimivo povest iz dobe narodnostnih bojev na Koroškem izpod peresa naše mlade, a že znane pisateljice Ljube Prenerjeve.

• **Zagrebška enološka postaja se seli v nove prostore.** V kratkem bo zagrebški enološki postaji omogočeno intenzivnejše delovanje, ker se seli v nove primernejše prostore. Ta zavod za strokovno preiskovanje vina je najstarejši v državi in tudi na vsem Balkanu. Taka postaja posluje tudi v Beogradu, pripravljajo pa tudi njeno ureditev v Skoplju in Aleksandrovcu. Postaja v Zagrebu je že doslej v neprimernih prostorih opravljala ogromno in velevažno delo. Vsako leto preišče veliko število vzorcev vina, daje pa tudi strokovnjaška navodila vinogradnikom. Kakor smo že večkrat poročali, so izidi preiskav mnogokrat porazni. Postaja vodi uspešno borbo proti šmarnici ali »direktorju« in proti najrazličnejšim potvorbam vina. Za preiskave vina bosta sedaj urejena dva kemična laboratorija. Postaji bi bilo treba priključiti še vinarski muzej, kakršne imajo vsa večja mesta v Evropi.

Iz Ljutomera

lj— *Z novim letom preseli Franc Seršen* v Ljutomeru svojo starorenomirano gostilno v novo hotelsko poslopje. Najmodernejše opremljene tujske sobe tekoča voda, garaže, hlevi za konje, izvrstna kuhinja ter priznano izborna vina iz lastnih vinogradov. Za leto občiren vrt in udobno kegljišče. Novo narodno podjetje najtopleje priporočamo.

Naš božični program
Največji monumentalni zgodovinski velefilm
KRIŽARJI

EPOPEJA KRŠČANSTVA. Najburnejše poglavje svetovne zgodovine.
Gigantski boji za Kristusov grob.
V tem filmu nastopajo:
Hrabri kralj Anglije - Rihard Levjesrčni, Saracenski sultan Saladin, Francoski kralj Filip, Novarski kralj Sancha, Nemški cesar Barbarossa, Leopold Avstrijski, Hugo Burgundski, Mihael Ruski, Andrej Ogrski Viljem Siciljanski.
Paramountov film v nemškem jeziku. Največja epopeja XII. stoletja.
Predstave za praznike ob 3., 5., 7¼ in 9¼
Vstopnice se rezervirajo v predprodaji.
ELITNI KINO MATICA
TELEFON 21-24

Iz Ljubljane

u— **Slovo dr. Ravniharja od mestnega uradništva.** Včeraj ob desetih so se zbrali v sobi mestnega župana vsi načelniki uradov, da se poslove od svojega dosedanjega šefa g. dr. Vladimirja Ravniharja. V nagovoru je g. župan poudaril vestnost uradništva, na katero se je lahko zanesel v vsakem pogledu. G. magistratni direktor Fr. Jančigaj se je v imenu uradništva zahvalil g. županu dr. Ravniharju za ljubeznivost in pravičnost. Še pred tem sprejemom se je pri g. dr. Ravniharju zglasila delegacija Zveze magistratnih organizacij, ki jo je vodil predsednik mag. direktor Fr. Jančigaj. Ta je poudaril veliko skrb g. župana za gmotne dobrine podrejenega mu nameščenstva.

POZOR! POZOR!
KAVARNA CENTRAL
DNEVNO DAMSKI KONCERT VSE TRI PRAZNIKE ODPRTO CELO NOČ

u— **Prazniki v kavarni.** Za praznike se nadejajo tudi ljubljanske kavarne odličnega obiska. Mnogo privlačnosti ima sedaj restavrirana kavarna »Zvezda«. Okusno prenovljeni prostori s sijajno razsvetljavo so prijetno temperirani. Kavarna je brez dima, ker se neopazno zrači po posebnem, za Ljubljano novem sistemu. Ni čudno, da se gostje počutijo prijetno in udobno in ker so kava in vse drugo prvovrstne kakovosti, je kavarna Zvezda že danes spet zbirališče solidnega ljubljanskega sveta, ki želi v miru in udobno čitati svoje liste in revije, nagledati se ilustracij in prijateljsko pokramljati. Posebej je Zvezda postala tudi družinska kavarna. Zadnje dni je dobila tudi povsem novo fino posodo ter je z listi, revijami in ilustracijami bogato založena.

VI ŽELITE
modern v zadnji najnovejši obliki izdelan
K L O B U K
Oglejte si zalogo klobukov in čepic brezobvezno pri
MIRKO BOGATAJ,
LJUBLJANA — STARI TRG 14.

u— **Prihodnja premiera v šentjakobskem gledališču** bo v soboto 28. t. m ob 20.15. Uprizori se zabavna Walfriedova kmečka burka »Matasanovega Naceta nesrečna snubitev« (Maksel), ki vsebuje mnogo zdravega humorja in komičnih situacij. Naslovno vlogo igra g. Koman; v ostalih vlogah nastopijo dame: Bučarjeva, Černičeva, Gorjupova in gg. Galeta, Gornik, Moser, Vizjak in Vokač. Režijo vodi g. Petrovčič. Kdor se hoče dve uri dobro zabavati in nasmejati, naj poseti predstavo. V nedeljo 30. t. m. in na novega leta se igra ponovi.

u— **Ciril Metodove božične razglednice** se prodajajo po trgovinah, trafikah in v CM pisarni, Beethovnova ul. 2. Kupujte domače blago in podpirajte obenem našo edino obrambno družbo.

u— **Pred vsako spremembo vremena** Vas pečejo noge in bolijo kurja očesa. Nerazpoloženi ste, tako rekoč za nobeno delo. Vsak korak za Vas je prava muka. To vse le zato, ker svojim nogam ne posvetite dovolj pažnje, ker jih redno ne negujete. **Obiščite našo pedikuro.** V posebej za to pripravljeni kopelji Vam osvežimo noge in omehčamo trdo kožo. Odstranimo brez bolečin kurja očesa in debelo kožo. Postrižemo Vam zarasle nohte. **Pedikiranje 6 Din.** Proti utrujenosti in za boljšo cirkulacijo krvi Vam priporočamo strokovnjaško masiranje nog. **Masaža nog 4 Din.** Posetite nas, prepričajte se sami.
Ljubljana, Šelenburgova 7.

Zvočni kino Ideal
ZA BOŽIČNE PRAZNIKE
Vesela in zabavna komedija. Lucy Englisch in Theo Lingen v prekrasnem delu
Prava ljubezen — slab denar
Smeh, šala, petje grohot in veselje.
Predstave ob 3., 5., 7. in 9¼ uri
Za praznike ob pol 11. matineja

u— **Za Abesinijo in olimpijado v Berlinu** se danes zanima ves svet, četudi nista v neposredni vzročni zvezi. Koliko jih je, ki bi želeli če že ne v Abesinijo vsaj v Berlin, pa ne bodo zmogli sredstev. Pot je dolga, denarja pa malo. Če hočete imeti za to izgubo nadomestilo v malem, pridite na Silvestrovo na Tabor, kjer bo Sokol I. pripravil za vse prijetna presenečenja. Nastopili bodo simpatični Abesinci in pokazali najnovejše sisteme jutrnje in dnevne telovadbe; olimpijska vrsta pa bo pokazala nekaj najnovejših akrobacij. Ne verjamete, da bo vse to res? Pridite, pa boste videli!

VSI GOVORNIKI
odvetniki, profesorji, učitelji, duhovniki in pevci nujno potrebujejo Mr. Bahovčeve
„SMREKA“ bonbone
Izdelani so iz smrekovega ekstrakta in mentola. Radi tega vzdržujejo svežost glasu, ublažujejo
kašelj in hripavost
Nadalje desinficirajo usta in grlo, preganjajo žejo, razbistrijo glavo. So pa tudi prijeten pripomoček pri omejitvi prekomerne kaje. Zavitki po Din 4.— in 6.— v lekarnah in drogerijah.
Apoteka Mr. L. Bahovec
Ljubljana
Kongresni trg štev. 12.

u— **»Vse za otroka«.** V nedeljo je priredila mestna občina v Mestnem domu božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih 450 otrok. Vsak je dobil darilo v približni vrednosti do 200 Din. Mestni predsednik g. dr. Ravnihar je imel govor na javnost in obdarovance, v katerem je naglašal dolžnosti človeške družbe do revnih članov ter orisal delo in prizadevanje mestne občine na področju socialnega skrbstva. Ko je občina do svetovne vojne socialne zadeve lahko reševala kot postranske opravke, razdeljene na različne magistratne urade, je bila že leta 1923 prisiljena k organizaciji posebnega socialnopolitičnega urada. Ta urad deluje vzorno, mora pa od leta do leta razširjati svoj delokrog. V današnjih hudih časih je glavna skrb občinske uprave, kako bi omilila naraščajočo brezposelnost ter obvarovala deco telesnega in duševnega pogina. Od 45 milijonskega proračuna gre blizu 7 milijonov za socialne skrbstvo in zdravstvo, čeprav imamo v Ljubljani mnogo dobrodelnih društev in ustanov. Posebno skrb posveča socialno politični urad mladinskemu skrbstvu. Dobrodelna akcija pod geslom »vse za otroka« je bila izvedena s posebno vnemo. Ob zaključku govora je pozval otroke, naj bodo pridni doma in v šoli, da postanejo vredni in koristni člani človeške družbe ter dobri meščani in zvesti državljani ljubljene domovine.

u— **Poštni uslužbenci vabijo** na prireditev svojega pevskega društva, ki bo na Štefanovo 26. t. m. zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. To bo prvi družabni večer požrtvovalnega pevskega društva poštnih uslužbencev. Pri spevoigri »Kovačev študent« bo sodelovala operna pevka gdčna Oblakova. Po končanem sporedu bo prosta zabava s šaljivo pošto in drugimi razvedrili. Prireditev se bo vršila pri pogrnjenih mizah brez vstopnine, hvaležno pa se bodo sprejemali prostovoljni prispevki za kritje izdatkov in za izpopolnitev pevskega arhiva.

Ob grobu sodnega nadsvetnika Oblaka

Ljubljana, 23. decembra

V ljubljanski bolnišnici je umrl 20. t. m. g. Avguštin Oblak sodnik okrožnega sodišča v pokoju, ki je bil v nedeljo 22. t. m. pokopan na vrhniškem pokopališču. Rodil se je leta 1867. na Vrhniki srednje šole je dovršil v Ljubljani, pravne študije pa na Dunaju. Po odlično končanem studiju ni ostal v svoji ožji domovini Sloveniji, temveč je odšel za sodnika v Bosno, zavedajoč se, da ne odhaja v tujino, nego med svoj narod, da bi mu služil s svojo izobrazbo.

Približno 40 let je izvrševal sodniški poklic v Bosni. Polovico te dobe je bil starešina pri mnogih sreskih sodiščih, drugo polovico svojega službovanja v Bosni pa je preslužil pri okrožnem sodišču v Banjaluki. Bil je vedno vesten in dober sodnik. Za svojo sposobnost in objektivnost ni iskal in želel časti, največje plačilo in zadoščenje pa mu je bil sloves, ki ga je užival med narodom. Njegova vzorna pravičnost je postala med narodom prislovična.

Upokojen pred dvema letoma se je vrnil v svojo ožjo domovino in se nastanil v Ljubljani, da bi v miru preživel zadnja leta svojega življenja. Izčrpan od dolgoletnega napornega dela in od skrbi in žrtev za mnogočlansko družino pa je začel hirati in nobena pomoč mu ni mogla podaljšati življenja. Svojo ljubezen do ožje slovenske domovine je vcepil tudi svojim v Bosni rojenim in odraslim otrokom.

Pravičnost je bila vzor njegovega življenja, narodu je posvečal vso svojo ljubezen in z blagim svojim značajem si je osvojil srca vseh, ki so ga spoznali. V krajih svojega dolgoletnega udejstvovanja in v svoji ožji domovini bo ohranjen v najlepšem spominu.

Dobra kaplica,

DOBRO RAZPOLOŽENJE. VINO ODPRTO IN V STEKLENICAH, RAZNE LIKERJE IN ŽGANJE, VAM NUDI STAROZNANA DELIKATESA

JANC — Židovska ul.

u— **Ustanovitev Slovenske šahovske zveze.** Poročilo v ponedeljskem »Jutru« je treba izpopolniti v toliko, da je bil h koncu občnega zbora na predlog g. Klakočarja izvoljen za častnega predsednika organizacije šahovski velemojster g. univ. prof. dr. Milan Vidmar.

u— **Revežem za praznike.** Gospodarsko izobraževalno društvo za dvorski okraj je v nedeljo obdarovalo lepo število največjih revežev svojega okoliša z obleko, obutvijo in živili. Obdarovanje se je vršilo v prostorih društvene knjižnice v Gregorčičevi ulici brez običajne slavnosti, ker je društvo stroške za slavnost pametno porabilo za zvišanje podpor. Obdarovanci so sprejemali darove z največjo hvaležnostjo. V svoji požrtvovalnosti je društvo storilo vse, kar je bilo mogoče, zaradi pičlih denarnih sredstev pa ni moglo ustreči vsem, ki so podpore potrebni. S primernimi zneski so podprle človekoljubno akcijo organizacije JNS, prispevke pa so naklonili tudi banska uprava, mestna občina ter razni dobrotniki. Vsem v imenu društva, organizacij JNS in obdarovancev najprisrčnejša zahvala. Gospodarsko—izobraževalno društvo, ki je nosilo največjo skrb in trud, je pokazalo, da goji poleg kulturnega in izobraževalnega dela tudi humanost, za kar zasluži posebno priznanje in podporo. Tega bo deležno posebno na ta način, če se bodo vsi zatekali v bogato knjižnico. S tem vsak koristi sebi in podpre zaslužno društvo.

PRENOVLJENA KAVARNA

ZVEZDA

bo na Sv. večer odprta

u— **Ali ste že ogledali umetniško razstavo** v prostorih kavarne »Zvezde«? Kadar v tem najprostornejšem udobnem lokalu popijete čašo kave ali čaja, se ozrite v posebno sobo, ne bo Vam žal. Lepi, originalni akvareli krasijo stene in če Vam ena ali druga slika ugaja, povprašajte pri kavarniški blagajničarki. Za skromno ceno bo slika takoj Vaša. Sedajle ob božiču in Novem letu marsikdo razmišlja, kaj bi podaril. Nič lepšega ne morete pokloniti sebi, svojim dragim, svojemu prijatelju, nego umetniško domače delo lep akvarel. Umetniška razstava v Zvezdi je zamišljena kot trajna ustanova in se bodo v njej vrstili razni mojstri.

OBRTNIŠKI KOLEDAR

bo služil vsakomur kot praktičen priročnik. Naročajte ga pri Obrtniškem društvu v Ljubljani.

u— **Skupinske smučarske izlete** namerava prirediti Slovensko planinsko društvo v Ljubljani za manj izvežbane smučarje ter popolnoma izurjene smučarje—planince. SPD v Ljubljani vabi izvežbane smučarje planince, da se nemudoma prijavijo v društveni pisarni, da prevzamejo vodstvo raznih skupinskih izletov.

u— **Ga. Est Viktorija** je darovala za Pomožno akcijo mestne občine ljubljanske Din 100.—. *Christofov učni zavod* v Ljubljani je zbral po svojih dijakih za siromašne občane za božičnico Din 150.— Obema dobrotnikoma se mestno poglavarstvo najiskreneje zahvaljuje.

u— **V korist akcije »vse za otroke«** se cenjeno občinstvo naproša, da se odkupi od božičnih in novoletnih voščil s tem, da pošlje prispevke direktno na mestno poglavarstvo z izrecnim pristavkom: »Voščilna odkupnina«. Tudi imena teh darovalcev bomo objavili v časopisih.

u— **Na praznik sv. Štefana popoldne ob 3.** gostuje na Šentjakobskem odru v Mestnem domu »Prosvetni odsek« mestnih delavcev z vzprizoritvijo »Prisege o polnoči« po pisateljici gospe Komanovi. Vstopnina znižana.

u— **Javne prireditve — izdajanje dovolilnic.** Mestno poglavarstvo objavlja, da bo uprava policije v Ljubljani počenši s 1. januarjem 1936. izdajala strankam dovolila za javne prireditve, podaljšanje policijske ure itd. šele potem, ko bodo prireditelji dokazali s potrdilom mestne blagajnice, da so občinsko veselično davščino in takso plačali.

u— **Silvestrovanje v Trgovskem domu.** Ali ste že prečitali pester program, ki ga je pripravila radio oddajna postaja pod devizo »Staremu letu v slovo« in katerega bo oddajala iz velike dvorane Trgovskega doma? Vsi Slovenci širom sveta bodo poslušali in občudovali prenos pestrega programa. Ker je čisti dobiček namenjen v socialne svrhe, je številni poset tega večera že sedaj zajamčen. Kdor želi rezervirati mize, naj se obrne pravočasno in sicer najkasneje do 30. t. m. na št. 29-27. Vabljeni so vsi, ki žele preživeti Silvestrov večer res v dobri volji. — Uprava Zduženja trgovcev.

u— **Sokol Ljubljana II.** priredi »silvestrovanje« v kazini, na kar že danes opozarjamo občinstvo.

u— **Plesni zavod Jenko v Kazini ima za praznike v sredo in četrtek ob 20. plesni tečaj z »božičnico«. V soboto »božični plesni večer«.** Vsako nedeljo ob 4. popoldanski ples. Vsak ponedeljek **začetniški tečaj. Posebne plesne ure vsak dan.**

u— **Autoprometna zadruga z o. z. v Ljubljani** obvešča da 25. t. m. njeni redni autobusi ne bodo obratovali.

u— **Z najlepšim božičnim darilom razveselite lahko svojce,** ako jim kupite abonma za 25 predstav v ljubljanski drami in operi.

Vpričo otrok si je prerezala vrat

Celje, 23. decembra

V nedeljo opoldne se je odigrala v Ipavčevi ulici 10 krvava drama. Tam je stanoval pri tvrdki Zangger v Celju uslužbeni hlapec Vidovič s svojo 33 letno ženo Ano, nezakonskim sinom Ivanom Burgmajstrom in 13 mesecev starim zakonskim sinčkom Edijem. Ivana Vidovičeva je imela že od mladosti poškodbe v glavi in je bila živčno bolna. V zadnjem času je večkrat govorila o samomoru.

V nedeljo zjutraj je šel njen mož v službo, pred odhodom mu je še skuhala kavo. Bila je mirna in nič ni dalo slutiti, da kaj namerava. Zjutraj je izpila liter vina, pozneje pa ji je Ivan prinesel še dvakrat po pol litra. Ko se je Ivan vrnil iz sobe poleg kuhinje, je prišla Vidovičeva v sobo in vzela britev. Deček jo je vprašal, kaj namerava in ji vzel britev. Nato se je vrnila v kuhinjo in začela brusiti nož. Pri njej je bil sinček Edi. Opoldne je naročila Ivanu, naj izpusti purana, ki ga je bila dobila od moževih sorodnikov iz Kokošnjaka. Fant je to storil, ko se je vrnil je ves prestrašen opazil, da si je Vidovičeva prerezala vrat od leve na desno. Ko je Ivan stopil v kuhinjo, se je njegova mačeha zgrudila v krvi in je kmalu izkrvavela. Ivan je pograbil malega Edija, ki je tekal okrog mamice in bil ves okrvavljen in ga nesel k sosedniji stranki, nato je zaklenil stanovanje in hitel v mesto po očeta. Ko je oče prišel domov, je bila žena že mrtva. Javil je takoj dogodek policiji. Popoldne je prispela komisija pod vodstvom mestnega fizika g. dr. Rebernika in odredila prevoz trupla v mrtvašnico na mestnem pokopališču.

Iz Celja

e— **Knjige Vodnikove družbe** se dobijo danes od 8. do 14. pri poverjeniku v upravi »Nove Dobe« v Zvezni tiskarni.

e— **Božičnica Kluba Primork.** V nedeljo popoldne je priredil izredno agilen in požrtvovalen celjski Klub Primork, odsek Soče božičnico v Narodnem domu. Emigrantska in celjska deca ter siromašne matere so se v velikem številu zbrale okrog božičnega drevesca. Načelnica ga. Šmidova je spregovorila tople besede našim malčkom in se spominjala krajev onkraj meja,

ter se iskreno zahvalila vsem plemenitim dobrotnikom. Ob spominu na prelepe primorske božične dneve si je marsikdo skrivaj obrisal solzo. Sledile so štiri ljubke priložnostne deklamacije nakar ne zadonela po dvorani večno lepa »Sveta noč«. Obdarovanih je bilo 118 družin z najnujnejšimi potrebščinami. Obdarovani pa niso bili le emigranti, marveč jih je bila dobra polovica iz Celja in okolice.

e— **Pomožna akcija za zaposlitev brezposelnih v Celju** so darovali: tvrdka Westen d. d. 10.000 Din, Cinkarna d. d. 100 ton premoga, Metka d. z o. z. 5.000 Din, banovinska hranilnica 3.000 Din, Ljudska posojilnica 3.000 Din, Knez & Pachtaffo 2.500 Din, Brauns Viljem 1.500 Din, Bergmann & dr. 1.000 Din, Združenje trgovcev v Celju 31.577.86 Din, Celjska posojilnica d. d. 500 Din, Ljubljanska kreditna banka, podružnica Celje 500 Din. Mestna občina izreka vsem darovalcem iskreno zahvalo.

e— **Denar so našli.** Pred dnevi smo poročali, da so na Framu Karel C. ter Stanko V. 16. t. m. ukradli knjigarniški nameščenki Julijani G. v Celju iz njega stanovanja 10.200 Din. Agenti celjske policije so pri aretaciji Franceta in Stanka v Dobrem Dolu pri Laškem našli 500 Din. Pri ponovni preiskavi v Dobrem dolu pa so našli še 8.000 Din. Gdčna G. trpi še 1.700 Din. škode.

e— **Kino Union.** Danes zaprto. Jutri in na Štefanovo ob 14.15., 16.15., 18.30. in 20.45 in v petek ob 16.30, 20.30 velefilm »Pestri pajčolan.« in zvočni tednik.

Iz Maribora

a— **V čast novoizvoljenemu prezidentu češkoslovaške republike dr. Benešu** je priredila tukajšnja Jugoslovensko-češkoslovaška liga v soboto zvečer v »Grajski kleti« interno proslavitev, ki ji je prisostvoval tudi ljubljanski češkoslovaški konzul g. Minovsky.

a— **Darovi za kraljev spomenik.** Grofica Zichy je darovala za mariborski spomenik kralju Uedinitelju 1000 Din. Z istim prispevkov se je odzval tudi ravnatelj ruške tvornice in bivši narodni poslanec g. Anton Krejči. Ljudska samopomoč je prispevala 2.000 Din, zavarovalnica »Dunav 2.000 Din, občina Studenci 1.200 Din. Zbirka Robert Schöneckerl je vrgla 1.000 Din.

a— **Predlog o ustanovitvi župnije v Studencih** ter istočasni delitvi dosedanje magdalenske župnije je poslal tukajšnji knezoškofijski ordinariat mestnemu poglavarstvu. O predlogu bo sklepal mestni svet na svoji prihodnji seji.

XV. akademski ples

4. I. 1936.

a— **Božiček obmejni deci.** Otroci pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu so doživeli v nedeljo 22. t. m. prisrčno slovestnost. Narodno-obrambne organizacije mariborska in studenška NO, oblastni odbor NO, CMD, klub »Meja« so skupno s tukajšnjo državno realno gimnazijo organizirale obdarovanje 160 revnih šolskih otrok. Ob krasno uspeli božičnici je šolski upravitelj pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu g. Anton Božič pozdravil predstavnike narodnoobrambnih organizacij ter realne gimnazije. Toplo se je zahvalil za lepe darove, katerih vrednost znaša okoli 4.000 dinarjev. Sledile so nekatere pevske točke pod vodstvom učiteljice gdč. Kobalove ter razdelitev daril, za katere se je revna obmejna deca s solzami v očeh prisrčno zahvaljevala.

a— **Rotovške novice.** V ponedeljek dne 30. t. m. bo v mestni posvetovalnici 9. seja mestnega sveta. Med drugim je na sporedu poročilo o delovanju pomožne akcije, odobritev sklepov mestnega ubožnega sveta z dne 4. t. m., določitev prispevka za vzdrževanje mestne policije, razveljavljanje sklepa glede prodaje posestva v Jelovcu 13. Vodstvo mestnega tržnega nadzorstva je začasno po upokojitvi g. nadsvetnika Himterlechnerja prevzel g. svetnik Lužar.

ADRIA

KUPUJTE JO, PIJTE JO!

a— **Slovenjebistriški okoliš je najboljši plačnik,** ki v redu plačuje vse predpisane dajatve sreskemu kmetijskemu odboru za Maribor desni breg. Tako je poročal na sobotni skupščini omenjenega odbora g. referent Zupanc.

a— **Vzklik, ki povzroča toliko gorja in krvi,** je bil vzrok tudi včerajšnje obsodbe 30letnega viničarja Srečka Springerja iz Dragučeve, ki je bil pred malim kazenskim senatom obsojen na 5 let robije in 4letno izgubo častnih državljanskih pravic. Dne 27. oktobra so namreč pri nekem posestniku v Dragučevi kožuhali. Okoli polnoči se je iz neke skupine, ki je šla mimo hiše, slišal vzklik »aufbiks«. Springer je pristopil k dotični skupini, potegnil iz žepa nož in zabodel Jožeta Kurnika v hrbet, ki je pozneje podlegel poškodbam v mariborski splošni bolnišnici.

a— **Položaj na planinah.** Od Sv. Lovrenca poročajo: temperatura -6, 35 cm stare podloge, 40 cm pršiča, smuka idealna, sankališče uporabno.

Vesele božične praznike in prav srečno novo leto 1936. želiva svojim dragim gostom in prijateljem

Kati in Pero Šterk

restavracija hotela »Union« in »Bellevue«.

Iz Tržiča

č— **Kino** predvaja za božič velefilm »Zvoki mladosti«, na Štefanovo pa film v naravnih barvah »Legong«. Kot dopolnilo žurnal in Miške Micky.

Zanimiva pravda

Pod tem naslovom smo dne 13. avgusta t. l. priobčili dopis iz Gornjega grada o sodni razpravi ge. Zore - Volovškove, lekarnarice iz Mozirja, proti banovinskemu zdravniku g. dr. Lesniki iz Mozirja. Šlo je za prijavo dr. Lesnike banski upravi, da ga, Zore-Volovškova v svoji lekarni nezakonito in ljudskemu zdravju škodljivo postopa. Pred sreskim sodiščem v Gornjem gradu je bil dr. Lesnika zaradi kleveto pogojno obsojen.

Kakor nam sedaj poročajo, je bila dne 18 oktobra t. l. pred okrožnim sodiščem v Celju razprava o prizivu obsojenega dr. Lesnike. **Okrožno sodišče je prizivu ugodilo, dr. Lesniko oprostilo obtožbe in izreklo, da zadenejo stroški postopanja pred sreskim in okrožnim sodiščem tožilko.** Po izreku prizivnega sodišča je bila prijava dr. Lesnike banski upravi istinita in je dr. Lesnika dokazal resničnost svojih trditev.

Smatramo za svojo novinarsko dolžnost, da svoje poročilo o prvi razpravi izpopolnimo in popravimo z gornjim poročilom o **sodbi prizivnega sodišča, ki je pravomočna**

Iz Kranja

r— **Kino Narodni dom predvaja za praznike največji film sedanjosti »Križarji«**

Z Jesenic

s— **Kino Radio** predvaja na božične **praznike: v sredo ob 3., 5. in 8. uri zv., na Štefanovo pa ob 3. uri pop. in ob 8. uri zv.** lepo filmsko delo **»Španska romanca«** (Uspavanka) Dodatki: domač kult. film **»Živali Jadranskega morja«**, glasbeni film **»Kraljice glasbe«** in film iz serije **»Mornar Popaj«.** — Sledi operета: **»Hočem se poročiti«.**

Iz Kamnika

ka— **Zvočni kino Kamnik** predvaja v sredo, četrtek in petek film **»Roman ene noči«.** Kot predigra se predvajata Micky miška in Foxov zvočni tednik.

Iz Hrastnika

h— **Skrb za reveže.** Vsa javna dela so ustavljena in brezposelni družinski očetje so izgubili zadnje skromne zaslužke. Od občine so dobili skromno božično podporo. Brezposelni samci, ki imajo hrano v kuhinji za brezposelne, so dobili božični priboljšek. Občinski reveži so dobili božični dar v polovičnem znesku običajne mesečne podpore. Prepotrebnih božičnih darov so bili deležni tudi revni šolarji. TPD jim je za 5000 Din nabavila 62 parov čevljev, krajevni šolski odbor pa je naročil 60 parov. Banska uprava je poslala za božičnico nekaj blaga, s katerim so obdarovali 20 učencev in učenk. II. rudarska skupina je izprosila pri TPD podporo 2.500 Din in je njen krajevni odbor s tem zneskom nabavil darove za najpotrebnejše. Olajšati bi bilo treba še mnogo gorja, a v hudi krizi ni za to potrebnih sredstev.

h— **Dar zagrebške tvrdke.** Tvrdka Franck iz Zagreba je poslala 100 kg svojih izdelkov občinski upravi, ki je darove razdelila revežem. Ugledni tvrdki za dar čast in priznanje.

JAVNA ZAHVALA

Uslužbenci tovarne M. Lajovic družba z o. z. v Ljubljani se iskreno zahvaljujemo gospodu šefu za velikodušno denarno darilo, ki nam ga je poklonil za božičnico.

USLUŽBENCI

Iz Ptuja

j— *Kaj pa je tebe bilo treba?* Dekla Klotilda je bila v službi pri nekem posestniku v Lancovi vasi. Imela je pri sebi 6-mesečnega nezakonskega sina Ludvika. Gospodar pa ji je te dni odpovedal službo in reva ni vedela, kam. Sama je sicer šla od hiše, otroka pa je pustila gospodarju pred hišo v snegu. Ko je gospodar čez nekaj dni srečal Klotildo, ji je naročil, naj pride po otroka, Klotilda pa mu je odvrnila, da otroka ne vzame, ker ji je tako nasvetovala neka Katarina Krajnčeva. Turk je nato enostavno otroka zanesel pred hišo Katarine Krajnčeve in ji ga posadil na hišni prag, kjer ga je Krajnčeva kmalu našla in ga vzela k sebi, o najdbi pa takoj obvestila občinskega odbornika Krajnca Ivana, ki je nedolžno dete vzel k sebi v rejo, o tragediji nebogljenčka pa je obvestil orožnike in je zadeva prijavljena sodišču.

j— **Hotel Osterberger Ptuj, za časa božičnih praznikov koncert.**

j— *Kino* predvaja na Božič in Štefanovo obakrat ob pol 19. in pol 21. uri film »Poslovilni valček« z Wolfgangom Liebeneinerjem. Predigra Merkurjev tednik.

★

RIBNICA. Sokolski zvočni kino predvaja za božič ob 15.15 in 20. uri ter na Štefanovo ob običajnih urah monumentalni film »Kleopatra«. Za dodatek nov Merkurjev zvočni tednik in barvan Sily-film »V dečjem carstvu«.

SEVNICA. Zvočni kino predvaja za božič 25. in 26. t. m. vsakokrat ob ½17. in 20. zgodovinski velefilm iz Neronovih časov »V znamenju križa«.

PRIVATNA KLINIKA ZA

BOLEZNI SRCA

v sanatoriju dr. Löw-a, DUNAJ specijalno zdravljenje vseh bolezni srca in žilja. - Zdravniško vodstvo: univerz. docent

Dr. Rihard Singer

Pojasnila daje vodstvo sanatorija, Wien, IX. Mariannengasse 20, telefon A 24-5-60.

Naše gledališče

DRAMA

Torek 24.: Zaprto.
Sreda 25.: Ob 20. Moliére. Premiera. Izven.
Četrtek 26.: Ob 15.: Uboga Ančka. Mladinska predstava. Izven. Globoko znižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20.: Vesela božja pot. Izven. Znižane cene.

OPERA

Torek 24.: Zaprto.
Sreda 25.: Ob 15. Madame Butterfly. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol. Ob 20. Prešmentani grad. Premiera. Izven.
Četrtek 26.: Ob 15. Ples v Savoju. Izven. Znižane cene ob 30 Din navzdol. Ob 20. Prešmentani grad. Izven.

Šentjakobsko gledališče

Začetek ob 20.15

Sobota, 29.: Matasanovega Naceta nesrečna snubitev (Maksel). Premiera.
Nedelja, 30.: Matasanovega Naceta nesrečna snubitev (Maksel).
Sreda, 1. jan.: Matasanovega Naceta nesrečna snubitev. (Maksel).

Mariborsko gledališče

Torek 24.: Zaprto.
Sreda 25.: Ob 15. Vihar v kozarcu. Znižane cene. Zadnjič. Ob 20. Bajadera. Premiera. Izven.
Četrtek, 26.: Ob 15. Poljska kri. Znižane cene. — Ob 20. Bajadera.

QUALITÉ EXTRA INDESTRUCTIBLE

Samo stoli

iz upognjenega lesa

združujejo **elegance** z izredno **odpornostjo** in **trpežnostjo**

Remec-Co.

Zahtevajte le našo blago v vseh trgovinah pohištva

KAMNIK

Radio

Sreda 25. decembra

Ljubljana 9: Harfa solo.—9.45: Versko predavanje (g. Jože Jagodic).—10: Prenos iz ljubljanske stolnice.—11.15: Slavnostni koncert Radio orkestra.—12: Čas, spored.—12.15: Božične pesmi raznih narodov na ploščah.—15: Wagnerjeva opera »Tanhäuser« na ploščah.—15.40: Koncert vojaške godbe 40. pp. Triglavskega.—17: Božična igra.—19.30: Nac. ura.—20: Čas, vreme, spored.—20.10: Koralni zbori iz Bachovega Božičnega oratorija. Izvaja glasbeno društvo »Sloga« s sodelovanjem Radio orkestra, dirigent Heri Svetel.—20.45: Čelo solo izvaja g. Bogi Leskovic.—21.15: Koncert tamburaškega orkestra: Božične pesmi, vodi g. Karmelj Lojze.—22: Čas, vreme, spored.—22.15: Radio orkester.

VAŠE GESLO NAJ TOREJ BODE:

ZA VAŠO KOŽO
ZA VAŠE LASE
ZA VAŠEGA OTROKA

SEMO SILK

MILO
ŠAMPON
OTROŠKO MILO

Z DODATKOM NARAVNE SVILE

Beograd 16.20: Narodne melodije.—19.50: Haydnove orkestralne skladbe.—20.20: Narodne pesmi.—21.05: Operetna muzika.—22.25: Jazz. — **Zagreb 12:** Božične pesmi.—19.50: Plošče.—20: Prenos iz Ljubljane.—22.15: Ples.—**Praga 19.10:** Dvořak: Bagatele.—19.55: Balet.—22.15: Schützov Božični oratorij.—22.30: Salonski orkester. **Varšava 20.30:** Koncert Ade Sari.—21: Chopinove skladbe.—21.50: Lahka in plesna muzika. **Dunaj 10.40:** Godba na pihala.—12.10: Orkester.—16.05: Opera »Kavalir z rožo«.—19.10: Pester program.—20.40: Koncert dunajskih filharmonikov.—22.10: Pesem in ples. — **24:** Dunajska glasba.—**Berlin 19:** Lahka godba.—20.10: Orkestralen in pevski koncert. — 22.30: Lahka godba.— **München 18.05:** Wagner: Mojstri pevci norimberški. 19.25: Plošče.—23: Plesni orkester. — **Stuttgart 20:** Večer operne glasbe. — 22.30: plesna muzika.—24: Koncert orkestra in solistov.—**Rim 17.15:** Salonski kvintet.— 20.25: Operetni večer.

Četrtek 26. decembra

Ljubljana 9: Kmečki trio (gg. Gregora, Stanko, Nachförg). — 9.45: Versko predavanje (g.p. Valerian Učak).—10: Prenos iz cerkve sv. Cirila in Metoda.—10.50: Nagrajena in odkupljena dela letošnjega glasbenega natečaja.—11.30: Mladinska ura: Micky miška pod božičnim drevesom.—12: Čas, spored.—12.15: Plošče po željah.—15: Nadaljevanje programa od 10.50.—16.30: Ilja Alojzij: Mihovega Tineta sveti večer (bere g. Valo Bratina, član Nar. gled.).—17: Prenos lahke glasbe z nebotičnika.—19.30: Nac. ura.—20: Čas, poročila, spored.—20.15: Poglejmo na gorenjsko stran v Črni graben in Moravče.—22: Čas, vreme, poročila, spored.—22.15: Ronny—jazz.

Beograd 17: Komorna glasba.—19.50: Plošče.—20: Klavirski koncert. — 20.35: Simf. koncert godbe kraljeve garde.—22.30: Lahka glasba.—**Zagreb 12:** Plošče.—17: Nabožne pesmi.—20: Prenos iz Beograda.—22.15: Ples.—**Praga 19.30:** Prenos Verdijeve opere »Don Karlos«.—22.55: Plošče.—**Varšava 20:** Klavirske skladbe. — 20.20: Zabaven program.—21: Opereta.—22.15: Plesna muzika. —**Dunaj 11.25:** Simf. koncert. — 12.35: Lahka godba.—15.40: Komorne skladbe.—17.25: Predmestne zgodbe.—20: Spevoigra.—20.10: Pesmi.—23.05: Godba na pihala.—0.20: Ples.—**Berlin 20:** Prenos Puccinijeve opere »Turandot«.—23: Lahka glasba.—24: Plesni orkester.—**München 19:** Božične slike.—21.10: Po nordijskih deželah.—22.30: Komorni koncert.—**Stuttgart 20:** Ples pod drevescem. —21.30: Zvočne slike.— 22.30: Vojaška godba.—24: Nočni koncert.— **Rim 17.15:** Vokalen in instrumentalen koncert.—20.30: Mascagnijeva opera »Iris«.

BAN BORIS se je preselil

Z DENTISTIČNO PRAKSO za ZOBOZDRAVSTVO IN ZOBOTEHNIKO NA TYRŠEVO CESTO 15, NAD KAVARNO EVROPO, NASPROTI »FIGOVCU«. ORDINIRA OD 9.—1. IN OD 3.—7. URE. PO DOGOVORU TUDI IZVEN TEH UR.

„MARGO" SLAD v koščkih

ŽE DOLGA LETA NAJBOLJŠE SREDSTVO PROTI KAŠLJU IN HRIPAVOSTI

BREZKONKURENČNO!

Čuvajte se pred ponaredbami, ki so brez vrednosti, škoda za Vaš denar! Zahtevajte edino pravi »Margo-slad« v originalnih vrečicah.

Gospodarstvo

Italija dolguje Avstriji za uvoženo blago 60 milijonov šilingov

Kakor smo že ponovno omenili je izvozna konjunktura ki je za Avstrijo nastopila v prometu z Italijo v trenotku uveljavljenja gospodarskih sankcij proti Italiji, kmalu splahnela in sicer ne toliko zaradi tega, ker Italija uvoženega blaga ne plača. Navzlic skrajnim omejitvam uvoza v Italijo obstajajo za Avstrijo, ki se sankcij ne udeležuje še vedno znatne možnosti izvoza v Italijo, vendar so izvozniki postali skrajno rezervirani in so deloma ustavili nadaljnje pošiljke v Italijo, ker ni izgleda za plačilo v bližnjem času, deloma pa izvozniki nimajo finančnih sredstev, da bi nadalje kreditirali blago za izvoz. Tako je v zadnjem času avstrijski izvoz v Italijo hudo zastal. Avstrijski izvozniki se zlasti pritožujejo, ker Italija iz drugih držav, zlasti iz Amerike, kupuje blago in ga plačuje v zlatu, medtem ko Avstriji ostane dolžna.

Po informacijah dunajskega dopisnika »Frankfurter Zeitung« znašajo terjatve avstrijskih izvoznikov v Italijo že 60 milijonov Din. Avstrijska vlada si prizadeva doseči vsaj postopno likvidacijo teh terjatev in je pretekli teden sklenila z Italijo nov sporazum o plačilnem prometu. Po tem sporazumu, ki naj omogoči postopno poravnavo avstrijskih terjatev, bo Italija dolžne zneske, ki bodo zapadli do konca t. l., poravnala do konca marca prihodnjega leta in sicer v valuti, na katero se glasijo te terjatve, odnosno v šilingih. Po 1. aprilu prihodnjega leta pa se bodo vsa plačila vršila preko posebnega računa pri avstrijski Narodni banki v šilingih, preko katerega se bodo vršile tudi finančne transakcije. Avstrijski izvozniki pa so že sedaj sklenili prodajati v Italiji le za šilinge in fakturirati le v šilingih, da se vsaj za bodoče izognejo tečajni izgubi pri lirah, ki itak že obstoja v znatni meri pri velikem delu starih terjatev v Italiji. Kakor zatrjuje dunajski dopisnik »Frankfurter Zeitung« se v poučenih krogih tudi za bodoče ne presojajo ugodno izgledi za uvoz.

Italijanske zlate rezerve

Odkar je Italijanska banka pred dvema mesecema prenehala objavljati svoje tedenske izkaze o stanju, ni mogoče več zasledovati gibanja zlatih monetarnih rezerv Italije. Poslednji izkaz, ki ga je objavila Italijanska banka od 20. oktobra t. l. je zaznamoval že skrčenje zlatih rezerv na 4025 milijonov lir in deviznih rezerv na 379 milijonov. Od konca julija do 20 oktobra je Italijanska banka morala oddati že za 1588 milijonov lir zlata in deviz kajti zlate in devizne rezerve so še ob koncu letošnjega julija znašale 5613 milijonov lir. V zadnjih dveh mesecih so se zaradi vojne v Afriki oddaje zlata in deviz še povečale in dance sodijo v zapadnoevropskih finančnih krogih, da znašajo zlate rezerve Italijanske banke le še 2.5 milijarde lir. Zlasti zadnje dni so bile te oddaje znatne in je n. pr. 20. t. m. Italijanska banka poslala Francoski banki 18 ton zlata v vrednosti 280 milijonov lir (zračunano po novi odkupni ceni). Po vesteh iz Pariza pa pričakujejo v prihodnjih dneh nadaljnje pošiljke zlata iz Italije.

Italijanska akcija za zbiranje zlata je v glavnem zaključena in ni znano koliko zlata je doslej Italijanska banka zbrala. Milanski »Stampa« navaja kot cilj te nabiralne akcije, da se zbere skupaj za pol milijarde lir zlata. Upoštevati pa je še treba najnovejšo akcijo za oddajo poročnih prstanov. Tu računajo, da bo mogoče dobiti maksimalno 8 milijonov komadov poročnih prstanov in če upoštevamo, da vsebuje vsak poročni prstan po 5 gr zlata, bi to dalo skupaj za 600 milijonov lir zlata. Skupaj je torej računati še z dodatno rezervo nekaj nad 1 milijardo lir zlata, ki pa bo tudi kmalu porabljena, če se bo vojni pohod v Afriki zavlekel.

Pomanjkanje papirja

V vrsto blaga, ki se zaradi pomanjkanja surovin v Italiji vedno težje dobi in mu cena stalno narašča je prištevati poleg bencina, kuriva in železa zlasti tudi papir. Omejitev obsega listov in formata je najvidnejši izraz tega pomanjkanja. Dosedanja štedljivost s papirjem pa se je že razvila v občutno pomanjkanje in je cena navzlic omejitvi porabe v zadnjem času znatno narasla. Tako so se n. pr. papirnate vreče za cement, ki se sedaj mnogo potrebujejo, podražile od 23 na 35—40 lir na meterski stot. Cena takozvanemu arhivskemu papirju se je dvignila od 31.50 na 70 lir. Za produkcijo cenejšega papirja se je podražila najvažnejša sirovina t. j. stari papir, ki se je podražil od 7 lir v juniju na 15 do 20 lir. Sedaj so poverili nabiranje starega papirja Rdečemu križu, ki je organiziral nabiralnice, kjer plačujejo za stari papir po kakovosti 17.50 do 35 lir.

Kako daleč se je v Italiji že razvilo vezano vojno gospodarstvo nam kaže naraščajoče število državnih monopolov. Najnovejšemu monopolu za pomorski prevoz se je te dni pridružil nov monopol za trgovino in predelavo banan, ki velja za Italijo in njene kolonije. Od 1. januarja leta 1936, bodo smeli lastniki plantaž v italijanski Somaliji prodati svoje banane izključno monopolskemu uradu, ki ga bo ustanovilo kolonialno ministrstvo.

Veliko prizadevanje se vidi v zadnjem času tudi za razširjenje italijanske domače produkcije premoga. Za povečanje obratov v premogovnikih v Istri in Sardiniji je država dala na razpolago 30 milijonov lir in bo sedaj istrska družba, ki je poldržavna ustanova, zvišala svojo glavnico od 28 do 40 milijonov lir.

Bodoče matere

morajo skrbeti da se izognejo vsaki lenivosti prebavil, posebno zapeki, z uporabo naravne

FRANZ-JOSEFOVE grenčice.

FRANZ-JOSEFOVA

voda se lahko pije in deluje v kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Ogl. reg. S. br. 15485/35

Gospodarski liberalizem

Pod gornjim naslovom prinaša ugledna »Neue Zürcher Zeitung« zanimiv uvodni članek, iz katerega posnemamo naslednje poučne odstavke:

V današnjem času je prišlo v modo zabavljanje čez gospodarski liberalizem. Zdi se, da sta v tej točki enakih misli največja medsebojna nasprotnika: desničarski radikalizem in levičarski radikalizem. Način kritike in zmerjanja je postal že običajen. Pri tem pa vidimo da manjka onim, ki se spuščajo v najostrejšo kritiko osnovno znanje o tem, kaj je gospodarski liberalizem. Že identificiranje modernega gospodarskega liberalizma z »liberalističnim sistemom« dovolj označuje neznanje.

Gospodarski liberalizem je ogromna duhovna zgradba, ki so jo gradili skozi stoletja najznamenitejši možje na polju narodnega gospodarstva. Gospodarski liberalizem ni samo gospodarska teorija, temveč obsega osnovne probleme zgodovinske, pravne, kulturne in moralne filozofije. Kdor hoče danes skratka izjaviti da se je gospodarski liberalizem preživel, ta je v gospodarsko-teoretičnih stvareh pravi začetnik.

Moderni gospodarski liberalizem, ki danes vlada v kulturnih državah se seveda bistveno razlikuje od gospodarskega liberalizma starega kova ali kakor pravijo dilettanti od liberalističnega sistema. Manchesterstvo ki proglaša načelo »laisser faire« kot kategorični imperativ na polju gospodarske politike je prav za prav pravo ime za stari gospodarski liberalizem, ki se opira na napačno predpostavko, da je interes posameznika docela identičen z interesom skupnosti, ker obstoja po naravi harmonija interesov. Manchesterski nauk pa ni dolgo živel. Saj je že skoro 60 let izključen iz okvira nacionalne ekonomije, ki je sicer zgrajena na osnovah gospodarskega liberalizma, sloni pa na ideji socialne reforme. Z drugimi besedami moderni gospodarski liberalizem se razvija v smeri socialne reforme in se zato pogosto označuje kot socialni liberalizem, to je od države urejevan gospodarski liberalizem. Vprašanje obstoja le v tem, kje se postavijo meje državne intervencije.

Vso gospodarsko politiko kulturnih držav v zadnjih petdesetih letih, so vodili v duhu socialnega liberalizma. To se vidi zlasti v podržavljenju prometnih sredstev, v delavski zaščitni zakonodaji, v socialnem zavarovanju, obrtni zakonodaji, denarništvu in raznih zakonih, ki urejajo državno nadzorstvo v raznih panogah gospodarskega udejstvovanja.

V tem pogledu so značilna tudi načela, ki jih proglašata fašizem in nemški hitlerizem. Mussolini je sicer ponovno ostro napadel gospodarski liberalizem, pri tem pa je izrecno poudaril važnost osebne inicative. Predstavniki nemškega režima pa ne zamudijo prilike, da ne bi poudarjali veliko važnost osebne in privatne iniciative za uspešen razvoj gospodarskega življenja. Vsi oni, ki vedno poudarjajo važnost privatne iniciative, menda namenoma pozabljajo, da je baš osebna iniciativa najvažnejši sestavni del gospodarskega liberalizma. Z gospodarskim liberalizmom je podobno kakor z metafiziko v filozofiji; pri enih vratih jo mečejo ven, da jo potem pri drugih vratih zopet vtihotapijo.

V tej zvezi je treba registrirati še naslednje: na gospodarski konferenci, ki se je vršila meseca septembra v Rusiji so mnogo razpravljali o pomanjkanju konzumnega blaga. Pri tej razpravi je vsakdo hotel krivdo odvrniti na drugega. Moskovska »Pravda« (od 8. septembra) je o priliki razprave o problemih te konference morala končno priznati, kaj prav za prav manjka v sovjetski Rusiji: osebne iniciative.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠIŠKI
TELEFON 33-87

NAŠ BOŽIČNI PROGRAM
grandiozni alpinski film

Kralj Mont Blanca

Prvi vzpon na Mont Blanc l. 1786. Lepi posnetki.

V glavnih vlogah: SEPP RIST. BRIGITE HORNEY.

Režija — : Dr. A. Fank.
Glazba: Giuseppe Becce.

Dopolnilo Foxov zvočni tednik.

Film se predvaja samo v sredo in četrtek ob 3, 5, 7 in 9 uri.

Najnižje cene: Din 3.50, 4.50, 5.50, 6.50, balkon Din 8.—

PREDELANA APARATURA

V petek ob 20. uri opereta: EVINO OROŽJE. Vstop Din 3.—

Pride premiera: DEKLE S PROKURO. Gerda Maurus.

Davčne in taksne ugodnosti za hotelsko industrijo

Z zakonom o davčnih in taksnih ugodnostih za hotelsko industrijo, ki je stopil v veljavo 19. julija 1930, so bile dovoljene davčne in taksne ugodnosti za hotele, restavracije in gostilne v kopališčih in turističnih krajih. Medtem ko zakon dovoljuje te ugodnosti na splošno, vsebuje še dodatne ugodnosti za velike obrate (§ 3), toda le za one, ki so bili otvorjeni v novo zgrajenih poslopjih v roku treh let od dneva koje stopil ta zakon v veljavo. Ker so te dodatne ugodnosti že ugasnile 19. julija 1933, za vse po tem datumu novo otvorjene obrate in obstoja nadaljnja potreba pospeševanja gradnje velike tujsko prometne industrije, je ministrski svet na podlagi pooblastila v finančnem zakonu predpisal **uredbo o davčni in taksni ugodnosti za hotelsko industrijo.** Ta uredba pravi, da se obnovijo ugodnosti iz § 3 zakona o davčnih in taksnih ugodnostih za hotelsko industrijo, in sicer za hotele, restavracije, penzije in gostilne, ki se otvorijo v treh letih od dne uveljavljenja te uredbe. Po § 3 zakona se zmanjša davčna osnova v teku prvega petletnega razdobja za nadaljnjih 20% (poleg splošnjega zmanjšanja za 40%), v drugem petletnem razdobju za nadaljnjih 15% (poleg splošnih 30%), in v tretjem za nadaljnjih 10% (poleg 20%), in sicer za obrate otvorjene v novozgrajenih poslopjih z glavnico najmanj 500.000 do 2 milijona Din. Za obrate otvorjene z glavnico 2 do 5 milijona Din pa se poviša odstotek zmanjšanja davčne osnove še za nadaljnjih 20% in pri glavnici preko 5 milijonov Din še za nadaljnjih 5%. Takim obratom se odobrijo tudi ugodnosti iz točk 3. in 4. § 2. zakona (oprostitev od taks za godbe, od taks na vstopnice za zabave, koncerte, predstave in razstave, ki se prirejajo v teh prostorih ter od taks za kupne pogodbe) in ugodnosti iz § 4. istega zakona (ustrezajoče znižanje samoupravnih doklad).

Odplačilo kmečkih dolgov pri zadrugah

Kakor je »Jutro« že pred tedni poročalo, je minister za kmetijstvo Sv. Stanković v smislu nove uredbe o zaščiti kmeta odobril odplačilni načrt, po katerem bodo zadruge članice Zveze slovenskih zadrug Zadružne zveze in Zveze gospodarskih zadrug izterjevale od dolžnikov kmetov svoje terjatve, nastale pred 20. aprilom 1932. Ta odplačilni načrt je bil tudi že objavljen v »Službenem listu« dravske banovine od 14. t. m. in je ta dan dobil obvezno moč.

Novi, od kmetijskega ministra odobreni odplačilni načrt se v bistvu ne razlikuje od dosedanjega odplačilnega načrta, ki je bil izdan na podlagi uredbe o zaščiti kmeta od 2. februarja tega leta in je dobil obvezno moč letos v maju. Spremenjen je le člen 8., ki se sedaj glasi takole: Obresti, ki bi jih moral dolžnik plačati 15. decembra 1934, se smejo po prisilni poti izterjati takoj po objavi tega odplačilnega načrta v kolikor jih zadruge niso iztirjale ali vtožile po členu 8. odplačilnega načrta zvez z dne 1. maja 1935.

Gospodarske vesti

= **Težkoče pri dobavi bombažnega prediva iz inozemstva.** Kakor znano, so naše tekstilne tvornice do srede letošnjega leta pretežni del potrebnega bombažnega prediva uvažale iz Italije, pozneje, ko italijansko predivo ni bilo več konkurenčno, pa se je zopet dvignil uvoz prediva iz Češkoslovaške, kjer smo prejšnja leta kupovali velike količine te sirovine. Sedaj je odpadla vsaka možnost uvoza iz Italije. Češkoslovaška pa je nedavno sklenila deloma omejiti izvoz prediva v one klirinške države, v katerih ima znatne klirinške terjatve. Med te države spada tudi Jugoslavija. Preko določenih kontingentov zahteva Češkoslovaška plačilo v devizah, sklicujoč se na to, da mora sama sirov bombaž uvažati proti plačilu v devizah. Oskrba naših tekstilnih tvornic z bombažnim predivom trenotno ni v večji meri ogrožena, vendar so potrebni koraki, da si zasigurarno dobavo te sirovine, sicer bi morale naše tekstilne tvornice omejiti produkcijo. Zveza tekstilnih tvornic v naši državi je zaradi tega sklicala posebno konferenco, ki se bo vršila v Beogradu in kjer bodo proučili sedanje stanje in možnosti rešitve. Glede na trgovinsko pogajanje s Španijo obstojajo možnosti, da bomo uvažali večje količine bombažnega prediva iz Španije, zlasti če nam bo Španija omogočila večji izvoz našega lesa. Vrhu tega bomo lahko z uvozom prediva iz Španije likvidirali naše terjatve v tej državi. Za uvoz iz Španije vlada že nekaj tednov živahno zanimanje, ki se je pokazalo tudi v visokem tečaju španskih pezet v privatnem kliringu.

= **Stanje državne hipotekarne banke.** V teku novembra so se blagajniška sredstva Državne hipotekarne banke zopet povečala od 411.9 na 476.7 milijona Din (lani ob koncu novembra so znašala 214.5 milijona Din). Posojila na nepremičnine in komunalna posojila so nazadovala tekom meseca za 17 milijonov Din in so znašala ob koncu meseca 1751 milijonov Din. Le nebistveno so nazadovala posojila vodnim zadrugam, ki so znašala ob koncu meseca 79.6 milijona Din, menična posojila na hipoteko pa so se za malenkost povečala na 107.2 milijona Din. Portfelj domačih menic se je dvignil za 3.0 na 81.5 milijona Din, lombardna posojila, ki so se že prejšnji mesec povečala od 80.8 na 106.8, pa so ponovno narasla na 117.0 milijona Din. Dolg finančnega ministrstva v tekočem računu, ki je prejšnji mesec nazadoval od 696.2 na 621.4 se je ponovno skrčil na 608.8 milijona Din. Privatne hranilne vloge ki so se v septembru in oktobru nekoliko skrčile, so v novembru narasle za 9.3 na 1139.3 milijona Din. Hranilne vloge po tekočih računih pa so se povečale za 4.2 na 242.5 milijona Din. Povečanje opažamo tudi v nasprotju s prejšnjim mesecem pri fondih in kapitalih javnih ustanov, in sicer od 1714 na 1737 milijonov Din.

= **Vinska razstava** dne 18. t. m. v Ormožu, je ob veliki udeležbi interesentov potekla zelo povoljno. Razstavljenih je bilo vsega 215 vrst vina, ki jih je vse poskusila in ocenila posebna strokovna komisija. Ob tej priliki je bilo ugotovljeno, da je letošnji pridelek ormoško-ljutomerskih goric zelo dober ter ga odlikuje zlasti harmoničen okus ter fini aroma. Vina 14 razstavljalcev so bila ocenjena odlično, nad polovico razstavljenih vrst pa prav dobro. Razstavo in sejem je otvoril ob ½9 uri zastopnik g. bana, referent za vinarstvo pri banski upravi g. Flego, ki je ob tej priliki povdarjal veliko razliko med vinogradništvom dravske banovine, zlasti ormoško-ljutomerskega okoliša, ter onim v vzhodnih predelih države, kjer se goji vinska trta na tleh, ki so popolnoma sposobna za uspešno gojitev drugih kmetijskih kultur in kjer vina zaradi rodovitnosti zemlje ter nizkih pridelovalnih stroškov našim vinom silno konkurirajo. Res so sicer naša vina kvalitetno mnogo boljša, toda konzum išče zaradi denarne stiske predvsem cenejša vina, četudi so kvalitetno mnogo manj vredna. Apeliral je na vinske trgovce in gostilničarje, naj to razliko in težke razmere, v katerih se nahajajo naši vinogradniki, upoštevajo. Došle goste ter udeležence sta pozdravila tudi predsednik mestne občine Ormož g. dr. Tone Hrovat ter predsednik Kletarskega društva g. Peter Sadravec. Prijavljenih kupčij je bilo sklenjenih na sejmu za 741 hl vina. Mnogi interesenti pa so razstavljena vina le pokusili in zaznamovali za poznejše nabave. Vsi udeleženci so se izražali pohvalno o razstavi sami ter povdarjali zlasti svoje zadovoljstvo, da se je priredila v Ormožu. Zanimivo je, da so interesentje prihajali v precejšnjem številu še naslednja dva dneva po razstavi v mnenju, da razstava še traja ter bi morda bilo dobro, da se taka prireditev v bodoče raztegne na več dni.

= **Blagajna Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani** bo poslovala za stranke dne 24. t. m. od 8. do 12.30.

Borze

23. decembra

Na ljubljanski borzi sta se devizi Newyork in London danes za malenkost okrepili. Ker se je švicarski frank sedaj nekoliko popravil je Narodna banka zopet zvišala tečaj za devizo Curih in sicer od 1424.55 do 1426.54. V privatnem kliringu se je avstrijski šiling ponovno nekoliko podražil in notira 9.00 do 9.10. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 9.05, v angleških funtih po 248.87 in v grških bonih po 29.8750, španske pezete pa so se nudile po 6.80. Nemške komenzacijske marke so se trgovale v Zagrebu po 14.01 in v Beogradu po 14.0616.

Na zagrebškem efektnem tržišču so ju vojna škoda trgovala za kaso po 359 (v Beogradu po 357—359), za december pa po 360. V ostalih državnih vrednotah ni bilo prometa.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2973.45—2988.04, Berlin 1754.53—1768.41, Bruselj 737.83—742.89, Curih 1423.00—1430.07, London 215.86—217.92, Newyork 4352.66—4388.98, Pariz 289.07—290.51, Praga 181.60—182.71.

Curih. Beograd 7.01, Pariz 20.3050, London 15.1975, Newyork 308.375, Bruselj 51.90, Milan 24.75, Madrid 42.10, Amsterdam 208.85, Berlin 123.80, Dunaj 57.50, Stockholm 78.3625, Oslo 76.3625, Kobenhavn 67.85, Praga 12.77, Varšava 58.0750, Atene 2.90, Bukarešta 2.50.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 357.—359, za dec. 357—359, za marc 360 bl., 7% invest. 78 bl., 7% stabiliz. 75—78, 4% agrarne 46.50 bl., 6% begluške 60—61, 6% dalm. agrarne 59—61, 7% Blair 71 bl.; delnice: PAB 239—242, Trboveljska 120—130, Šečerana Osijek 130 bl.

Beograd. Vojna škoda 357.50—358, (357—359), za jan. 357—358 (358—359), 7% invest. 78.25—79 (78.50), 7% stabiliz. — (78), 6% begluške 64.50 bl. (64), 6% dalm. agrarne 62—62.50 (62.25), 7% Blair 71.75 bl. (71.50), 8% Blair 80.50—81.50, 7% Drž. hip. banka 77.50 den., Narodna banka 6400—6500 (6400), PAB 237.50—239 (238—240).

Blagovna tržišča

+ **Novosadska blagovna borza** (23. t. m.) Tendenca čvrsta. Promet srednji. Pšenica baška 161—167, ladja Tisa 173—175 baška, ladja Begej 172 — 174 slavonska in sremskt 164 — 166; banatska 164 — 169. Oves: baški, sremski in slavonski 120 do 132.50. Ječmen: baški in sremski, 64 kg 132.50—137.50. Turščica: baška, sremska in banatska stara 109 — 110 nova 106 do 107. Moka: baška in banatska »0g« in »Ogg« 240—265; »2« 225—245; »5« 205 do 225; »6« 180—205; »7« 145—160; »8« 105 do 110. Fižol: baški in sremski beli brez vreč, 2% 225—235. Otrobi: baški, sremski in banatski v jutastih vrečah 83 — 87.

+ **Budimpeštanska terminska borza.** (23. t. m.) Tendenca prijazna. Pšenica: za marc 18.41—18.42, za maj 18.55—18.56; koruza za maj 16.58—16.60.

VINO.

+ **Vinska trgovina. V naših vinogradnih Haložah zlasti v Zavrču in Turškem vrhu** se vsako leto pridela najžlahtnejša vinska kapljica. Tudi letos je trta bogato obrodila, zlasti v višjih legah, dočim je v nižje ležečih krajih epomladanska slana uničila pridelek. Že pred trgatvijo se je pokazalo, da bo kvaliteta vina izredno dobra, in se vinogradnik ni motil, saj je imel vinski mošt od 20 do 23° sladkorja. Po zavretju mošta je pokazala vinska tehtnica, da ima letošnje vino iz Turškega vrha 12 do 14° alkohola, kar je mnogo, saj je imelo vino druga leta 10 do 12° alkohola. Kljub tej izredno dobri kvaliteti in ugodnih cenah (to vino se prodaja po 3.50 do 5.50 Din), ni zadovoljivih kupčij. Gostilničar si zadaga zalogo z vinom le sproti, vinski trgovci pa ponujajo za to izredno dobro kapljico le 3 do 3.50 Din za liter, v izrednih primerih po 3.75 Din. Naš Haložan seveda vina za to ceno ne more dati, ker s to ceno niso kriti niti pridelovalni stroški, kje pa je zaslužek, ki je potreben, da vinogradnik lahko vzdržuje svojo družino, da lahko kupi neobhodno potrebno obleko in obutev ter potrebni živež za zimo. Naši Haložani nočejo vina več prodajati pod ceno, kakor druga leta in pričakujejo, da bo vino doseglo boljše cene, kar našemu ubogemu Haložanu tudi privoščimo.

ZASIGURAJTE SI VSTOPNICO ZA

OLIMPIJSKE ZIMSKE IGRE

OD 6.—16. FEBRUARJA 1936 V GARMISCH-PARTENKIRCHEN-U.

Vsa pojasnila daje

NEMSKI PROMETNI BIRO, BEOGRAD, KNEZ EV SPOMENIK 5, TELEFON 27-290 in 30-003.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO ŽELI SVOJIM ODJEMALCEM

IVAN KOREŠIN

Specialno brušenje autom. cilindrov in Električno ter autogensko varenje

MEHANIČNA DELAVNICA

CELOVŠKA C. 50, LJUBLJANA VII.

REKORD

Tvornica gume izdeluje vse vrste cevi, plošče za zamašenje, velo pribor, vse peronospora predmete, ves instalacijski materijal in različne druge gumene proizvode.

REKORD

Za industrije izdelujemo vse specialne predmete po načrtih, preoblačimo valje za tekstilno, usnjarsko, papirno industrijo itd., izdelujemo vse vrste specialnih cevi itd. itd. Vaša cenjena vprašanja pošiljajte brez obveze za nakup na:

Tvornica gumenih proizvodov

REKORD

a. d. BEOGRAD, Kralja Petra 85.

INSERIRAJTE V „JUTRU“

S P O R T

Okoli letošnje skupščine nogometnega saveza

Resnica in pravljice — Malo pogleda za kulise — O amaterizmu in profesionalizmu — Neiskrena igra z vprašanjem prvenstva

Ne da se tajiti: vsakoletna skupščina Jugoslovenskega nogometnega saveza je prvovrsten dogodek v našem sportnem življenju. Letošnja skupščina je bila na zunaj sicer v vsem podobna prejšnjim, na važnosti pa je pridobila, kakor se to neverjetno sliši, šele po svojem zaključku.

Od običajnih in izrednih točk dnevnega reda so bile tri, ki so zanimale celokupni naš sportni pokret: volitev novega odbora, vprašanje nove definicije amaterizma (profesionalizem) in—državno prvenstvo.

Na prvih konferencah

Začetek skupščine, vsaj oficielne, je vedno določen na nedeljo dopoldne. Tako tudi letos. V resnici pa se skupščina začne že v petek zvečer pred skupščinsko nedeljo. Takrat se zberejo najintimnejši zaupniki in sodelavci savezni iz province in v glavnih obrisih v naprej določijo, kaj bo nedeljska skupščina izglasovala. Običajno skliče savezna uprava v soboto zvečer nekako poloficielno konferenco vseh delegatov, na kateri se pa, po običaju, že ne da več mnogo spremeniti na že v naprej določenem sporedu. Letos so delali v petek zvečer račune brez krčmarja. Kajti težina situacije se je letos prenesla na dogodke v soboto, ker so se glavni akterji šele ta dan zbrali. Oficielno prvo posvetovanje je bilo sklicano sicer šele za osmo uro zvečer, v tesnih saveznih prostorih na Obilićevem vencu 3 pa so se začeli delegati drenjati že od tretje popoldanske ure naprej. V dveh majhnih sobah so se stiskali delegati, ki jim pravijo »lahke havbice«, ker imajo samo po en glas. V debatah, t.j. v mlatenju prazne slame so vztrajali do oficielnega začetka konference. V sejni dvoranici JNS so med tem zborovali delegati, od katerih je vsak štel že po več poverilnic, do 10 in še par več. Ti so že dostojanstveni in bolj realno gledajo na važna vprašanja, kakor so državno prvenstvo, sprememba famoznega §7 itd. Savez pa ima še posebno sobo, v kateri sprejemajo zastopniki savezne uprave po že določenem redu težke »bombarderje«, t.j. delegate, ki imajo od 30 poverilnic navzgor in so stvarni nositelji situacije. v teh pomenkih razgrne vsak »veleposestnik« svoje želje; v koliko se dajo spraviti v sklad s splošnimi interesi, je stvar takoj v redu, sicer prejme odkrit odgovor: to ni mogoče. Potem mu preostane še možnost, da povabi drugega takega »veleposestnika« na čačico rakije in ga skuša pridobiti za svoje načrte. Po načelu »do ut des« se v prijateljskem pomenku dogovorita in vrneta h glavnemu akterju iz uprave in s kompromisnim rešenjem skušati spraviti vprašanje ali vprašanja, ki ju zanimajo z dnevnega reda.. Tako se je dogajalo vedno in tudi letos ni bilo drugače.

Med tem je poloficielna konferenca tekla dalje svojo pot do zgodne jutranje ure. Delegati z malo poverilnicami so kakor običajno demonstrirali svoje govorniške talente. Vsak je bil srečen, če je mogel zdrdrati svojo skrbno pripravljeno govoranco. Prava mešetarenja pa so se vršila v prostorih BSK, pozneje še »Pri Liri«, vendar v soboto ni prišlo v glavnih vprašanjih do sporazuma. Edini efekt dolgih konferiranj in pogovorov je bil ta, da sta se zoblikovali dve skupini, na eni strani intransigentna skupina predstavnikov Zagreba, Splita in Novega Sada, ki je eno predlagala, a drugo hotela, na drugi strani pa skoro vsi ostali podsavezi, ki jim je bila ta prozorna igra zoprna in so se zavezali, da bodo razkrinkali delegate Zagreba do kosti.

Demagogija Zagrebčanov

ZNP je razposlal svoj načrt prvenstvenega tekmovanja. Ta je bil samo pesek v oči malim klubom iz ZNP, da dado svoje poverilnice podsavezu (Bergerju). Po tem načrtu bi se državno prvenstvo igralo najprej v podsavezu, potem pa bi po kompliciranem vrstnem redu igrali finalna tekmovanja po cup sistemu vsi prvaki, drugi in tretji iz Zagreba in Beograda itd. pri čemer bi bilo finalno tekmovanje razdeljeno v dve polovici in je bil n.pr. določen ljubljanski prvak v prvo polovico, da ga zagrebški tretji klub eventuelno vrže iz tekmovanja. Na ta način so hoteli zbrati v drugem delu finalnega tekmovanja samo znano »elito«. Vse to pa šele od jeseni 1936 dalje, dotlej pa se naj igra v ligi osmih klubov, seveda v tihem upanju in resnem prizadevanju, da bo prihodnja savezna skupščina podsavezno prvenstvo zopet črtala in da na ta način do njega sploh ne bo prišlo. O tem ni bilo več nobenega dvoma, ko se je zvedelo, da so se že na konferenci v Zagrebu obvezali delegati Hajduka in treh vodilnih zagrebških klubov, da bodo vztrajali na ligi osmih klubov brez grupnega tekmovanja, s tem da bi samo poslednji klub izpadel, v njo bi pa prišel bodoči prvak podsaveznih prvakov. Poedini delegati teh klubov so se zavezali tozadevno s penalom, ki znaša že prav čedno vsoto. Ves njihov načrt je obstojal v tem, da bi delegati zagrebških klubov glasovali za svoj predlog, t.j. podsavezno prvenstvo (nota bene šele jeseni 1936, za vsak primer!), da bi pa bil ta predlog s pomočjo tujih glasov preglasovan in da bi v resnici prišlo do davno zaželjene lige osmih klubov, v kateri so vendar enkrat zbrani vsi, ki v njo spadajo, t.j. »elita jugoslovenskih klubov«.

Afront bivših ligašev

Predvsem je treba poudariti razliko v položaju med letos in lani. Na lanski skupščini je bilo treba vtihotapiti v ligo Gradjanskega, Concordijo in Hajduka. Zato se je liga brez drugega razširila na deset klubov. Nobenega ugovora ni bilo. Letos pa so izpadli v skupinskem tekmovanju: obe Slaviji, Primorje, razven tega je še sarajevski Hajduk prišel zelo blizu do lige in so se mu tudi želje temu primerno povečale. Toda neglede na ta položaj ni bila liga od vsega začetka prav nič v nevarnosti. Vse grupe, ki so bile na savezni skupščini so bile predvsem za status quo. Bile so naposled zadovoljne tudi z ligo osmih klubov, toda s pogojem, da ostane skupinsko tekmovsi ti bivši ligaši si niso hoteli dati zapreti vanje, kakor je bilo doslej. Z eno besedo: vstopa v prihodnjo ligo. Po drugi strani pa so klubi tako zvane »elite«, izučeni po dosedanjih izkušnjah, hoteli pase preprečiti nevarnost, da se morajo konec liginega tekmovanja vrniti v skupine in eventuelno riskirati izpad. V tem je tičala vsa nemoralnost predloga. Dokler so bili sami izven lige (Gradjanski, Concordia, Hajduk), so preko skupščinskega sklepa zlezli v njo. Sedaj so slučajno vsi na varnem, pa so hoteli zapreti sebi možnost izpada, drugim pa možnost vstopa. Na to seveda bivši ligaši niso hoteli pristati in so postavili alternativo: status quo ali pa vsi v podsavezno prvenstvo. Ker »elitniki« niso bili (zaradi povezanosti s penalom) voljni pristati na kompromis, je moralo odločiti bojno glasovanje. In to je ligo pokopalo. Vsak drug prikaz poteka vse zadeve je netočen.

V tej zvezi je zanimiva naslednja epizoda. Med skupščino se je izvršil pritisk na neko skupino, ki je bila po številu poverilnic približno enako močna zagrebškemu podsavezu, da bi glasovala za ligo in s tem omogočila g. Bergerju, da glasuje za podsavezno prvenstvo, pa da bi na ta način vseeno predlog glede lige prodrl. Ta skupina je na to pristala, obenem pa stavila pogoj, da Berger javno na skupščini umakne predlog za podsavezno prvenstvo. Predsednik ZNP g. Berger na ta pogoj ni pristal! Torej drugi naj mu brezpogojno izglasujejo ligo, sam pa bo glasoval za podsavezno prvenstvo, ki naj ne prodre, samo zato da ohrani pozicijo v lastnem podsavezu! Potem pa v referatih in kritikah po skupščini drugim očitajo maščevalnost, kljubovalnost, nemoralnost itd, obenem pretakajo debele solze za ligo, ki sem jo s svojo nespretno taktiko na skupščini in z neuklonljivo trmo sami pokopali, pripravljali pa njen pogreb tekom vsega leta po vesoljnem našem časopisju, v katerem so brez izjeme lomili kopja za podsavezno prvenstvo. Sedaj ga imajo in še čistega po vrhu!

O profesionalizmu

Še pred prvenstvom je bilo rešeno vprašanje definicije amaterstva. O tem je bil stvorjen odgovor že na sobotni konferenci. Na jasno in točno stilizacijo po tem dogovoru, ki ga je izdelal Hadži, Zagrebčani niso hoteli pristati. Zato je bil na skupščini izvoljen poseben odbor, ki so ga v glavnem tvorili samo zagrebški delegati (posebna finesa, na katero so ujeli Zagrebčane, da jih eksponirajo in demaskirajo), in ta odbor je skupščini predložil tak izdelek, da slabšega ni mogel, očividno računajoč s tem, da ima »zatvorjeno« ligo že v žepu. Pri tej stvari je bistveno le to, da o uvedbi nekakega profesionalizma ne more biti govora. Le definicija o amaterstvu je po novem nekoliko širokogrudnejša, t. j. da dopušča izvestne materialne ugodnosti igralcem, ne da bi jih bilo mogoče za to staviti pod paragraf o profesionalizmu. Vsi zastopniki slovenskih klubov so strnjeno glasovali proti novemu paragrafu.

Sestava novega odbora

Stara savezna uprava tokrat ni napravila čiste mize s tem, da bi podala ostavko, temveč je polovica odbora, ki je po pravilih voljena na dve leti svoje položaje ohranila. Voliti je bilo torej samo drugo polovico odbora. Zastopnikom LNP je bilo mnogo na tem ležeče, da ne prideta zopet v savezni odbor Porobić in Simonović, in sicer v zvezi z raznimi neprijaznostmi, ki jim je bil podsavez izpostavljen s strani teh dveh gospodov. Kar se tiče Porobića, ni bilo težav. Za nekdaj vsemogočnega Simonovića je bila potrebna dveurna borba v kandidacijskem odboru, da se je ločil od savezne uprave. Predložil pa ga je ta odbor v imenovanje za častnega člana.

Vihar po skupščini

Sklepi savezne skupščine so zaprli sapo vsem gromovnikom po zagrebškem in beograjskem časopisju. Večina je pokazala, da se ne bo dala več terorizirati ne Zagrebu ne Beogradu, s svojimi glasovanji je razkrinkala one, ki so nekaj predlagali, a vse drugo hoteli, razkrinkala pa je obenem vse one, ki so nenehoma leta in leta trobili, da je podsavezno prvenstvo edini spas za naš nogomet; sedaj imajo to podsavezno prvenstvo in zakaj jim ni prav? Ker niso nikoli bili iskreni, ker niso nikoli hoteli resno in odkrito priznati, kaj jim je na srcu, temveč so se z demagoškimi gesli in sredstvi skrivali za »male« kot njihovi protektorji. Sedaj so ti »mali« slučajno, tako so prilike nanesle, dobili par primernih in spretnih vodij in so spregovorili v smislu, kakor so prej oni neiskreni gromovniki pridigovali. Od tod hinavsko zvonjenje po toči.

Nedeljko Buljević

Novi dom SK Ilirije v Planici

V ponedeljskem »Jutru« smo na kratko poročali, da je bil v nedeljo svečano otvorjen drugi smučarski dom SK Ilirije v Planici. Slavja se je udeležilo precejšnje število gostov, zlasti iz Ljubljane. Prekrasen zimski dan, kakršnih ima Planica vse polno, je poskrbel, da je vladalo prešerno razpoloženje. Idealen pršič, ki ga je pa toliko, da ga je skoro preveč, je še bolj dvigal razpoloženje. Po obrednih svečanostih so si gostje ogledali novi dom.

Novi dom stoji na levi strani ceste, ki vodi s kolodvora, ravno nasproti prvega doma. V širino meri 14, v dolžino pa 18 m ter ima s kletnimi prostori 5 nadstropij. Stavba je zidana v domačem gorenjskem slogu in so domači motivi prav posebno poudarjeni v notranji opremi pri pohištvu. Dom ima 29 sob, od teh 24 tujskih, v kleti pa je še skupno ležišče s 16 posteljami za tekmovalce, poleti pa za potujoče dijake. V vseh sobah je mrzla in topla voda, ki jo črpajo iz nalašč v ta namen zgrajenega studenčnega vodovoda. Povsod je tudi centralna kurjava, ki se lahko ločeno uporablja za posamezne skupine sob. V kleti so uredili tako zvani »štibelc« za pozne goste, ki je dobro izoliran, da ne propušča nobenega hrupa. Dom razpolaga s kopalnicami s kadmi, prhami in za nožne kopeli. Kakor v starem, je tudi v novem domu električna razsvetljava. Stavba je zidana masivno in do I. nadstropja obložena z lesom. Iz varnostnih ozirov in da se odstrani ropot, ki ga povzročajo hribovski čevlji, so stopnjišča in hodniki položeni na železobetonske plošče. Načrte in tudi gradnjo je izvršil arh. Schell. Oba doma skupaj imata nad 90 postelj za goste.

Ilirija je za poletno bivanje uredila tenis prostor, ki se pozimi spremeni v drsališče. Drsalna ploskev meri 50x30 m in je torej uporabna tudi za tekme v hokeju na ledu. Zaradi ugodnih vremenskih prilik v Planici bo to najdalje uporabno drsališče v državi. Dohode k obema domoma so izpopolnili. Rateška občina in uprava domov sta na lastne stroške zgradili avtomobilsko cesto, ki vodi prav do doma. Novi dom so kaj hitro zgradili. 10. julija so zapele lopate, 15. septembra je bila stavba pod streho, zdaj je pa bila izročena svojemu namenu. Poslopje ima le zajtrkovalnico s kuhijo in so za goste zgradili jedilnico v starem domu, kjer je bilo prej skupno ležišče in shramba za smuči. Prostor za smuči so premestili v klet, ki so jo v ta namen primerno povečali.

Jugoslavenski zimsko-sportni savez razpisuje izbirno tekmovanje v smuku in slalomu za udeležbo na zimski olimpijadi v Garmisch-Partenkirchenu. Tekmovanje se vrši v izvedbi TK. Skale, podružnica Jesenice, kraj izvedbe Rožca. Tekmovanje se izvede kot alpska kombinacija, in sicer smuk 5. januarja in slalom 6. januarja. Start za smuk 5. januarja ob 13, za slalom 6. januarja od 9. dopoldne. Višinska razlika za smuk ca 500, za slalom ca 180 m. Prijavnine ni. Tekmuje se po pravilniku JZSS, nagrad ni. Razglasitev rezultatov dne 6. I. ob. 14. v koči na Rožci. Vsi tekmovalci, ki se želijo udeležiti olimpijskega treninga, naj se navedene tekme udeležijo, ker sicer ne morejo reflektirati na udeležbo na olimpijskem treningu. Izvzeti so od te izbirne tekme le tekmovalci, ki so bili že določeni v olimpijski team in sicer: Praček, Heim, Stopar, Mušič, Žnidar, Čarman, Žingerlin, Ankele, Jelen. Iz izbirne tekme bo določenih še 6 prvih tekmovalcev, ki se bodo lahko udeležili olimpijskega treninga pod vodstvom olimpijskega trenerja Harrerja. Prijave poslati do 3. januarja na tehnični odbor JZSS v Ljubljani, Tyrševa cesta 1/IV.

Z. K. D.
Za praznike ob 11. uri predpoldne
Vesela otroška ringaraja
Smeh, Poppay, Micky, Silly in Ptiči.
ELITNI KINO MATICA

Službene iz LNP. Vsem svojim klubom in njihovim članom želi blagoslovljen božič — upravni odbor.

ASK Primorje. (Tajništvo). Letni občni zbor kluba bo 7. januarja 1936. Čas in kraj se objavita pravočasno. Dnevni red v smislu pravil. — Vsem prijateljem in članom kluba želi prijetne božične praznike odbor.

Smučarski tečaji SK. Ilirije. Začetni tečaji za mladino in dame pričnejo 27. t. m. Prijavljenci za mladinski tečaj naj se javijo ob 9.30 pred kopališčem Ilirije. S seboj naj prinese vsak kompletno opremo. Zbirališče za dame je ob 14.15 na istem prostoru. Interesenti, ki se niso še prijavili, naj pridejo direktno na zbirališče.

S. K. Ilirija (Smučarska sekcija). Naprošajo se člani, ki bi želeli startati pri smuškem teku. Korotana 26. t. m., da se zglasijo v svrho ureditve prijav, danes ob 17.30 v posebni sobi kavarne Evropa.

Domovina in raj smučarjev

Bloke, 23. decembra.

Božični prazniki z Novim letom so pred durmi. Komur je dano, uživati dolge božične počitnice, ali kdor se more vsaj za nekaj dni odtrgati od mesta, naj pohiti na Bloke, ki so se letošnjo zimo pravočasno odele z biserno belo odejo. Na idealnih bloških smučarskih terenih, kjer je domovina prvi smučarjev Srednje Evrope, je letos življenje, da ga mora biti vsak prijatelj prirode vesel.

Da se omogoči vsem smučarjem, oboževalcem bloških prirodnih lepot, dohod v naše kraje, je marljivi SK Bloke ukrenil vse potrebno. Iz Ljubljane se popelješ z vlakom do Rakeka, potem pa z avtobusom do Bloške police. Voznina po železnici je ob sobotah in nedeljah komaj 8 Din, avtobus pa stane 10 Din. Odhod iz Ljubljane je ob 6. in 14., da dobiš avtobus. Avtobusna proga Ljubljana — Bloke pa je zaradi večjega snega ukinjena. Seveda je SK Bloke, ki daje vsa potrebna pojasnila, poskrbel tudi za ceneno prehrano in ugodna prenočišča. Smučarji, ki reflektirajo na skupna prenočišča (po 2 do 4 Din), morajo imeti lastno odejo. Otroci od 6 do 12 let ta uživajo pri oskrbi 20 do 30 odstotkov popusta.

Smučarji, Logatec vas vabi!

Logatec, 23. decembra.

Malo je smučarjev, ki vedo, kako bogata je naša Notranjska in še posebno Logatec na idealnih smučarskih terenih. Vsem disciplinam smučarskega sporta ustreza naše hribovje, ki se razprostira v neposredni bližini kraja in podaja možnost, da se krasni beli sport tudi pri nas povzdigne do tiste višine, kakor ga v resnici zasluži. To je mnenje sportnikov, ki so naše terene že preizkusili in ki redno v naš kraj zahajajo.

Logatec leži na lepi ravnici, okrog in krog pa ga obdaja hribovje, katerega različne strmine nudijo res primerno podlago za izurjene smučarje kakor tudi za začetnike. Samo 30 km smo oddaljeni iz Ljubljane. Ugodne železniške zveze in cenena vožnja dajejo priliko smučarjem za lepe nedeljske izlete. Že na kolodvoru lahko namestiš smuči, kajti takoj si na terenu potem pa hajd čez drn in strn v prosto naravo. Za kratke ture je položaj izvanredno ugoden. V Kališah, pol urice iz centruma kraja, nam nudi narava krasno izletno točko, ki ti ostane v nepozabnem spominu. Tudi daljše ture so idealne kakor n. pr. na Ravnik, k Sv. Trem Kraljem ali na Zaplano. Za začetnike pa je izboren teren že v izhodišču in težko bi bilo najti primernejšega.

Ceneni pansioni v tukajšnjih gostilnah nudijo priliko tudi za prijetno daljše bivanje, izbornega snega za smuko je vedno dovolj.

Smučarji, poizkusite enkrat tudi na naše notranjsko stran in prepričali se boste, da Logatec ni samo letovišče, temveč tudi prijetno zimovališče in to še posebno z vidika belega sporta. Informacije in prospekta nudi »Putnik« ali pa direktno Tujskprometno društvo Logatec.

Najzabavnejši božični film v Ljubljani.
Predstave oba praznika ob 15., 17., 19. in 21. uri
Navdušena publika se smeje in ploska!
ROBERT STOLZOVA dunajska opereta (Himmel auf Erden)
HANS MOSER in drugi izvrstni igralci
Raj na zemlji
Matineja oba d ob 10.30 dop. po Din 4.50
Paul Abrahamova vesela opereta
SREČNA SRCA
Najnovejši zvočni tednik! Predprodaja vstopnic dnevno od 11. dop.
KINO SLOGA

Senzacija za športnike
MOŠKE SRAJCE IZ SPECIALNEGA VEČBARVNEGA TRICOT-BLAGA

DOBE SE V VSAKI BOLJŠI TRGOVINI Z ORIG. ETIKETO »PLANICA«. KUPUJ DOMAČE BLAGO!

Na Dolenjsko kličeta Gače in Mirna gora

Novo mesto, 23. decembra.

Na Dolenjskem imamo več lepih in pripravnih krajev, kjer so idealna smučišča. Najlepša med njimi so pač črmošnjiške Gače (980) in pa Mirna gora (1.048). Tudi vsi spojni grebeni so za zimski sport zelo prikladni in nudijo sportniku tudi zelo lepe razglede. Ti smučarski tereni v ničemur ne zaostajajo za gorenjskimi, razen v pomanjkanju planinskih koč in domov, ki jih pač Dolenjska zaenkrat še ne more postaviti v potrebnem številu.

Da je malo lepših terenov, kakor so Gače, dobro vedo tudi novomeški Sokoli, ki so letos februarja imeli na Gačah svoj smučarski tečaj. Dohod v ta prelesten kraj je prav lahek, iz Toplic ali Črmošnjic. Polovico poti pa si prihrani, kdor se pelje z vlakom v Uršna sela, Rožni dol ali Semič. Planinski dom na Mirni gori, last SPD v Črnomlju je sedaj preurejen za zimsko bivanje. SPD podružnica v Črnomlju bo vstopila tudi v Zimsko sportni savez.

Sokolstvo

Sokolsko delo v Laškem

Laško, decembra.

Z nezmanjšano delavnostjo deluje naše Sokolsko društvo z vsemi odseki. Sokolski dom je živahno taborišče in mravljišče vseh delavoljnih moči. Igralci so nedavno četrtič uprizorili domačo spevoigro »Tremerski dukat« — delo Gobca Radovana, ki jo je prenašala tudi ljubljanska radijska postaja. Dobro razdeljene vloge ter sigurno izvežbana zbor in orkester so pripomogli do uspeha, o katerem so se tudi poklicni kritiki izrazili povoljno. Glavni vlogi sta igrala Ferčnik Berta in br. Hrastelj Peter, katerih prijetna sopran in tenor sta se prav skladno zlivala v melodiozne ljubezenske arije. Prav močno se je potrudil br. Horjak, ki bo svojo pevsko stran z redno vajo prav gotovo izenačil z igralsko. V liku in nastopu cesarja pa smo ponovno spoznali, da je br. Križnik v sličnih vlogah nenadomestljiv. Sestra Goljeva, Jenkova ter br. Bezgovšek so imeli manjše pevske partije, so pa molitev v III. dejanju zapeli s tolikim občutkom, da je bila to gotovo najlepša točka spevoigre. Tudi br. Komaricki je ugodno rešil svojo »vinsko pesem«; tako je končno tudi ta pesem prišla enkrat do veljave. Mešani zbor so tvorile sestre našega društva ter pevci pevskega društva »Hum«, ki se čezdalje bolj izpopolnjuje in je topot imel v svojem pevskem delu mnogo kočljivih mest, ki bi povzročala tudi poklicnežem precej skrbi. 18 članski orkester je bil dobro vigran, žal le, da še nimamo lastnih, dovolj izvežbanih godbenikov na pihala. Spevoigra je pod avtorjevim vodstvom, dosegla popoln uspeh, kar mu je za ves trud v popolno zadoščenje. Dragocene obleke za cesarja in dvorjanike je poklonil br. Benko, kar predstavlja za našo garderobo precejšnje premoženje. Naj bi našel mnogo posnemovalcev! Oder je bil na novo opremljen. Dobili smo dokaj moderno električno instalacijo s 65 štiribrvnimi žarnicami ter dve novi garnituri stropnih sufit. Z malimi izdatki so pod vodstvom br. Saksa izdelali vse to naši člani. Dramatski odsek je posebno v zadnjem času uprizoril več težjih iger in je želeti, da ostane na tej višini.

Telovadbo vodi priznani načelnik in vaditelj br. Poljšak. Red v telovadnici, obisk telovadnih ur in uspehi na tekmah so dokazi njegove sposobnosti in požrtvovalnosti. Pod njegovim vodstvom je bila prirejena prvodecemberska akademija, ki je pokazala plodove njegove vzgoje tako pri telovadečih, kakor tudi pri vaditeljih. Dvanajst točk obsegajoč spored je pokazal Laščanom tiho in nesebično delo v telovadnici, obenem pa sposobnosti domačih telovadnih kompozitorjev, saj so pet točk sestavili vaditelji sami.

Četudi se držimo načela »brez časti in slave«, bi vendar bil greh, če ne bi omenili požrtvovalnosti br. načelnika, načelnice s. Kopačeve, s. Ferčnikove, Molkove ter br. Dragarja, ki so položili v proslavo sokolskega praznika toliko truda. Med ostalimi točkami je bil govor starešine br. dr. Roša, deklamacije, orkestralni vložki ter razdelitev diplom.

Naše društvo stopa z vso pridnostjo v popoln razmah. Največjo oviro in skrb nam povzroča precejšen dolg na domu, ki se le počasi manjša. Za zimsko sezono je pripravljenih spet nekaj iger (Ženitev, Legijonarji, Beg iz harema), oživelj pa bodo na lastnem drsališču drsalci, smučarji pa bodo brez dvoma spet dobro zastopali barve našega društva. Že en mesec imamo plesno šolo. Da je bila plesna šola res potrebna, je razvidno iz obiska, ki je naravnost rekorden. Prirejena je bila že ena čajanka in Miklavžev večer, na sporedu pa so še zabavni večeri in venček. Plesno šolo vodi zelo spretno br. Obal Ernest. Vkljub vsem in prezaposlenosti se naše članstvo ne straši vaj in dela je vedno pripravljeno služiti sokolski ideji.

Zvezni tečaj za potujoče župne prednjake je pričel 10. decembra v Beogradu pod vodstvom zveznega potujočega učitelja br. Bana. Tečaj obiskuje 15 bratov iz 14 žup. Šola je namenjena onim bratom, ki vodijo razne društvene in župne prednjaške tečaje. Zato je tudi učni postopek povsem drugačen na tem tečaju od drugih. Poleti bo sličen tečaj ponovno, namenjen pred vsem vežbanju na letnem telovadišču.

XIII. in XIV. tečaj za vodnike sokolskih čet sta pričela 10. decembra v Beogradu. Udeležencev je skupno 132, ki pripadajo raznim vojaškim edinicam in so člani sokolskih čet. Tečaj prireja Savez SKJ ob sodelovanju vojaške uprave. Vodja vsega je poznani delavec, bivši načelnik sarajevske župe, br. Stevan Žakula.

Velik zbor vseh čet župe Mostar je bil 17. decembra v Mostaru ob obilni udeležbi vseh 166 župnih čet, zastopnikov skoraj vseh žup Jugoslavije, zveze, ČOS pa je poslala pismen pozdrav. Zbor je izvrstno uspel.

Izšel je »Jugoslovenski sokolski koledar« v lični žepni obliki v izdaji Jugoslovenske sokolske matice v Ljubljani. Priročnik, ki stane le 7 Din, bo vsakega Sokola razveselil, saj najde v njem poleg koledarskega dela, sokolske članke, statistični kritični pregled in skrajšan šematizem vsega slovanskega Sokolstva. Jugoslovensko sokolstvo je obdelano seve obširneje. Koledar je tudi to leto uredil br. Švajgar. Dolžnost vseh zavednih Sokolov je, da si omislijo to priročno knjižico, ki jim bo dobro služila tudi zasebno, saj ima beležni koledar za vsa kdan leta.

Medzvezna tekma v Varšavi. Jugoslovenski Sokoli se marljivo pripravljajo za berlinske tekme. Prav tako tudi Poljaki. Dogovorjeno je med obema zvezama, da bi se v dobi med januarjem in marcem priredila medzvezna tekma Poljska-Jugoslavija in sicer med obema članskima in ženskima vrstama, določenim za Berlin. Priporočljivo bi bilo, da bi se nato pomerile tudi vse slovanske olimpijske vrste v maju ali juniju. Mogoče na pokrajinskem zletu v Subotici?

Seveda bi jo radi imeli. Saj bi se Vam lepo podala. Prav radi Vam jo pošljemo.

Preberite božično številko »ŽENE IN DOMA«, ki Vam pove, kako pridete zastonj do tega krasnega darila. Če hočete, Vam pošljemo božično številko »ŽENE IN DOMA« brezplačno na ogled. Odrežite spodnjo naročilnico in jo še danes odpošljite v odprti kuverti!

Odrežite

»ŽENA IN DOM«, LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 10-D

Rada bi dobila zastonj svileno ruto. Pošljite mi brezplačno na ogled božično številko »Žene in doma«.

Ko bom »ŽENO IN DOM« prebrala Vam jo v osmih dneh nepoškodovano vrnem. Če si jo pa obdržim in če Vam v določenem roku plačam za vse leto 1936. naročnino Din 68.— za 12. številk »ŽENE IN DOMA« in za 10 prilog za kroje in ročna dela, mi pošljite zastonj svileno ovratno ruto.

Razločen naslov:

Bivališče:

hiš. štev.

Zadnja pošta:

Inserirajte v „Jutru“

Vesele božične praznike in srečno novo leto

ŽELI VSEM SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM

Celjska opekarna — Unger-Ullmann, Celje

Kdor oglašuje ta napreduje!

IVAN ROZINA (preje »Orient«)

trgovina barv in lakov, LJUBLJANA

Velika izbera kemičnih in oljnatih barv, šolskih, študijskih in umetniških barv. Firneži, laki, steklarski in mizarski klej, šelak, špirit denat. lužila »Arti«, tuši, pastele ter sploh vse slikarske in pleskarske potrebščine. — Velika zaloga vseh vrst vedno svežega mavca. — Najnižje cene in najboljša postrežba.

Prodajalna Tyrševa (Dunajska) c. 14

poleg trgovine SCHNEIDER & VEROVŠEK

†

Javljamo prežalostno vest, da nas je danes zapustil oče, stric, svak, gospod

FRANC HOSTNIK

vratar Narodne banke.

Na zadnji poti ga bomo spremljali na sveti dan ob 13. uri iz mrtvašnice splošne bolnišnice.

Sv. maša zadušnica se bo brala v cerkvi Marijinega oznanjenja.

Ljubljana, 23. decembra 1935.

SLAVICA in MARICA, hčerki, in ostalo sorodstvo.

Vesele božične praznike želi

IVAN JANEŽIČ

krovski mojster

Ljubljana — Staretova 26.

Gospodje, rabite kvalitetno blago!

†

Zapustila nas je za vedno naša nadvse ljubljena mati, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Ljudmila Kaus roj. Sovič,

vdova po žel. sprevodniku v pokoju

dne 23. t. m. ob pol 8. zjutraj, po dolgotrajnem in mučnem trpljenju, previdena s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti jo spremimo v sredo, dne 25. decembra 1935. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Novi trg štev. 4, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 23. decembra 1935.

Globoko žalujoči:

FRIDA poroč. ZOMER - učiteljica, hčerka; FRANC ZOMER - učitelj, zet; HELENA STANIČ, AVGUSTA TREVIŽAN - sestri; ANTON STANIČ - svak, ERNEST STANIČ, učitelj, ing. BERIVOJ STANIČ, ROBERT SOVIČ nečaki ter vse ostalo sorodstvo.

†

Walter Stuzzi daje v brezmejni tugi vsem ljubim prijateljem in znancem na znanje pretresljivo vest o nenadni smrti svoje plemenite srčno dobre soproge

MINKE STUZZI

Kdaj se bo vršil pogreb naše nenadomestljive pokojnice, o tem bomo znance obvestili.

V najgloblji žalosti:

VALTER STUZZI, zobotehnik, soprog, Kamnik;
VIKTOR — MATILDA STUZZI, tast in tašča, Ljubljana.

†

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je danes popoldne za vedno zatisnil svoje trudne oči naš ljubljeni

med. univ. prof. dr.

Edo Šlajmer

Prosimo za tiho sožalje.

POLJANE PRI ST. VIDU NAD LJUBLJANO, dne 23. decembra 1935.

ŽALUJOČI OSTALI.

SPREJMEMO

za nastop 1. jan. 1936. mlajšo moško moč. Reflektiramo v prvi vrsti na absolventa trgovske akademije ki ima že nekoliko prakse in je jugoslovanski državljan, vojaščine prost kot pomožno moč v knjigovodstvu. Prednost imajo reflektanti, ki so zmožni več jezikov. Lastnoročno pisane ponudbe na tekstilno tovarno Beer, Hribernik & Comp., Št. Vid n/Ljubljano.

Orožje, municijo, lovsko-sportne potrebščine nudi ugodno:

Orožarna J. PASTUOVIĆ

ZAGREB, Jurišičeva ul. 1.

Za ilustrirani cenik štev. 3 je treba poslati Din 3. — v poštnih znamkah

†

Naš ljubi papa

LUDVIK SMOLE

bivši trgovec in župan občine Sevnice

nas je danes, dne 22. t. m. ob ¼ na 9. zvečer, po dolgem trpljenju, v 80. letu svoje starosti, previden s sv. zakramenti, za vedno zapustil.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v torek, dne 24. decembra 1935 ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Škrabčeva ulica številka 4.

V LJUBLJANI, dne 23. decembra 1935.

BERTA SMOLE, roj. Juvančič, soproga.

Fred Smole, Leo Smole, Berta Knall, Danica Biber, Nada Kmet, otroci; Leo Knall, Sergij Smole, Leo Smole, Betka Biber, Jari Kmet, vnuki in vnukinje; Emina Smole, snaha; dr. Josip Knall, zet — in ostalo sorodstvo.

Zane Grey: 28

Teksaški jezdec

Uboj nekega moža, ki mu je bilo ime Sellers, in zapletek okolnosti, ki so bile napravile iz tega uboja obžalovanja vredno in znamenito žaloigro, sta bila povzročila v Duanovih dejanjih, če ne izpremembe, pa vsaj presledek. Zasledoval je bil Sellersa, da bi ga ubil, ker je domneval v njem Jenniejinega ugrabilca. Dolgo ga je sledil, ko je bil zvedel, da hodi Sellers sam. Duane ni imel popolne gotovosti o Jenniejini smrti. Nedoločne govorice, zdaj tu, zdaj tam po nekaj besed, in nedokazane istorije so bile vse, kar je bil Duane zbral v teh letih in kar je potrjevalo njegovo vero, da je bila Jennie kmalu po pričetku svojega drugega ujetništva umrla. A Duane ni vedel ničesar zanesljivega. Sellers bi mu bil mogel povedati. Duane je hotel vsaj brati v njegovih očeh, če mu že ne bi mogel razvezati jezika. Toda njegova nezgrešljiva svinčenka je bila zaprla Sellersu ustnice in mu skalila oči.

Po tistem srečanju je Duane dolgo časa ležal v koči nekega čredarja, ki mu je bil prijatelj, in ko je okreval od rane, ki mu jo je bil Sellers zadal, se je odpravil s tovorom in dvema konjema v sotesko ob Nuecesu. Tam se je skrival mnogo mesecev in trpel muke slabe vesti, sanjaril in se otepal prikazni.

Da se je preživel v tej skalni trdnjavi, je moral delati. In delo mu je pomagalo, da so ure hitreje minevale. Zakaj v trenutkih brezdelja in ponoči je moral živeti s peklom v duši. Solnčni zahod in somračna ura sta delala vse drugo znosno. Kočica na robu soteske je bila videti še živa od Jenniejine navzočnosti. Vendar se mu ni zdelo, da bi čutil njenega duha. Če bi bilo tako, bi bil prepričan, da je mrtva. Upal je, da Jennie ni preživela svoje druge nesreče, in ta up se je bil razvnel do vere, če ne do gotovosti. Ko se je bil vrnil v ta kraj in prvič spet stopil v kočo, je bil našel vse tako, kakor je bilo pri odhodu; še ubog, ogoljen košček traku je ležal na tleh, ki si je nekdaj Jennie z njim povezovala svetle lase. Noben skitajoč se izobčenec ali potnik ni bil naletel na ta samotni kraj, ki je postajal Duanu čedalje dražji. Čas ni mogel izbrisati Jenniejine slike iz njegovega spomina. Imel je čudovit dar notranjega vida. Če je zaprl oči, je videl Jenniejo tako razločno, kakor da bi živa stala pred njim. Po mnogo ur je tako sedel in sanjal o življenju, ki ga ni bil nikoli občutil in ki ga nikoli občutil ne bo. Videl je Jenniejino vitko, ljubko postavo, staro, raztrgano rjavo obleko, ki jo je bil pri Blandovih prvikrat srečal v njej, nožice v mehiških opankih, nežne, a zdelane roke, okrogle lakti in kipeči vrat, bledi, otožni, lepi obraz s strmečimi črnimi očmi. Spominjal se je vsakega pogleda, ki mu ga je bila privoščila, sleherne besede, ki mu jo je bila rekla, in slehernega dotika. Mislil je na njeno lepoto in ljubkost, na tistih nekaj doživljajev, ki je moral po njih sklepati, da ga je ljubila. Sam se je silil, da je mislil nanje, posebno pa na njeno življenje v Blandovi hiši, na njen beg z njim in na njeno novo ujetništvo, ker so ga taki spomini navdajali z grenko, jalovo boljo. Trpó se je moral boriti, ker mu je to razjedalo srce. Zdaj je sedel in s široko odprtimi očmi sanjal o starem očetovem domu in belolasi materi. Čutil je strašno samoto in neozdravljivi obup tega življenja izobčenih. »Samotni volk sem! Človek zunaj zakona, izobčenec, mrtev za dobri in spodobni svet. Ne matere nimam ne doma ne žene ne otroka! Sam sem — sam! Bolje je biti brezčutna žival ali mrtvo truplo! Misli me delajo blaznega. Človek, kaj ti je ostalo? Brlog za zavetje, volčja jama, samotni, molčečni dnevi, samotne noči, ki jih oživljajo samo strahovi. Kako naj se to konča? Kaj mi je še ostalo? Samo prekleto, nenasitno nagnjenje do življenja, do tega, da visim na tem klavrnem življenju — ne iz strahu pred smrtjo, ampak iz želje, da bi umrl tako, kakor izobčenec malokdaj umre — ne v čevljih, ne obut! Ti, Bain, si bil prvi in si že davno maščevan. Rad bi menjal s teboj. Ti, Sellers, si bil zadnji in si maščevan. In vi ostali — vsi ste maščevani. Mirno ležite v svojih grobovih in mi dajte mir!«

Toda oni niso mirno ležali v grobovih in mu niso dali miru.

Iz senc in iz megle so vstajale prikazni in ga spremljale k postelji, kadar je šel spat.

Kolikokrat si je bil že rekel: »Pri pameti sem. Nisem blazen. Vse to je domišljija, ne resničnost. Ne dela nimam ne službe ne vzorov ne upov — in duh mi je bil obseden, slike ga begajo. In te slike so seveda slike ljudi, ki sem imel z njimi opravka. Ne morem jih pozabiti. K meni prihajajo, sleherno uro. In če mi izmučeni duh oslabi — — — — —«

Tako je mislil, ko je ležal na svojem zložnem ležišču. Zvezdna noč se je bočila nad stenami kanjona in risala med njimi svoje temne sence. Žuželke so brenčale, cvrketale in bobnale globoko, enolično pesem. Voda je rahlo žuborela v strugi reke. Iz globine kanjona se je oglašalo tožno vpitje sove. Svinčeni plašč samote je pritiskal na Duana. Misli — teh ni mogel pregnati; bilo je tisto, kakor če bi bil segal po zvezdi, da bi jo dosegel. Mislil je na to, koliko izobčencev neki zdaj leži, takisto kakor on, pod tem zvezdnim, žametnim nebom, na vseh petnajst sto angleških miljah te divje dežele od El Pasa do ustja Velike reke. Širno, divje ozemlje — kraljestvo ljudi brez miru! Nekje je bil slišal ali bral, da imajo teksaški jezdni redarji knjigo z imeni in življenjepisi vseh izobčencev — tri tisoč so jih poznali! In vendar je bilo to gotovo le polovica nesrečne trume, ki je dobivala prirastek iz vseh držav Unije. Duane je bil romal od tabora do tabora, od brloga do brloga, od zavetja do zavetja, in je poznal te može. Večina jih je bila brezupnih zločincev; nekaj jih je bilo maščevalcev, med temi majhno število takih, ki se jim je bila zgodila krivica. In časih se je našel med njimi kdo, ki je bil po svoje človek, poštenjak, kolikor je bilo mogoče, in ne izgubljen za vse dobro. A v nečem so bili vsi enaki drug drugemu: v tem, da niso poznali miru. In to zvezdno noč so ležali s svojimi mračnimi obrazi kakor volkovi: nekateri v tropah, drugi zase, kakor samotni volk, ki ne pozna tovarištva.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.-** v znamkah

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra“, Ljubljana.

Kam pa, kam?

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pozor!

na božične praznike točim v Prešernovi ulici 5 (na dvorišču) odlikovano dalmatinsko vino iz lastnih vinogradov. Čez ulico: belo liter Din 9, črno opolo Din 8. — Vesel božič želi svojim odjemalcem Martin Bujas. 27501-18

Vesele božične praznike

in srečno novo leto želi vsem cenjenim gostom in občinstvu Šmon Marica, gostilničarka, Mitnica. 27519-18

Številni gostje Operne kleti

priznavajo odlične kvalitete dalmatinskih vin, katere točim po najnižji božični ceni. Ekstra fini stari prošek, posebno veselje za božično mizo. Izbira svežih morskih rib. — Lenka Lozič. 27520-18

Za božične praznike

si naročite pristni evšček in fina štajerska vina samo v gostilni pri Panju, Vegova ul. 10, kjer boste najbolj zadovoljni. V gostilni vedno dosti zabave, najboljša pijača, razna gorka in mrzla jedila, igranje klavirja vsak večer, petje itd. Zato zahajajte vedno le v Vegovo ul. 10, kjer se boste najboljše in najcenaje zabavali. Vljudno se priporoča in Vas vabi — gostilničar. 307-18

Službo dobi

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zastopnike

za obročno prodajo naših posamezmalnikov, brzoparilnikov itd. iščemo. Ponudbe naslovite na: »Persona«, Ljubljana, poštni predal 307. 276-1

Hotelsko sobarico

iščemo za takoj. — Hotel »Novi svet«, Maribor. 27494-1

Poslovodjo

za manjši gostel v Prekmurju na zelo prometnem kraju, kjer je tudi mesnica in gostilna, iščem z takojšnjim nastopom. Kavcijo lahko položi tudi z hranilnim knjižicami. Prednost imajo oženjeni. Ponudbe z sliko in opisom življenja na naslov: Ludvik Koblencer, Rogaševci, Prekmurje. 27334-1

Mlajša učiteljica

perfektna v nemščini in italijanščini, po možnosti tudi v stenografiji in violini, dobi mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zvesta učiteljica«. 27481-1

Krojač

izvežban, ki bi prevzel vodstvo delavnice se išče. Ponudbe na: Anton Hrastar, Brišlin p. Novo mesto. 27484-1

Prikrojevalko

dobro izvežbano za svileno in bombaževo trikо perilo, ki razume dober kroj in okus, se sprejme pod ugodnimi pogoji. Naslov v vseh posl. Jutra v Mariboru in Ljubljani. 27468-1

Modistinjo

samostojno dobro izvežbano za vodilni salon v Ljubljani iščem. Mesto stalno. Plača dobra. Ponudbe pod »Dobra služba« na ogl. oddelek Jutra. 27466-1

Boljšo gospodično

ki bi mi vodila gospodinjstvo in pisarno, sprejmem. Prednost deželanke. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Neodvisna«. 27371-1

APOTEKA BAHOVEC
LJUBLJANA Kongresni trg
Mr. Bahovec

izdeluje:

Za čiščenje krvi — „PLANINKA“ čaj, Orig. paket Din 20.—

Za mršavljenje — „SLATINSKE“ tablete
50 tablet Din 24.—
100 tablet Din 39.—
200 tablet Din 69.—

Proti reumi, gihtu, išiasu in proti hripi — „NIBOL“ tablete
20 tablet Din 20.—
40 tablet Din 34.—

Proti kašlju in hripavosti — „SMREKA“ bonbone
Din 4.— Din 6.—

Vsi ti preparati so registrirani pri ministrstvih nar. zdravja v Beogradu, Wien, Budapest, Roma, Praha, Tirana in New York. Patentirani so v vseh kulturnih državah tako posamezno, kakor internacijonalno (Bern: Les Marques Internationales 30. VI. 1928.)

Zahtevajte vedno samo preparate z imenom Mr. Bahovec, ki se dobe v vseh apotekah Jugoslavije, kakor tudi inozemstva.

Lekarna Mr. Bahovec Vam na željo pošlje brezplačno obširne razprave.

Generalna zastopstva:

Za Italijo: Farmacia G. Mizzan, Trieste, Piazza Venezia 2.

Za Češkoslovaško: Lékárna Mr. B. Vospálek, Praha, II., Ječná 1.

Za Avstrijo: Adler Apotheke Mr. Erich Sigl, Wien XI., Simmeringerhauptstrasse 44.

Za Madžarsko: Thallmayer & Seitz A. G., Drogengrosshandlung, Budapest, Zrinyi utca 3.

Za Albanijo: Nikolla Silliqi, Shtepi tregtare, Tirana.

Za U. S. A. Vlado Premru, 167 So. Maine St., So. Norwalk Conn.

V vseh glavnih mestih drugih držav lastna skladišča.

Reg. S. br. 2007 8. II. 1932, 14.213 10. VII. 1934, 17.816 24. VI. 1935.

Stroji

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tračno žago

ne preveliko, v vsakem stanju, kupi Drago Vičnar, Jesenice na Gorenjskem. 27544-29

Pisalni stroj

v dobem stanju, prodam za Din 1.200. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27527-29

Underwood stroj

rabljen, pliniski kuhalnik naprodaj. Beethovnova 15, III, vrata 14. 27502-29

Tračno žago

75 cm, brezhibno proda Škafar, Rimska 16. 27500-29

Star šivalni stroj

otroški vozliček, železen štedilnik in peč kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Denar«. 27558-29

Nevestam in gospodinjam!

Za malo denarja skoraj nov šivalni stroj ali kolo dobite edino pri »Promet« (nasproti križanske cerkve). 27551-29

Razno

PISITE SE DANES!

Ostanki

mariborskih tekstilnih tovarn

brez napak, pristnobarvni, »Paket serija A« za moško, žensko, namizno, posteljno perilo in rjuhe, »Paket serija B« izključno zimski topli flaneli in barhenti najboljše kakovosti vsak Paket 10 do 20 m samo Din 107. Dalje novi »Original Kosmos Z paket«, vsebujoč 2.80 m sukna za eno dolgo zimsko suknjo, oziroma za ženski plašč, lepe temne barve, ali pa 1.80 m za kratko zimsko suknjo in 1.20 m posebno močnega štruksa ali sukna za ene hlače. Tudi ta paket samo D 107. Vsi paketi poštnine prosto. — Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Pišite takoj na

»KOSMOS« razpošiljalnico ostankov marib. tekst. tovarn, Maribor, Dvoračkova cesta 1.

Telefon 2059

Suha drva, premog, karbopakete dobite pri

I. POGAČNIK

Bohoričeva ul. št. 5

10.000 parov

damskih, moških in otroških nogavic — prodajamo po zelo

nizkih cenah

„ZORA“

LJUBLJANA, Miklošičeva 30.

Svetli premog

5600 kalorij; 1 tona, koksovec 385 Din, 50 kg v vrečah 22 Din; bukova drva, žagana 85 Din kub. meter, cepljena 95 Din; bukovo oglje 0.75 Din kg — dostavljeno na dom nudi

A. PUTRICH, Dolenjska cesta št. 6.

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozostrelec gre v Ameriko

27

Čez nekaj trenutkov je čoln dosegel obalo in z veliko hitrostjo zavozil v široko ustje. Pristal je, in potniki so stopili na kopno. »Podoba je, kakor da bi bili ob reki Amazonki«, je dejal profesor in pogledal na uro. »To je najdaljša reka na svetu. Izvira v Andah, teče pa skozi ves Peru in vso Brazilijo. Po tem takem smo v Južni Ameriki.«

Srednjih let

sestro ali gospodično, z znanjem nemškega in francoskega jezika, išče boljša obitelj v Beogradu za dve dekleci od 4 in 12 let. Ponudbe z referencami pod »Dobra kuća 406« na »Propaganda«, Beograd, pošt. pret. 409. 27483-1

Izvežbanega slikarja

za poslikanje spominskih predmetov, sprejme Drago Višnar, Jesenice, Gorenjsko. 27545-1

Mlado damo

simpatično, veščo gospodinjstva in ljubiteljico otrok, sprejme takoj mlad, simpatičen ločenec. Dopise s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Plača ne, harmonija!« 27529-1

Akviziterje

za nabiranje oglasov in naročnikov iščemo proti visoki proviziji in mesečni plači. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna služba«. 27556-1

Službo skladiščnika

oddamo pošteni, kavcije zmožni osebi. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Pošten 30.000«. 27566-1

Perfektna kuharica

sprejme vsako službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27514-1

Frizerko

prvovrstno moč, išče za takoj ali po dogovoru salon Ernješ, Šušak. 27374-1

Služkinjo - gospodinjo

ljubiteljico otrok, iščem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27557-1

Prodajalko (ca)

za špecerijsko trgovino v mestu, sprejmem takoj. Potrebna kavcija od 5—10.000 Din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalno«. 27559-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par: davek Din, za dajanje naslova 5 Din. najmanjši znesek 12 Din

Mlada gospodična

agilna, simpatična, išče za takoj službo v trgovini, pisarni ali kaj primernega. Posredovalcem tisoč do dva tisoč dinarjev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sotrudnica«. 27318-2

Samostojna knjigovodkinja

izvrstna stenotipistinja, zmožna slovenskega in nemškega jezika, obeh korespondenc in sploh vseh pisarniških poslov, z dolgoletno prakso in prima referencami, išče namestitve s 1. januarjem 1936. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Knjigovodkinja« 27316-2

Nemška vzgojiteljica

ki govori tudi srbohrvatski jezik gre k boljši družini k otrokom. Mlada simpatične zunanjosti in neoporečne preteklosti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Otroci«. 27504-2

Gospodinja

stara 30 let, želi mesta v mestu ali na deželi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27568-2

Kot gospodinja

želi službe pri samostojnem tudi starejšem gospodu čedna gospodična, marljiva, poštena, dobra in varčna gospodinja vajena gospodinjstva in kuhe. Vešča pekarne in gostilne. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Vredna in potrebna«. 27437-2

Dekle

ki zna kuhati, je snažno, pošteno in mirno, dobi stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ponižna« 27343-2

Gospodična

s perfektnim znanjem angleščine, išče službo domače učiteljice, gouvernante za klavir, violino, angleščino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »USA«. 27530-2

Poštena postrežnica

želi zaposlenje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Delavna moč«. 27522-2

Najemi (ke)

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mesto učenca

za 15-letnega fanta, ki bi se rad učil trgovine z mešanim blagom na deželi ali v mestu z vso oskrbo v hiši iščem. Naslov Drobnič Franc, Smartno ob Paki Sav. dolina. 27126-41

Trgovska učenka

zdrava, poštene hiše s primerno izobrazbo se sprejme takoj v trgov. mešanega blaga. Predpogoj nemščina. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Vestna 1936«. 27482-41

Potniki

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Potnik

upeljan, Sarajevo Bosna išče zastopstvo prvovrstne tvrdke. Pozna vse točne plačnike. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Garantiran uspeh«. 27519-5

Potnik

dobro upeljan, iščem zastopstvo manufakture, pletenine ali kaj sličnega. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Energičen 1936«. 27519-5

Dobro mesečno plačo

in visoko provizijo nudimo uvedenemu zastopniku za jamstvo, nezgode, vlom in kasko. Fiksum po dogovoru, provizija primerna. Le specialisti za navedene zavarovalne panoge naj sporoče svoj naslov in pogoje na ogl. odd. Jutra pod »Stalnost«. 27525-5

4 zastopnike (ce)

za obisk privatnih strank, proti fiksni plači in proviziji, sprejmemo. Ponudbe na »Radiol«, predal 167, Ljubljana. 27562-5

Zaslužek

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 1 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stalno dober zaslužek

nudimo marljivim in agilnim osebam v vseh večjih krajih drav. banovine. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Organizacija«. 27505-3

Kdo bi bil pripravljen

za skromen honorar pregledati, oceniti in popraviti nemški manuskript. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, Ilica 9 pod »Življenska filozofija«. 27476-

Majhno trgovsko podjetje

dokazano 4000 Din mesečno, čisto, prodam vsled odpotovanja za gotovino Din 6000. Predznanje in kapital nepotrebno. Vodi se lahko povsod. Samo resni reflektantje naj javijo naslov na podružnico Jutra v Celju pod »Sigurna bodočnost«. 27564-3

Pouk

Šoferska šola

oblastveno koncesionirana, I. Gaberščik, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Slomškova 6. Garaža Stupica. Vožnje v poljubnem avtomobilu. 27561-4

Krojni tečaj

za šivilje in nešivilje priredi edina v inozemstvu diplomirana strokovnjakinja. Poučujem po najmodernejšem a zelo lahkem sistemu. Prijave do 15. januarja 1936. Jožica Kumelj specijalna prikrojevalnica Židovska ul. 3/III. Ljubljana. 27168-4

Prodam

Preproga

fino perzijsko ročno delo, Tebris motiv velikost 320 krat 380 cm poceni naprodaj, event. na obroke. Izložba državne tkalnice, Selenburgova ulica 7 27134-6

Preproge

Partijo južnosrbskih (makedonskih) preprog prodajamo po okazijskih cenah. Na ogled v: Izložbi državne tkalnice, Selenburgova ul. 7. 27132-6

Perzijske preproge

vozlane nekoliko komadov v veličini 200×300 in 250×350 cm. Prodajno po okazijskih cenah, ogled v izložbi Državne tkalnice, Selenburgova 7. 27133-6

Kompletne smuči

iz pravega goreškega jesena za odrasle s palicami in vezavo od Din 130. za otroke od 90.- Din naprej dobite pri izdelovalcu M. Fajfar, Ljubljana, Trnovska ul. 25. telefon 34-10. 27174-6

Poceni!

	Din
5 kg kljukane gosi	70.
5 kg Ia gosje masti	100.
5 kg Ia svinjske masti	70.
5 kg domače salame	75.
5 kg domačih klobas	80.
5 kg domače slanine	75.
5 kg pitanega purmana	75.
5 kg pitane pure	75.

Razpošilja po pošti franko v vsak kraj A. Majerovič, Conoplja 27139-6

Smučarji

vse potrebščine najceneje kupite pri Banjai Miklošičeva c. 20. 27338-6

Troje sani

eno in dvoprežne, ročni vozliček (ciza) in rabljeno slamoreznico prodam. Ogleda se Slomškova 6. 27354-6

Foto aparat

5X8 Voigtländer, nov, 1.45, compur 1/300, poceni prodam. Aleksandrova 7/I. 27532-6

Gramofoni in plošče

poceni pri Banjai, Miklošičeva c. 20. 27222-6

Krojaško peč

patent, vrtilno na 6 lukalnikov prodam. Kuri se z koksom ali s premogom. Marija Groznik, Slape 26, p. D. M. v Polju. 27300-6

Toplodare

peči, štedilnike in kuhinjski pribor priporoča poceni železnina Koutny, Šiška Medvedova 28. 27402-6

Lovsko puško

dobro ohranjeno dvocevko Drahtlaufe kaliber 16 in flobert kaliber 6, prodam po zmerni ceni. Naslov v vseh posl. Jutra. 27306-6

Stelažo in pult

za manufakturo, ugodno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27541-6

Hladilnica

2 prostora, nova svetovna znamka, radi povečanja obrata ugodno naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kompletna«. 27373-6

Knjige

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 1 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Knjige

Muther: Geschichte der Malerei, prodam za Din 500. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27477-8

Glasbila

Klavir

in nov pianino Hoffmann prav dobro ohranjena prodam pod ugodnimi pogoji tudi na obroke. Ivan Kacin Domžale. 27302-36

Klavir

jako dobro ohranjen z angleško mehaniko pod zelo ugodnimi pogoji prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 27323-36

Gramofon

kovčeg še v dobrem stanju zelo glasan, prodam za Din 500. Vprašati je v Vodmatski ul. 19. Moste. 27460-36

Radio

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nova tipa Standard radia

za Din 160.- naplačila na praznike lahko vsak dobi, kdor k »Tehnik« J. Banjaju stopi v palači Okrožnega urada na Miklošičevi 20 se nahaja. 27368-9

Radiogramofon

na električni pogon se pod ceno proda. Ugoden za društva. Ogleda se Kolenzijska ul. 19. 27496-9

Radio

amerikanski, sedemcevni, najnovejši model, sprejema vse valove. Velikost 96X 56X31 cm, glasovno prekaša vse dosedanje prejemnike, ugodno prodam radi odpotovanja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27350-49

Pohištvo

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pohištvo

kupite najcenejše in po najugodnejših pogojih pri Gospodarski zadrugi mizarskih mojstrov, Ljubljana, Vegova 6. 27412-13

Več spalnic

vezanega lesa, orehovo furniranih, nizke cene. — D. Lancoš, Wolfova 12, Telefon 28-10. 27523-12

Krasna spalnica

nova, iz orehove korenine, ugodno naprodaj. Mizarstvo Rozman, Dravlje Celovška 98. 27433-12

Živali

Psička

belega pinča, poceni prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27535-27

Angleški hrt

(Windhund) pesica z rodovnikom, krasen eksemplar, ceno naprodaj. Erna Petelin, Ljubljana, Podrožnik XII/12. 27405-27

Pridelki

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Moke

vse vrste, pšenične najboljših znamk, ržena moka, vse vrste pšenica, koruza, oves, koruzni izdelki, činkvantin, sončca, pšenična krmilna moka, debele in drobne otrobi, rženi otrobi. Nadalje fino svinjsko mast dobite najceneje pri tvrdki Jos. Eržen Janežičeva 13 (Prule) telefon 37194. 26945-36

Avto, moto

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Avto

»Auburn« skoro nova limuzina poceni naprodaj, event. v protiracun Ford limuzina. Vprašati: Izložba Državne tkalnice Selenburgova 7. 27135-10

2—3 tonski tovorni avto

v dobrem stanju, kupi I. Doberšek, Celje, Krekova cesta št. 10. 27565-10

Indian motor

2 cil., dobro ohranjen, poceni prodam. Kot plačilo sprejmem hranilno knjižico domačih denarnih zavodov ali Hrv. štedionice. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27570-10

Kolesa

Vsaka beseda 50 par: davek Din. za dajanje naslova 5 Din. najmanjši znesek 12 Din.

Rabljena kolesa

damska in moška, po nizkih cenah naprodaj pri »Promet« (nasproti križanske cerkve). 27568-41

Dragocenosti

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah

Černe - juvelir

Ljubljana, Wolfova ulica 3.

Kupim

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zlato

lomljeno in staro, zlate predmete, kupujem po zvišanih cenah. F. Čudes, Prešernova 1. 311-7

Foto kamera

zrcalna, 6X9, na zviti film, Superfekta ali slično, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Foto 6X9«. 27490-7

Rabljene cevi

2 cole, rebraste cevi in spojne komade, kupim za centralno kurjavo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Cevi«. 27538-7

Preprogo

circa 3X4 kupim. Ponudbe: Telefon 24-61. 27444-

Trenutni globoki učinki

Posvetite svojo pozornost temu očividnemu dokazu globokega učinkovanja Creme Mouson. V trenutku se je vlezla ter izginila v znojnicah kože.

Crema Mouson se ne zadovoljuje s tem, da samo omasti površino kože, temveč ustvarja tudi s svojo posebno preparirano mastjo brez bleska temeljito obnovo tkiva pod kožo.

Sestavine, ki predro globoko skozi organizem tkiva, čistijo, izgladijo, izravnajo in pomladijo kožo. Te sestavine ozdravijo pri tem tudi v najkrajšem času trdo, raskavo in nečisto polt.

Pred vsako uporabo Creme Mouson je zelo potrebno očiščenje kože s Creme Mouson milom. Tako očiščenje kože ustvarja najučinkovitejše priprave ter izpopolnjuje nego kože s Cremo Mouson.

CREME MOUSON

Stric Tone je zvit ko kozji rog.

On vse ve in vse zna. Vse svoje znanje pa si je pridobil iz dobrih knjig. Kadar je imel kakšne groše, pa si je kupil nove knjige. V teku let si je nabral lepo knjižnico. Posebno je zadovoljen s knjigami založbe »PRIJATELJ«.

»PRIJATELJ« izdaja samo take knjige, ki jih stric Tone najrajši bere.

Za 9 dinarjev na mesec dobi že 10 knjig in 12 številk revije »PRIJATELJ«.

Tudi Vam svetujem, da si naročite »Prijatelja« in knjige.

Odrežite spodnjo naročilnico in jo pošljite v odprti kuverti na naslov:

— Odrežite —

ZALOŽBA »EVALIT«, LJUBLJANA DALMATINOVA UL. 10.

Pošljite mi eno številko »Prijatelja« in eno knjigo brezplačno na ogled. Če jo obržim, mi boste vsak mesec poslali »Prijatelja« in knjigo. Zato Vam bom mesečno nakazal Din 9.—

Če si pa lista in knjig ne bom naročil, Vam oboje vrnem nepoškodovano v osmih dneh.

Razločen naslov:

Bivališče: hiš štev.

Zadnja pošta:

— Odrežite —

HALO, HALO...

BREZPLAČNO

dragocen radio aparat

To je naše božično presenečenje za Vas

ZAHTEVAJTE INFORMACIJE OD NAŠIH TRGOVCEV.

PHILIPS RADIO

ZA BOŽIČ!

ŠAMPANJEC in VINA v steklenicah

LJUTOMERSKO — GORNJE RADGONSKEGA OKOLIŠA IZ KLETI TVRDKE

BOUVIER

GORNJA RADGONA

V ZALOGI V VSEH DOBRIH TRGOVINAH

ZASTOPSTVO IN SKLADIŠČE ZA LJUBLJANO in DRAVSKO BANOVINO

Karel Favai, Ljubljana 7

CELOVŠKA CESTA 44

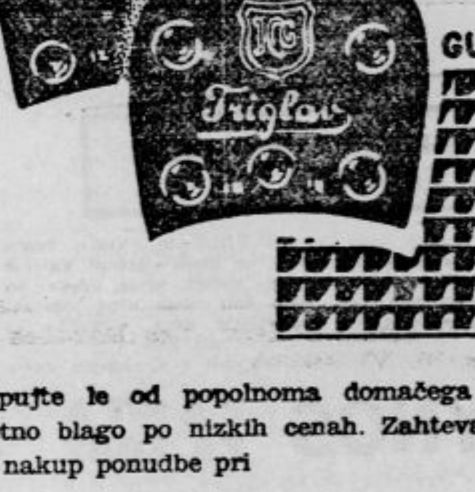

REKORD

Tvornica gume izdeluje podpetnike Rekord-ekstra in Triglav — plošče za galoše, gumo za naličje galoš, lepilo i. t. d.

GUMENE PLOĆE ZA OPANKE.

Kupujte le od popolnoma domačega podjetja prvovrstno blago po nizkih cenah. Zahtevajte brez obveze za nakup ponudbe pri

TVORNICI GUMENIH PROIZVODOV

REKORD A. D.

BEOGRAD, KRALJA PETRA 85.

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Hranilne knjižice
prodaste ali kupite potom ADAMIČ, zastopstvo »Štedovne Zadruge« Ljubljana, Gosposvetska cesta 8 Maribor, Tomšičeva ulica 11. Za odgovor 3 Din. 27379-16

Hranilne knjižice
prodaste ali kupite najbolje potom moje pisarne. Solidno poslovanje. Priložite znamke.
Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka ul. 12. Telefon 38-16.

Za knjižice
Kmetske posojilnice ljublj. dobavi fino pohištvo znano mizarsko podjetje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Fino pohištvo«. 310-16

Posojilo 30.000 Din
išče nujnim potom trgovsko podjetje z 10% odplačilo po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra »Sigurno naloženo« 27280-16

Prodam knjižico
Mestne hranilnice ljubljanske, glasečo se na Din 250.000. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Knjižica 250.000« 27293-16

Hranilne knjižice
vseh denarnih zavodov kupite ali prodaste najugodneje edino potom Bančnokom. zavoda Maribor. Za odgovor Din 3. znamk. 27252-16

Hranilne knjižice
Mestne hranilnice ljubljanske, prodam najboljšemu ponudniku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »90.000«. 27524-16

Hranilne knjižice
Kmetske posojilnice ljubljanske, kupim do 250.000 Din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »št. 875«. 27511-16

Hranilno knjižico
Mestne hranilnice ljubljanske, z vlogo Din 120.000, prodam najvišjemu ponudniku proti takojšnji gotovini. Pismene ponudbe na ogl. od. Jutra pod »Knjižica«. 27499-16

Trgovci, obrtniki!
Ureditev Vaših gospodarskih razmer, posojila itd.: Gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva 7/I 27508-16

Družabnico
do 24 let staro, s 30.000 Din gotovine, išče obrtnik za otvoritev gostilne in pekarne. — Ponudbe pod »42.329« na Publicitas, Zagreb 27341-16

Davčne pritožbe
informacije: Davčna poslovalnica, Ljubljana Miklošičeva 7/II. nad. 26507-16

Posojila
daje Gradjanska dion. štediona Daruvar, državnim in samoupravnim uradnikom, proti zabrani na plačo. Pojasnila daje poverjeništvo za dravsko banovino Ljubljana Tyrševa 55. Za odgovor priložiti Din 3 v znamkah. 27606-16

Hranilno knjižico
Mestne hranilnice ljubljanske z vlogo Din 190.000, prodam najvišjemu ponudniku proti takojšnji gotovini. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Knjižica«. 27499-16

Knjižico
Ljudske posojilnice v Ljubljani, nominale 58.000 Din, prodam najboljšemu ponudniku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solvenca«. 27467-16

Družabnika(co)
išče radi družinskih razmer osamljen starejši gostilničar z osebno pravico in lastnim pridelkom do 60 hl najboljšega vina. Gre tudi kot abonent v dobroidočo gostilno ali vinotoč. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Gostilničar«. 27575-16

Pol milijona
vložim v razna podjetja ali se poročim. Zahtevam upravo premoženja po nasvetih iz knjižice »Spoznaj sebe«. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Mladenka«. 27478-16

V najem

Beseda 1 Din. davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din.

Gostilno
vzamem v najem ali na račun na prometnem kraju na Gorenjskem. Naslov v vseh posl. Jutra. 24719-17

Lokali

Beseda 1 Din davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Lokal
takoj oddam sredi mesta. Pripraven za vsako majhno obrt. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27316-19

Trgovino
z mešanim blagom dobro vpeljano na deželi prodam ali dam v najem. Potrebno nekaj gotovine in garancijo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sigurna eksistenca«. 27408-19

Gostilno
na dobri prometni točki vzamem v najem. Ponudbe pod »Gostilno« na ogl. oddelek Jutra. 27370-19

Dobroidočo trgovino
v mestu ali na deželi, vzamem takoj v najem. Plačam v gotovini. Takojšnje in resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sigurno 50«. 26821-19

Brivski in frizerski salon
v centru mesta, poceni prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27517-19

Lokal
v Pegleznu na Poljanski cesti, oddam. 27548-19

Katero brezkonkurenčno dobičkanosno podjetje
bi imelo najboljše uspehe? Imam prostore, motor, Din 50.000.- Honoriram detajlna pojasnila. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Garantiram uspeh«. 27814-19

Posest

Beseda 1 Din davek 1 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Hiša v Radečah
naprodaj, 6X23 m enonadstropna, krasen lokal, center, elektrika, voda, kanalizacija, vrt, v najboljšem stanju. Cena 46.000 Din, sprejmem tudi delno hranilne knjižice. Kleparstvo Žibret, Radeče, Zidani most. 27540-20

Stavbne parcele
v mestu Celju proti vložnim knjižicam Celjske mestne hranilnice naprodaj. Ponudbe na podr. Jutra v Celju pod značko »Ugodno«. 27091-20

Realitetna pisarna ADAMIČ ALBIN
Ljubljana, Gosposvetska c. 8. — Telefon int. 32-86
Hiše, vile, posestva in parcele
v največji izberi. Uspešno in kulantno posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin.
Uprava hiš in in posestev
zanesljivo po dogovoru.
Stanovanja in lokali
v veliki izberi. Hišnim lastnikom oddajamo brezplačno.
Hranilne knjižice
Posredujemo nakup in prodajo.
Posojila
vseh vrst preskrbujemo.— Vse informacije brezplačne. — Za pismen odgovor priložite znamko Din 3.- 26561-20

Pekarijo
s sedemstanovanjsko hišo, na najprometnejši cesti v Ljubljani, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »350.000«. 27309-20

Dve vili
(ena velika letos na novo adaptirana in ena manjša popravila potrebna v parku v letoviškem mestu blizu Ljubljane elektrika, vodovod, na eni vili koncesija za gostilno ali penzijo krasna lega naprodaj. pri tv. »Posredovalec« v Ljubljani, Tavčarjeva 6. tel. 8377. 27381-20

Inženjeri in gradbeniki pozor!
Imam na svojem zemljišču topel vrelec, ob glavni cesti Zagreb Ljubljana, na Čatežu. Naslov »Grič«, Čatež, pošta Brežice. 27308-20

Krasna vila
s komfortom, med Tivoli in centrom v Ljubljani, južna lega, eno petsobno stanovanje takoj na razpolago, naprodaj. Vprašati pri »Posredovalec«, Tavčarjeva 6, telefon 38-77. 27322-20

Hišo v Ljubljani
tudi večjo, bi kupil. Del kupnine plačam po želji prodajalca z vlogo Mestne ali Kmetske pos. Ljubljana. Ponudbe s opisom in ceno na ogl. odd. Jutra pod »Rad prodam«. 27546-20

Parcela 688 m²
v Lepodvorski ulici se radi družinskih razmer poceni proda. Informacije daje: Železnina Koutny, Ljubljana Medvedova 28. 27376-20

Enonadstropno hišo
2stanovanjsko, njiva, hlev, vrt, elektrika, ob drž. cesti in postaji proda Hafner Škofljica št. 37. 27374-20

Vila (penzija)
se proda ali da v najem z gostilniško koncesijo v letoviškem mestu blizu Ljubljane z velikim tujskim prometom. Potrebno nekaj pohištva pogoji ugodni. Vprašati na tv. Posredovalec v Ljubljani, Tavčarjeva 6. tel. 8377 27380-20

Gozdno veleposestvo
210 oralov, les 80 let star, 60.000 m³ smrekovega lesa za sečnjo. 2 žagi, velika hiša in druge stavbe Din 1,200.000. Lepa hiša v Ljubljani s parcelo, 11 stanovanj 380.000. Vila v Ljubljani, 6 sob 235.000.- velika hipoteka se lahko prevzame. Velika izbira hiš posestev v Mariboru. Posredovalnica »Rapid« Maribor, Gosposka 28. 27340-20

Enodružinska vila
v Zg. Šiški se proda brez posredovalcev. Lepa lega komfort. Naslov v vseh posl. Jutra. 27497-20

Stavbno parcelo
400 m² prodam v Kamniški ulici. Naslov v vseh posl. Jutra. 27509-20

Dvodružinska vila
v Mostah Zaloška c. se odda z lepim vrtom 1. januarja 1936 v najem. Pojzve se Breg 14/I nadstr. 27494-20

Prilika!
Posestvo 20 oralov s prostorno, močno leseno hišo narodnega sloga in gospodarskim poslopjem sredi vasi Ponikva o juž. žel., tik banovinske ceste, blizu farne cerkve, šole, pošte in trgovin. 20 minut hoda od železniške postaje, takoj naprodaj pod ugodnimi pogoji. Pojasnila pri Lovro Čremožnik, Celje Miklavžev hrib 4. 27098-20

V Celju
naprodaj za Din 35.000 enodružinska hiša s 500 m² zemlje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27567-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din davek 1 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Trisobna stanovanja
v II. in III. nadstropju takoj oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj« 27356-21

Trisob. stanovanje
in dvosob. stanovanje s kopalnico, visoko pritličje in vrt na razpolago oddam takoj. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Centrum« 27366-21

Trisob. stanovanje
s pritiklinami oddam za januar ali februar mirni stranki. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »800« 27367-21

Trisob. stanovanje
s kopalnico in vrtom za zelenjavo se takoj odda v Rožni dolini, cesta IX, št. 7 Ravne tam se odda enosobno stanovanje. 27508-21

Trisob. stanovanje
komfortno s centralno kurjavo oddam s 1. februarjem. Naslov v vseh posl. Jutra. 27486-21

Stanovanje
sončno, večsobno, s vsemi pritiklinami, takoj oddam. Peterka, Moste, Šuktarščeva 5 (ob novi cerkvi). 27516-21

Trisobno stanovanje
s stalno kurjavo, plinom ter ostalim komfortom, oddam samo mirni, dobri stranki. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna ulica sredi mesta«. 27531-21

Dvosob. stanovanje
v novi hiši, oddam za januar ali pozneje. Vodovodna cesta 87, ob kamniški progi. 27538-21

Opozarjam
na novo odprti frizerski salon za dame in gospode v Tavčarjevi ulici št. 4. — Se priporoča Božič Vlada. 27072-21

Stanovanja išče

Sobo in kuhinjo
iščeta zakonca brez otrok za januar ali februar. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Reden plačnik«. 27402-21a

Stanovanje
dvo ali trisobno s kopalnico in vsemi pritiklinami, išče miren zakonski par. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točni plačniki«. 27421-21a

Enosob. stanovanje
event. dvosobno, udobno, prazno ali opremljeno za eno osebo iščem v bližini bolnice. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Udobno«. 27386-21a

Dijaške sobe

Nižješolca
sprejmem v dobro oskrbo po nizki ceni, v centru mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27312-22

1—2 srednješolca
boljše hiše, sprejme priznano dobra tročlanska družina k dobrovzgojenemu odličnjaku. Oskrba najboljša, pomoč, nadzorstvo pri učenju, cena zmerna. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobrovzgojen«. 27536-22

Dijaka
sprejmem na hrano in stanovanje v neposredni bližini šole in cerkve k svojemu sinu, dijaku IV. gim. po Božiču. — Pavlovčič, Emonska 2/I. 27588-22

Sobo odda

Beseda 1 Din davek 1 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

2 prazni sobi
veliki, za pisarno ali stanovanje, takoj oddam. Miklošičeva cesta 14, prvo nadstropje. 27449-23

Vdova
brez otrok sprejme na stanovanje enega ali dva gospoda ali gospodični Gradaška ul. 6. pritličje. 27510-23

Opremljeno sobo
oddam za Din 105.- s 1. januar. Ravnikarjeva 12, za Taborom. 27496-23

Opremljeno sobo
lepo, takoj oddam gospodu. Poljanski nasip 8/I. 27498-23

Prazno sobo
strogo separirano, v centru mesta, pri mestni kopeli, oddam, najraje gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27518-23

Sostanovalca
sprejmem na stanovanje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27542-23

Opremljeno sobo
lepo, z dvema posteljama in z dobro domačo prehrano, oddam zelo poceni dvema gospodoma ali dijakoma. Žibertova 30/I. 27386-23

Dve gospodični
sprejmem na stanovanje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27509-23

Sobo
lepo opremljeno, event. s hrano, oddam. Tyrševa cesta, mitnica. 27527-23

Sobe išče

Opremljeno sobo
ali prazno s kopalnico ali kabinetom iz centra proti bolnici, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »St. 20«. 27367-23a

Sobico
skromno opremljeno, išče s 1. januarjem miren gospod. Izve se Breg 14/I. nad. 27491-23a

Sobo
v centru, iščeta dva akademika. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Toplo in ceno«. 27485-23a

Dopisi

Vsaka beseda 1 Din; davek 1 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Gospodično
iščem za posečanje plesnih vaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Državni uslužbenec«. 27383-24

Poznanje iščem
resno, z inteligentno mlajšo ločenko ali vdovo, radi skupnega življenja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljana 32.« 27368-24

»XII.«
Hvala! Vesele in zadovoljne božične praznike! 27460-24

Muca - angeljček
7. junija 1929 trpim — mislim in čutim, v neizbrisnih spominih le na Tebe. Vse dobro Ti želi vedno le Tvoj nesrečni pobček. 27480-24

Dopisovati želim
le z inteligentnim gospodom. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Božič 1935«. 27537-24

Gospodična
državni službi, z nekaj gotovine, želi radi pomanjkanja znanja z akademsko naobraženim gospodom resnega poznanstva. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Simpatična«. 27547-24

Starejši akademik
želi prijateljstva gmotno neodvisne dame. Stroga diskretnost častna reč. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tik pred diplomo«. 27554-24

Izobraženo prijateljico
želim najti. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Simpatičen profesor«. 27560-24

Mirko — Škocijan
Vesele božične praznike želi — Olga. 27563-24

Ženitve

Vsaka beseda 2 Din; davek 1 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

Obrtnik trgovec
več let samostojen, želi spoznati dobro, pošteno, podjetno gospodično z malim imetjem, ki ima veselje do gospodinjstva. Le resne ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Tajnost zajamčena«. 27417-25

Ločenka
z gotovino 260.000 Din, išče moža, ki bi hotel biti samo njen. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Praška ul. 6. Za informacije pošljite Din 10. 27471-25

Kmetica
24 let stara, z doto v gotovini Din 200.000, išče zakonskega druga. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Praška ulica 6. Za informacije pošljite Din 10. 27472-25

Sirota brez svojcev
z doto v gotovini 50.000 Din, išče trgovca ali slično. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Praška ulica 6. Za informacije pošljite Din 10. 27473-25

ŽENITEV
Obrtnik z dvema obrtoma v Zagrebu, 28 let star, pošten, napreden in zelo soliden, želi poročiti gospodično, 20 do 24 let staro. Samo resne ponudbe s sliko, ki jo pošteno vrnem, **pod K-3475 na Interreklam, Zagreb, Masarykova 28.**

Ženitve - možitve
boljših slojev, posredujemo najsolidneje. Imamo odlično izbiro obeh spolov. Informativne prospekte razpošiljamo proti vposlatvi 10 Din v pošt. znamkah — diskretno. »Fides«. Zagreb, Tkalčičeva 27288-25

Trgovec obrtnik
v okolici Ljubljane mlad, resen in podjeten, poroči mirno dobrosrčno gospodično, ki bi mu pomagala rešiti prijeten dom. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ljubezen v zahvalo«. 27489-25

Provincialka
prijetne zunanjosti, z doto v gotovini Din 250.000, išče zakonskega druga. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Praška ulica 6. Za informacije pošljite Din 10. 27475-25

Soliden obrtnik
stalno zaposlen v Ljubljani, star 32 let, želi poročiti gospodično z majhno doto. Dopise na ogl. odd. Jutra pod značko »Resnost«. 27504-25

Gospod
se želi poročiti z gospodično, staro do 24 let, ki ima veselje do gostilne in da ima nekaj gotovine ali gostilno. Resne ponudbe s sliko, ki se vrne, na ogl. odd. Jutra pod »Tajnost zajamčena«. 27516-25

Mlad mož
premožen, lep, 26 let star, se želi seznaniti z mlado, lepo damo, s premoženjem, v svrho ženitve, da bi mu pomagala povečati industrijsko podjetje. Ponudbe pod »Industrie-Liebe« na ogl. odd. Jutra. 27479-25

Kmetica
prijetne zunanjosti, z doto 40.000 Din, išče obrtnika ali slično. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Praška ulica 6. Za informacije pošljite Din 10. 27470-25

Posestnikova hči
28 let stara, z doto 1,500.000 Din, išče moža, bogata na srcu in duši. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Praška ul. 6. Za informacije pošljite Din 10. 27474-25

Ženitve in možitve
boljših družabnih krogov posredujemo najvestneje. Razpošiljamo informativne prospekte proti nakazilu 10 Din v poštnih znamkah — diskretno. Imamo vedno veliko izbiro odličnih partij obeh spolov. Pišite takoj s polnim naslovom po prospekte: »Resor«, Zagreb, pošta 8. 27349-25

Ugleden
in zelo simpatičen gospod s velikim premoženjem, ločen ne po lastni krivdi, želi poročiti takoj damo istih lastnosti do 36 let. Dopise s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Lepo božično darilo«. 27546-25

Gospa
z gostilno in trgovino na deželi poroči upokojenca s 50.000 Din. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Vsaka starost«. 27573-25

Informacije

Damo
ki je šla v sredo 18. t. m. ob ½18., s starejšim gospodom po frančiškanskem mostu, nato pa odšla v Union, prosi znani gospod, ki jo je ob tej priliki pozdravil, da javi svoj naslov na ogl. odd. Jutra pod »Novo leto 36«. 27480-24

Grafolog in hiromant
N. Sadlucki v Celju. Sprejema vsak dan od 9—12 in 3—7. Ostane še v Celju do 9. januarja. Naslov: Celje, Hotel »Evropa«, soba 10. 27539-24

KATERI

Nemec-inozemec

proda zaradi povratka v Nemčijo ali iz drugih vzrokov za nemške marke obratno podjetje ali zemljišče izven Nemčije? Sklep veljaven le z dovolitvijo deviznega urada. Ponudbe pod šifro K-3476« na Interreklam, d. d., Zagreb, Masarykova 28.

gum..?
OLLA
biser higiene

100 uspehov na en oglas v »JUTRU«

KLJUČ SVETA ZA VAS JE

Typa 944 A
Din 120·— mesečno.

Typa 944 A 2+1 cevni radio prejemnik z vdelanim dinamičnim zvočnikom, skala z izpisanimi imeni postaj.

Cena . . . . . Din 1995.—
na obroke naplačilo Din 159.—
in 18 obrokov po . Din 120.—

PHILIPS RADIO
PREJEMNIK
PRVOVRSTNA IZDELAVA ▪ NIZKE CENE
DOLGOROČNO ODPLAČEVANJE
Zahtevajte brezplačno predvajanja pri zastopstvu

H. SUTTNER ▪ Ljubljana, Aleksandrova 6 ▪ Celje, Aleksandrova 9

Sam svoje sreče kovač!

Prvi del knjige kaže na podlagi indijske hiromantije in astrologije po metodi svetovnoznane, nepogrešljive Mme. Frey iz Pariza, ki so se vsa njena prerokovanja izpolnila. Iz svoje roke in po datumu rojstva, bodete brali Vašo prihodnjost: srečo v poslih in loteriji, zdravju, ljubezenske zadeve itd. Sami boste odločevali o svoji usodi.

Drugi del: Pariški recepti slavnih osebnosti za kozmetiko in lepoto. Lepota je ženska največja moč. Cena knjigi je v predprodaji Din 20.—. Zamorete poslati tudi v znamkah.

»RADIOL«, LJUBLJANA, predal 157.

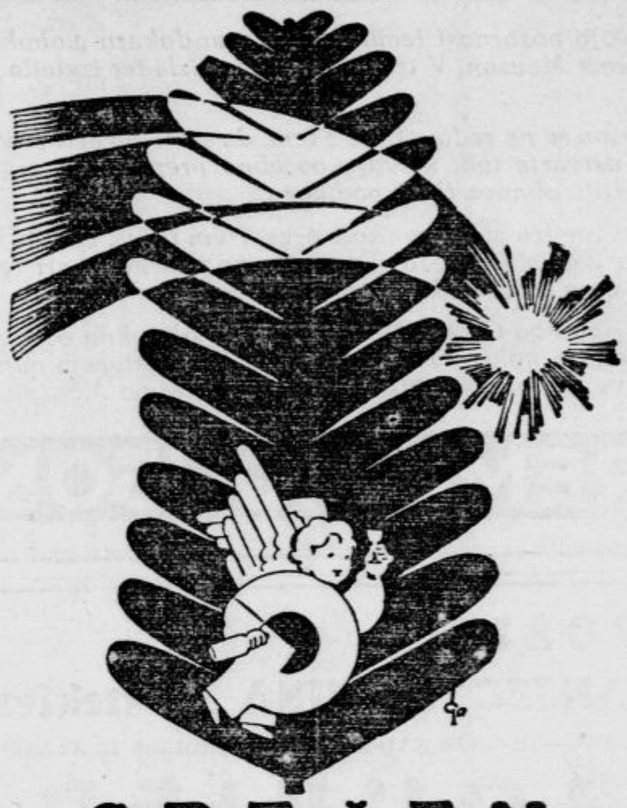

SREČEN BOŽIČ

Likerji Pokorny

Srečne in vesele božične praznike ter srečno in veselo novo leto želi vsem svojim dobrotnikom

Prostov. gasilna četa

CELJE GABERJE

NAGLO SREDSTVO, DA ZADOBITE SVJAJNO BELE ZOBE IN ZANOSEN NASMEH.

Začnite snažiti zobe s KOLYNOS-om. Videli boste kako nagio zadobite belino in blesk, zaradi katerih ste se toliko divili drugim. Videli boste, kako bo Kolynos polepšal vaše zobe kot noben drug izdelek. Prepričali se boste v najkrajšem času, v koliko so vam postali zobje bolj beli.

Poskusite s KOLYNOS-om, počenši z današnjim dnem

KOLYNOS PASTA ZA ZOBE

Svilo, bombaž, tkanine in VOLNO ZA PREPROGE gobeline, kelim-dela in strojno pletenje — Veletrgovina volne ZDRAVKO SCHÖN ZAGREB Masarykova 5

Korespondentinjo

s perfektnim znanjem srbo-hrvaščine in nemiščine, slovenske in nemške stenografije, z zadostno prakso za samostojno delovanje sprejmemo s 1. januarjem 1936.

Lastnoročno pisane ponudbe je poslati takoj pod šifro »Stalna namestitev« na upravo.

FRANC ŠKAFAR

LJUBLJANA — RIMSKA CESTA 16.
Telefon 28—23 Poštno hranil. 15747

Gradbeno in pohištveno mizarstvo

Zaloga pohištva, pisarniške rolo-oprave, kartoteke i. t. d. Delo zajamčeno. Solidne cene:

Stroji za obdelavo lesa na razpolago po Din 20.— od ure. Suho žaganje za kurivo na zalogi.

BODOČNOST je za vas
NEZNANA DEŽELA

Če hočete spoznati svoje življenjsko pot, se oklevajte, ampak pišite astrologu, ki bo neznotljiv in zanesljiv vodnik Vaše življenjske sreče.

Gotovo se Vam je že dogodilo, da ste prišli v neznane kraje, kjer niste poznali cest in poti. V takem položaju se niste prepustili golemu slučaju in predali temni negotovosti, temveč ste povprašali kakega domačina, da Vam pokaže, kod in kam? Zakaj bi ne povprašali, kadar gre za vaše najbolj zaželjeno spoznanje, za Vašo bodočnost? Zakaj tavate v negotovosti in trdovratno bodite po neznanih potih življenja, ko pa bi vendar radi dosegli srečo, ljubezen in blagostanje. Nevarnost pa je, da vse to zgrešite in Vam sreča uteče zadnji hip. Tu Vas morda čaka bogata, ljubeča žena, tu Vas čaka karijera, blagostanje. Vi pa se trdovratno držite svojih navad. Loterijski uspehi se Vam odmikajo! Zakaj pa izbirate slabe številke in igrate v nepovoljnem času?

V takih velevažnih momentih se prepuščate golemu slučaju in njegovim kapricam. Namesto da blodite v negotovosti, nejasnosti in ugibanjih, pišite astrologu in ga vprašajte za nasvet. On je poklican, da Vam bo odkrit in zaupen vodnik Vaše sreče.

Zahtevajte od njega Vašo življenjsko prognozo, da boste spoznali smer Vaše bodočnosti in šli po tej poti sreči in uspehom naproti.

Spoznali boste jasno in natančno to, kar morate storiti za blagor in uspeh pri vseh delih in podjetjih, ter pri Vaših odločitvah.

Grafološki bureau Vam pokaže v Vaši življenjski prognozi pot do Vaše sreče in Vam namenjene usode.

Vsak dan nam pošta prinaša dokaze našega dela in zahvale naših klijentov. Prosim, čitajte!:

»Za vsebino Vašega cenjenega dopisa, z ozirom na studij mojega življenja in moje psihoanalize, se Vam napriserčneje zahvaljujem. Vsa Vaša posvarila in nasveti so za mojo bodočnost življenjsko važni. Sem sele presenečen, ker se vse Vaše napovedi izpolnjujejo. Čudim se samo, kako ste mogli podati tako točen opis mojega prošlega življenja in mojih neuspehov. Sedaj vem, ko so se začele Vaše napovedi izpolnjevati, kdo je moj vodnik na moji bodoči življenjski poti. Da Vam pismeno izrazim zahvalo, me je napotil tudi loterijski uspeh, ki sem ga dosegel v prošlem kolu loterijskega igranja. Zahvaljujem se Vam za Vaše delo. Vam vedno hvaležen — Jernej Kavčič, dipl. tehnik, Maribor.«

Pišite brez odloga, pošljite še danes Vaš rokopis in rojstni datum ter 30 Din kot honorar za Vašo psihoanalizo in skico Vaše življenjske prognoze.

Stalna in točna adresa se glasi:

Grafološki bureau — CELJE

poštni predal 106.

OGLEJTE SI

veliko izbero dvokoles, otroških in igračnih vozičkov, invalidskih vozil, prevoznih tricikljev, motorjev, šivalnih strojev, pneumatike in raznih delov.

CENE ZNIŽANE! CENIKI FRANKO!

»TRIBUNA« F. BATJEL, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovška cesta 4.

ZAHVALA

Ko sem predal zemske ostanke svojega blagopokojnega očeta

Dr. Tomaža Romiha

RAVNATELJA MEŠČANSKE ŠOLE V POK.,

materi zemlji, je moja dolžnost, da se zahvalim vsem, ki so mojemu očetu izkazali zadnjo čast, tako v Novem mestu, kakor v Krškem. — V prvi vrsti se zahvaljujem primariju dr. Gostiši Ivanu, ki mu je ne samo kot zdravnik, ampak tudi kot prijatelj lajšal in blažil zadnje mesece njegove bolezni. Zahvaliti se moram učiteljstvu meščanske in osnovne šole v Novem mestu, ki je pripeljalo učence, da se zadnjikrat poslove od nestorja učiteljev. Hvala tudi »Škrjančkom«, ki so se pod vodstvom g. ravnatelja Štrbenka poslovili ob blagopokojnega s pesmijo, ki jo je moj oče tako ljubil. Ravno tako srčna hvala g. ravn. mešč. šole Merviču, za njegove globoko v srce segajoče poslovilne besede. Hvala častiti duhovščini na čelu mil. g. prošta Karla Čerina za spremstvo. Hvala tudi vsem, ki ste mojega očeta spremili na zadnji poti v Novem mestu.

Ravnatelj mešč. šole v Krškem g. Vutkovič Josip je storil vse, da so Krčani svojega bivšega ravnatelja in župana tako častno sprejeli zadnjikrat v svojo sredo, zato hvala mu. Hvala tudi g. referentu za mešč. šolstvo g. Lajovicu Albinu, ki je spremil v imenu kraljeve banske uprave mojega očeta na zadnji poti. Zahvaljujem se prav vsem, ki so mojega očeta v tako veličastnem številu spremili do groba, zlasti njegovim bivšim učencem, ki so od blizu in daleč prihiteli, da se zadnjič poslove od svojega bivšega učitelja. Vsem govornikom in to ravnatelju g. Vutkoviču, županu g. Pfeiferju, ravnatelju mešč. šole g. Hočevarju kot odposlancu udr. gradj. nast. in dr. Borštniku, ki se je kot starosta Sokola in v imenu gasilcev od očeta poslovil, iskrena hvala.

Končno hvala krškim pevcem pod vodstvom ravnatelja g. Vutkoviča za petje in godbi gasilnega društva za žalostinke ter vsem, ki so očetovo zadnje bivališče okitili s cvetjem.

Novo mesto, dne 23. XII. 1935.

ROMIH BOŽIDAR
sodnik okrožnega sodišča.

Hotel „ASTORIA“ Zagreb

TELEFON 87-77

V neposredni bližini kolodvora. Centralna kurjava, tekoča mrzla in topla voda, v vsaki sobi telefon, lift, velika terasa z restavracijo v višini 42 m z razgledom na mesto Zagreb in okolico

Soba z 1 posteljo: Din 40—50 z vsemi taksami
Soba z 2 posteljama Din 70—80 z vsemi taksami
Pensijon z eno posteljo Din 75 z vsemi taksami

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

Elektrotehnično podjetje
KAROL FLORJANČIČ, CELJE

VESEL IN SREČEN BOŽIČ

CENJENIM NAROČNIKOM ŽELI

ANTON KOS

STROJNO MIZARSTVO

KLANC — KRANJ

ALI ŽE POZNATE?

»RULAG« liliput-malo kavalirsko svetilko, v velikosti užigalnika, s čudovito dolgotrajno akumulatorsko baterijo. Najnovejši svetovni patent-šlager.

Ljubljenka dam in gospodov. Najlepše praktično darilo. Dolgotrajna, frapirajoča intenzivna luč v raznih fantastičnih barvah in okrasih: kompletno adjustirana v posebni škatlici Din 40.— Prodaja: »ARTOS«, tehnospecial, Zagreb, Ilica 21. Velika izbera Daimonovih svetilk za smučanje in turistiko z dalekosežnimi focus reflektorji.

Prospekte pošiljamo brezplačno. Iščemo sposobne zastopnike.

KRIZE BO KONEC

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati

NOVA POSOJILA IZ NOVIH VLOG

Zaupajte Vaš denar

Mestni hranilnici ljubljanski

ki izplačuje nove vloge, vložene po l. 1933 neomejeno ter jih obrestuje po 4—5%

Vloge nad Din 400,000.000.—
Rezerve Din 14,600.000.—

Urejuje Kvorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Aloja Novak. — Vsi v Ljubljani.